

ΖΗΣΙΜΟΥ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ
ΔΡΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο

ΤΩΝ ΛΑ·Ι·ΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ

(ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ)

(Μέ 634 σχήματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΧΝΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ

Σε κάθε τόπο και σε κάθε χρονική περίοδο, η οικοδομική τέχνη εξαρτάται από τὰ ὕλικά ποὺ εἶναι διαθέσιμα, ἀπὸ τὰ τεχνικὰ μέσα ποὺ ὑπάρχουν καὶ ἀπὸ τὴν τοπικὴ τεχνικὴ παράδοση στὴν ὁποία κύριος φορέας εἶναι ὁ τεχνίτης. Αὐτὸς εἶναι ποὺ μεταφέρει τὴ γνώση του ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ.

Ὁ τεχνίτης, ποὺ ἀπὸ τὴν τάξη του τὰ παλιὰ χρόνια ἀναδεικνυόταν καὶ ὁ ἀρχιτέκτονας ἀπὸ τοὺς φωτισμένους ἀρχιμαστόρους τοῦ συναφιοῦ του, χρησιμοποιοῦσε, γιὰ νὰ συνεννοεῖται μὲ τοὺς ὁμότεχνούς του, ἰδιαίτερους τεχνικοὺς ὄρους, ἰδιαίτερες ἐκφράσεις, σὲ γλώσσα ποὺ νὰ εἶναι κατανοητὴ ἀπὸ τὸν ἀπλὸ ἐκτελεστὴ μέχρι τὸ φωτισμένο καὶ καλλιεργημένο δημιουργὸ ἑνὸς οἰκοδομικοῦ ἔργου.

Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ σήμερα. Αὐτοὶ ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν οἰκοδομὴ, ἐργάτες, τεχνίτες, ἀρχιμάστορες, ἀρχιτέκτονες καὶ μηχανικοὶ ἔχουν δικούς τους ὄρους—ποὺ δὲν ἔχουν συνήθως σχέση μὲ τοὺς λεγόμενους ἐπιστημονικοὺς ὄρους— γιὰ νὰ χαρακτηρίζουν ἓνα ὕλικό, ἓνα τρόπο κατασκευῆς, ἓνα ἐργαλεῖο, ἓνα μηχανήμα.

Καὶ οἱ ὄροι αὐτοὶ εἶναι σχεδὸν οἱ περισσότεροὶ διαφορετικοὶ στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα, ὅπου γίνονται καὶ τὰ μεγάλα οἰκοδομικὰ ἔργα, ἀπὸ τοὺς τεχνικοὺς ὄρους ποὺ χρησιμοποιοῦνται στὸν ἐπαρχιακὸ χῶρο. Ἐκεῖ, ἔχουμε τοὺς τοπικοὺς τεχνικοὺς ὄρους τῆς οἰκοδομικῆς.

Ἡ συλλογὴ αὐτῶν τῶν τεχνικῶν ὄρων τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων ἀλλὰ καὶ τῶν τοπικῶν, ἢ κατὰτάξή τους, ἢ ἐξήγησή τους, ἢ ἔρευνα ἀπὸ ποῦ προέκυψαν, ἢ ἔτυμολογικὴ τους ἔρμηνειά, ὁ χρόνος ποὺ καθιερώθηκαν, ἔχει φυσικὰ μεγάλη σημασία στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης στὴ χώρα μας.

Ἡ συλλογὴ τῶν τεχνικῶν ὄρων τῆς οἰκοδομικῆς τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων καὶ ἡ δημιουργία, πρὶν εἴκοσι καὶ περισσότερα χρόνια, ἑνὸς λεξικοῦ τους, ἀποτέλεσε γιὰ τὸ συντάκτη αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ λεξικοῦ ἓνα ἔργο ποὺ χρειάσθηκε πολὺ κόπο καὶ χρόνο. Τὸ ὕλικό ποὺ τότε συγκεντρώθηκε χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴν ὑποβολὴ στὸ Ἐθνικὸ Μετσόβιο Πολυτεχνεῖο μῆς ἐργασίας ὡς ἐναίσιμης διατριβῆς γιὰ διδακτορικὸ δῖπλωμα, ποὺ εἶχε τὸν τίτλο «Περὶ τῶν Λαϊκῶν Τεχνικῶν Ὄρων τῆς Οἰκοδομικῆς τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων μετὰ λεξικοῦ αὐτῶν». Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1960 ἡ μελέτη αὐτὴ ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ τῶν Ἀρχιτεκτόνων τοῦ Ε.Μ.Π. καὶ ἀπονεμίσθηκε τὸ σχετικὸ δῖπλωμα.

Γιὰ τὴν ἐργασία ἐκείνη ἔδειξαν μεγάλο ἐνδιαφέρον οἱ συνάδελφοι τεχνικοί, καὶ κύρια οἱ νεότεροι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὰ γλωσσολογικά, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἔκδοση ἐξαντλήθηκε.

Κρίθηκε λοιπόν ότι έπρεπε να ανατυπωθεί, και κυρίως να ανατυπωθεί το λεξικό, που ήταν και το κύριο βοήθημα για τους τεχνικούς, αλλά ενδιαφέρει και τους ασχολούμενους με τα γλωσσικά.

Έξάλλου ή συνεχής εξέλιξη τής τεχνικής, που έχει ως συνέπεια την εισαγωγή νέων τεχνικών όρων, άπαιτήσε άρκετή έργασία για να συμπεριληφθούν σε αυτό οι νεότεροι τεχνικοί όροι και να έκσυγχρονισθεί το λεξικό.

Έτσι συγκεντρώθηκαν και πλουτίσθηκε το λεξικό με περίπου 500 νέα λήμματα και με πολλά σχέδια που προστέθηκαν στά 600 τής άρχικής έργασίας.

Έπειδή το παλαιό λεξικό με τους τεχνικούς αυτούς όρους ήταν γραμμένο, στο έρμηνευτικό του μέρος στην καθαρεύουσα, μεταγλωττίσθηκε όλόκληρο στη γλώσσα που μιλάμε, δηλαδή στη δημοτική.

Ο συντάκτης του έργου αυτού θέλει να πιστεύει ότι το λεξικό τούτο θα άποτελέσει ένα καλό βοήθημα για τους μηχανικούς και τους άρχιτέκτονες – κύρια για τους νεότερους – σε ό,τι άφορᾶ τή συνεννοήσή τους με τον τεχνίτη, και ότι ή ιστορική έρευνα πολλών νεότερων οίκοδομικών κατασκευών θα ένισχυθεί αν γίνει παράλληλα με τή μελέτη των τεχνικών όρων. Ακόμη μπορεί να άποτελέσει ξεκίνημα για γλωσσολογική μελέτη σε αυτή τήν περιοχή, με βαθύτερη έτυμολογική αναζήτηση πάνω στους τεχνικούς όρους που περιέχει.

Z. TZAPZANOS

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ἀγγλ.	= ἀγγλικό	μεγν.	= μεταγενέστερο
ἀγν. ἔτυμ.	= ἄγνωστο τὸ ἔτυμο	νεότ.	= νεότερο
ἄλβαν.	= ἄλβανικό	ὄνομ.	= ὄνομα ἢ ὀνομασία
ἄραβ.	= ἄραβικό	οὐσ.	= οὐσιαστικό
ἄρχ.	= ἀρχαῖο	περσ.	= περσικό
βενετ.	= βενετικό	πορτογαλλ.	= πορτογαλλικό
γαλλ.	= γαλλικό	προβ.	= προβηγκιανό
γερμ.	= γερμανικό	προθ.	= πρόθεση
γραμ.	= γράμμα	ρ.	= ρῆμα
ἐπιθ.	= ἐπίθετο	ρωσ.	= ρωσικό
ἰταλ.	= ἰταλικό	σλαβ.	= σλαβικό
κατάλ.	= κατάληξη	στερ.	= στερητικό
λατ.	= λατινικό	τουρκ.	= τουρκικό
λόγ.	= λόγιο		= ἄλλη ἔννοια
μεσν.	= μεσαιωνικό		

- Ἄγ. Ὁδ. Οἰκ. = Δ. Π. Ἀγαπητοῦ, *Ὁδηγὸς διὰ τοὺς οἰκοδόμους*, 1946.
 Γ.Τ.Σ. = Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, *Γενικὴ Συγγραφή Ὑποχρεώσεων*, Ἐκδ. Ἐθν. Τυπογραφείου, 1956.
 Δ.Γ.Δ. = Α. Δεϊμέζη, *Γενικὴ Δομική*, Ἐκδ. Ἰδρύματος Εὐγενίδου, 1967.
 Ε.Ε.Ε. = Χ. Ι. Ἐφρεμίδη, *Σημειώσεις ἐπὶ τῶν μέσων ἐκμηχανίσεως τῶν δομικῶν ἔργων*, 1971.
 Ε.Υ.Ε. = Τεχν. Ἐπιμ. Ἑλλάδος, *Ἐσωτερικαὶ Ὑδραυλικαὶ Ἐγκαταστάσεις*.
 Λ.Δ.Υ. = Α. Λεγάκι, *Δομικὰ Ὑλικά*, Ἐκδ. Ἰδρύματος Εὐγενίδου, 1970.
 Λ.Ξ. = Α. Λοῖζου, *Ξύλινα Κατασκευαί*, 1948.
 Μπ.Κ. = Κ. Μπίρη, *Σημειώσεις Οἰκοδομικῆς (Κουφώματα)*. Λιθόγραφο.
 Μπ.Ξ.Ξ. = Κ. καὶ Κ. Μπίρη, *Ξυλεία καὶ Ξυλουργικὴ*.
 Μπ.Ο. = Κ. Μπίρη, *Σημειώσεις Οἰκοδομικῆς*, 1958. Λιθόγραφο.
 Παπ.Μπ. = Θ. Παπαθεοδώρου, *Τὸ Μπετόν-ἀρμὲ εἰς τὴν Οἰκοδομικὴν*, 1947.
 Παπ.Ο. = Θ. Παπαθεοδώρου, *Οἰκοδομικὴ*.

- Όρλ.Ξ.Π.Β. = Ά. Όρλάνδου, *Η Ξυλόστεγος Παλαιοχριστιανική Βασιλική*, 1957
- Όρλ.Π.Έργ. = Ά. Όρλάνδου, *Παραστάσεις Έργαλείων τινών ξυλουργού κτλ.*
Έκδ. Έτ. Μακ. Σπουδών, 1954.
- Όρλ.Υ.Δ. = Ά. Όρλάνδου, *Τά ύλικά δομής τών Αρχαίων Έλλήνων.*
- Σοφ.Τ.Κ. = Ά. Σοφianoπούλου, *Τεχνολογία τών Κονιών και Τεχνητών Λιθών*, 1934.
- Σοφ.Τ.Λ. = Ά. Σοφianoπούλου, *Τεχνολογία τών Δομησίμων Φυσ. Λίθων*, 1932.
- Τ.Ε.Ε. = Ζ. Τζαρτζάνου, *Έσωτερικαί Έγκαταστάσεις (Οίκοδομική)*.
Έκδ. Ίδρύματος Εϋγενίδου, 1969.
- Τ.Ο. = Ζ. Τζαρτζάνου, *Οίκοδομική*. Έκδ. Ίδρύματος Εϋγενίδου, 1971
- Τ.Ω.Σ. = Θ. Γάσιου, *Μαθήματα Όπλισμένου Σκυροδέματος*. Έκδ. Ε.Μ. Πολυτεχνείου, 1978.

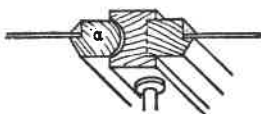
Α

Ἄβακας (ὀ)
ἀρχ. ἄβαξ

Σῶμα καλοριφῆρ ἀπὸ λαμαρίνα μὲ ἐπίπεδες ἐπιφάνειες (χωρὶς κυματισμούς, προεξοχές ἢ φτερά).

Ἄγαθοκόπι
(ἀγκαθοκόπι) (τὸ)
ἀγκαθὸς+κόπτω (ἀρχ.
κανθὸς=γωνία τοῦ ματιοῦ)

Κυρτὴ ἐπιφάνεια στὸ μπό(γ)ι ξύλινου πλαίσιου τζαμλικιοῦ. Σχῆμα 1. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 292].
|| εἰδικὸ ροκάνι μὲ τὸ ὁποῖο διαμορφώνεται τὸ ἀγαθοκόπι [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119].

Σχῆμα 1

Ἄγαθὸς (ὀ)
ἀγκαθὸς < ἀρχ. κανθὸς

Ἄκμη, αἰχμὴ (σὲ τοῖχο κλπ.).

Ἄγκαλιὰ (ἦ)
ἀρχ. ἀγκάλῃ

Ἀνάπτυγμα || κάλυψη γύρω γύρω.

Ἄγκαλιάζω (ἀγκαλιάζει)
οὐσ. ἀγκαλιὰ

Περιβάλλω¹ [Παπ.Ο. σ. 304] || τοποθετῶ γύρω γύρω || καλύπτω.

(Ἄ)γκωνάρι (τὸ)
ἀγκωνή (ἀρχ. ἀγκῶν+γωνία)

Γωνιόλιθος. (Τὸ σχῆμα του εἶναι μακρὸ ὀρθογώνιο παραλληλεπίπεδο, τοποθετεῖται στὶς γωνίες ποὺ συναντῶνται τοῖχοι ἢ παραστάδες) [Ἄγ. Ὀδ.Οἰκ. σ. 20, καὶ Παπ.Ο. σ. 26].

Ἄγκωναροτοιχία (ἦ)
ἀγκωνάρι+τοιχὸς

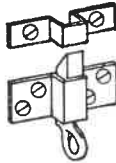
Λιθοδομὴ ἀπὸ ἀδρὰ λαξευμένες πέτρες, μὲ κανονικοὺς κατακόρυφους καὶ ὀριζόντιους ἀρμολοῦς [Γ.Τ.Σ. σ. 27].

Ἄγρίεμα (τὸ)
ἀρχ. ἄγριος

Ἔργασία γιὰ τὴ διαμόρφωση τραχιᾶς ἐπιφάνειας σὲ ἓνα ὑλικὸ [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 348].

1. Τὸ μάρμαρο θὰ ἀγκαλιάσει τὸ μπόι.

- Ἄγριεύω**
ἀρχ. ἄγριος+κατάλ. -εύω
- Ἄερας (ὄ)**
ἀρχ. ἀήρ
- Ἄεριστήρας (ὄ)**
λογ. ἀεριστήρ
- Ἀερόθερμο (τὸ)**
ἀρχ. ἀήρ+θερμός
- Ἀεροπλανάκι**
(ἢ ἀεροπλανάκι) (τὸ)
ἀεροπλάνο+κατάλ. -άκι
<γαλλ. aeroplane
- Ἀζύγιστος (ὄ, ἦ, τὸ)**
στερ. α+ρ. ζυγίζω
- Ἀθήρα**
ἀρχ. ἀθήρ
- Ἀθέρας (ὄ)**
ἀρχ. ἀθήρ
- Ἀκόνι (τὸ)**
μεσν. ἀκόνιον
- Κάνω μία ἐπιφάνεια τραχιὰ (συνήθως μὲ χτύπημα)¹ [Γ.Τ.Σ. σ. 42].
- Μικρὸ κενὸ (χάσμα) μεταξύ στοιχείων μιᾶς κατασκευῆς² [Γ.Τ.Σ. σ. 61, 83 καὶ Παπ.Ο. σ. 258].
- Τρύπα ἢ σωλήνας, πὺν γίνεται ὁ ἀερισμὸς ἀγωγοῦ ἀκαθάρτων ἢ βόθρου || ἠλεκτρικὸς ἐξαεριστήρας χώρου (κουζίνας).
- Συσκευή γιὰ θέρμανση, πὺν ἀποτελεῖται ἀπὸ συστοιχία σωλήνων μέσα ἀπὸ τοὺς ὁποίους περνάει πολὺ ζεστὸ νερὸ ἢ ἀτμός, ἢ ἀπὸ πλαίσιο μὲ ἠλεκτρικὲς ἀντιστάσεις καὶ ἀνεμιστήρα ἀπὸ πίσω τους πὺν σπρώχνει τὸ ζεσταμένο ἀέρα.
- Σύρτης τζαμιλικοῦ, σὲ μορφή σταυροῦ, μὲ ἐλατήριο γιὰ στερέωση. Σχῆμα 2.

Σχῆμα 2

Ἄ μὴ ἐλεγμένους μὲ τὴ λιναίη || ὄ μὴ κατακόρυφος³.

Στὴν ἐντέλεια⁴ || τέλεια.

Κόψη ἐργαλείου (ροκανιοῦ, σκαρπέλου κλπ.) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 107, 123].

Σκληρὴ πέτρα ἀλειμμένη μὲ λάδι (κερατόλιθος ἢ χαλαζίας) ἐπάνω στὴν ὁποία τρίβουν τὴν κόψη ἐργαλείου γιὰ νὰ γίνει πιὸ κοφτερὴ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 122].

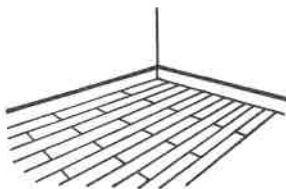
1. Νὰ ἀγριέψετε τὸ μπετὸ γιὰ νὰ πιάσει ἢ λάσπη.

2. Στὸ ἄνοιγμα ἀφίνομε λίγο ἀέρα, γιὰ νὰ μπαίνει εὐκολότερα ἢ κάσα.

3. Οἱ λαμπάδες εἶναι ἀζύγιστοι.

4. Ἡ δουλειὰ θὰ γίνει ἀθήρα.

- Ἀκόνισμα (τὸ)**
ἄκονι
Ἡ ἔργασία γιὰ νὰ γίνει κοφτερὴ ἢ κόψη ἑνὸς ἐργαλείου (σκαρπέλου κλπ.).
- Ἀκουαζιτ (τὸ)**
ἰταλ. acqua (νερὸ)
Χημικὸ παρασκευάσμα εἰδικοῦ τύπου, ποὺ προστίθεται σὲ παρασκευαζόμενο τιμμεντοκονίαμα καὶ ποὺ ἐξασφαλίζει στεγάνωση [Παπ. Ο. σ. 172].
- Ἀκουαστάτης (ὁ)**
ἰταλ. acqua+κατάλ. -στάτης
(Θερμοδιακόπτης). Αυτόματος ἠλεκτρικὸς διακόπτης στὸν καυστήρα πετρελαίου ἢ σὲ *μπόιλερ*, ποὺ σταματᾷ τὴ λειτουργία τους ὅταν ἀνέβει πολὺ ἡ θερμοκρασία τοῦ νεροῦ [Τ.Ε.Ε. σ. 44].
- Ἀλαγκλὲ**
γαλλ. à l'anglais
Δαπεδόστρωση ἀπὸ παράλληλες, ἴσου πάχους καὶ μικροῦ μήκους, ξύλινες λουρίδες σὲ μορφὴ ἰσόδομης τοιχοποιίας. Σχῆμα 3.

Σχῆμα 3

- Ἀλειφωτοὶ (οἱ)**
ἀρχ. ἀλείφω
Σωλῆνες γιὰ ἀποχέτευση ἀπὸ ὀπτιή γῆ, μὲ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐφυσωμένη (πηλοσωλῆνες) [Γ.Τ.Σ. σ. 100 καὶ Παπ.Ο.σ. 72].
- Ἀλεξίπτωτο (τὸ)**
νεότ. ἀλεξίπτωτον
(Ἐρπύγη). Αυτόματο σύστημα ποὺ εἶναι προσαρμοσμένο στὸ θάλαμο ἀσσανσέρ, τὸ ὁποῖο τὸν σφηνώνει μεταξὺ τῶν *ὀδηγῶν* του σὲ περίπτωση ποὺ κοποῦν τὰ συρματόσχοινα.
- Ἀλεύρι (τὸ)**
ἀρχ. ἄλευρον
Πολὺ λεπτὴ σκόνη οἰκοδομικοῦ ὕλικου [Λ.Δ. Υ., τόμ. Α', σ. 97, 154].
- Ἀλλὲ-ρετουρ (ὁ, ἡ, τὸ)**
γαλλ. aller-retour
Αὐτὸ ποὺ δουλεύει ἀπὸ δύο σημεῖα.
- Ἀλλὲ-ρετουρ (πόρτα) (ἡ)**
γαλλ. aller-retour
Ἐπιστροφικὴ πόρτα (ἀνοίγει πρὸς δύο διευθύνσεις).
- Ἀλλὲ-ρετουρ (φῶς) (τὸ)**
γαλλ. aller-retour
Ἡλεκτρικὸ φῶς, ποὺ ἀνάβει ἀπὸ δύο διακόπτες.

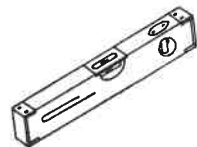
- Ἄλουμινὰς (ὄ)
άλουμίνιο
- Ἄλουμινόκασα (ή)
άλουμίνιο+ιταλ. cassa
- Ἄλτάνα (ή)
ιταλ. altana
- Ἄλυσίδα (ή)
άλυσίδι <άλυσίδιν
<ἀρχ. ἄλυσις
- Ἄλφάδι (ὕδροστάθμη) (τὸ)
γράμμα Ἄλφα (σχῆμα τοῦ
ὄργάνου ποὺ χρησιμοποιόταν
ἄλλοτε)
- Ἐξωτερικὴ γωνία κτήριου ἢ παραστάδα, ποὺ
χτίζεται μὲ κανονικοὺς γωνιόλιθους. Σχῆμα 4.
|| μεγάλη λαβίδα ὑδραυλικοῦ ποὺ χρησιμεύει
γιὰ σπειρώματα (βόλτες) (τὸ σφύξιμο τῶν σω-
λῆνων κλπ. γίνεται μὲ ἄλυσίδα). Σχῆμα 5.
- Ἐργαλεῖο ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀεροστάθμη
καὶ ξύλινο ἢ μεταλλικὸ μικρὸ κανόνα, καὶ
χρησιμεύει γιὰ τὴ χάραξη ὀριζόντιας γραμ-
μῆς ἢ γιὰ μόνρφωση ὀριζόντιου ἢ κατακόρυ-
φου ἐπίπεδου (παλαιότερα, ἐργαλεῖο σὲ σχῆ-
μα Α μὲ λιναίη, ἐξ οὗ ἡ ὀνομασία). Σχῆμα 6.
[Παπ.Ο. 132. καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 97].

Σχῆμα 4

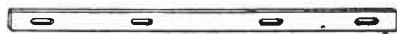
Σχῆμα 5

Σχῆμα 6

- Ἄλφαδιὰ (ή)
οὐσ. ἀλφάδι
- Ἄλφαδιάζω
ἀλφαδιάω
- Ἄλφαδιασμένος (ὄ, ή, τὸ)
ἀλφαδιάζω
- Ἄλφαδόπηχη (ή)
ἀλφάδι+πήχη
- Σημεῖο ποὺ ἔχει δεδομένη στάθμη [Ἄγ. Ὁδ.
Οἰκ. σ. 34] || προσδιορισμὸς μὲ τὸ ἀλφάδι
σημεῖο ποὺ ἔχει τὴν ἴδια στάθμη μὲ ἄλλο.
|| χάραξη ὀριζόντιας γραμμῆς μὲ τὸ ἀλφάδι
[Γ.Τ.Σ. σ. 40].
- Ὁριζοντιώνω [Παπ.Ο. σ. 32] || ὀρίζω ὀριζόν-
τια γραμμὴ ἢ ἐπίπεδο μὲ τὸ ἀλφάδι [Μπ.Ξ.Ξ.
σ. 97] || εὐρίσκω τὴ σχετικὴ στάθμη μεταξὺ
δύο ἐπιπέδων ἢ σημείων.
- Ὁριζόντιος || αὐτός, -ή, -τό, ποὺ ἔχει ἐλεγχθεῖ
μὲ τὸ ἀλφάδι || ὄ, ή, τό, ποὺ ἔχει τὴν κανονικὴ
στάθμη [Παπ.Ο. σ. 311].
- Ξύλινη τελείως ἴσια πήχη, ποὺ ἔχει μῆκος
συνήθως τεσσάρων μέτρων, μὲ τέσσερις ἐγ-

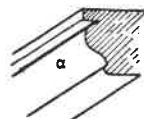
- κοπές (για τή συγκράτηση), και επί τής ό-
ποίας πήχης, εν έπαφῃ, τοποθετείται τὸ *άλφα-
δι* και *άλφαδιάζουνε*. Σχῆμα 7. [Παπ.Ο. σ.
312].
- Ἄμερικάνικη συστολή (ή)**
ἀμερικάνος <ἀγγλ. american
- ἀρχ. συστολή
- Ἄμιαντέξ (τὸ)**
ὄνομ. Ἄμιαντέξ
- Ἄμμόπετρα (ή)**
ἀρχ. ἄμμος+πέτρα
- Ἄμμος μηχανῆς (ή)**
ἀρχ. ἄμμος - μηχανή
- Ἄμμος νταμαρίσια (ή)**
ἀρχ. ἄμμος - τουρκ. damar
- Ἄμμοχάλικο (τὸ)**
ἄμμος+χαλίκι
<ἀρχ. ἄμμος+χάλιξ
- Ἄμμόχωμα (τὸ)**
ἄμμος+χῶμα
<ἀρχ. ἄμμος+χῶμα
- Ἄμόνι (τὸ)**
ἀκμόνιον <ἀρχ. ἄκμων
- Ἄμπαζοῦρ (τὸ)**
γαλλ. abat-jour
- Ἄμύγδαλο (τὸ)**
ἀρχ. ἀμύγδαλον
- Συστολή με ἄμεση ἐλάττωση τῆς διατομῆς
(χωρίς βαθμιαία ἐλάττωση).
- Βιομηχανικὸ ὑλικὸ ποὺ προστίθεται στὰ ἐπι-
χρίσματα (και σὲ ἄλλα κονιάματα) γιὰ θερμο-
μόνωση.
- Ψαμμίτης.
- Ἄμμος νταμαρίσια.*
- Ἄμμος ποὺ προέρχεται ἀπὸ λατομεῖο (*ἄμμος
μηχανῆς*).
- Ξερὸ μείγμα ἀπὸ χαλίκι και ἄμμο (ὕλικα φυ-
σικῆς προέλευσης) [Παπ.Ο.σ. 47, 48].
- Μείγμα ἀπὸ ἄμμο και χῶμα, ποὺ χρησιμο-
ποιόταν, ἄλλοτε, σὲ εὐτελεῖς κατασκευὲς λι-
θοδομῶν, ἀντὶ κανονικῆ ἄμμο.
- (Ἄκμων). Ἐπάνω σ' αὐτὸν με σφυρὶ γίνεται
ἐν θερμῷ ἡ ἐπεξεργασία σιδερένιων κομμα-
τιῶν. Σχῆμα 8. [Παπ.Μπ. 114].
- Καταυγαστήρας.
- Ἰωνικὸ κυμάτιο με αὐγὰ ἢ χωρὶς αὐγὰ, κάτω
ἀπὸ αὐτό. Σχῆμα 9. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119].

Σχῆμα 7

Σχῆμα 8

Σχῆμα 9

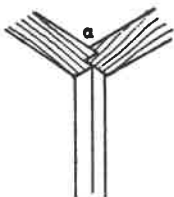
- Ἀναβαστόριον (τὸ)**
μεσν. ἀνεβαίνω +
ἰταλ. καταλ. -tore
- Ἀνάβω (ἄναψε)**
ἀρχ. ἀνάπτω
- Ἀνάγλυφα τζάμια (τὰ)**
μετγν. ἀνάγλυφος
- Ἀναλογία (ἡ)**
ἀρχ. ἀναλογία
- Ἄναμμα (τὸ)**
ἀρχ. ἀνάπτω
- Ἀναμμένος (ὄ, ἡ, τὸ)**
ἄναμμα
- Ἀνέμη (ἡ)**
μεσν. ἀνέμη
- Ἀνεμόσκαλα (ἡ)**
ἀρχ. ἄνεμος+μετγν. σκάλα
- Ἀνθυγρόν (τὸ)**
γερμ. anthygron
- Ἐλεβαστόριον** [Δ.Γ.Δ., τόμ. Β', σ. 57].
- Σαπίζω (κυρίως γιὰ ξύλο) || ἐργαλεῖα ἢ ἐξαρτήματα μηχανῆς ποῦ ὑπερθερμαίνονται, λόγφ τριβῆς κλπ.
- Διαφώτιστα τζάμια με ἀνάγλυφα σχήματα ἐπάνω στὴ μία ἐπιφάνειά τους [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σελ. 223].
- Ποσοτικὴ σχέση ὑλικῶν σὲ κονίαμα¹ [Γ.Τ.Σ. σ. 61 καὶ Παπ.Ο. σ. 31].
- Σάπισμα τοῦ ξύλου [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 30].
- Αὐτὸς ποῦ ἔχει σαπίσει [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 31].
- Σιδερένια ἀνέμη ἐπάνω σὲ ποδαρικό γιὰ τὸ ξετύλιγμα σιδερένιου ὀπλισμοῦ *κουλούρας*. Σχῆμα 10.

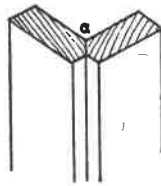
Σχῆμα 10

1. Οἱ σουβάδες δουλεύονται με ἀναλογία ἓνα με δύο (ποσότητα ἀσβέστη πρὸς ἄμμο).

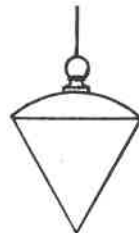
- Ἀνιλίνη (ή)**
γαλλ. aniline
<πορτογαλλ. anil
Χημική οὐσία, ἀπὸ τὴν ὁποία κατασκευάζεται κατηγορία χρωμάτων [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 146].
- Ἀνισοκέφαλος (ὄ, ή, τὸ)**
στερ. α+ἴσιος+κεφάλη
Αὐτὸς ποὺ ἔχει μορφή παραλληλεπίπεδη καὶ ποὺ οἱ δύο ἄκρες του δὲν ἔχουν τὶς ἴδιες διαστάσεις [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 64].
- Ἀμπλόκ**
γαλλ. en bloc
Ἐκφραση ποὺ σημαίνει τὴν ἐκτέλεση μιᾶς ἐργασίας (π.χ. χτίσιμο ἑνὸς σπιτιοῦ) ἀντὶ προκαθορισμένου καὶ συμφωνημένου ποσοῦ χρημάτων, ποὺ περιλαμβάνει ὅλες τὶς δαπάνες (μεροκάματα καὶ ὅλα τὰ ὑλικά, μετὰ τὸ κλειδί).
- Ἀνοδίωση (ή)**
ἀρχ. ἄνοδος
(Ἀνοδικὴ ὀξειδωση). Ὄξειδωση τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀλουμίνιου μετὰ ἠλεκτρολυτικὴ μέθοδο.
- Ἀντένα (ή)**
λατ. antenna
Κατακόρυφο (ὀρθοστάτης) ξύλο (λατάκι) σκαλωσιάς ἢ καλονπιοῦ [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 24].
- Ἀντίβαρο (τὸ)**
προθ. ἀντὶ+βάρος
Βάρος ἀπὸ χυτοσίδηρο (συνήθως) γιὰ τὴν ὑψωση μετὰ σύστημα τροχαλίας κάποιας κατασκευῆς ἢ βάρους¹ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 294].
- Ἀντιγώνι (τὸ)**
ἀρχ. ἀντὶ+γωνία
Τοποθέτηση δύο πλακῶν ἀπὸ μάρμαρο σὲ ἐπένδυση, μετὰ ἐπαφὴ κατὰ τὶς ἀκμὲς τους, καὶ σὲ ὀρθὴ γωνία, μετὰ μικρὴ ἐκτομὴ τῆς ἀκμῆς τῆς μιᾶς, ὥστε νὰ εἰσχωρεῖ ἐντὸς τῆς μέρος τῆς ἀκμῆς τῆς ἄλλης. Σχῆμα 11.
- Ἀντιγώνι φάλτσο (τὸ)**
ἀντιγώνι - ἰταλ. falso
Τοποθέτηση δύο πλακῶν ἀπὸ μάρμαρο σὲ ἐπένδυση μετὰ ἐπαφὴ καὶ σὲ ὀρθὴ γωνία, μετὰ κομμένες κατὰ 45° τὶς ἀκμὲς τους. Σχῆμα 12.
- Ἀντιζύγι (τὸ)**
ἀρχ. ἀντίζυγος
(Ἀντίβαρο). Τὸ βαρῦδι τῆς λιναίης. Σχῆμα 13.

Σχῆμα 11

Σχῆμα 12

Σχῆμα 13

1. Ἀντίβαρο ἀνασυρόμενου παράθυρου. Ἀντίβαρο τοῦ ἀσανσέρ.

³Αντιηλιακὸ τζάμι (τὸ)
ἀρχ. ἀντι+ἥλιος-τουρκ. cam

⁴Υαλοπίνακας πὸ ἀπορροφᾷ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ὑπέρυθρης ἀκτινοβολίας τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ἐπιτρέπει νὰ περνᾷ τὸ φῶς [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 223].

³Αντισκωριακὸ (τὸ)
πρόθεση ἀντι+ἀρχ. σκωρία

Μίνιο μὲ ἄλλες προσμίξεις γιὰ πλήρη κάλυψη καὶ ἐξασφάλιση ἀπὸ τῆ σκουριά σιδερένιων ἐπιφανειῶν.

³Αντουϊ (τὸ)
γαλλ. enduit

Μεῖγμα *στόκου*, λευκοῦ τοῦ ψευδάργυρου καὶ λινέλαιου, γιὰ τὴ διαμόρφωση λείας ἐπιφάνειας πὸ θὰ ἐλαιοχρωματιστεῖ (*σπατουλάρισμα*) [Γ.Τ.Σ. σ. 70].

³Ανώ (τὸ)
γαλλ. anneau=δακτύλιος
<λατ. annellus

Μικρὸ δακτυλίδι ὀροφῆς ἀπὸ πορσελάνη, πὸ περνᾷ καὶ συγκρατεῖ ἀγκίστρι γιὰ ἀνάρτηση καὶ πὸ περιβάλλεται κατὰ τὴν περιφέρειὰ του ἀπὸ ἠλεκτρικὸ ἀγωγό. Σχῆμα 14.

³Ανωκάσι
(ἢ **³ἔ)πανωκάσι (τὸ)**
ἀρχ. ἄνω+ἰταλ. cassa

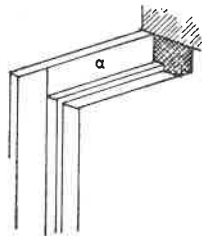
Τὸ ἐπάνω ὀριζόντιο (συνήθως) μέρος τοῦ τετραξυλοῦ ἀνοίγματος. Σχῆμα 15. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262].

³Ανώμαλο μωσαϊκὸ (τὸ)
ἀρχ. ἀνώματος-μεσν. μωσίον

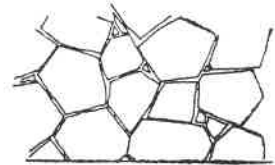
³Ανώμαλη ἐμπλεκτὴ λιθοδομή. Σχῆμα 16.

Σχῆμα 14

Σχῆμα 15

Σχῆμα 16

³Ανώφλι (τὸ)
μεσν. ἀνώφλιον

Τὸ ἐπάνω μέρος ἀνοίγματος [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262] || ὑπέρθυρο.

³Ἀξεφάρδιστος (ὄ, ἦ, τὸ)
στερ. α+πρόθ. ξε+
μεσν. φαρδὺς

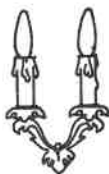
Αὐτὸς πὸ δὲν ἔχει λάβει τὴν τελικὴ διατομὴ (ἔχει τὴν ἀρχικὴ διατομὴ) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 14 καὶ Λ.Ξ. σ. 16].

³Ἀπανωσήκωμα (τὸ)
ἀπάνω+μεσν. σηκώνω

Προσθήκη ὀρόφου ἢ ὀρόφων σὲ παλαιὰ οἰκοδομή¹.

1. Ἐχω ἓνα ἀπανωσήκωμα στὸ Παγκράτι.

- * **Απλάνιστος (ό, ή, τὸ)**
στερ. α+πλανίζω
<ἀρχ. πλάνη
- * **Απλικά (ή)**
γαλλ. applique
- * Ο μὴ δουλεμένος (τελείως) μὲ τὴν πλάνη.
- * Ηλεκτρικὸ πολύφωτο σὲ τοῖχο. Σχῆμα 17.

Σχῆμα 17

- * **Απλὸς διακόπτης (ἠλεκτρικός) (ό)**
ἀρχ. ἀπλοῦς - νεότ. διακόπτης
- * **Απλοτειχιά (ή)**
ἀρχ. ἀπλοῦς+τειχίον
- * **Απομίμηση (ή)**
ἀπό+μίμησις
- (*) **Απομόνωση (ή)**
ἀρχ. ἀπομονῶ
- * **Απορροφητήρας (ό)**
ἀπό+μεσν. ρουφῶ+
κατάλ. -τήρας
- * **Απόσβεστα (τὰ)**
ἀποσβήνω <ἀποσβέννυμι
- * **Αραλίκι (τὸ)**
τουρκ. aralik=διάστημα
- * **Αργοντούβαρο (τὸ)**
ἀρχ. ἀργός+τουρκ. duvar
- Διακόπτης ἠλεκτρικοῦ ποῦ ἔχει δυνατότητα νὰ ἀνάβει καὶ νὰ σβῦνει μόνο ἓνα φῶς (ἢ συσκευή) (ἐξυπηρέτηση ἑνὸς κυκλώματος) [Τ.Ε.Ε. σ. 199].
- Κοινὴ λιθοδομή.
- Τρόπος καὶ ἐπεξεργασία μὲ βαφή, ἔτσι ὥστε νὰ δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση ὅτι μία ἐπιφάνεια συνίσταται ἀπὸ κάποιο ὕλικὸ (μάρμαρο ἢ ξύλο)¹ [Παπ.Ο. 471].
- Διάστρωση ἀπὸ θερμομονωτικὸ ὕλικὸ ταρατάσας (κύρια) γιὰ προστασία κατὰ τῆς θερμότητας ἢ ἤχου².
- * **Εξαεριστήρας** (ἐπάνω ἀπὸ κουζίνα ποῦ μαγειρεύουν, σὲ μορφή *φούσκας* ἀπὸ *λαμαρίνα*).
- * Ἀδρανεῖς οὐσίες ποῦ παραμένουν μέσα στὴ σκάφη ποῦ σβήνεται ὁ ἀσβέστης.
- Μικρὴ σχισμὴ.
- * Ἀργὸλιθοδομὴ χωρὶς γωνιόλιθους [Παπ.Ο. σ. 148] || μαντρότοιχος.

1. Ἡ πόρτα θὰ γίνεῖ ἀπομίμηση δρυός. Τὸ πασαμέντο εἶναι ἀπομίμηση μάρμαρου.

2. Ἡ μόνωση τῆς ταρατάσας θὰ γίνεῖ ἀπὸ καρβουνίδι.

*Αρη(γι)άνι (τὸ)

ἀρχ. ἀραιὸς

Πολὺ νερουλὸ τσιμεντοκονίαμα γιὰ τὴν πλήρωση στενῶν ἀρμῶν κλπ. [Γ.Τ.Σ. σ. 51, Ἐργ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 23 καὶ Παπ.Ο. σ. 121].

*Αρίδα (ἡ)

ἀρχ. ἀρίς

Μεγάλο ἀρίδι. Σχῆμα 18. [Ὁρλ.Π. Ἐργ. σ. 331 καὶ Μπ. Ξ.Ξ. σ. 133].

*Αρίδι (τὸ)

οὐσ. ἀρίδα

Μικρὸ τρυπάνι, μὲ ὀξεία ἀκμὴ καὶ κοχλία, μὲ τὸ ὁποῖο ἀνοίγονται τρύπες καὶ ποὺ τὸ χειρίζεται ὁ τεχνίτης μὲ τὸ ἓνα χέρι. Σχῆμα 19.

*Αριστερὴ μούφα (ἡ)

ἀριστερὸς - γερμ. muffe

Μούφα ἀριστερῆ.

*Αρματούρα (ἡ)

ἰταλ. armatura = πανοπλία.

Γυάλινο περίβλημα γιὰ προστασία ἀπὸ τὴν ὑγρασία κλπ. σὲ ἠλεκτρικὸ λαμπτήρα. Σχῆμα 20. (Συχνὰ τὸ περίβλημα προστατεύεται μὲ σιδερένιο πλέγμα).

*Αρμέ

γαλλ. armé = ἔνοπλος

*Ὀπλισμένος || *μπετὸν ἀρμέ* = ὀπλισμένο σκυρόδεμα || (ὑαλοπίνακες) *ἀρμέ* (*ὀπλισμένο τζάμι*), ὑαλοπίνακες ὀπλισμένοι μὲ συρματοπλεγμα.

*Αρμοκάλυπτρο (τὸ)

ἀρχ. ἀρμὸς + καλύπτω

Μικρὴ πήχη ἢ πλαισίωμα ποὺ καλύπτει ἀρμὸ (*ἀρμουδί*).

*Αρμοκλείδι (τὸ)

ἀρμὸς + κλειδί

<ἀρχ. ἀρμὸς + κλείς

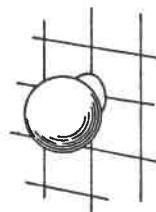
Σιδερένιο, σὰν σωλήνας, περικόχλιο, μὲ ἀντίθετες ἐσωτερικὲς *βόλτες*, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὴν ἔνωση σὲ σιδερόβεργες ὀπλισμένου σκυροδέματος. Σχῆμα 21. [Γ.Τ.Σ., σ. 35 καὶ Παπ. Μπ. σ. 118].

Σχῆμα 18

Σχῆμα 19

Σχῆμα 20

Σχῆμα 21

Ἄρμολόγημα (τὸ)
ρ. ἄρμολογῶ

Ἐπιμελής κατεργασία (πλήρωση καὶ ἐν γένει διαμόρφωση) ἄρμῶν [Γ.Τ.Σ. σ. 44 καὶ Παπ.Ο. σ. 137].

Ἄρμολογῶ
μετγν. ἄρμολογῶ

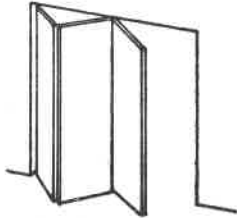
Κάνω τὸ ἄρμολόγημα.

Ἄρμόνικα (πόρτα) (ἦ)
ἰταλ. armonica

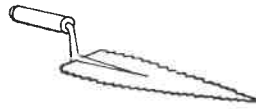
Φυσσαρμόνικα. Σχῆμα 22. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 269, 270 καὶ Μπ.Κ. σ. 54].

Ἄρμοπρίονο (τὸ)
ἄρμῶς+πριόνι <ἀρχ. πρίων

Μυστρι με μακρὰ λεπίδα, καὶ αἰχμὲς σὰν πριόνι στὴν ἄκρη της. Σχῆμα 23.

Σχῆμα 22

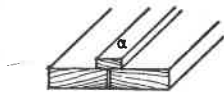
Σχῆμα 23

Ἄρμῶς (ὄ)
ἀρχ. ἄρμῶς

Μικρὸ κενὸ στὴ δομῇ, μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομικοῦ ὑλικοῦ ἢ διαφορετικῶν, ποὺ γεμίζεται με συνδετικὸ ὑλικὸ ἢ μένει κενό¹.

Ἄρμουδι (τὸ)
ἀρχ. ἄρμῶς

Μικρὴ πήχη ἀπὸ ξύλο ἢ σίδηρο μικρῆς διατομῆς, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ καλύπτει ἄρμῶ δύο διαφορετικῶν ὑλικῶν (ἢ καὶ τοῦ ἴδιου). Σχῆμα 24. (ἄρμοκάλυπτρο) [Γ.Τ.Σ. σ. 75] || λέσβιο (ἢ ἄλλο) κυμάτιο (ἄρμουδί). Σχῆμα 25. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119].

Σχῆμα 24

Σχῆμα 25

Ἄρνουβῶ (τὸ)
γαλλ. art-nouveau

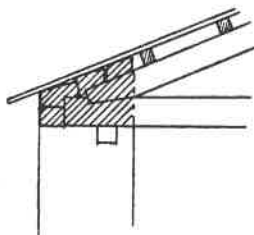
Εἶδος τζαμιῶν διαμαντέ, με μικρὲς προεξοχές τοῦ γυαλιοῦ ποὺ σχηματίζουν ἀκανόνιστα κλειστά σχήματα || ρυθμὸς ἐπίπλων τοῦ 1900 περίπου [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 329].

1. Οἱ ἄρμοι, στὰ δομικά, δὲν πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτεροι ἀπὸ ἓνα πόντο.

- Ἄροζο λάρτζινο (τὸ)**
στερ. α+ρόζος <ἀρχ.
ῶζος - λατ. *larix*
- Ἄροζος (ὁ, ἡ, τὸ)**
στερ. α+ρόζος <ἀρχ. ῶζος
- Ἄροκάνιστος (ὁ, ἡ, τὸ)**
στερ. α+μετγν. ρυκάνη
- Ἄρπα-κόλλα**
ἀρχ. ἀρπάζω - κολλῶ
- Ἄρσενικό (τὸ)**
ἀρχ. ἀρσενικός
- Ἄρτιφισιέλ (τὸ)**
γαλλ. (pierre) artificielle=
τεχνητὸς λίθος.
- Ἄσβεστάδικο (τὸ)**
ἀσβέστης
- Ἄσβεστάς (ὁ)**
ἄσβεστος+κατάλ. -ἄς
- Ἄσβεστόλακκος (ὁ)**
ἄσβεστος+λάκκος
- Ἄσβεστόχρωμα (τὸ)**
ἀρχ. ἀσβέστης+χρῶμα
- Ἄσετόν (τὸ)**
γαλλ. *acétone*
- Ἄσημοκόλληση (ἡ)**
μεσν. ἀσήμιον+ἀρχ. κολλῶ
- Ἄσορτιμέντο (τὸ)**
ἰταλ. *assordimento*
- Ἄσπρίζω**
μετγν. ἄσπρος
- Μαῦρο πεῦκο [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 10].
- Αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει ρόζους (κυρίως, *ἄροζο*
ξύλο).
- Αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει ὑποστει ἐπεξεργασία μὲ
τὸ ροκάνι.
- Ἐκτέλεση κατασκευῆς γρήγορα καὶ κακότε-
χνα.
- Αὐτὸ ποὺ προεξέχει καὶ εἰσχωρεῖ σὲ ἄλλο
ποὺ εἰσέχει [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 267, 300 καὶ Παπ.Ο.
σ. 278].
- (Ἐπίχρισμα τύπου τεχνητοῦ λίθου). Τιμμεν-
τεπίχρισμα ποὺ ἡ τελευταία στρώση του πε-
ριέχει συνήθως χρωματιστὲς ψηφίδες μάρμα-
ρου καὶ μαρμαρόσκονη καὶ ποῦ, ἀφοῦ ξερα-
θεῖ, ὑφίσταται ἐπεξεργασία κατὰ διάφορους
τρόπους, καὶ παίρνει στὸ τέλος ὄψη τεχνητῆς
πέτρας (συνηθισμένη κατασκευὴ παλαιότερα)
[Γ.Τ.Σ., σ. 41, 49 καὶ Παπ.Ο. σ. 24, 193].
- Ἐργοστάσιο ποὺ κάνει ἀσβέστη ἢ κατάστημα
ποὺ πουλάει ἀσβέστη.
- Κατασκευαστὴς ἀσβεστιοῦ ἢ αὐτὸς ποὺ που-
λάει ἀσβέστη.
- Λάκκος ποὺ γίνεται σκαφτὸς ἢ χτιστὸς, μέσα
στὸν ὁποῖο χύνεται καὶ παραμένει μετὰ τὸ
σβήσιμο τὸ ἀσβέστι.
- Ἐνδρόχρωμα ἢ χρῶμα ποὺ περιέχει ἀσβέστη.
- Εἶδος βερνικιοῦ γιὰ ξύλινες ἐπιφάνειες ἢ δια-
λυτικὸ βερνικιοῦ.
- Κόλλημα εἰδικῶν (ἢ κοινῶν) σωλήνων ἀπὸ
χαλκὸ μὲ χρῆση ἀσημιοῦ.
- Τακίμι* (σύνολο ἐργαλείων).
- Κάνω ἐργασία *ἀσπρίσματος*.

- Ἄσπρισμα (τὸ)**
ἀσπρίζω
Ἐδροχρωματισμός.
- Ἄσπριτζής (ὁ)**
ρ. ἀσπρίζω
Τεχνίτης χρωματισμῶν ἀσβέστη.
- Ἄσπρὸ ξύλο (τὸ)**
μετγν. ἄσπρος+ξύλον
Ξύλο γαῦρος || ξυλεία ἔλατου || κάθε δεύτερης ποιότητας ξύλο.
- Ἄσπρο τσιμέντο (τὸ)**
μετγν. ἄσπρος -
ἰταλ. cemento
(*Λαφάρτζ*). Τσιμέντο μὲ λιγότερο ὀξείδιο τοῦ σιδήρου καὶ ψημένο σὲ ὑψηλότερες θερμοκρασίες ἀπὸ τὸ *μαῦρο τσιμέντο*.
- Ἄσπρόχρωμα (τὸ)**
μετγν. ἄσπρος+χῶμα
Πηλός, μικρῆς περιεκτικότητας σὲ ὀξείδιο τοῦ σιδήρου [Σοφ.Τ.Κ. σ. 8].

(Ἄ)στάρι (τὸ)
τουρκ. astar=φόδρα

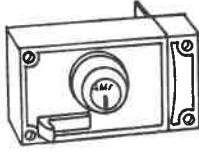

Σχῆμα 26

- (Ἄ)στάρωμα (τὸ)**
οὔσ. ἀστάρι
Πρώτη στρώση ἐπεξεργασίας || ὑλικὸ ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν πρώτη στρώση, κατὰ τὸν ἐλαιοχρωματισμὸ μιᾶς ἐπιφάνειας (ἀποτελεῖται συνήθως ἀπὸ λινέλαιο, λευκὸ τοῦ ψευδάργυρου καὶ λίγο χρῶμα) || ὑλικὸ μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ ἐπίστρωση ἐπιφάνειας δάπεδου, γιὰ νὰ λάβει ὑψηλότερη στάθμη ἢ γιὰ νὰ γίνῃ ὀριζόντιο.
- (Ἄ)σταρώνω**
οὔσ. ἀστάρι
Ἐργασία βαψίματος μὲ τὸ *ἀστάρι* [Γ.Τ.Σ. σ. 69, 70] || ἐργασία τοποθέτησης τῆς πρώτης στρώσης, κάποιας ἐπεξεργασίας [Ἄγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 27 καὶ Παπ.Ο. σ. 186, 239].
- (Ἄ)στράχωμα (τὸ)**
ἀρχ. ὄστρακον
Βάφω μὲ τὸ *ἀστάρι*¹ || διαστρώνω δάπεδο μὲ κάποιο ὑλικό, γιὰ νὰ λάβῃ νέα στάθμη, ἢ γιὰ νὰ γίνῃ ὀριζόντιο².
- Ἄσφαλείας (κλειδαριὰ) (ἡ)**
ἀσφάλεια <ἀρχ. ἀσφαλίζω
Ἀπὸ λιθοδομή, ἢ τουβλοδομή, τμῆμα σὲ τραπεζοειδῆ μορφή, ἀπὸ τὸ στρωτήρα μέχρι τὸ σανίδωμα τῆς στέγης. Σχῆμα 26. [Παπ.Ο. σ. 143].
- Ἄσφαλείας (κλειδαριὰ) (ἡ)**
ἀσφάλεια <ἀρχ. ἀσφαλίζω
Εἰδικὴ κλειδαριά, ποὺ ἀνοίγει μὲ κλειδί, μὲ πεπλατυσμένες καὶ αὐλακωτὲς παρειῆς καὶ μὲ ἐγκοπὲς ὑποδοχῆς, γιὰ μικροὺς κύλινδρους.

1. Οἱ κάσες σταρωθήκανε.

2. Ἄν σταρωθεῖ ἡ πλάκα, τὸ μωσαϊκὸ θὰ ἔρθῃ ἀλφαδιὰ μὲ τὴν μπαλκονοποδιά.

Σχήμα 27

- Ἀσφαλοδιακόπτης (ὀ)
ἀσφάλεια+νεότ. διακόπτης
- Ἀσφαλομαστίχα (ή)
ἀρχ. ἄσφαλος+μετγν.
μαστίχη
- Ἀσφαλτόπανο (τό)
ἀρχ. ἄσφαλος+μετγν.
πανίον
- Ἀσφαλτόχαρτο (τό)
ἀρχ. ἄσφαλος+χάρτης
- Ἀτόφιος (ὀ, ή, τό)
ἀρχ. αὐτοφυής
- Ἀτσαλάκι (ρολοῦ) (τό)
ἀτσάλι+κατάλ. -άκι
- Ἀτσαλένιος (ὀ, ή, τό)
ἀτσάλι
- Ἀτσάλι (τό)
βενετ. azzal (acciaio)
- Ἀτσαλίνα (ή)
βενετ. azzalin
- Ἀτσαλολαμαρίνα (ή)
ἀτσάλι+λαμαρίνα <βενετ.
azzal+lamarin
1. Οἱ βαθμίδες εἶναι ἀτόφιος.

Τὸ κλειδί στρέφει ἐσωτερικὸ μικρὸ τύμπανο μὲ μικροὺς κύλινδρους, ποὺ ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο κομμάτια (κάθετα πρὸς αὐτὸ) καὶ ποὺ μόνον ὅταν βρεθοῦν οἱ ἄκρες τῶν ἐσωτερικῶν τμημάτων τους ἐπὶ τῆς περιφέρειας τοῦ μικροῦ τύμπανου ἐπιτρέπουν τὴν περιστροφή τοῦ κλειδιοῦ (Γιάλ). Σχήμα 27. [Παπ.Ο. σ. 248 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 290] || εἰδικὴ κλειδαριὰ γιὰ πλήρη ἐξασφάλιση ἐναντίον διάρρηξης.

Μικρὸς αὐτόματος ἐπάνω σὲ ἠλεκτρικὸ ταμπλό, ποὺ διακόπτει ἓνα ἠλεκτρικὸ κύκλωμα σὲ περίπτωσι ποὺ αὐξηθεῖ ἡ ἔντασι ἢ παρουσιαστεῖ βραχυκύκλωμα.

Μεῖγμα ἀπὸ ἀλεύρι ἀσφάλτου καὶ ἀπὸ καθαρὴ ἄσφαλο, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ στρώσιμο δαπέδων κλπ. [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 194].

Ὑφασμα ποτισμένο μὲ ἄσφαλο γιὰ μόνωσι κατὰ τῆς ὑγρασίας.

Χαρτί ποτισμένο μὲ ἄσφαλο γιὰ ἐπικάλυψη σὲ στέγες καὶ μόνωσι κατὰ τῆς ὑγρασίας.

Ὁ ὀλόσωμος! (μασίφ) || ὁ ἀπὸ τὸ ἴδιο ὕλικὸ [Παπ.Ο. σ. 248].

Μικρὸ χαλύβδινο ἔλασμα ποὺ σχηματίζει τὴν ἀλυσίδα διάρθρωσι τῶν ξύλινων πῆχεων τοῦ ρολοῦ (λαμάκι ρολοῦ).

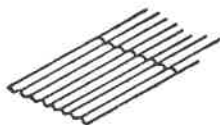
Αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀπὸ χάλυβα [Γ.Σ.Τ. σ. 64].

Χάλυβας.

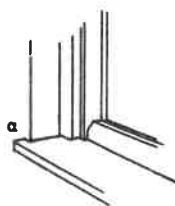
Εὐλύγιστο, μικρῆς διατομῆς, χαλύβδινο ἔλασμα, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὴν εἰσαγωγή (ὀδηγὸς) τῶν ἠλεκτρικῶν συρματώσεων στοὺς σωληνες μέρκμαν κλπ.

Χαλύβδινο σιδερένιο ἔλασμα [Παπ.Ο. σ. 302].

- Ἀτσαλολουρίδα (ή)**
 ἀτσάλι+μετγν. λῶρος
 Πολύ λεπτή λουρίδα ἀπὸ χάλυβα μὲ τὴν ὁποία δένουν π.χ. μονώσεις ἀπὸ *υαλοβάμβακα*.
- Ἀτσαλόσυρμα (τὸ)**
 ἀτσάλι+σύρμα <ἀτσάλι+ ἄρχ. σύρμα
 Σύρμα ἀπὸ χάλυβα.
- Ἀτσαλοσωλήνας (ὁ)**
 ἀτσάλι+σωλήνας
 <βενετ. *azzal* + ἄρχ. σωλήν
 Χαλύβδινος σωλήνας.
- Ἀτσάλωμα (τὸ)**
 ρ. ἀτσαλώνω
 Βαφή τοῦ σιδήρου σὲ χάλυβα.
- Ἀτσαλώνω**
 οὐσ. ἀτσάλι
 Βάφω σίδηρο σὲ χάλυβα.
- Αὐλακωτή (λαμαρίνα) (ή)**
 ρ. αὐλακώνω
 Κυματιστὸ ἔλασμα, ποὺ χρησιμεύει γιὰ ἐπικαλύψεις (ἀπὸ χάλυβα, σίδηρο, γαλβανισμένο ἢ ὄχι, ἀπὸ ἀλουμίνιο). Σχῆμα 28. [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 162].
- Αὐλακωτὸ (τὸ)**
 ρ. αὐλακώνω
 Κυματιστὸ φύλλο (ἀπὸ μέταλλο ἢ συνθετικὸ ὑλικό).
- Αὐλακωτὸ τζάμι (τὸ)**
 αὐλακωτὸς-τζάμι <τουρκ. *cam*
 Τζάμι ποὺ ἔχει καὶ τὶς δύο ἐπιφάνειές του κυματιστὲς (καὶ ὄχι ἐπίπεδες).
- Αὐτί (τὸ)**
 ἄρχ. ὠτίον
 Ἄκρο || τὸ ἄκρο πρὸς τὸ μέρος τοῦ *λαμπᾶ* τῆς μαρμάρινης ἢ ἀπὸ ἄλλο ὑλικὸ *ποδιᾶς* τοῦ παράθυρου. Σχῆμα 29.

Σχῆμα 28

Σχῆμα 29

Αὐτόματος (ὁ, ή)
 ἄρχ. αὐτόματος

Μηχάνημα ποὺ διακόπτει ἢ βάζει νὰ λειτουργήσει μηχανή χωρὶς τὴν παρέμβαση τοῦ ἀνθρώπου (σὲ *κομπρεσέρ*, *ἀσσανσέρ* κλπ.) || *αὐτόματη ἀσφάλεια*: (διακόπτης) ἀσφάλεια ἠλεκτρικῆς γραμμῆς ποὺ διακόπτει τὸ ρεῦμα ὅταν ἡ ἔντασή του περάσει κάποιο ὄριο καὶ ποὺ ἡ

Ἀφράτος (ό, ή, τὸ)
μετγν. ἀφράτος

Ἀφρολέξ (τὸ)
ὄνομ. Ἀφρολέξ

Ἀφρομετὸ (τὸ)
ἀρχ. ἀφρὸς+βέτον

Ἀχηβάδα (ή)
μεσν. (ἀ)χηβάδα
<ἀρχ. χήμη

(Ἀ)χνάρι (τὸ)
ἰχνάριον-<ἀρχ. ἴχνος

Ἀχνη (ή)
ἀρχ. ἄχνη

λειτουργία της βασίζεται στὴ διαφορὰ θερμοκοῦ συντελεστῆ διαστολῆς δύο διαφορετικῶν μετάλλων ποὺ ἔχει μέσα της.

Ἐο μὴ ἀρκετὰ ξερὸς (κυρίως ἀφράτο ξύλο).

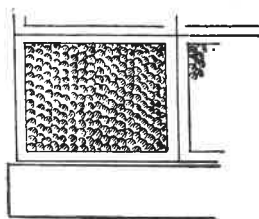
Λάστιχο ποὺ ἔχει γίνει μὲ ἐπεξεργασία σὰν σφουγγάρι (γιὰ θερμομόνωση).

Ἐλαφρὸ σκυρόδεμα μὲ φυσαλλίδες στὴ μάζα του, ποὺ δημιουργοῦνται ἀπὸ εἰδικὲς χημικὲς οὐσίες.

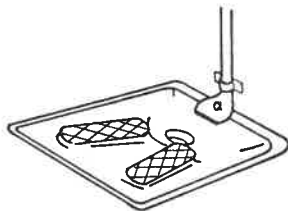
Κόγχη || ἐπίχρισμα μορφῆς τεχνητῆς πέτρας (ἀρτιφισιέλ), μὲ ἐπιφάνεια ἀπὸ μικρὲς κυκλικὲς κοιλότητες, προερχόμενες ἀπὸ λάξευση τοῦ ἐπιχρίσματος μὲ τὸ κουτάλι. Σχῆμα 30. [Παπ.Ο. σ. 195] || μολύβδινο, σὲ σχῆμα ἀχηβάδας, ἄκρο σωλήνα γιὰ καθάρισμα ἀποχωρητήριου τουρκικοῦ τύπου. Σχῆμα 31.

Ἐπόδειγμα ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὴ χάραξη κάποιου σχήματος! [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 311].

Πούδρα οἰκοδομικοῦ ὑλικοῦ || πούδρα μάρμαρου, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ ἐπιχρίσματα, στὴν τελευταία στρώση τους [Γ.Τ.Σ. σ. 13].

Σχῆμα 30

Σχῆμα 31

1. Τὸ ἀχνάρι τοῦ κλειδιοῦ τοῦ θόλου.

B

Βακελίτης (ό)

γαλλ. bakélite

<άγγλ. όνομα Bakeland

Πλαστική ύλη, από την όποία κατασκευάζονται τὰ εξωτερικά και τὰ μη άγώγιμα μέρη, στους ήλεκτρικούς διακόπτες κλπ. (φαινολοφορμαλδεύδη και ξυλάλευρο).

Βαλβίδα (βαλβίς) (ή)

άρχ. βαλβίς

Σχήμα 32

Μηχανισμός για διακοπή τής ροής νερού ή κάποιου αερίου || βούλωμα από λάστιχο με τὸ όποίο κλείνεται ὁ σωλήνας άπορροής στους ύδραυλικούς ύποδοχείς (νιπτήρες, λουτρά κλπ.). Σχήμα 32. || μικρός μηχανισμός πὸν τὸν βάζουν στὰ άποχωρητήρια αντί για καζανάκι. Είναι διαφόρων συστημάτων οί βαλβίδες αυτές. Τὸ σύστημά τους πάντως δημιουργεί ύπερπίεση τοῦ νεροῦ όταν ζουλιχτεί ὁ μικρός μοχλός τους και ἔτσι γίνεται τὸ καθάρισμα τής λεκάνης (Sloan, Dal).

Βαλβίδα άντεπιστροφής (ή)

άρχ. βαλβίς-προθ. άντι+άρχ.

έπιστροφή

Αυτόματος διακόπτης νεροῦ πὸν ἔμποδίζει τήν έπιστροφή του πρὸς τὸ δίκτυο παροχής [T.E.E. σ. 45.).

Βάλτερ διακόπτης (ό)

όνομ. Walter - νεότ. διακόπτης

Διακόπτης πὸν ή έπαφή του είναι σαν μαχαίρι και μπαίνει σε άνάλογη σχισμή [T.E.E. σ. 199, 215].

Βαμμένος (ό, ή, τὸ)

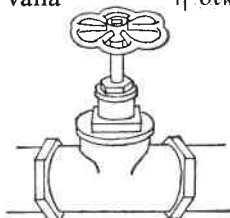
άρχ. βάπτω

Αντικείμενο ή έπιφάνεια χρωματισμένη || έπιχαλυβωμένος (βερνικωμένος).

Βάνα (ή)

γαλλ. vanne <λατ. vana

Μεγάλος διακόπτης σε δίκτυο παροχής νεροῦ ή δίκτυο κεντρικής θέρμανσης. Σχήμα 33. [T.

Σχήμα 33

Βαντιλατέρ (τὸ)

γαλλ. ventilateur

Βαρέλα (ἡ)

ιταλ. barella

Βαρελάκι ντουϊ (τὸ)

ιταλ. barella - γαλλ. douille

Βαρέλι (τὸ)

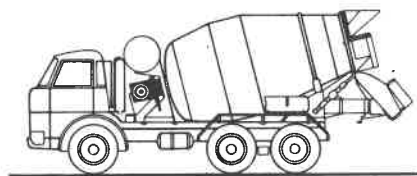
ιταλ. barella

Βαριά (ἀρχ. τυπὰς) (ἡ)

ἀρχ. βαρεῖα (μεσν. βαρέα)

Βαριοπούλα (ἡ)

βαρύς+κατάλ. -πούλα

Σχῆμα 34

Σχῆμα 35

Σχῆμα 36

Ε.Ε. σ. 31] || βάνα μοτοριζέ· μεγάλος διακόπτης ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείνει αὐτόματα μὲ μωτέρ.

Ἀνεμιστήρας || φτερωτή.

Αὐτοκίνητο *μπετονιέρα* (αὐτοκινούμενος ἀναμικτήρας σκυροδέματος). Σχῆμα 34.

Ἡλεκτρικὴ λυχνολαβὴ ἀπὸ πορσελάνη μορφῆς κύλινδρου (βαρέος τύπου).

Κυλινδρικός θόλος.

Μεγάλο σιδερένιο σφυρί, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὴν ἀποσύνθεση σκληρῶν πετρωμάτων, καὶ γενικῶς γιὰ δυνατὰ χτυπήματα. Σχῆμα 35. [Παπ.Ο. σ. 8].

Μικρότερο ἀπὸ τὴ βαριά σφυρί, ποὺ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς σιδηρουργούς, ὑδραυλικούς κλπ. Σχῆμα 36.

Βαρύδι (τὸ)

μετγν. βαρύδιον

Βάση (ἡ)

ἀρχ. βάσις

Βὰτ-προῦφ (τὸ)

ἀγγλ. wat(er)+proof

Βαρύδι λιναίης || λιναίη, ζύγι.

Τὸ χαμηλότερο μέρος κατασκευῆς || κάτω μέρος κτήριου.

Εἰδικὸ στεγανωτικὸ ποὺ προστίθεται σὲ ἐπιχρίσματα τσιμέντου γιὰ πλήρη στεγάνωση [Παπ.Ο. σ. 172].

Βάτραχος (ὄ)
ἀρχ. βάτραχος

Βαφή (ή)
βάφω

Βάφω
ἀρχ. βάπτω

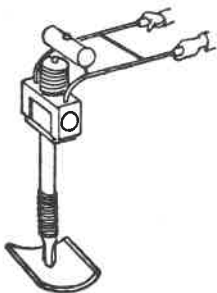
Βάνιμο (τό)
ρ. βάφω

Βελατούρα (ή)
ιταλ. vellutato

Βελόνα (ή)
ἀρχ. βελόνη

Βελονάκι (τό)
βελόνι+κατάλ. -άκι

Βελόνι (τό)
ἀρχ. βελόνη

Σχήμα 37

Μηχάνημα για συμπίεση με κρούσεις στις επιχώσεις ή στα χώματα (ή στα σκυροκονιάματα). Σχήμα 37.

Υδροχρωματισμός ή έλαιοχρωματισμός || σκλήρυνση της επιφάνειας του σιδήρου.

Έλαιοχρωματίζω || σκληραίνω την επιφάνεια του σιδήρου (βερνικώνω).

Επίστρωση με χρώμα || σκλήρυνση της επιφάνειας του σιδήρου (βερνίκωμα).

Μείγμα από ριπολίνη και έλαιόχρωμα, με το οποίο γίνεται (ένιότε) χρωματισμός, πριν από το χρωματισμό με καθαρή ριπολίνη [Γ.Τ.Σ. σ. 70, 71].

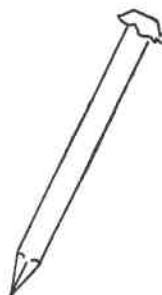
Μεγάλο καρφί (για ίκριώματα κλπ.). Σχήμα 38.

Μικρό καρφί με μικρό κεφάλι, που χρησιμεύει κυρίως για λεπτοξυλουργικές εργασίες [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 125].

(Κοπέυς). Σμίλη, με μυτερό άκρο. Σχήμα 39. [Παπ.Ο. σ. 10] || μεγάλο καρφί || τύπος ή μέρος γερανού [Μπ.Ο. σ. 65].

Σχήμα 38

Σχήμα 39

Βελουδίνη (ή)
γαλλ. velours

Βένα (ή)
ιταλ. vena <λατ. vena=φλέβα

Σμαλτόχρωμα, που δίνει περισσότερη γυαλάδα από τη ριπολίνη.

Ίνα του ξύλου [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 33].

**Βενέτικο στόρ
(κατακόρυφο) (τò)**

ὄνομ. Βενέτικος - γαλλ. store

Ἐντιηλιακὴ σκιάδα γιὰ παράθυρα (κυρίως), ἀπὸ κατακόρυφες μεμονωμένες λουρίδες (ἢ μιὰ δίπλα στὴν ἄλλη) ἀπὸ πανὶ ἢ πλαστικό, μὲ βαριδάκι στὸ κάτω μέρος γιὰ νὰ στέκονται σὲ σταθερὴ θέση.

Βενίσιαν μπλάιντ (τὰ)
ἀγγλ. venetian blinds

Ἐντιηλιακὴ σκιάδα γιὰ παράθυρα καὶ προθήκες, ἀπὸ λουρίδες πλαστικὲς ἢ ἀπὸ ἄλουμνιο.

Βεντούζα (ἡ)
ἰταλ. ventosa

Ξύλινο στέλεχος μὲ λάστιχο στὴν ἄκρη του, γιὰ τὸ ξεβούλωμα στὰ εἶδη ὑγιεινῆς καὶ στίς ἀποχετεύσεις. Σχῆμα 40.

Βέρα (ἡ)
βενετ. vera

Σιδερένιο, ἢ ἀπὸ ἄλλο ὕλικό, λεπτὸ δακτυλίδι. Σχῆμα 41.

Βεράντα (ἡ)
ἀγγλ. verandah

Ἐξώστης στεγασμένος ἢ ὄχι.

Βέργα (ἡ)
μεσν. βέργα <λατ. virga

Σιδερένιο ραβδί ὄπλισμοῦ || ραβδί γιὰ γαλλικὰ ἐξώφυλλα μὲ δύο ἀγκίστρια, ἐπάνω καὶ κάτω, ποὺ ἐξασφαλίζουν τὰ ἐξώφυλλα (πατζουρόβεργα). Σχῆμα 42.

Βερνίκι (τὸ)
ἰταλ. vernice <λατ. vernicium

Στιλβωτικὸ (ἀπὸ ρητινώδη ὕλικό ποὺ διαλύεται σὲ λάδι ποὺ ξεραίνεται) || στιλβωτικὸ ξύλου || ἐπιχαλβωτικὸ.

Βερνίκωμα (τὸ)
ρ. βερνικῶνω

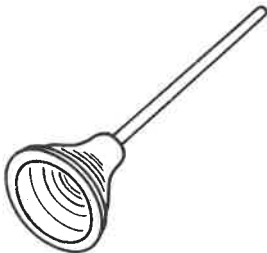
Ἐργασία γυαλισματος || ἐπιχαλβῶση (στὸ σίδηρο).

Βερνικῶνω
οὐσ. βερνίκι

Γυαλίζω || ἐπιχαλβῶνω (στὸ σίδηρο).

Βίδα (ἡ)
βενετ. vida

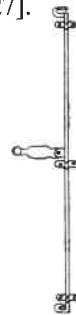
Βιδωτὸ καρφὶ μὲ διάφορα εἶδη κεφάλια, διεύθυνση στίς ἐλικώσεις καὶ μέγεθος, ἀνάλογα μὲ τὴ χρήση [Ἐγ. Ὁδ. Οἰκ. σ. 20, Παπ. Ο. σ. 139 καὶ Μπ. Ξ. Ξ. σ. 127].

Σχῆμα 40

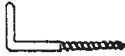

Σχῆμα 41

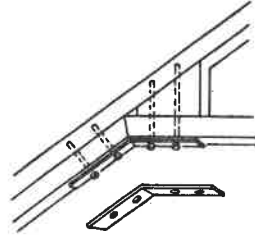
Σχῆμα 42

Βιδογωνιά (ή)
βίδα+γωνία

Σχήμα 43

Μικρή σιδερένια βίδα με λιγισμένο τὸ χωρὶς βόλτες τμήμα τοῦ κορμιοῦ της, σὲ ὀρθή συνήθως γωνία. Σχήμα 43. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 128] || λιγισμένο σιδερένιο στέλεχος γιὰ σύνδεση με βίδες στὰ ζευκτὰ τῆς στέγης. Σχήμα 44.

Σχήμα 44

Βιδολόγος (ό)
βίδα+κατάλ. -λόγος

Ἐργαλεῖο μετὸ ὁποῖο ἀνοίγονται βόλτες, στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, στοὺς σωληνες ἢ σὲ σιδερένιες ράβδους. Σχήμα 45. [Παπ.Ο. σ. 415].

Βιδόνι (τὸ)
βενετ. vida

Μεγάλο σιδερένιο ἐργαλεῖο γιὰ σφύξιμο ξύλων ποὺ θὰ κολληθοῦν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ σιδερένιο στέλεχος σταθερὸ καὶ ἄλλο ἐγκάρσιο στέλεχος καὶ βίδα γιὰ σφίξιμο. Σχήμα 46. [Γ.Τ.Σ. σ. 74 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 138].

Σχήμα 45

Σχήμα 46

Βιδωμένος (ό, ή, τὸ)
ρ. βιδώνω

Ὁ στερεωμένος μετὸ κοχλία (βίδα).

Βιδώνω
οὐσ. βίδα

Στερεώνω μετὸ κοχλία (βίδα), κοχλιώνω.

Βινίλ ἢ Βινιλεξ (τὸ)
ὄνομ. vinyl

Πλακάκια ἀπὸ πλαστικὴ ὕλη, μετὸ μικρὸ πάχος, γιὰ ἐπιστρώσεις σὲ δάπεδα, τοίχους κλπ.

Βιοσῶλ (τὰ)
ὄνομ. Βιοσῶλ

Σκαλωσιές ἀπὸ σωληνες (σωληνωτὲς) ποὺ συναρμολογοῦνται κατὰ εἰδικὸ τρόπο.

Βίρα!
ἰταλ. vira

Προσταγὴ γιὰ ἀνύψωση ἀντικείμενου.

Βιράρισμα (τό)

ρ. βιράρω

Ἐάνυψωση.

Βιράρω

ιταλ. virare

Ἐάνυψώνω || άνυψώνω με πολύσπαστο.

Βιτριόλι (τό)

ιταλ. vitriolo

Πυκνὸ θεϊκὸ ὄξύ.

Βίτρος τσάνα (τά)

ἀγγλ. vitrus china

Εἶδη ὑγιεινῆς με βαθιὰ ἐφυάλωση [Τ.Ε.Ε. σ. 52].

Βολάν διακόπτης (ὀ)

γαλλ. volant - διακόπτης

Διακόπτης σὲ κύρια ἠλεκτρικὴ γραμμὴ, με λαβὴ χειρισμοῦ ποὺ ἔχει μορφὴ μικρῆς ρόδας.

Βόλτα (ῆ)

ιταλ. volta

Βῆμα βίδας¹ [Παπ.Ο. σ. 289].**Βομβητής (ὀ)**

ἀρχ. βόμβος

Ἐλεκτρικὸ κουδούνι ποὺ βοῦτζει.

Βόρακας (ὀ)

λογ. οὐσ. βόραξ <ιταλ.

vorace=ἀδηφάγος

Ποτάσα γιὰ καθαρισμὸ σὲ μέταλλα, ποὺ χρησιμεύει κατὰ τὴν συγκόλλησή τους.

Βουβὸ ἢ βωβὸ (τό)

μετγν. βωβὸς (μὴ ἀναδίδων

ἦχο κατὰ τὴν κρούση)

Μακρὸ, σχετικὰ μεγάλης διατομῆς, στρογγυλὸ ἢ τετράγωνο ὀλόσωμο ξύλο, ποὺ προέκυψε ἀπὸ χονδροειδῆ ἐπεξεργασία κορμοῦ δέντρου² [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 12].**Βούρτσα (ῆ)**

προβ. brossa

Κάθε εἶδος βούρτσας ἢ χρωστήρα, γιὰ οἰκοδομικὲς ἐργασίες || βούρτσα με τὴν ὁποία γίνεται ὁ ράντισμὸς κατὰ τὴν κατασκευὴ πεταχτῶν ἐπιχρισμάτων (σαγρέδες) [Παπ.Ο. σ. 192] || βούρτσα γιὰ κτύπημα σαγρέδων (ἐλαιοβαφή). Σχῆμα 47.

Βραχοκιμηλιά (ῆ)

βράχος+κιμωλία <ἀρχ.

βράχεα+Κιμωλία (γῆ)

Κιμηλιά ποὺ μοιάζει με βράχο.

Σχῆμα 47

1. Ὁ σωλήνας θὰ πάρει μιὰ βόλτα.

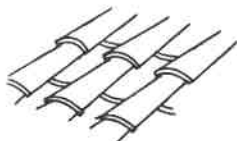
2. Τὰ ψαλίδια τῆς στέγης εἶναι ἀπὸ βουβά.

Βυζαντινά (κεραμίδια) (τά)
μετγν. βυζαντίνος - άρχ.
κέραμος

Βώλι(α)σμα (τό)
άρχ. βῶλος

Κεραμίδια σε μορφή αύλακιοῦ με ήμικυκλική περίπου διατομή, από ψημένο χῶμα. Σχῆμα 48.

Δημιουργία βῶλων στην παρασκευή τοῦ κονιάματος [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α΄, σ. 273].

Σχῆμα 48

Γ

Γάβρια (ή)

ιταλ. grabbia

Γαϊδάρα (ή)

μετγν. γαϊδάριον

Γαλαζόπετρα (ή)

μετγν. γαλάζιος+άρχ. πέτρα

Γαλαρία (ή)

βενετ. galaria <λατ. galeria

Γαλβάνισμα (τὸ)

ιταλ. ὄνομ. Galvani

Γαλβανισμένος (ὁ, ἡ, τὸ)

ιταλ. ὄνομ. Galvani

Γαλλικὰ κεραμίδια (τὰ)

ἐθνικὸ ὄνομ. Γάλλος -

άρχ. κέραμος

Ἐνυψωτικὴ μηχανὴ (*μπίγα*) [Ὁρλ.Υ.Δ. 2 σ. 106 σημ.].

(Σιδηρένιος) τρίποδας μὲ στέλεχος ποὺ φέρει στὸ ἐπάνω μέρος δύο ἀγκίστρια, καὶ ἐπάνω στὸ ὁποῖο στηρίζονται οἱ σιδερένιοι σωλῆνες κλπ., γιὰ νὰ ὑποστοῦν κάποια ἐπεξεργασία (κόψιμο, ἄνοιγμα βόλτας κλπ.). Σχῆμα 49.

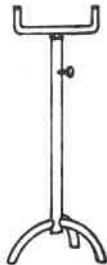
Θεικὸς χαλκός, μέσα στὸν ὁποῖο βαφτίζονται ἢ βάφονται τὰ ξύλα γιὰ προστασία ἀπὸ τὸ *σαράκι* [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 57].

Ἐπόγεια στοὰ || στοὰ μὲ κιονοστοιχίες.

Ἐπιψευδαργύρωση [Τ.Ε.Ε. σ. 18].

Ὁ ἐπιψευδαργυρωμένος (κυρίως γιὰ σωλῆνες καὶ ἐλάσματα) [Σοφ.Τ.Κ. σ. 189 καὶ Παπ.Ο. σ. 95]. *Σωλῆνες γαλβανισμένοι βαρέως τύπου*: γαλβανισμένοι σωλῆνες μὲ παχύτερα τοιχώματα (ἄνω ἀπὸ 2½ χιλσ. πάχος).

Πτυχωτὰ κεραμίδια σὰν πλάκες, μὲ αὐλάκια καὶ νευρώσεις (μᾶλλον ἐπίπεδα κεραμίδια), στερεωμένα μὲ ράμφοι καὶ σύρμα σὲ καθρό-

Σχῆμα 49

νια τῆς στέγης καὶ ὄχι μὲ χρήση λάσπης ἐπάνω σὲ σανίδωμα (*βυζαντινά*). Σχῆμα 50. [Γ.Τ.Σ. σ. 87, Ἀγ. Ὁδ. Οἰκ. σ. 16 καὶ Παπ.Ο. 71, 399].

Γαλλικὰ σίδηρα (τὰ)

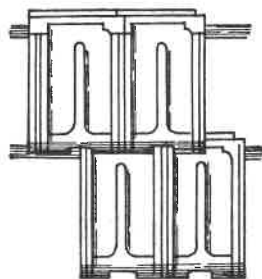
ἔθνικὸ ὄνομ. Γάλλος - ἀρχ. σίδηρος

Ἄξονες περιστροφῆς γιὰ ξύλινα φύλλα (κυρίως γιὰ *γαλλικὰ παράθυρα*), μὲ φτεράκια ἀνάρτησης ποῦ κρεμοῦνται καὶ ποῦ τοποθετοῦνται στὸ ἐξωτερικὸ ἐπίπεδο τοῦ τετράξυλου καὶ τοῦ φύλλου, ἢ μέσα στὸν ἄρμὸ τετράξυλου καὶ φύλλου (ὅποτε δὲν φαίνονται) (*μπαρτουέλες*). Σχῆμα 51. [Παπ. Ο. σ. 263, 282 καὶ Μπ.Κ. σ. 21].

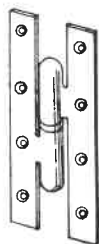
Γαλλικὸ κλειδί (τὸ)

ἔθνικὸ ὄνομα Γάλλος - ἀρχ. κλείς

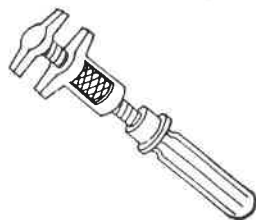
Σιδερένια λαβίδα γιὰ βίδωμα (σωλήνων, *παξιμαδιῶν*) μὲ στέλεχος (λαβή) ποῦ ἔχει ἐξέχουσες *βόλτες*, καὶ ποῦ βιδώνεται σὲ ἄλλο μεταθετὸ σιδερένιο κομμάτι. Σχῆμα 52.

Σχῆμα 50

Σχῆμα 51

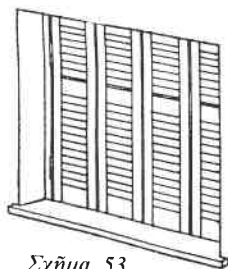

Σχῆμα 52

Γαλλικὸ παράθυρο (τὸ)

ἔθνικὸ ὄνομα. Γάλλος - ἀρχ. παράθυρος (θύρα)

Ὀνομασία τοῦ ἐφαρμοσθέντος πολὺ στὴν Ἑλλάδα ξύλινου παράθρου (συνήθως τετράφυλλα ἐξώφυλλα μὲ περσίδες), ποῦ ἀνοίγει πρὸς τὸ ἔξω μέρος τῶν παραστάδων τοῦ ἀνοίγματος, μὲ ἀναδίπλωση, καὶ ποῦ ἔχει ὑαλοστάσιο, συνήθως δίφυλλο, ποῦ ἀνοίγει πρὸς τὸ χῶρο [Παπ.Ο. σ. 264, 265]. (Ὁ χαρακτηρισμὸς προῆλθε ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ του ἀπὸ τοὺς Γάλλους τεχνικοὺς τῆς πρώτης Γαλλ. ἀποστολῆς στὴν Ἑλλάδα). Σχῆμα 53. [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 301].

Σχῆμα 53

Γαλλικὸ τρυπάνι (τὸ)

ἔθνικὸ ὄνομα. Γάλλος - ἀρχ. τρύπανον

Τρυπάνι γαλλικό.

Γάμα (τὸ)
γράμμα Γ

Εἰδικὸ κομμάτι σωλήνωσης σὲ μορφή Γ (*ταὺ ἀπλὸ*) [Τ.Ε.Ε. σ. 86].

Γάντζος (ὁ)
βενετ. ganzo <ἀρχ. γαμπὸς

* Ημικυκλικὸ ἀγκίστρι σιδερένιου ὀπλισμῶ (σκυροδέματος). Σχῆμα 54. [Παπ.Μπ. σ. 118] || μικρὸ καρφι-βίδα, μὲ ἀγκίστρι στὴν ἄκρη του [Παπ.Ο. σ. 145].

Σχῆμα 54

Γάνωμα (τὸ)
ἀρχ. γανώω

* Εφύαλωση σὲ ψημένα οἰκοδομικὰ ὑλικά [Σοφ. Τ.Κ. σ. 26] || διάστρωση ἐπάνω σὲ πλάκα (μπετόν) μικροῦ πάχους (4-3 ἐκ.) ἀπὸ λεπτὸ σκυρόδεμα, γιὰ μόρφωση μικρῶν κλίσεων ἢ γιὰ ἰσοστάθμιση.

Γαρίφαλο (τὸ)
βενετ. garofolo

(*Κορόνα*). *Ενισχυμένο κοπτικὸ κεφάλι ποῦ προσαρμόζεται στὴν ἄκρη σὲ διατρυτικὸ στέλεχος (γεώτρηση) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 133].

Γαρμπίλι (σύντριμμα) (τὸ)
ἰταλ. garbuglio=μεῖγμα

Ψηφίδες διαστάσεων ἀπὸ 1/2 ἕως 1 ἐκ., ἀπὸ συντρίμματα φυσικῶν λίθων (τρίμμα) [Σοφ.Τ. Λ. σ. 92, Παπ.Μπ. σ. 121 καὶ Παπ.Ο. σ.14].

Γαρμπιλόδεμα (τὸ)
γαρμπίλι+δέμα

Σκυρόδεμα ποῦ τὰ ἀδρανῆ ὑλικά του εἶναι *γαρμπίλι*.

Γαρμπιλομπετό(ν) (τὸ)
γαρμπίλι+μπετό <ἰταλ. garbuglio+γαλλ. béton

Λεπτὸ σκυρόδεμα, ἀπὸ μικρὲς ψηφίδες (*γαρμπίλι*), ἄμμο καὶ τσιμέντο.

Γαρμπιλομωσαϊκὸ (τὸ)
γαρμπίλι+μωσαϊκὸ

* Ὑπόστρωμα ἀπὸ *γαρμπιλομπετόν* ποῦ λειαίνεται μὲ τὴ μηχανὴ γιὰ στρώση ἐπάνω του πλαστικοῦ δάπεδου, μοκέτας κλπ. (*ψευτομωσαϊκὸ*).

Γεισάκι (τὸ)
γεῖσον+κατάλ. -άκι

Μικρὸ γεῖσο.

Γεῖσο (τὸ)
ἀρχ. γεῖσον

Κορνίζωμα οἰκοδομῆς ποῦ προεξέχει.

Γειτονικὸ (τὸ)
γείτων+κατάλ. -ικὸ

Μεσότοιχος σὲ οἰκοδομὲς [Παπ.Ο. σ. 129].

Γείωση (ἡ)
νεοτ. γείωσις <ἀρχ. γαῖα

Σύνδεση μὲ τὴ γῆ μιᾶς ἠλεκτρικῆς συσκευῆς, ἀντικειμένου ἢ ἐνὸς μηχανήματος, ποῦ τὰ μεταλλικὰ μέρη τους μπορεῖ νὰ βρεθοῦν σὲ τάση ρεύματος (προστασία ἀπὸ ἠλεκτροπληξία, *γείωση μπάνιου, γείωση νιπτήρα*).

Γέλο πάιν (τὸ)
ἀγγ. yellow-pine

Γεμάτα (τὰ)
γεμάτος

Γεμάτος (ὁ, ἡ, τὸ)
μεσν. γεμάτος <ἀρχ. γέμω

Γεμάτο τούβλο (τὸ)
γεμάτος - τούβουλον
<λατ. *tubulus*

Γέμισμα (τὸ)
ἀρχ. γέμω

Γερανάκι (τὸ)
γερανός+καταλ. -άκι

Ξυλεία πεύκου Ἰαμερικῆς, ποὺ χρησιμοποιεῖται καμιά φορὰ γιὰ διάφορες οἰκοδομικὲς κατασκευές, καὶ κυρίως γιὰ φύλλα ρολῶν παράθυρων [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 48].

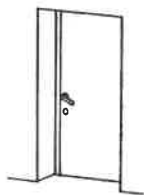
Μὲ ἰσχυρὴ σύνδεση!.

(Κυρίως γιὰ πόρτες) πόρτα χωρὶς ὑαλοπίνακες². Σχῆμα 55. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 274].

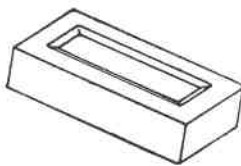
¹ Ὀπτόπλινθος χωρὶς τρύπες. Σχῆμα 56.

Πλήρωση κενοῦ ἢ διαφορᾶς, μὲ κάποιον οἰκοδομικὸ ὑλικὸ [Μπ.Κ. σ. 26] || μέρος ἀπὸ τὴν ἐργασία λείανσης τοῦ ξύλου.

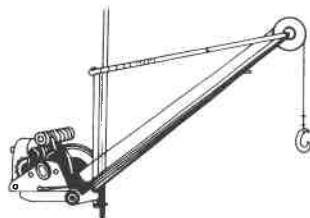
Μικρὸς γερανὸς (βενζινοκίνητος ἢ ηλεκτροκίνητος) ποὺ ἀνυψώνει ὑλικά κλπ., τὰ ὁποῖα τοποθετοῦνται μέσα σὲ *καροτσάκι*. Σχῆμα 57.

Σχῆμα 55

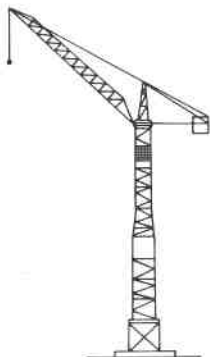
Σχῆμα 56

Σχῆμα 57

Γερανὸς (ὁ)
ἀρχ. γέρανος

¹ Ἡλεκτροκίνητο (συνήθως) μηχανήμα ἀπὸ σιδεροκατασκευῆ, ποὺ μὲ τὴ βοήθεια βαρούλικου, συρματόσχοινοῦ καὶ ἀρπάγης σηκώνει καὶ μετακινεῖ βάρη σὲ ἐργοτάξιο. Σχῆμα 58.

Σχῆμα 58

1. Ἡ βίδα ἔπασσε στὰ γεμάτα.

2. Ἡ πόρτα τοῦ γκαράζ θὰ γίνεῖ γεμάτη.

Γερμανικό κλειδί (τὸ)
ἔθνικὸ ὄνομα Γερμανὸς -
ἀρχ. κλείς

Γερμανικὸ παράθυρο (τὸ)
ἔθνικὸ ὄνομα Γερμανὸς -
ἀρχ. παράθυρος (θύρα)

Γέρνω (γέρνει)
ἔγειρα <ἀρχ. ἐγείρω

Γερτὰ τοῦβλα (τὰ)
ἔγειρα <ἀρχ. ἐγείρω -
λατ. tubulus

Σιδερένιο ἔλασμα γιὰ βίδωμα *παξιμαδιοῦ* ποὺ φέρει σὲ κάθε ἄκρο του τὶς τέσσερις πλευρὲς κανονικοῦ ἐξάγωνου περικόχλιου, ποὺ ἔχει τὸ ἴδιο σχῆμα. Σχῆμα 59.

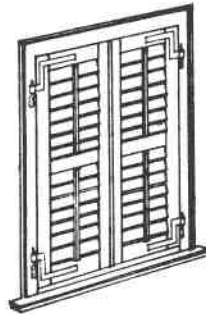
Ὀνομασία παράθυρου, μὲ φύλλα γιὰ σκίαση καὶ ἀσφάλεια ποὺ ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω καὶ ποὺ διπλώνουν ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ τοίχου (μεγάλου πλάτους). Μονόφυλλο ἢ δίφυλλο, μὲ περσίδες συνήθως ποὺ περιστρέφονται ἢ εἶναι σταθερές. Σχῆμα 60. [Παπ.Ο. σ. 264, 273]. Ἡ ὀνομασία προῆλθε ἀπὸ τὴν πρώτη ἐφαρμογὴ τους ἀπὸ τοὺς Βαυαροὺς τεχνικοὺς στὴν Ἑλλάδα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 299].

Θέση οἰκοδομικοῦ στοιχείου, ποὺ ἀποκλείνει ἀπὸ τὴν κατακόρυφο.

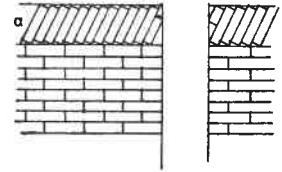
Σειρὰ ἀπὸ τοῦβλα, ποὺ τοποθετοῦνται μὲ κλίση στὸ ἐπάνω μέρος ἐσωτερικῶν χωρισμάτων (κυρίως) καὶ σφηνώνονται στὴν πλάκα ὀροφῆς (ἀπὸ ὀπλισμένο σκυρόδεμα). Σχῆμα 61.

Σχῆμα 59

Σχῆμα 60

Σχῆμα 61

Γεφύρωση (ἡ)
ἀρχ. γεφυρῶ

Γιαγλατίζω
τουρκ. *yaglatmak* = ἀλείφω μὲ λάδι

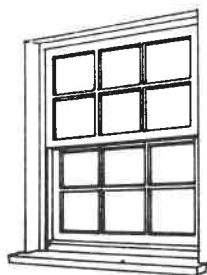
Γιαγλάτισμα (τὸ)
ρ. γιαγλατίζω

Παράλληλη σύνδεση, ποὺ γίνεται μὲ ἠλεκτρικὸ σύρμα (χάλκινο) σὲ ὄργανο ἢ συσκευὴ γιὰ προστασία *γείωσης* || *γείωση ρολογιοῦ νεροῦ*.

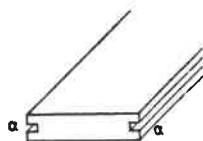
Γεμίζω μὲ κονίαμα τὶς ἄκρες τῶν ἀκροκέραμων.

Γέμισμα μὲ κονίαμα τῶν ἄκρων τῶν ἀκροκέραμων.

- Γιαγλί (τό)**
τουρκ. *yagli*=λιπαρός
- Γιάλ(ε) (ή)**
ἀγγλ. ὄνομ. *Yale*
- Γιαλοβάμβακας (ό)**
ἀρχ. ὕαλος+μετγν. βάμβαξ
- Γιαλόχαρτο (τό)**
γυαλι+χάρτης
- Γιαπί (τό)**
τουρκ. *yapı*
- Γιούτα (ή)**
ιταλ. *iuta*
- Γκάζι (τό)**
γαλλ. *gaz*
- Γκαζοντενεκές (ό)**
γαλλ. *gaz*+τουρκ. *teneke*
- Γκανάιτ (τό)**
ἀγγλ. *gunite* <*gun*
- Γκαραζόπορτα (ή)**
γαλλ. *garage*+λατ. *porta*
- Γκιγιωτίνα (ή)**
ὄνομ. γαλλ. ἱατροῦ *Guillotin*
- Γκινι (τό)**
τουρκ. *günye*=ὀρθογώνιο
- Πρῶτο στρώμα *σοβᾶ* σὲ τοίχους ἢ ὀροφές, ἀπὸ ξυλοπήχες (*μπαγδατί*), ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀσβεστοκονίαμα καὶ τρίχες κατσικάς [Παπ.Ο. σ. 44, 189].
- Σῆμα ἐργοστάσιου, ποὺ κατασκευάζει κυρίως κλειδαριές *ἀσφαλείας* || τύπος κλειδαριᾶς *ἀσφαλείας* [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 290].
- Ἐργοστάσιον *Γαλοβάμβακας*.
- Γυαλόχαρτο*.
- Κτήριο ὑπὸ ἀνέγερση || ἐργοτάξιο.
- Καννάβι* [Γ.Τ.Σ. σ. 94].
- Φλόγιστρο* || φωταέριο.
- Τενεκές* [Δ.Γ.Δ., τόμ. Β', σ. 38].
- Σκυρόδεμα ποὺ ἐκτοξεύεται ἀπὸ εἰδικὸ μηχανήμα.
- Πόρτα γκαράζ.
- Ἀνασυρόμενο δίφυλλο ὕαλοστάσιο (*κιλοτίνα*). Σχῆμα 62.
- Ἐντορμία (*γκινισιά*). Σχῆμα 63. || μικρὴ πῆχη γιὰ σύνδεση σανίδων, μὲ ἐντορμία, *γκινισόπηχη*.

Σχῆμα 62

Σχῆμα 63

Γκινίσι (τὸ)
γκινί

Εἰδικὸ ροκάνι, μὲ τὸ ὁποῖο ἀνοίγονται οἱ γκινισιές. Σχῆμα 64. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 118].

Γκινισιά (ἡ)
γκινί

Σύνδεση σὲ δύο ξύλινα κομμάτια μὲ ἔντορμία (δηλαδὴ σὲ ὅλο τὸ μῆκος τοῦ συνδεόμενου μέρους ἔσοχη καὶ ἐξοχή στὸ ἄλλο) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 228. Γ.Τ.Σ. σ. 73, 79 καὶ Ὁρλ. Υ.Δ. σ. 61 || μακρὰ ἐκτομή. Παπ.Ο. σ. 229].

Γκινισόπηχη (ἡ)
γκινί+πήχη <ἀρχ. πῆχυς

Μικρὴ πήχη, συχνὰ ἀπὸ σκληρὸ ξύλο, γιὰ σύνδεση σανίδων μὲ ἔντορμία, γκινί. Σχῆμα 65.

Γκινόσο (τὸ)
γκινί

Εἰδικὸ ροκάνι ποὺ χρησιμεύει κυρίως γιὰ τὸ ἄνοιγμα πατούρας. Σχῆμα 66. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 116]

Γκλάσμπετον (τὸ)
ἀγγλ. glassbeton

Ὅροφὴ ἢ τοίχωμα ἀπὸ γυάλινους κύβους καὶ λεπτὲς νευρώσεις μεταξύ τους, ἀπὸ ὀπλισμένο σκυρόδεμα.

Γκλασούρα (ἡ)
γαλλ. glaçure

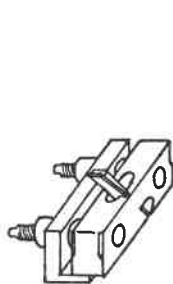
Ἐφυάλωση σὲ πλακάκια κλπ. || στρῶμα σὰν γυαλί στὰ πλακάκια [Γ.Τ.Σ. σ. 14].

Γκραφιάτο (τὸ)
ἰταλ. ὄνομ. graffiato

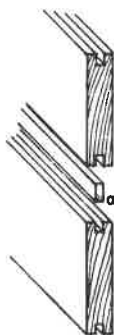
Ἐπίχρισμα (χρωματισμὸς) ἀπὸ εἰδικὰ ρετσί-νια (ἀκρυλικά).

Γκρέϊντερ (τὸ)
ἀγγλ. grader <ρ. grade

Μηχάνημα (αὐτοκίνητο) ποὺ ἰσοπεδώνει τὰ χῶματα. Σχῆμα 67. [Ε.Ε.Ε. σ. 56, 57].

Σχῆμα 64

Σχῆμα 65

Σχῆμα 66

Σχῆμα 67

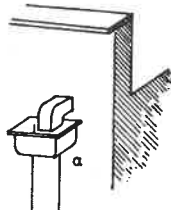
Γκρέκα (ἡ)
γαλλ. grecque

Μαϊάνδρος.

Γκρενά
γαλλ. grenat

(Χρωματισμὸς) βυσινί.

- Γκρι-ἀρζάν**
γαλλ. gris-argent (Χρωματισμός) ἄσημί.
- Γκρόβερ ροδέλα (ή)**
ὄνομ. Grover - ἰταλ. rotella *Ροδέλα Γκρόβερ.*
- Γκρό-μπετόν (τό)**
γαλλ. gros-béton Σκυρόδεμα χωρίς όπλισμό [Παπ.Μπ. σ. 105, 108] || σκυρόδεμα (όπλισμένο ή όχι) επάνω στο έδαφος ή σε δάπεδο [Παπ.Ο. σ. 159].
- Γ(κ)ρόσα (ή)**
γαλλ. grosse Δώδεκα δωδεκάδες κάποιου μικροϋλικοϋ¹.
- Γκρόχερ (ή)**
ὄνομ. γερμ. (Friedrich) Grohe Πρότυπες *μπαταρίες* για νιπτήρες, λουτρά, νεροχύτες κλπ., που γίνονται στη Γερμανία (κατά συνεκδοχή λέγονται έτσι τα πολύ καλά εξαρτήματα αυτού του είδους).
- Γ(λ)άστρα (ή)**
γράστα <ἀρχ. γάστρα. Μικρό κιβώτιο από επιψευδαργυρωμένο σιδηρέλασμα (ή από πλαστικό), στο επάνω μέρος κατακόρυφης ύδροροής, μέσα στο όποιο συλλέγονται καταρχήν τα νερά της βροχής της ταράτσας. Σχήμα 68. [Παπ.Ο. σ. 449].
- Γλόμπος (ό)**
ἰταλ. globo <λατ. globus Ἡλεκτρικός λαμπτήρας.
- Γλουτολίνη (ή)**
λατ. glutinum = κόλλα Βιομηχανικής κατασκευής κόλλα (μεθυλοκυταρίνη), που χρησιμοποιείται καμιά φορά σε άπλους έλαιοχρωματισμούς και σε *σπατουλαρίσματα*².
- Γλυφάρι (τό)**
ἀρχ. γλύφανον Μικρός, άκανόνιστος γωνιόλιθος (*άγκωνάρι*)³ [Σοφ.Τ.Λ. σ. 64 και Παπ.Ο. σ. 13] || μικρός γωνιόλιθος που τοποθετείται μεταξύ των κυρίως γωνιολίθων ενός ανοίγματος και των εν επαφή άργων λίθων.

Σχήμα 68

1. Να αγοράσεις μιὰ γκρόσα ξυλόβιδες.
2. (Κατασκευή που δέν είναι σωστή).
3. Αυτά δέν είναι άγκωνάρια· είναι γλυφάρια.

Γλώσσα (ή)
ἀρχ. γλώσσα

Γλωσσίδι (κλειδαριάς) (τὸ)
γλώσσα+κατάλ. -ίδι

Σχῆμα 69

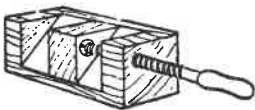
Γολιάθ (ήλ. ἀσφάλεια) (ή)
ὄνομ. Γολιάθ

Γομαλάκα (ή)
τουρκ. gomalaka

Γονάτι (τὸ)
μεσν. γονάτιον

Γονατιά (ή)
γόνατο+κατάλ. -ιά <ἀρχ.
γόνυ

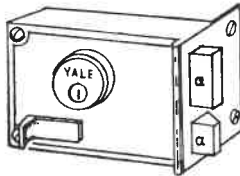
Γόνατο (τὸ)
γόνατα <ἀρχ. γόνυ

Σχῆμα 72

Σμίλη μαρμαρικής, με λεπτή αἰχμή, γιά διά-
νοιξη μικρῶν γλυφῶν ἐπάνω σέ μάρμαρο. Σχῆ-
μα 69. || κλειδαριάς· σιδερένιο στέλεχος κλει-
δαριάς ἀσφαλείας πόρτας. Σχῆμα 70.

Σιδερένιο στέλεχος γιά μετάδοση τῆς στρο-
φῆς, ἀπό τή μιὰ παρειά τοῦ φύλλου τῆς πόρ-
τας στήν ἄλλη, σέ κλειδαριά τύπου ἀσφαλείας
(Γιάλ). Σχῆμα 71.

Σχῆμα 70

Σχῆμα 71

Ἡλεκτρική ἀσφάλεια γιά μεγάλο φορτίο (συ-
νήθως ἄνω τῶν 35 Ἀμπ.).

(Κομμορητίνη). Χρησιμεύει γιά τὸ γυάλισμα
ξύλων || διάλυση κομμορητίνης σέ οἰνόπνευ-
μα, με τὴν ὁποία γίνεται τὸ γυάλισμα τοῦ
ξύλου [Γ.Τ.Σ., σ. 44 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 149, 150].

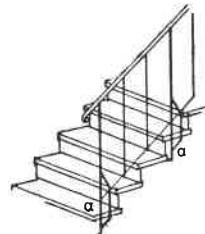
Εἰδικὸ ἐργαλεῖο γιά τὴν πλάνιση τῆς φαλτσο-
γωνιάς τῶν ξύλων. Σχῆμα 72. [Μπ.Ξ.Ξ. σ.
120].

Τὸ στραβωμένο κατὰ 45°, ὡς πρὸς τὸ μήκος
δοκαριοῦ ἢ πλάκας, τμήμα σιδερένιας ράβδου
τοῦ ὀπλισμοῦ. Σχῆμα 73.

Ἐγκάρσιο, σιδερένιο ἀντιστήριγμα κουπαστῆς
σκάλας ἢ κιγκλιδώματος (νύχι). Σχῆμα 74.

Σχῆμα 73

Σχῆμα 74

Γούμενος (ό)
βενετ. gòmena

Παχύ σχοινί || τετράγωνης διατομής σιδερένια ράβδος σέ κιγκλίδωμα, με άκμές σάν έλικα, από περιστροφή της στή φωτιά. Σχήμα 75. || άνάλογη μορφή με σκαλίσματα σέ ξύλινες ράβδους, όρθοστάτες κλπ.

Σχήμα 75

(Λιπαντήρας).

Γρασαδόρος (ό)
ούσ. γράσο

Λιπαίνω || λιπαίνω με γράσο.

Γρασάρω
ούσ. γράσο

Λιπαντικό.

Γράσο (τό)
ιταλ. grasso = παχύς

Γρέζα (τά)
ιταλ. greggio = άκατέργαστος

Άνωμαλίες σάν άγκάθια [Γ.Τ.Σ. σ. 52].

**Γρε(ν)τίδικος ή
γρετιλίδικος (ό, ή, τό)**
τουρκ. getirilmek = ό κινητός

Άδρός || τραχύς || χαλαρή σύνδεση (συνήθως πρόσκαιρη)¹ [Παπ.Ο. σ. 222] || ό μη άπόλυτα συνδεδεμένος [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 186].

Γρέτζος ή Γρέζος (ό, ή, τό)
ιταλ. greggio = άκατέργαστος

Αυτός που έχει ξυσίματα² || αυτός που έχει επιφάνεια τραχιά³ || ό κακότεχνος³.

Γρηπίδα (ή)
άρχ. κρηπής

Γείσο.

Γρίλια (ή)
γαλ. grille

Περσίδα (κυρίως στα έξώφυλλα τών παράθυρων) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 299] || έλαφρό διακοσμητικό κιγκλίδωμα σέ παράθυρο, από σίδερο ή άλουμίνιο ή από σκυρόδεμα [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 190].

1. Τα κεραμίδια θά μπουν γρετίδικα.

2. Άφίνει γρέτζο || είναι γρέτζο.

3. Γίνεται γρέτζο.

Γρίφα (ή)

γαλλ. griffe= ὄνυξ ὀρνέου

Δακτυλίδι με τρία σκέλη, ἀπὸ ὀρείχαλκο, γιὰ τὴ συγκράτηση σκιάδων ἠλεκτρικῶν φωτιστικῶν σωμάτων.

Γροθιάς λουκέτο (τὸ)

γρόθος < ἀρχ. γρόνθος - ἰταλ. lucchetto

Κρεμαστὴ κλειδαριὰ (*λουκέτο*) σὲ μορφή σφαίρας. Σχῆμα 76.

Γρύλλος (ὁ)

ἀρχ. γρύλλος

Σιδερένιος μηχανισμὸς γιὰ στερέωση τῶν ὑαλοστάσιων τῶν παράθυρων, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ χειρολαβή, περιστρεφόμενο δίσκο με δόντια μέσα σὲ θήκη, καὶ δύο ράβδους γιὰ ἀσφάλιση ἐπάνω καὶ κάτω, ποὺ φέρουν ἐπίσης δόντια στὰ μέσα ἄκρα τους. Σχῆμα 77. [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 292 καὶ Παπ.Ο. σ. 269] || μηχανὴ γιὰ ἀνύψωση || κάτω μέρος σιδερένιας σκαλωσιᾶς (ποὺ μπορεῖ νὰ τὴν ἀνυψώσει) || μηχανήμα γιὰ τάνισμα τῶν τενόντων τοῦ προεντεταμένου σκυροδέματος.

Γρυλλόχερο (τὸ)

γρύλλος+χέρι

Χειρολαβὴ τοῦ γρύλλου παράθυρου. Σχῆμα 78.

Σχῆμα 76

Σχῆμα 77

Σχῆμα 78

Γυαλί (τὸ)

μεσν. ὑάλιον < ἀρχ. ὑαλος

Γυάλινες φλέβες (*κρύσταλλοι χαλαζίου*), μέσα στὴ μάζα τοῦ μάρμαρου, ποὺ ἀποτελοῦν ἐλάττωμά του.

Γυαλοβάμβακας (ὁ)

ἀρχ. ὑαλος+μεσν. βάμβαξ

Γυαλοβάμβακας.

Γυαλοκόφτης (ὁ)

ἀρχ. ὑαλος+κόπτη

Μικρὸ ἐργαλεῖο με ἐγκοπὲς γιὰ τὴν ἀπόσπηση τῶν κομματιῶν τοῦ τζαμιοῦ, ποὺ χαράχθηκαν με τὸ *διαμάντι* (συνήθως ἔχει στὴν ἄκρη του *διαμάντι*).

Γυαλόμαλλο (τὸ)

ἀρχ. ὑαλος+μεσν. μαλλιν

Γυαλοβάμβακας.

- Γυαλοχαρτάρισμα (τὸ)**
ρ. γυαλοχαρτάρω
- Γυαλόχαρτο (τὸ)**
γυαλι+χάρτης
- Γυμνός (ὁ, ἡ, τὸ)**
ἀρχ. γυμνός
- Γυμνὸ τσιμέντο (τὸ)**
γυμνός - ἰταλ. cemento
- Γύρισμα (τὸ)**
μεσν. γύρισμα
- Γύφτικα καρφιὰ (τὰ)**
γύφτικος - καρφι <ἀρχ. κάρφος
- Γύφτικο (τὸ)**
γύφτικος
- Γύφτικος (ὁ, ἡ, τὸ)**
γύφτος
- Γύφτος (ὁ)**
ἀρχ. Αἰγύπτιος
- Γυψαδόρος (ὁ)**
γύψος
- Γυψᾶς (ὁ)**
ἀρχ. γύψος
- Γύψινα (τὰ)**
ἐπιθ. γύψινος
- Γυψοσανίδα (ἡ)**
γύψος+σανίς
- Ἐργασία γιὰ λείανση μὲ τρίψιμο μιᾶς ἐπιφάνειας μὲ τὸ *γυαλόχαρτο*.
- Χαρτί μὲ κολλημένα τρίμματα γυαλιοῦ ἐπάνω του, ποὺ χρησιμεύει γιὰ λείανση ἢ καθάρισμα σὲ ξύλινες (ἢ σιμεντένες) ἐπιφάνειες [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 136].
- Ὁ χωρὶς ἐπίχρισμα ἢ ἐπικάλυψη || *γυμνός ἀγωγός*: ἠλεκτρικὸ σύρμα χωρὶς μόνωση.
- Βᾶρος (ἢ ποσότητα) τσιμέντου, χωρὶς τοὺς σάκκους.
- Ἀνάμιξη στεγνοῦ (ἢ ὑγροῦ) κονιάματος [Λ.Δ. Υ., τόμ. Β', σ.54.]
- Καρφιὰ μὲ κεφάλι σὰν πυραμίδα καὶ κορμὸ τετράγωνης διατομῆς, ποὺ χρησιμεύουν γιὰ κάρφωμα σὲ ξυλουργικὲς χονδροκατασκευές (ζευκτὰ στέγης). Σχῆμα 79. [Παπ.Ο.σ. 370].

Σχῆμα 79

Σιδηρουργεῖο.

Ὁ δουλεμένος ἀπὸ σιδηρουργό!

Τεχνίτης σιδηρουργός.

Τεχνίτης γιὰ γύψινες διακοσμήσεις (*γυψᾶς*).

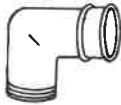
Γυψαδόρος.

Διακοσμήσεις ἀπὸ γύψο (σὲ ὀροφές).

Σανίδα ἀπὸ πεπιεσμένο γύψο καὶ ἄχυρο ἢ ἴνες κανναβιοῦ (ὕλικὸ γιὰ ἐνίσχυση), ποὺ χρησιμεύει γιὰ διακοσμητικὲς ἐργασίες.

1. Παντζουρόβεργες γύφτικες.

Γωνία (ή)
 άρχ. γωνία

Σχhima 81

Γωνιάζω
 ούσ. γωνία

Γωνία ρακhορ (ή)
 άρχ. γωνία - γαλλ. raccord

Γώνιασμα (τh)
 ρ. γωνιάζω

Γωνιασμένος (h, ή, τh)
 ρ. γωνιάζω

Γωνία συστολή (ή)
 άρχ. γωνία - μετγν. συστολή

Γωνióκρaνο (τh)
 γωνία + κράνος < άρχ. γωνία
 + κράνος

Σχhima 82

1. Τα φιλέτα δέν είναι γωνιασμένα.

Σιδερένια ή ξύλινη όρθή γωνία, που χρησιμεύει για την όρθογώνιση ύλικού ή χάραξη όρθής γωνίας. Σχhima 80. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 92, 93] || κάθε έξάρτημα για ύδραυλικές, ηλεκτρικές κλπ. έργασίες, που έχει σχhμα γωνίας. Σχhima 81. [Παπ. Ο. σ. 414] || ξύλινο ραβδί που έχει διατομή γωνίας και έντοιχίζεται σε γωνίες χώρων, για προστασία τών γωνιών τών έπιχρισμάτων από χτυπήματα. Σχhima 82.

Σχhima 80

Χαράζω όρθή γωνία || χαράζω δεδομένη γωνία || τοποθετώ σωστά.

Μικρό κομμάτι σωλήνα σε μορφή γωνίας, με ρακhορ πρόσαρμοσμένο έπάνω του.

Χάραξη όρθής γωνίας έπάνω στο έδαφος ή σε δάπεδο || χάραξη δεδομένης γωνίας || σωστή τοποθέτηση [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 176].

Αυτός που χαράχθηκε κατ' όρθή ή δεδομένη γωνία¹ || αυτός που έχει τh πρόεπον σχhμα.

Σωλήνας σε μορφή γωνίας με διαφορετικές διαμέτρους στις άκρες του [Τ.Ε.Ε. σ. 28].

Στέλεχος από έπιψευδαργυρωμένο σιδερένιο έλασμα, σε διατομή γωνίας, που έχει τρύπες κατ' αποστάσεις στις πλευρές τής γωνίας για την πρόσφυση. Έντοιχίζεται στις γωνίες τών χώρων για την προστασία τών γωνιών τών έπιχρισμάτων από χτυπήματα κλπ. Σχhima 83.

Σχhima 83

Δ

Δάγκωμα (τὸ)
ἀρχ. δάκνω

Δάριγκ (τὸ)
ὄνομ. Δάριγκ

Δείχτης (ὁ)
μετρν. δείκτης

Δεκάρας (μολυβόπλακα) (ἡ)
δεκάρα <δεκάδα <ἀρχ. δέκα

Δεκάρι (τὸ)
δέκα

Δέμα (τὸ)
ρ. δένω

Δεμένος (ὁ, ἡ, τὸ)
ρ. δένω

Δένω
ἔδεσα <ἀρχ. δέω

Δεξιά μούφα (ἡ)
δεξιά <ἀρχ. δεξιὸς - γερμ.
muffe

Δημιουργία βαθιῶν ἐσοχῶν στοὺς ἀρμούς λι-
θοδομῆς γιὰ τὴν πρόσφυση τοῦ κονιάματος
[Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 261].

Δομικὸ πλέγμα.

Βελόνα ὄργάνου (μανόμετρο κλπ.) || *δείχτης*
ντεπόζιτου (πετρελαίου)· ἀπλὸς μηχανισμὸς ἀ-
πὸ *φλοτέρ* ποὺ ἐπιπλέει στὸ ὑγρὸ, μὲ λεπτὸ
σύρμα δεμένο ἐπάνω του καὶ ἀντίβαρο ποὺ
κρέμεται ἔξω ἀπὸ τὸ *ντεπόζιτο*. "Ὅταν τὸ *ντε-*
πόζιτο εἶναι γεμάτο, τὸ ἀντίβαρο εἶναι χαμη-
λὰ· ὅταν εἶναι ἄδειο, τὸ ἀντίβαρο βρίσκεται
ψηλὰ (εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπάρχουν στὴν ἐπιφά-
νεια τοῦ *ντεπόζιτου* καὶ διαιρέσεις).

Πλάκα ἀπὸ μολύβι ποὺ ἔχει πάχος 2 χιλ.
[Παπ.Ο. σ. 449].

(*Δωδεκάρι, δεκατριάρι* κλπ.). Οἰκοδομικὸ ὕλι-
κὸ μὲ πάχος δέκα ἑκατοστῶν κλπ.

Σύνδεση δύο σιδερένιων ράβδων ἐνὸς κιγκλι-
δώματος μὲ ἄλλη, σὰν κόμπος [Μπ.Κ. σ. 95].

Ἐνισχυμένος || ὁ ἐξασφαλισμένος¹.

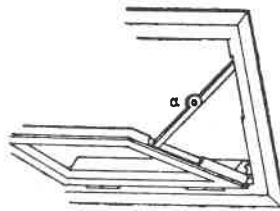
Ἐξασφαλίζω || στερεώνω || (γίνεται) στερεό².

Μούφα δεξιά.

1. Τὰ μπουτέλια εἶναι δεμένα.

2. Τὸ *μπετόν δὲν ἔδεσε ἀκόμη* (δὲν ἔγινε σῶμα).

Δεσιὰ (ή) ἀρχ. δέσις	Σενάζ.
Δέσιμο (τὸ) δέσις+καταλ. -ιμο	Ἐνίσχυση, ἐξασφάλιση σύνδεση ὑποστηλωμάτων ξυλοτύπων, μὲ σανίδες <i>δεσίματα</i> : ἐγκάρσιες συνδέσεις μὲ τοῦβλα σὲ ψαθωτὲς ὀπτοπλινθοδομές.
Δεσποτάκι ἢ ντισπουτάκι ἢ ντεσπουτάκι (τὸ) τουρκ. disrudak	Μελιά ἢ φράξινος (εἶδος ξύλου) (<i>μελιός</i>) [Ὁρλ. Υ.Δ. σ. 18].
Δευτέρωμα (τὸ) δεύτερος <δύο	Ἡ ἐργασία ποὺ ἐκτελεῖται μετὰ τὴν πρώτη ἐπεξεργασία (<i>προετοιμασία</i>) τμῆμα ἐργασίας στὴ στίλβωση ξύλινης ἐπιφάνειας [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 153].
Δευτερώνω οὐσ. δευτέρωμα	Κάνω τὸ <i>δευτέρωμα</i> ¹ .
Διαβήτης (ὀ) ἀρχ. διαβήτης	(<i>Κο(υ)μπάσο</i>). Σιδερένιο, ἀπὸ δύο σκέλη, ἀρθρωτὸ στέλεχος ποὺ συγκρατεῖ τὸ φεγγίτη γαλλικοῦ παράθυρου. Σχῆμα 84.
Διαμαντέ (τζάμια) (τὰ) γαλλ. diamanté	Διαφώτιστα τζάμια, ἀνάγλυφα κατὰ τὴ μία ἐπιφάνειά τους [Σοφ.Τ.Κ. σ. 283 καὶ Παπ.Ο. σ. 99] <i>ὀπλισμένα διαμαντέ</i> : μὲ συρμάτινο πλέγμα στὴ μέση τοῦ πάχους τους.
Διαμάντι (τὸ) ἰταλ. diamante <ἀρχ. ἀδάμας	Ἐργαλεῖο ποὺ ἔχει στὴν ἄκρη του διαμάντι γιὰ κόψιμο τζαμιῶν.
Διάρι (τὸ) ἀρχ. δύο	Διαμέρισμα σὲ πολυκατοικία, ἀπὸ δύο κύρια δωμάτια.
Δίπατος (ὀ, ή, τὸ) ἀρχ. δις+πατῶ	Διώροφος ² .

Σχῆμα 84

1. Οἱ κάσες τῶν παράθυρων δευτερωθήκανε (ἐλαιοχρωματισμός).
2. Τὸ σπίτι θὰ γίνῃ δίπατο.

Διπλογωνιά (ή)

διπλός+γωνία <άρχ. διπλοῦς
+γωνία

Διπλότερμα.

Διπλομαστός (ό)

διπλός+μαστός <άρχ.
διπλοῦς+μαστός

Μαστός με διπλά σπειρώματα. Σχῆμα 85.

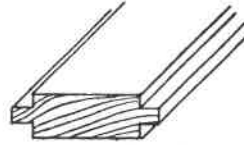
**Διπλοπάτουρο ή
παταδούρα (τό, ή)**

άρχ. διπλοῦς+πατώ

Μικρή ὀρθογώνια ἔκτομή στις δύο στενές
πλευρές σανίδας. Σχῆμα 86.

Σχῆμα 85

Σχῆμα 86

Διπλοσανίδα (ή)

διπλός+σανίδα <άρχ.
διπλοῦς+σανίς

Σανίδα πού ἔχει πάχος 3 ἕως 5 ἐκ.

Διπλοσιφωνική (λεκάνη) (ή)

διπλός+γαλλ. siphon <άρχ.
σίφων

Λεκάνη ἀποχωρητηρίου, εὐρωπαϊκοῦ τύπου,
με διπλό σιφώνι, πού ἐξασφαλίζει πλήρως τή
λόγῳ σιφωνισμού κακοσμία τῶν σωληνώσεων.
Σχῆμα 87. [Παπ.Ο. σ. 422].

Διπλό ταῦ (τό)

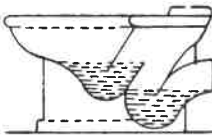
άρχ. διπλοῦς - ταῦ

Σιδερένιο δοκάρι, διατομῆς διπλοῦ Τ. Σχῆμα
88.

Διπλότερμα (τό)

άρχ. διπλοῦς+τέρμα

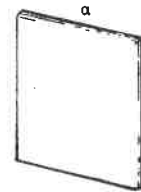
Ἐκτακτὸ γωνιαῖο πλακάκι σὲ πλακόστρωση,
τοῦ ὁποῖου δύο ἀκμές, οἱ πρὸς τὰ ἔξω, ἔχουν
διατομὴ τεταρτοκύκλιου. Σχῆμα 89. [Γ.Τ.Σ. σ.
49].

Σχῆμα 87

Σχῆμα 88

Σχῆμα 89

Δίριχτη (στέγη) (ή)

άρχ. δις+ρίπτω

Στέγη με δύο κλίσεις [Παπ.Ο. σ. 365 και Λ.Ξ.
σ. 94].

Δισκοπρίονο (τὸ)
ἀρχ. δίσκος+πρίων

Μηχάνημα (ἢ ἐργαλεῖο τοῦ χεριοῦ) γιὰ κόψιμο (ξύλου ἢ ἄλλων ὑλικῶν) ποῦ κινεῖται μὲ ἤλεκτρισμό. Τὸ ἐξάρτημά του, ποῦ κόβει, εἶναι δίσκος στρογγυλὸς ἀπὸ χάλυβα μὲ δόντια στὴν περιφέρειά του.

Δίσκος (ὁ)
ἀρχ. δίσκος

Μηχάνημα γιὰ κόψιμο (ξύλων), ποῦ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ὀδοντωτὸ περιστρεφόμενο δίσκο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 167 κ.έ.] || *δίσκος διαμαντέ*· παρόμοιο μηχανήμα, ποῦ στὴν περιφέρεια τοῦ δίσκου του ἔχει μικρὰ διαμάντια γιὰ κόψιμο μάρμαρου καὶ γιὰ σκληρὰ μέταλλα.

Δίστηλο σῶμα (καλοριφέρ) (τὸ)
ἀρχ. δις+στήλη-σῶμα

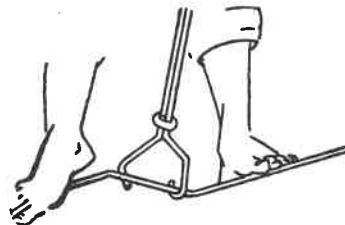
Σῶμα κεντρικῆς θέρμανσης μὲ δύο κατακόρυφες στήλες νεροῦ μέσα του.

Δίφυλλος (ὁ, ἡ, τὸ)
ἀρχ. δίφυλλος

Αὐτὸς ποῦ ἔχει δύο ἀνοιγόμενα φύλλα (κυρίως γιὰ πόρτες)¹ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 265].

Διχάλα (ἡ)
διχάλος <ἀρχ. δίχηλος

Σιδερένιο πηρούνι, μήκους περίπου 80 ἐκ., μὲ ἀγκίστρια στὶς ἄκρες τῶν δύο σκελῶν του, γιὰ τὴν κάμψη μὲ τὸ χέρι σιδερένιου ὀπλισμοῦ μιᾶς πλάκας ἐπάνω στὸν ξυλότυπο. Σχῆμα 90.

Σχῆμα 90

Διχάλο (τὸ)
διχάλα

Καρφί μὲ δύο αἰχμὲς (σὲ μορφή υ) ποῦ χρησιμεύει γιὰ τὴ στερέωση ἠλεκτρικῶν συρμάτων || *φουρκέτα*.

Δοκάρι (τὸ)
δοκὸς+κατάλ. -άρι

Δοκὸς || μικρὸ δοκάρι.

Δοκὸς (ὁ)
ἀρχ. ἡ δοκὸς

Δοκὸς (λέγεται ὁ *δοκός*, δηλαδὴ χρησιμοποιεῖται συχνὰ τὸ ἀρσενικὸ).

Δομικὸ πλέγμα (τὸ)
μετγν. δομή - πλέγμα

(Λέγεται καὶ *Δάριγκ*) Ὀπλισμὸς γιὰ σκυρόδεμα ἀπὸ παράλληλες καὶ σὲ ἀπόσταση σιδερέ-

1. Ἡ ἐξώπορτα εἶναι δίφυλλη.

Σχήμα 91

Δονητής (ό)

ἀρχ. δονῶ

Δόντι (τὸ)

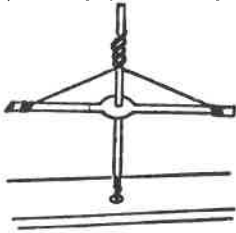
ὀδόντιον <ἀρχ. ὀδοῦς

Δοντορόκανο (τὸ)

δόντι+μετρν. ροκάνι

Δοξάρι (τὸ)

δοξάρι <τοξάριον <τόξον

Σχήμα 92

Δούλεμα (τὸ)

ἀρχ. δουλεύω

Δουλεύεται

(μόνο στὸ τρίτο πρόσωπο)

δουλεύω

νιες λεπτές ράβδους ὀπλισμοῦ, ἐπάνω στὶς ὁποῖες εἶναι ἠλεκτροσυγκολλημένες ἄλλες ὁμοιες, παράλληλες μεταξύ τους, ἀλλὰ κάθετα πρὸς τὶς προηγούμενες, ἔτσι πού νὰ δημιουργοῦνται μεταξύ τους *μάτια* 15×15 ἐκ. (ἢ 15×20 ἐκ.) καὶ νὰ σχηματίζεται ἓνα εἶδος μεγάλων φύλλων ἀπὸ αὐτὸ τὸ *καρὲ* πλέγμα [Δ.Γ.Δ., τόμ. Β', σ. 111].

Μηχάνημα πού προκαλεῖ κραδασμούς στὴ μάζα τοῦ ὑγροῦ σκυροδέματος με ἀποτέλεσμα τὴ συμπίκνωσή του [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 323].

Μικρὴ προεξοχή (*δόντι μόρσου, δόντι πριονιοῦ* κλπ.) [Παπ.Ο. σ. 309 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 245 κ.έ.] ἢ μεγάλη μηχανικὴ ἀερόσφυρα ἐπάνω σὲ ὄχημα πού χτυπάει παλινδρομικὰ με ἓνα πολὺ μεγάλο στέλεχος σὰν καρφί, γιὰ κατεδάφιση καὶ ἀποσύνθεση σκληρῶν ὑλικῶν (μπετόν) καὶ γιὰ ὁδοστρώματα.

Μικρὸ ροκάνι με κατακόρυφο κοπίδι γιὰ πλάγιση ἄγριων ξύλων. Σχήμα 91. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 114].

Τρυπάνι (πού χρησιμοποιόταν ἄλλοτε), τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ τόξο κινούμενο ὀριζόντια καὶ παλινδρομικὰ καὶ πού στρέφει τρυπάνι πού ἔχει παρεμβληθεῖ στὴ χορδὴ του (χρησιμοποιεῖται τώρα καμιά φορὰ στὴν ξυλογλυπτικὴ καὶ μαρμαρογλυπτικὴ). Σχήμα 92. [Ὁρλ. Π. Ἔργ. σ. 331, Μπ.Ξ.Ξ. σ. 133 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 54].

Ἐπεξεργασία ἢ μάλαξη (σὲ κονιάματα καὶ χρώματα)¹ [Παπ.Ο. σ. 463].

Εἶναι κατεργάσιμο² [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 282].

1. Τὸ πράμα (σκυροκονίαμα) θέλει ἀκόμη δούλεμα (μάλαξη).

2. Τὸ χαρμάνι δουλεύεται δύσκολα. Τὸ μπετόν δουλεύεται στὰ 300 κιλά.

Δοῦλος (ὄ)
ἀρχ. δοῦλος

Ξύλινο ὑποστήριγμα γιὰ ἐξέχοντα ξύλα πέρα ἀπὸ τὸν πάγκο ξυλουργοῦ. Σχῆμα 93 [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 90].

Δοχεῖο διαστολῆς (τὸ)
ἀρχ. δοχεῖον - διαστολή

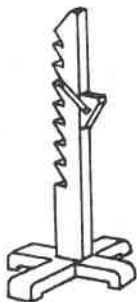
(Λέγεται καὶ *καζανάκι διαστολῆς*). Ντεποζιτάκι, στὸ ψηλότερο σημεῖο ἐγκατάστασης κεντρικῆς θέρμανσης, γιὰ νὰ ἐξουδετερώνεται ἡ αὐξομείωση τοῦ ὄγκου τοῦ νεροῦ τῆς ἐγκατάστασης (ζεστό, ὄγκος μεγαλύτερος) [Τ.Ε.Ε. σ. 141].

Δράπανο (τὸ)
δραπάνιον <ἀρχ. δρέπανον

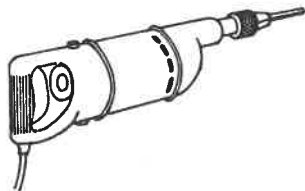
Τρυπάνι (τέρετρον ἐπὶ βάσεως), ποὺ στρέφεται ἀπὸ κινητήρα (καμιὰ φορά χειροκίνητο ἢ φορητό). Σχῆμα 94, (*χειροδράπανο*) [Γ.Τ.Σ. σ. 61].

Δρομικὸ (τὸ)
ἀρχ. δρόμος

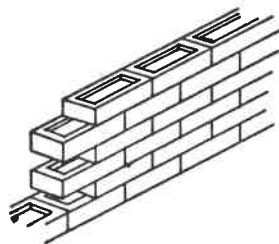
Πλινθοδομὴ ποὺ ἔχει πάχος ἴσο μὲ τὸ πλάτος τοῦ τούβλου. Σχῆμα 95. [Ἄγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 40 καὶ Παπ.Ο. σ. 149].

Σχῆμα 93

Σχῆμα 94

Σχῆμα 95

Ε

Ἐβενοσ (ὀ)
ἀρχ. ἔβενοσ

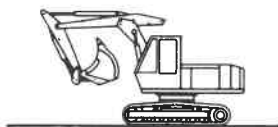
Μαύρου χρώματος ξύλο γιὰ πολυτελεῖς κατασκευές, γιὰ ἐνθετικὲς διακοσμήσεις καὶ γιὰ τὴν κατασκευὴ τμημάτων μουσικῶν ὀργάνων [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 67].

Ἐβονίτης (ὀ)
ἀγγλ. ebony

Καουτσούκ ποὺ ἔγινε σκληρὸ μὲ τὴν προσθήκη θειαφιού καὶ ἐπέξεργασία [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α΄, σ. 45].

Ἐκσκαφέας (ὀ)
ἀρχ. σκάπτω

Μηχάνημα ἐπάνω σὲ αὐτοκίνητο (μὲ τροχοὺς ἢ ἐρπύστριες) ποὺ σκάβει καὶ χρησιμοποιεῖται κυρίως γιὰ γενικὲς ἐκσκαφές. Σχῆμα 96. [Ε.Ε.Ε. σ. 15 καὶ ἐξ].

Σχῆμα 96

Ἐλατήριο (ρολοῦ) (τὸ)
ἀρχ. ἐλατήριος

Περιτυλιγμένο μετάλλιο ἐλατήριο, γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο τυλίγεται ἡ ταινία τοῦ ἐξώφυλλου παράθυρου ρολοῦ.

Ἐλαφρομπετό (τὸ)
ἐλαφρὸς+γαλλ. βέτον

Σκυρόδεμα μὲ ἐλαφρὰ ἀδρανῆ ὑλικά, ὅπως π.χ. ἐλαφρόπετρα, κομματάκια ἀπὸ πλαστικὸ (διωγκωμένο πολυστυρένιο) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β΄, σ. 292].

Ἐλαφρόπετρα (ἡ)
ἐλαφρὸς <ἀρχ. ἐλαφρὸς+πέτρα

Κίσσηρη [Σοφ.Τ.Λ. σ. 44, Παπ.Ο. σ. 11, Μπ. Ξ.Ξ. σ. 151 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 73].

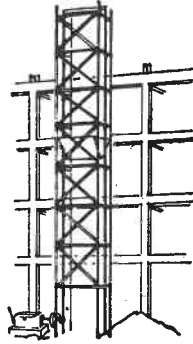
Ἐλεβατόριο (τὸ)
ἰταλ. elevatore

Σύστημα γιὰ ἀνύψωση ὑλικῶν σὲ ἐργοτάξιο, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ σκαλωσιά, κινήτηρα, τύμπανο περιέλιξης, συρματόσχοι-

νο και μικρό κιβώτιο που άνωψώνεται. Σχήμα 97.

Ἑλληνικὸ (τὸ)
ἀρχ. ἑλληνικὸς

Ἄετωμα στέγης, *καλκάνι*.

Σχήμα 97

Ἐμαγιέ (τὸ)
γαλ. emaille

Ἐφυσίωση στὰ ἀπὸ χυτοσίδηρο εἶδη ὑγιεινῆς [Παπ.Ο. σ. 430].

Ἐνδεικτικὴ λάμπα (ἡ)
ἀρχ. ἐνδεικτικὸς - ἰταλ.
lampira

Ἡλεκτρικὴ λάμπα, ποὺ ὅταν ἀνάβει, δείχνει ὅτι μία συσκευὴ ἢ ἓνα μηχανήμα βρίσκεται σὲ λειτουργία.

Ἐξαεριστήρας (ὁ)
προθ. ἐκ+λογ. ἀεριστήρ

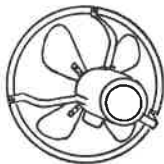
Ἡλεκτρικὸς ἀνεμιστήρας γιὰ τὸν ἐξαερισμὸ κουζίνας κλπ. Σχήμα 98· (ἢ σὲ μορφή *φούσκα*ς μὲ ἠλεκτρικὸ δυνατὸ ἀνεμιστήρα μέσα σ' αὐτή) || σωλήνας ἐξαερισμοῦ σὲ γραμμὲς ἀποχέτευσης.

Ἐξάρι, ἐπτάρι, ἐννιάρι, κλπ.
(τὸ)
ἀρχ. ἕξ, ἐπτά, ἐννέα

Οἰκοδομικὸ ὑλικὸ (συνήθως ξύλο) ποὺ ἔχει πάχος ἕξι, ἐπτά, ἐννέα κλπ. ἑκατοστὰ [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 290].

Ἐξω βόλτα γωνία (ἡ)
ἕξω - ἰταλ. volta - γωνία
<ἀρχ. γωνία

Ἐξάρτημα (γωνία) γιὰ σύνδεση σὲ σωληνώσεις ὑπὸ ὀρθῆ γωνία, μὲ τὸ ἓνα σκέλος του μὲ ἐξωτερικὰ σπειρώματα (*βόλτες*). Σχήμα 99.

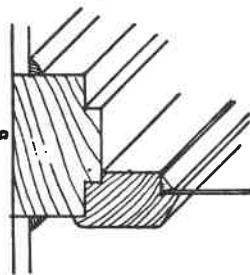

Σχήμα 98

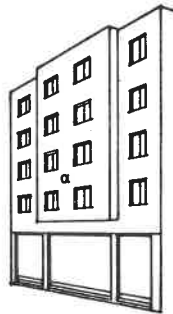

Σχήμα 99

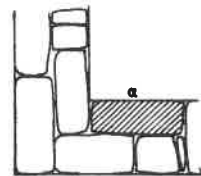
- Ἐξωκάσι (τὸ)**
ἔξω+ιταλ. *cassa*
- Ἐξω περασιά (ή)**
ἀρχ. ἔξω - περῶ
- Ἐπιχωματώνω**
ἐπιχωμάτωση
- Ἐπιχωμάτωση (ή)**
πρόθεση ἐπι+ἀρχ. *χωμα*
- Ἐρακλίτ (οἱ)**
ὄνομ. Heraklith
- Ἐργαλεῖο (τὸ)**
ἀρχ. ἐργαλεῖον
- Ἐρκερ (τὸ)**
γερμ. ὄνομ. Erker
- Ἐρκοντίσιον (τὸ)**
ἀγγλ. *air-conditioning*
- Ἐσωτερικὸ παραγκώνι (τὸ)**
ἔσω - παρὰ+ἀγκωνή
- Ἡ πρὸς τὴν πλευρὰ τοῦ τοίχου ἐπιφάνεια τῆς *κάσας*. Σχῆμα 100. || ἡ πρὸς τὰ ἔξω τῆς οἰκοδομῆς πλευρὰ τῆς *κάσας*.
- Ἡ στὴν ἄκρη κατακόρυφη ἐπιφάνεια καὶ κυρίως ἡ πρὸς τὰ ἔξω (τοίχου, χώρου, πάχους κλπ.).
- Σκεπάζω μὲ *χώματα* || ἰσοπεδώνω.
- Κάλυψη μὲ *χώματα* || ἰσοπέδωση.
- Μονωτικές πλάκες ἀπὸ ρινίσματα ξύλου, μὲ συγκολλητικὴ ὕλη τὸ τσιμέντο.
- Τύπος γλυφῆς [Παπ.Ο. σ. 195] || γλυφὴ [Παπ. Ο. σ. 11, 235, Μπ.Ξ.Ξ. σ. 118 καὶ Μπ.Κ. σ. 42].
- Κλειστὸς ἐξώστης || προεξοχὴ σὲ χώρους οἰκοδομῆς (στὴν πρόσοψη). Σχῆμα 101.
- Οἱ ἐγκαταστάσεις (μηχανήματα, *κανάλια* κλπ.) γιὰ τὸν κλιματισμὸ ἑνὸς κτήριου || (*μονάδα*) ἠλεκτρικὸ μηχανήμα γιὰ κλιματισμὸ ἑνὸς χώρου, ποὺ τοποθετεῖται συνήθως στὴν *ποδιά* παράθυρου καὶ παίρνει ρεῦμα ἀπὸ *πρίζα*.
- Γωνιόλιθος, στὴν ἐσωτερικὴ γωνία λιθοδομῆς, ὁ ὁποῖος σχηματίζει μὲ τὸ *συμμάσχαλο* τὴν ἐσωτερικὴν παρεῖα τῆς γωνίας. Σχῆμα 102.

Σχῆμα 100

Σχῆμα 101

Σχῆμα 102

- Ἐσωχώρισμα (τὸ)**
ἔσω+χωρίζω
- Ἐτερνίτης (ὁ)**
ὄνομ. Eternith <λατ.
aeternitas
- Εὐρωπαϊκὴ λεκάνη (ἡ)**
μεγν. εὐρωπαϊός -
ἀρχ. λεκάνη
- Ἐσωτερικὸ χῶρισμα σὲ οἰκοδομὴ ἀπὸ τοῦ-
βλα.
(Τσιμενταμμαντόπλακες) [Γ.Τ.Σ. σ. 96 καὶ Παπ.
Ο. σ. 76].
- Λεκάνη ἀποχωρητήριου ποῦ μπορεῖ νὰ κάθε-
ται κανεὶς ἐπάνω της (*εὐρωπαϊκοῦ τύπου λεκά-
νη*) [Τ.Ε.Ε. σ. 52].

Z

Ζαρντινιέρα (ή)
γαλλ. jardinière

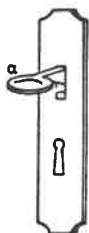
Μεγάλο κουτί με τοιχώματα από μπετόν ή από πλινθοδομή ή λιθοδομή, για διαμόρφωση γλάστρας για διακοσμητικά φυτά.

Ζεμπερέκι (τò)
τουρκ. zemberek=έλατήριο

Μικρός μοχλός κλειδαριάς πόρτας (παλαιού τύπου *κουτιαστού*), που την ανοίγει με πίεση του αντίχειρα. Σχήμα 103. || έλατήριο.

Ζεμπίλι (ή ζιμπίλι) (τò)
τουρκ. zembil

Σακούλι από ψάθα, ή λάστιχο, ή πλαστικό, για μεταφορά οικοδομικών υλικών κλπ. Σχήμα 104. [Ήρλ.Π. Έργ. σ. 337].

Σχήμα 103

Σχήμα 104

Ζευγάρι (τò)
άρχ. ζευγος

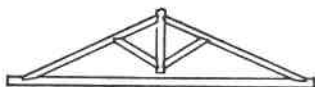
Ζευγάρι από κτίστες που εργάζονται στην ανέγερση λιθοδομής, ο ένας απέναντι στον άλλο.

Ζευκτò (τò)
άρχ. ζευκτόν

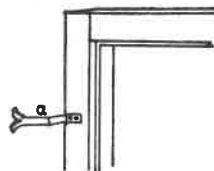
Ήμείβοντες του ζευκτού της στέγης (*ψαλίδι*) || ζευκτό. Σχήμα 105.

Ζήτα (τò)
άρχ. ζήτα

Σιδερένιο στήριγμα σε σχήμα Z για τη στερέωση των τετράξυλων των κουφωμάτων. Σχήμα 106. [Γ.Τ.Σ. σ. 84].

Σχήμα 105

Σχήμα 106

Ζιβρέ (τὰ)γαλλ. *gigné***Ζιμπίλι (τὸ)**τουρκ. *zembil***Ζίχελ (ή)**

άγν. έτυμ.

Ζόρι (τὸ)τουρκ. *zorg***Ζουμπάς (ὀ)**

ζουπῶ <άρχ. διοπίζω

Ζύγι (τὸ)

ζύγιον <άρχ. ζυγός

Ζυγιάζω

ζύγι

Ζύγισμα (τὸ)

ρ. ζυγιάζω

Ζωνάρι (τὸ)

ζωνάριον <άρχ. ζώνη

Τζάμια διαμαντέ, με τή μιὰ ἐπιφάνεια με ἐλαφρότατες χαραγές πὸ μοιάζουν με πάχνη.

Ζεμπίλι.

Εἶδος συνδετικῆς κόλλας γιὰ ξύλα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 144].

Ἐντίσταση || δυσκολία σὲ κατασκευή.

Καρφὶ ἀπὸ χάλυβα γιὰ νὰ ἀνοίγουν τρύπες (*στιγές*) ἢ γιὰ τὴν περαιτέρω εἰσαγωγή ἄλλου καρφιοῦ μέσα στὸ σῶμα πὸ καρφώνουν (ἐκκρουστήρ). Σχῆμα 107. [Παπ.Ο. σ. 228 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 127].

Λιναίη, *βαρύδι* [Παπ.Ο. 151 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 96].

Ἐλέγγω τὸ κατακόρυφο με τὴ λιναίη¹ || τοποθετῶ κατὰ τὴ διεύθυνση τοῦ κατακόρυφου.

Ἐλεγχος τῆς κατακόρυφου με τὴ λιναίη || τοποθέτηση κατὰ τὴ διεύθυνση τοῦ κατακόρυφου [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 285, 286].

Μικρὴ προεξοχὴ πὸ περιβάλλει οἰκοδόμημα (κορνίζωμα) καὶ πὸ συμπίπτει συνήθως καὶ χαρακτηρίζει, ἐξωτερικά, πατώματα ἢ ταράτσες. Σχῆμα 108. Συνήθως ἡ διατομή της εἶναι ὀβροειδὴ γείσο. Ἡ κατασκευὴ της γίνεται ἀπὸ πέτρες ἢ ἐπίχρισμα.

Σχῆμα 107

Σχῆμα 108

1. Οἱ κάσες ἔχουν ζυγιαστεῖ.

Η

Ἡλεκτρικὸ καλοριφέρ (τὸ)

ἤλεκτρον+κατάλ. -ικὸ -
γαλλ. calorifère

Κεντρικὴ θέρμανση μὲ εἰδικὲς ἠλεκτρικὲς ἀντιστάσεις ποὺ τίς βάζουν μέσα στὰ πατώματα τῶν χώρων ἢ μὲ ἠλεκτρικὲς ἀντιστάσεις τοποθετημένες στοὺς χώρους μέσα σὲ ἐπίπεδα σώματα ποὺ ἔχουν μορφή *ἄβακα* || κινητὸ *σῶμα* καλοριφέρ ποὺ παίρνει ρεῦμα ἀπὸ *πρίζα* μὲ ἠλεκτρικὲς ἀντιστάσεις μέσα σὲ εἰδικὸ λάδι (συνήθως) καὶ ποὺ ζεσταίνεται ἀπὸ αὐτὲς ἀποδίδοντας τὴ θερμοκρασία του μὲ ἀκτινοβολία [Τ.Ε.Ε. σ. 170].

Ἡλεκτρόδιο (τὸ)

ἀρχ. ἤλεκτρον -διον

Μεταλλικὸ μικρὸ ραβδί (ἀπὸ εἰδικὸ κράμα) ποὺ χρησιμεύει ὡς ὕλικὸ συγκόλλησης τῶν μετάλλων στὴν *ἠλεκτροκόλληση*.

Ἡλεκτροδράπανο (τὸ)

ἀρχ. ἤλεκτρον+δράπανον

Μπλάκ-άντ-Ντέκερ.

Ἡλεκτροκόλληση (ἡ)

ἀρχ. ἤλεκτρον+κολλῶ

Κόλλημα μετάλλων (σίδηρου) μὲ τὴ βοήθεια ἠλεκτρικοῦ τόξου [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 164].

Ἡλιου (λάδι) (τὸ)

ἀρχ. ἥλιος

Λινέλαιο βελτιωμένης ποιότητας μὲ ἐκθεσὴ του στὶς ἠλιακὲς ἀκτίνες [Γ.Τ.Σ. σ. 72, 80 καὶ Παπ.Ο. σ. 472].

Ἡλιου (πέτρα) (ἡ)

ἀρχ. ἥλιος

Πέτρα τοῦ ἥλιου [Σοφ.Τ.Λ. σ. 74 καὶ Παπ.Ο. σ. 6].

Ἡμικρύσταλλο (τὸ)

ἀρχ. ἥμισυ+κρύσταλλος

Κοινὸ τζάμι ἀλλὰ μὲ ἐντελῶς ἐπίπεδες καὶ λεῖες τίς ἐπιφάνειές του, χωρὶς ἐλαττώματα [Λ.Δ.Υ. σ. 216].

Θάβω

ἀρχ. θάπτω

Θαμμένος (ό, ή, τό)

ρ. θάπτω

Θερμοδιακόπτης (ό)

ἀρχ. θερμόν+νεοτ.

διακόπτης

Θερμοσίφωνας (ό)

ἀρχ. θερμός+σίφων

Θερμοστάτης (ό)

ἀρχ. θερμός+στάτης

Θερμοσυσσωρευτής (ό)

ἀρχ. θερμός+μετγν.

συσσωρεύω

Θηλεία (ή)

ἀρχ. θήλεια

Καλύπτω κατασκευή (συνήθως με χώματα).

Καλυμμένος || ό μέσα σέ φερτά χώματα.

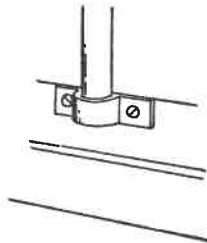
΄Ακουστιάτης.

Κλειστό δοχείο με δυνατή θερμομόνωση που θερμαίνει τὸ νερό τοῦ δίκτυου τῆς πόλης συνήθως με ἠλεκτρικὴ ἀντίσταση || ἡλιακὸς θερμοσίφωνας· θερμαίνει τὸ νερό με κάτοπτρα χρησιμοποιώντας τὴ θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου.

Μικρὴ ἠλεκτρικὴ συσκευή με ὑδράργυρο που ρυθμίζει τὴ λειτουργία μιᾶς θερμοαντικῆς πηγῆς ὥστε ἡ θερμότητά της νὰ μὴν περάση ἕνα ὀρισμένο ὄριο.

Στοιχεῖο γιὰ θέρμανση χώρου που ἔχει μεγάλη θερμοχωρητικότητα καὶ που θερμαίνεται με ἠλεκτρισμὸ (11 τὸ βράδυ ἕως 5 τὸ πρωί) καὶ ἀποδίδει τὴ θερμότητα που πῆρε κατὰ τίς ἄλλες ὥρες (καμιὰ φορὰ τὸ λένε ἀερόθερμο).

Σιδερένια, στρογγυλὴ συνήθως, ὑποδοχὴ στὴν ἄκρη τοῦ μηχανισμοῦ που ἐξασφαλίζει γρύλλο φύλλου παράθυρου (ἢ πόρτας). Σχῆμα 109.

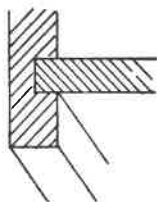

Σχῆμα 109

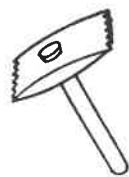
- Θηλιάζω**
θηλειά
Συναρμολογῶ || φιλιάζω.
- Θηλυκὸ (τὸ)**
ἀρχ. θηλυκὸς
Αὐτὸ πὸν εἰσέχει καὶ στὸ ὁποῖο εἰσχωρεῖ τμήμα πὸν ἐξέχει [Παπ.Ο. σ. 278 καὶ Μπ.Ξ.Ε. σ. 118, 300].
- Θηλυκῶνω**
θηλύκι
Συνδέω (*λαμαρίνες*) μὲ ἀναδίπλωση.
- Θηλυκωτὴ (λαμαρίνα) (ἡ)**
θηλυκωτὸς
Χαλυβόφυλλα πὸν συνδέονται μεταξύ τους μὲ ἀναδίπλωση. Σχῆμα 110.
- Θηλυκωτὸ (τὸ)**
θηλυκωτὸς
Ἐνωση σὲ ὀρθή γωνία δύο οἰκοδομικῶν ὑλικῶν πὸν ἔχουν μορφή πλάκας σὲ τρόπο ὥστε ἡ ἄκρη τοῦ ἑνὸς νὰ εἰσχωρεῖ σὲ τετράγωνη ἔκτομή τοῦ ἄλλου. Σχῆμα 111.
- Θηλυκωτὸς (ὁ, ἡ, τὸ)**
θηλύκιον <ἀρχ. θηλυκὸς
Αὐτὸς πὸν ἔχει ἀρμὸ καλυμμένο¹.
- Θηραϊκὴ γῆ (ἡ)**
νῆσος Θήρα - γῆ
Φυσικὴ ποζουλάνη πὸν προέρχεται ἀπὸ φυσικὸ ψήσιμο [Σοφ.Τ.Κ. σ. 81, Λ.Υ.Δ., τόμ. Α', σ. 197, 205, 206].
- Θραπίνα (ἡ)**
πιθανῶς ἀρχ. θραπίς=πουλὶ (καρδερίνα)
Σφυρί σὰν πλάκα (*κτένα*), μὲ δύο ἄκρες γιὰ χτύπημα κωνικὲς πὸν ἔχουν δόντια. Σχῆμα 112. [Γ.Τ.Σ., σ. 26, Σοφ.Τ.Λ. σ. 94, 99 καὶ Παπ.Ο. σ. 195].

Σχῆμα 110

Σχῆμα 111

Σχῆμα 112

- Θρέφω**
ἀρχ. τρέφω
Αὐξάνω τὸ πάχος || παραθέτω κάτι τί, γιὰ νὰ ἐπιτύχω μεγαλύτερη διάσταση.
- Θρέψιμο (τὸ)**
ἀρχ. θρέψις
Αὕξηση σὲ πάχος.
- Θυμάρι (θυμαράκι)**
(ἐπίχρισμα) (τὸ)
ἀρχ. θύμος
Εἶδος *πεταχτοῦ σοβᾶ*, στὸν ὁποῖο ἡ τελευταία κοκκώδης στρώση γίνεται μὲ ραντισμό, μὲ

¹ Ἡ λαμαρίνα θὰ μπεῖ θηλυκωτῆ.

Θυροτηλέφωνο (τò)
ἀρχ. θύρα+γαλλ. téléphone

βούρτσα ἢ κλάδο θυμαριοῦ, ἢ μὲ εἰδικὸ μηχανήμα [Γ.Τ.Σ. σ. 42 καὶ Παπ.Ο. σ. 192].

Συσκευὴ (τηλεφωνικὴ) γιὰ ἐπικοινωνία ἀπὸ τὴν ἐξώπορτα κτήριου μὲ πολλὰ διαμερίσματα πρὸς αὐτά. Ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ κουμπιὰ γιὰ νὰ καλεῖ κανεὶς καὶ ἀπὸ μικρόφωνα καὶ μεγάφωνα ποὺ συνδέονται μὲ ἀπλὸ τηλέφωνο (*μικροτηλέφωνο*) σὲ κάθε διαμέρισμα.

I

- Ἰδρωμα (τὸ)**
ἀρχ. ἰδρῶς
- Ἰνοπλακα (ἡ)**
ἀρχ. ἴς+πλάξ
- Ἰσα**
ἴσιος
- Ἰσιος (ὁ, ἡ, τὸ)**
ἴσιος <ἀρχ. ἴσος
- Ἰσιώνω**
ἴσιος+κατάλ. -ώνω
- Ἰσόβενος (ὁ)**
ἴσιος+ἰταλ. vena
- Ἰσοζύγι ἢ ἰσοζύγιασμα (τὸ)**
ἴσιος+ζυγός
- Ἰσοκέφαλος (ὁ, ἡ, τὸ)**
ἴσιος+κεφαλή
- Ἰσοπερασιά (ἡ)**
ἴσος+περῶ
- Ἰσοφαρδίζω**
ἴσιος+μεσν. φαρδύς
- Ἰσοφάρδιασμα (τὸ)**
ρ. ἰσοφαρδίζω
- Ἐπίδρωση στὸ σημεῖο ἔνωσης σωλήνα, ἐπειδὴ δὲν εἶναι πλήρης ἢ συναρμολόγησὴ του || ἐμφάνιση ὑγρασίας σὲ *σοβάδες*.
- (*Ἰνοσανίδα*). Πλάκα ἀπὸ ἴνες ξύλου ποὺ ἔχουν ἐπεξεργαστεῖ μὲ νερό, ἀτμὸ καὶ συμπιεστεῖ ὥστε νὰ γίνουν πλάκα [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 78].
- Κατὰ δεδομένη διεύθυνση || στὰ ἴσια.
- Ἄ ο εὐθύς || αὐτὸς ποὺ ἔχει τὴ σωστὴ κατεύθυνση.
- Κάνω κάτι ἴσο || δίνω σὲ κάτι τὶ τὴ διεύθυνση ποὺ πρέπει νὰ ἔχει.
- Ἐύλο μὲ ἴσες ἴνες.
- Ἡ ἐργασία ταύτισης μιᾶς γραμμῆς μὲ δεδομένη κατακόρυφο.
- Ἄ ο παραλληλεπίπεδος (γιὰ ἐπιμήκη οἰκοδομικὰ στοιχεῖα) [Γ.Τ.Σ. σ. 28, 76 καὶ Παπ. σ. 121] || ὁ ὀρθογώνιος παραλληλεπίπεδος || ὁ σταθερῆς διατομῆς¹.
- Ἐπίπεδο ἢ γραμμὴ ποὺ συμπίπτει μὲ δεδομένο ἐπίπεδο ἢ γραμμὴ.
- Χαράζω *ἰσοφάρδιασμα* σὲ ξύλο μὲ τὴ *σημαδούρα* [Παπ.Ο. σ. 228] || χαράζω γραμμὴ παράλληλη μὲ ἄλλη || παίρνω ἴσες ἀποστάσεις [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 223].
- Χάραξη πάνω σὲ ξύλο, μὲ τὴ *σημαδούρα*, παράλληλων γραμμῶν || χάραξη παράλληλης

1. Οἱ λαμπάδες πρέπει νὰ εἶναι ἰσοκέφαλοι.

Ἴσοφαρδισμένος (ὄ, ἦ, τὸ)
ρ. ἰσοφαρδίζω

γραμμῆς πρὸς κάποια ἄλλη || λήψη ἴσων ἀποστάσεων.

Αὐτὸς ποὺ ἔχει χαραθεῖ παράλληλα πρὸς μιὰ γραμμή¹.

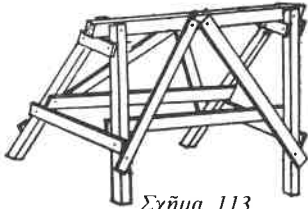
Ἴσοχόντρισμα (τὸ)
ἴσος+χονδρὸς

Χάραξη γραμμῆς, ἐπάνω σ' ἓνα ὑλικό, ὥστε νὰ προκύψει δεδομένο πάχος [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 223] || χάραξη παράλληλης γραμμῆς πρὸς μιὰ ἄλλη.

1. Ὁ μαντρότοιχος εἶναι ἰσοφαρδισμένος μετὰ τὴν πρόσοψη.

Κ

Καβαλέτο (τὸ)
 ἰταλ. cavalletto

Σχῆμα 113

Καβαλίκι (τὸ)
 καβαλικεύω <λατ. caballico

Καβαλλάρης (ὁ)
 λατ. caballarius

Καβίλια (ἡ)
 ἰταλ. caniglia = πάσσαλος

Ξύλινο ὑπόβαθρο, μὲ τέσσερα πόδια πὸν συγκλίνουν σὲ ὀριζόντιο ξύλο, ἐπάνω στὸ ὁποῖο στηρίζονται τὰ *μαδέρια*. Τὸ *καβαλέτο* χρησιμοποιεῖται σὰν πρόχειρη *σκαλωσιὰ* ἀπὸ τοὺς ἐλαιοχρωματιστές. Σχῆμα 113. Εἶναι δυνατόν δύο πόδια νὰ λείπουν, ὁπότε ἡ ἄκρη τοῦ ὀριζόντιου ξύλου ἀκουμπᾶ στὸν τοῖχο καὶ ἐξασφαλίζεται ἔτσι ἡ σταθερότητα τῆς πρόχειρης αὐτῆς *σκαλωσιᾶς*. Σχῆμα 114.

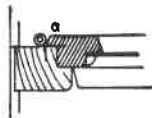
Μικρὴ ἐξοχή, πὸν καλύπτει ἄρμὸ || ἐξοχή φύλλου ἀνοίγματος πὸν καλύπτει τὸν ἄρμὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς *κάσας*. Σχῆμα 115. [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 266]. (*πατούρα*) || ὄνομασία τύπου συναρμογῆς στὰ φύλλα (*μὲ καβαλίκι*) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 266].

Καλυπτήρας κεραμίδι (*ἵππεδὸς κέραμος*). Σχῆμα 116. [Παπ. Ο. σ. 381 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 87] || δοκάρι στὴν κορυφὴ στέγης || σιδερένια ράβδος ὄπλισμοῦ (στὶς ἀρνητικὲς τάσεις) σὲ σχῆμα Π μὲ ἀνοικτὰ σκέλη (*πάπια*).

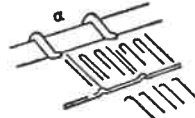
(Γόμφος). Σχῆμα 117. [Γ.Τ.Σ., σ. 28, 79, 82 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 22] || ἄξονάκι γιὰ συγκράτηση ἢ περιστροφή [Παπ.Ο. 289].

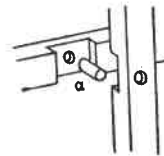
Σχῆμα 114

Σχῆμα 115

Σχῆμα 116

Σχῆμα 117

Κάβουρας (ὄ)

κάβουρος <ἀρχ. πάγουρος

Λαβίδα για βίδωμα (σωλήνων), με τὸ ἓνα σκέλος-δόντι στραβωμένο σὲ ὀρθή γωνία, πὸ ἀποτελεῖ καὶ τὴ λαβή, τὸ δὲ ἄλλο ἐπίσης στραβωμένο καὶ μεταθετὸ μετὰ τὴ βοήθεια κοχλία, πὸ στηρίζεται στὸ ἄλλο. Σχῆμα 118.

Καβουρόκλειδο (τὸ)

κάβουρος <ἀρχ. πάγουρος+ κλείς

Κάθε λαβίδα για βίδωμα πὸ ἔχει μορφή κάβουρα.

Κάγκελο (τὸ)

κάγκελον <λατ. cancellum

Κιγκλίδωμα [Παπ.Ο. σ. 96].

Καγκελόπορτα (ἡ)

κάγκελο+πόρτα <λατ. cancellum+porta

Σιδηρένια πόρτα με κιγκλίδες || ἐξώπορτα.

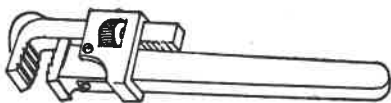
Καγκελωτὸς (ὄ, ἡ, τὸ)

λατ. cancellum

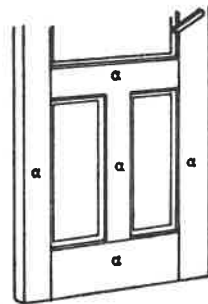
Αὐτὸς πὸ ἀποτελεῖται ἀπὸ κιγκλίδες || (πόρτα) σιδηρένια ἢ ξύλινη ἀπὸ ράβδους ἢ πῆγες [Παπ.Ο. σ. 229].

Καδρέτο (τὸ) ἰταλ. quadretto

Μικρὸ ξύλινο πλαίσιο || πλαίσιο πὸ συγκρατεῖ τὸν ταμπλὰ πόρτας. Σχῆμα 119.

Σχῆμα 118

Σχῆμα 119

Καδρονάρισμα (τὸ)

καδρόνι

Διάστρωση καδρονιῶν σὲ μορφή σκάρας ἢ πλαισίου (για πατώματα, στέγες κλπ.) || διαμόρφωση ξύλινης σκάρας ἀπὸ καδρόνια σὲ πλάκα μετόν, ἐπάνω στὴν ὁποία καρφώνεται ὁ κυρίως ξυλότυπος.

Καδρονάτος (ὄ, ἡ, τὸ)

καδρόνι+κατάλ. -άτος

Αὐτὸς πὸ ἔχει κάσα ἀπὸ καδρόνι (παράθυρο ἢ πόρτα κλπ.).

Καδρόνι (τὸ)

ἰταλ. quadrone

Ἐύλο τετράγωνης περίπου διατομῆς [Παπ.Ο. σ. 86 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 41].

Καζανάκι (τό)

τουρκ. kazan >καζάνι+
κατάλ. -άκι

Καζανάκι διαστολής (τό)

τουρκ. kazan-άρχ. διαστολή

Καζανάκι ύψηλης πίεσης (τό)

τουρκ. kazan - άρχ. ύψηλός -
πίεσις

Καζανάκι χαμηλής πίεσης (τό)

τουρκ. kazan - άρχ.
χαμηλός - πίεσις

Καζανάκι χωνευτό (τό)

τουρκ. kazan - ρ. χωνεύω

Καζάνι (τό)

τουρκ. kazan

Καζεΐνη (ή)

γαλλ. caséine <λατ. caseus =
τυρί

Καζμάς ή κασμάς (ό)

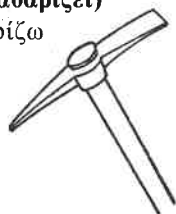
τουρκ. kazma

Καζοτανάλια (ή)

ιταλ. caso+tanaglia

Καθαρίζω (καθαρίζει)

μετγν. καθαρίζω

Σχῆμα 120

Μικρό νεπόζιτο για καθάρισμα αποχωρητήριου || πῆλινο σιφώνι σὲ δάπεδο για συλλογή τῶν νερῶν [Παπ.Ο. σ. 405].

Δοχεῖο διαστολῆς.

Καζανάκι αποχωρητηρίου στερεωμένο ψηλά σὲ τοῖχο για ἔδρωπαῖκοῦ (ἢ τουρκικοῦ) τύπου λεκάνη. Συνήθως εἶναι κυλινδρικό κλειστό δοχεῖο με μηχανισμό ποῦ κάνει τὸ καθάρισμα τοῦ αποχωρητηρίου πιέζοντας ἓνα μικρὸ στέλεχος με ἑλατήριο στὸ κάτω μέρος του [Τ.Ε. Ε. σ. 55].

Καζανάκι ποῦ τοποθετεῖται στὸ πίσω μέρος λεκάνης αποχωρητηρίου ἔδρωπαῖκοῦ τύπου [Τ.Ε.Ε. σ. 55].

Καζανάκι αποχωρητηρίου ὑψηλῆς ἢ χαμηλῆς πίεσης κρυμμένο μέσα στὸ πάχος τοῖχου. Ἐξέχει μόνο τὸ στέλεχος, τὸ ὁποῖο ὅταν πιέζεται κάνει τὸ καθάρισμα.

Λέβητας (κεντρικῆς θέρμανσης).

Εἶδος ψυχρῆς κόλλας, ποῦ χρησιμεύει για ξυλουργικὲς συνδέσεις [Μπ.Κ. σ. 30 καὶ Λ.Ξ. σ. 23] || πρωτεΐνη ἀπὸ τὴν ὁποία γίνονται πλαστικά.

(Σκαπάνη). Σχῆμα 120. [Παπ.Ο. σ. 8].

Λαβίδα ὑδραυλικῶ, με πλατιά δόντια για σφίξιμο. Σχῆμα 121.

Κάτι τι παίρνει τὴν τελικὴ μορφή καὶ διάσταση, μετὰ ἀπὸ κάποια ἐπεξεργασία || λαξέω (πλάκες) [Σοφ.Τ.Λ. σ. 94].

Σχῆμα 121

1. Οἱ πλάκες ὅταν πελεκηθοῦν θὰ καθαρίσουν 40×40.

Καθαρός (ὁ, ἡ, τὸ)
ἀρχ. καθαρὸς

Αὐτὸς ποὺ παίρνει τὴν τελικὴ μορφή καὶ διά-
σταση, μετὰ ἀπὸ κάποια ἐπεξεργασία! [Παπ.
Ο. σ. 243, 310 καὶ Μπ.Κ. σ. 25].

Κάθισμα (τὸ)
μεγν. κάθισμα

Ἐποχώρηση σὲ οἰκοδομικὸ στοιχεῖο, καθίζη-
ση || *λεκάνης ἀποχωρητήριου*: κουλούρα γιὰ
κάθισμα καὶ καπάκι λεκάνης ἀποχωρητήριου
εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἀπὸ πλαστικὸ ἢ ἀλουμίνιο
(ἄλλοτε ἀπὸ ξύλο).

Καθιστὸ μπάνιο (τὸ)
ρ. καθίζω - ἰταλ. bagno

Μικρὴ μπανιέρα ποὺ μπορεῖ νὰ πλυθεῖ κανεῖς
καθιστὸς [Τ.Ε.Ε. σ. 63].

Κάθομαι (κάθισε)
ἀρχ. κάθημαι

(Γιὰ οἰκοδομικὸ στοιχεῖο). Ἐποχώρησε || ἔ-
παθε καθίζηση².

Καθρέφτης (ὁ)
μεσν. καθρέπτης

Πλάκα κατακόρυφα τοποθετημένη || πλάκα
μαρμάρινη γιὰ ἐπένδυση τοῦ τοίχου (*καθρέφτης*
νεροχύτη) || πλήρες γυάλισμα μάρμαρου ἢ ξύ-
λου [Παπ.Ο. σ. 12].

Καϊγάνι (τὸ)
τουρκ. kayagan=εἶδος
σχιστόλιθου

Πέτρα, ποὺ χρησιμοποιεῖται σὲ λείανση μάρ-
μαρου.

Καϊλάνι (τὸ)
καϊγάνι

Καϊγάνι.

Καισάρι (τὸ)
ἀγ. ἐτυμ.

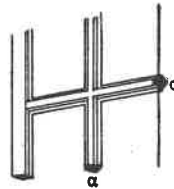
Κεσάρι.

Καῖτι (τὸ)
τουρκ. kayit

Ὅριζόντια ἢ κατακόρυφη, μικρῆς διατομῆς
πήχη, ποὺ συγκρατεῖ τζάμια καὶ χωρίζει ὑαλο-
στάσια σὲ τμήματα (*διαιρέτης*). Σχῆμα 122.
[Παπ.Ο. σ. 243 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 254, 284].

Καλαί (τὸ)
τουρκ. kalay

Μεῖγμα ἀπὸ κασσίτερο καὶ μολύβι, ποὺ χρη-
σιμεύει σὰν συγκολλητικὸ σὲ μολύβδινα ἐ-
ξαρτήματα κλπ. [Παπ.Ο. σ. 415].

Σχῆμα 122

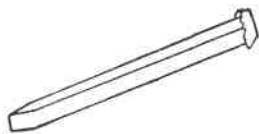
1. Καθαρὸ 3 ἐπὶ 4 ἑκατοστά.

2. Ὁ τοῖχος κάθισε.

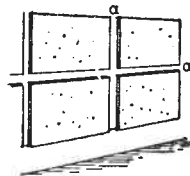
- Καλάμι (βίδα)** (τὸ)
ἀρχ. κάλαμος
Τὸ μέρος τῆς βίδας ποὺ δὲν ἔχει βόλτες.
Σχῆμα 123.
- Καλαφατίζω**
ἀραβ. kalafa
Γεμίζω σχισμὴ εἰσάγοντας καὶ συμπιέζοντας
ύλικὸ (τὸ ἴδιο ἢ ἄλλο) καὶ κλείνω ἔτσι ἀρμὸ
στεγανὰ [Ε.Υ.Ε. σ. 20].
- Καλαφατικὸ (τὸ)**
ἀραβ. kalafa
Σιδερένιο ἐργαλεῖο, μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται τὸ
καλαφατίσμα [Γ.Τ.Σ. σ. 94].
- Καλαφάτισμα (τὸ)**
ρ. καλαφατίζω
Γέμισμα καὶ στεγανὸ φράξιμο ἀρμοῦ μὲ συμ-
πίεση ἢ χτύπημα.
- Καλέμι (τὸ)**
τουρκ. kalem
Σμίλη μὲ πλακουτσή κόψη, ἢ ὁποῖα χρησι-
μεύει γιὰ ἄνοιγμα τρύπας σὲ τοῖχο, μικροκα-
τεδαφίσεις κλπ. Σχῆμα 124. [Παπ.Ο. σ. 10].
- Καλεμιὰ (ἡ)**
καλέμι
Χτύπημα μὲ τὸ *καλέμι* || γλυφὴ || ἀρμὸς ποὺ
εἰσέχει σὲ λιθοδομὴ [Παπ.Ο. σ. 123] || διαχω-
ριστικὸς ἀρμὸς σὲ ἐπιχρίσματα ποὺ γίνεται
μὲ προσωρινὴ ἔνθεση ξύλινης πῆχης στὸ ἐπι-
χρισμα. Σχῆμα 125.
- Κάλες (οἱ)**
ἀρχ. κάλη
Κομμάτια ξύλου ποὺ χρησιμεύουν σὰν παρεμ-
βλήματα τῆς *πρέσσας* (συγκόλληση ξύλων)
[Μπ.Ξ.Ξ. σ. 317].
- Κάλμπον (τὸ)**
γερμ. ὄνομ. Kalibond
Εἶδος ἠλεκτρικοῦ ἀγωγοῦ, μὲ περίβλημα ἀπὸ
μολύβι, γιὰ ἐσωτερικὲς ἐγκαταστάσεις παρο-
χῆς ρεύματος.
- Καλκάνι (τὸ)**
τουρκ. kalkan=ἀσπίδα
Ἀέτωμα στέγης (*ἐλληνικὸ*) || (ζευκτό).
- Καλντερίμι (τὸ)**
τουρκ. kaldırım
Λιθόστρωτο || δρομάκι στρωμένο μὲ πλάκες ἢ
πέτρες.
- Καλούπι (τὸ)**
τουρκ. kalip
Ξυλότυπος¹ [Γ.Τ.Σ., σ. 39, Παπ.Μπ. σ. 106
καὶ Λ.Ξ. σ. 202] || μήτρα [Σοφ.Τ.Κ. σ. 12
Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 204].

Σχῆμα 123

Σχῆμα 124

Σχῆμα 125

1. Τὸ καλούπι εἶναι ἔτοιμο.

Καλούπωμα (τὸ)
οὐσ. καλούπι

Ἔργασία γιὰ κατασκευὴ ξυλότυπου.

Καλουπώνω
οὐσ. καλούπι

Κατασκευάζω ξυλότυπο.

Κάλφας (ὁ)
τουρκ. kalfa

Τεχνίτης (βοηθὸς τεχνίτη, μαθητευόμενος τεχνίτης).

Καμάρα (ἡ)
ἀρχ. καμάρα

Ἀψίδα [᾽Ορλ.Ξ.Π.Β. σ. 129].

Καμαρόπορτα (ἡ)
καμάρα+πόρτα <ἀρχ.
καμάρα+λατ. porta

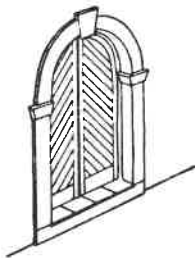
Πόρτα μὲ καμπύλο *πρέκι*. Σχῆμα 126.

Καμινέτο (τὸ)
ἰταλ. caminetto

Μικρὸ φορητὸ καμινέτο, ποὺ καίει βενζίνη (ἢ ὑγραέριο). Σχῆμα 127.

Καμίни (τὸ)
ἀρχ. κάμιнос

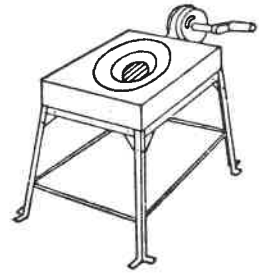
Τόπος ἢ χώρος, στὸν ὁποῖο γίνεται ἡ καμίνευση ἀσβεστιοῦ ἢ τούβλων || ἐστία ἐπάνω σὲ σιδερένιο τραπεζάκι, ὅπου γίνεται ἡ πυράκτωση κλπ. σιδερένιων κομματιῶν ποὺ πρόκειται νὰ τὰ στραβώσουν. Σχῆμα 128.

Σχῆμα 126

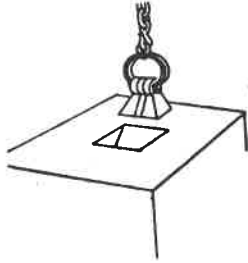
Σχῆμα 127

Σχῆμα 128

Καμπάνα (ἡ)
λατιν. campana

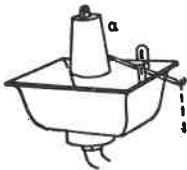
Κάθε ἐξάρτημα στὶς ἐγκαταστάσεις σὲ μορφὴ καμπάνας || σύστημα γιὰ ἀγκύρωση ὀγκόλιθου κλπ., ποὺ πρόκειται νὰ τὸν σηκώσουν καὶ ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία σιδερένια κομμάτια, τὰ ὁποῖα τοποθετοῦνται μέσα σὲ τρύπα τοῦ ὀγκόλιθου καὶ ἔχουν τραπεζοειδῆ διατομή. Τὰ μὲν δύο στὶς ἄκρες ἔχουν σχῆμα τραπεζοειδῆς (εἰσάγονται ἀρχικά), τὸ δὲ τρίτο καὶ μεσαῖο ὀρθογώνιο (εἰσάγεται κατόπιν). Τὰ τρία σιδερένια κομμάτια ἔχουν ἐπάνω τρύπα, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσάγεται ἓνας ἀξονί-

Σχήμα 129

Καμπαρί (τό)
γαλλ. gabarit

Καμπάς (ό)
λατιν. canava

Σχήμα 130

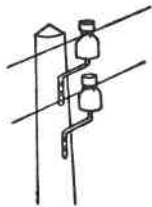
Κάμποτ (τό)
αγγλ. cabot

Καμπούρα (ή)
καμπούρης <τουρκ. kambur

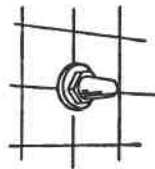
σκος, από τον οποίο γίνεται ή ανάρτηση του ογκόλιθου. Σχήμα 129. || εξάρτημα νεπόζιτου για καθάρισμα αποχωρητηρίων, σε σχήμα καμπάνας, ή ανύψωση του οποίου προκαλεί σιφωνισμό στο έντοξ του νεπόζιτου νερό. Σχήμα 130. [Παπ.Ο. σ. 426] || ηλεκτρικός γυάλινος ή από πορσελάνη μονωτήρας, μορφής κουδουνιού, επάνω στον οποίο δένονται οί έναέριες ήλεκτρικές γραμμές. Σχήμα 131 || κάλυμμα χωνευτού διακόπτη παροχής νερού που είναι επιχρωμιωμένο. Σχήμα 132.

Η μορφή της διατομής του όδοστρώματος || υπόδειγμα (μοντέλο) με πραγματικές συνήθως διαστάσεις, για έλεγχο ή προετοιμασία εκτέλεσης κάποιας κατασκευής.

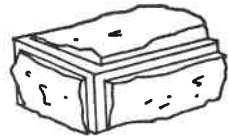
(*Απεργον*). Έπιφάνεια πέτρας που της έγινε χοντροεργασία και ή όποία χοντροεργασία αφαιρείται κατόπιν, κατά τη λεπτοεπεξεργασία, για να έπιτευχθεί απόλυτα όμαλη έπιφάνεια. Σχήμα 133.

Σχήμα 131

Σχήμα 132

Σχήμα 133

Χοντρό πανί που τό χρησιμοποιούν καμιά φορά και τώρα σε λουρίδες (συνήθως) για να τυλίγουν τό χαρτόνι που κρατάει τά τρίμματα του φελλού, τον ύαλοβάμβακα ή τά κοχύλια (πριν την τοποθέτηση του γύψου) στις θερμομονώσεις (ή ήχομονώσεις) των σωλήνων [Τ. Ε.Ε. σ. 183-185].

Προεξοχή σε όρυγμα έκσκαφών || προέκταση από μπετόν σε δοκάρι ή ύποστύλωμα ή και στά δύο για την ενίσχυση σε στοιχεία όπλισμένου σκυροδέματος που έχουν πάθει βλάβη (ύστερα από σεισμό) [Τ.Ω.Σ., τόμ. ΙΙ', σ. 1024].

Καμπύλη (ή)
 άρχ. καμπύλη

Καμπύλο κομμάτι σωλήνα άποχέτευσης, άπό όπτη γή ή χυτοσίδηρο (παροχής νερού ή θέρμανσης, άπό σίδερο). Σχήμα 134 *άνοιχτή καμπύλη - κλειστή καμπύλη*. [Παπ.Ο. σ. 414].

Καναλέτο (τό)
 ίταλ. canaletto

Μικρή τάφος για δίοδο άγωγών άποχέτευσης.

Κανάλι (τό)
 μετγν. κανάλιον

Άγωγός άέρα άπό γαλβανισμένη λαμαρίνα [Τ. Ε.Ε. σ. 177] || ύπόγεια τάφος για δίοδο σωληνώσεων (*καναλέτο*).

Καναρινι (χρωματισμός)
 βενετ. canarin

Κιτρινόχρωμο.

Κανάτι (τό)
 τουρκ. kanat

Τετράπλευρο μεταξύ ξύλινου πλαίσιου σέ φύλλο πόρτας. Σχήμα 135. || σκιερό άκαμπτο φύλλο παράθυρου (*σκοῦρο*).

Καννάβι (τό)
 άρχ. κάνναβις

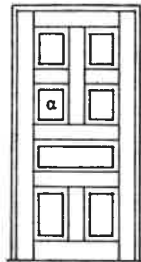
Ίνες του φυτού *λίνο*, οί όποίες χρησιμεύουν για τη στεγανοποίηση στα σπειρώματα (*βόλτες*) σύνδεσης σιδερένιων σωλήνων [Παπ.Ο. σ. 414].

Κανόνι (κλειδαριάς) (τό)
 ίταλ. cannone

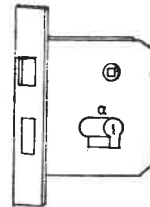
Κυλινδρικό περίπου, όρειχάλκινο έξάρτημα *χωνευτής* κλειδαριάς, τύπου *άσφαλείας*. Σχήμα 136.

Σχήμα 134

Σχήμα 135

Σχήμα 136

Κάνουλα (ή)
 λατ. cannula

Κρονός.

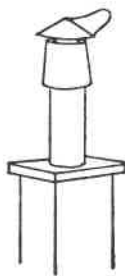
Καουτσουκένιο πάτωμα (δάπεδο) (τό)
 γαλλ. caoutchouc-μεσν. πάτωμα

Δάπεδο άπό πλάκες ή φύλλα φυσικού ή συνθετικού καουτσούκ.

Καπάκι (τό)
 τουρκ. kapak

Κάλυμμα (σιδερένιο κλπ.) || καλυπτήρας (κεραμίδι) [Παπ.Ο. σ. 380] || οί άκραίες κατά τὸ

Καπέλο (τὸ)
ιταλ. capello

Σχῆμα 137

Καπιτέλο (τὸ)
ιταλ. capitello

Καπιτοναρισμένος (ὁ, ἡ, τὸ)
καπιτονέ

Καπιτονέ
γαλλ. capitonné

Καπλαδοπρίονο (τὸ)
καπλαμάς+πρίονι

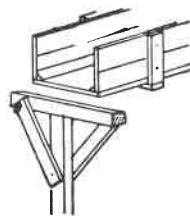
Καπλαμάς (ὁ)
τουρκ. kaplama

κόψιμο ὀγκόλιθων πλάκες (συνήθως ἐλαττωματικές)¹ [Γ.Τ.Σ. σ. 48] || ἀκραῖο κομμάτι στὸ κόψιμο κορμοῦ δέντρου σὲ σανίδες [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 48] || σιδερένιο κομμάτι ὄπλισμοῦ στὸ μπετόν στὸ ἐπάνω μέρος πλάκας ἢ δοκαριοῦ [Δ.Γ.Δ., τόμ. Β', σ. 142].

² Ἀπὸ *λαμαρίνα* (ἢ ἀπὸ ἄλλο ὕλικό, π.χ. ἀμιαντοτσιμέντο), πάνω ἄκρο καπνοδόχου. Σχῆμα 137. || ἀπὸ δικτυωτὸ πλέγμα ἢ λαμαρίνα, ἄνω ἄκρο ἐξαεριστήρα, σὲ κατακόρυφο ἀγωγὸ ἀποχέτευσης. Σχῆμα 138. || ὑποστήριγμα τριγωνικῆς μορφῆς σὲ ξυλότυπο τοῦ πάτου δοκαριοῦ. Σχῆμα 139.

Σχῆμα 138

Σχῆμα 139

Κιονόκρανο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 288].

(Συνήθως πόρτα). Ἐπένδυση μὲ στρώματα βαμβακιοῦ καὶ ὕφασμα ἢ δέρμα κλπ. [Μπ.Κ. σ. 63].

³ Ὁ ντυμένος μὲ βαμβάκι, ὕφασμα ἢ πλαστικό.

Πριονάκι μὲ μικρὰ δόντια γιὰ τὸ κόψιμο τῶν *καπλαμάδων* καὶ τῆς *φορμάικας*.

Λεπτὸ φύλλο, ἀπὸ διάφορα πολύτιμα ξύλα, ποὺ χρησιμεύει γιὰ ἐπενδύσεις, μὲ κόλλημα [Παπ.Ο. σ. 87. Μπ.Ξ.Ξ. σ. 16, Μπ.Κ. σ. 43 καὶ Λ.Ξ. σ. 17] || λεπτὴ μαρμάρινη πλάκα (ἢ ἀπὸ ἄλλο ὕλικό) γιὰ ἐπένδυση ὄψης κτήριου² [Παπ. Μπ. σ. 137 καὶ Παπ.Ο. σ. 138, 142] || λεπτὸ φύλλο ἀπὸ πλαστικὸ ὕλικό [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 366].

1. Τὰ καπάκια τοῦ κουτουκιοῦ δὲ θὰ χρησιμοποιηθοῦν.

2. Ἡ βάση τοῦ κτήριου θὰ γίνεῖ μὲ καπλαμάδες μάρμαρου.

Καπλατίζω

τουρκ. karlanmak

Ἐπενδύω.

Καπλάτισμα (τὸ)

ρ. καπλατίζω

Ἐπένδυση (συνήθως με λεπτό φύλλο ξύλου)
[Μπ.Ξ.Ξ. σ. 315].**Καπνιά (ἡ)**

καπνὸς

Φοῦμο [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 323].

Κάπνισμα (τὸ)

μετγν. κάπνισμα

Ἀτελής καύση τοῦ καύσιμου μιᾶς μηχανῆς
(ὕγρου καύσιμου).**Καπνοσυλλέκτης (ὁ)**

ἀρχ. καπνὸς+συλλέγω

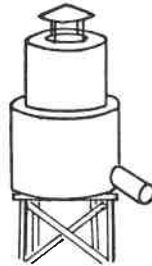
Καπέλο στὴν ἐπάνω ἄκρη καπνοδόχου, συνή-
θως ἀπὸ λαμαρίνα, με σύστημα διόδου τοῦ
καπνοῦ ἀπὸ διάφορους χώρους του, ὥστε νὰ
ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐπικάθιση τῆς χοντρῆς κα-
πνιάς. Σχῆμα 140.**Καπότα (ἡ)**

ἰταλ. carrotta

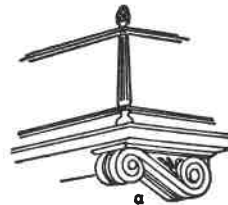
Κάλυμμα ἑνὸς μηχανήματος (ἢ κατασκευῆς)
ἀπὸ λάστιχο ἢ πλαστικό.**Καράβολας (ὁ)**

βενετ. caraguol

Σπείρα. Σχῆμα 141. || μορφή ἔλικα || κοχλίας.

Σχῆμα 140

Σχῆμα 141

βλ. καὶ
καταλόγο
κωδικοποιημένης
σ. 427

Καραγάτσι (τὸ)

τουρκ. karaagac

(Πτελέα), εἶδος ξύλου, ποῦ χρησιμεύει σὲ διά-
φορες οἰκοδομικὲς κλπ. κατασκευές [Παπ.Ο.
σ. 81, 90 Μπ.Ξ.Ξ. σ. 59 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 18].**Καρὰ-γιαπί (τὸ)**

τουρκ. kara-yarpi

Χοντροεργασίες σὲ οἰκοδόμημα (τοιχοποιίες,
πατώματα κλπ.) (χοντρογιαπί).**Καρβονίδι (τὸ)**

μεσν. κάρβων <λατιν. carbo

Σκουριά κάρβουνου, ποῦ χρησιμοποιεῖται σὰν
θερμομονωτικό ὑλικό σὲ ταρατσες κλπ.**Κάργα**

βενετ. carga

Μὲ ὅλη τὴ δύναμη.

Καργάρισμα (τὸ)

ρ. καργάρω

Αὔξηση τῆς ἐξασκούμενης δυνάμης ἐπάνω σὲ
κάποιο ἐργαλεῖο ἢ ὑλικό.

Καργάρω

βενετ. cargar

Καρδιά (ή)

άρχ. καρδία

Καρὲ

γαλλ. carrè

Καρόβιδα (ή)

ιταλ. carro+βενετ. vida

Καροτιέρα (ή)

ιταλ. carota

Καρότο (τὸ)

ιταλ. carota

Καροτσάκι (τὸ)ιταλ. carrozza >καρότσα+
κατάλ. -άκι

Αὐξάνω τὴν ἐξασκούμενη, ἐπάνω σὲ κάποιο ἐργαλεῖο ἢ ὑλικό, δύναμη¹ [Παπ.Ο. σ. 379].

(Ξύλου) τὸ κοντὰ στὸ κέντρο τοῦ κορμοῦ (ἢ κλάδου) ξύλο (*ἐντεριώνη*) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 4].

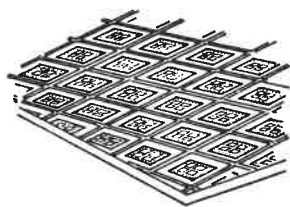
Συνήθως κάθε τετράγωνη μορφή || (σύρμα) πλέγμα μὲ διάκενα ποὺ ἔχουν μορφή τετράγωνη || τζάμι *διαμαντὲ* μὲ διπλὲς κάθετες ραβδώσεις (τοῦ τζαμιοῦ), ποὺ σχηματίζουν μικρὰ τετράγωνα, μέσα στὰ ὁποῖα διαμορφώνονται ἄλλα τετράγωνα. Σχῆμα 142. [Σοφ.Τ.Κ. σ. 283].

Κοχλιωτὸ καρφὶ μὲ τὸ κεφάλι του ἀπὸ τμήμα σφαίρας (*πομπέ*), καὶ κάτω ἀπὸ αὐτὸ προεξοχή τετράγωνη γιὰ νὰ ἐμποδίζει τὴν περιστροφή του καὶ μὲ περικόχλιο. Σχῆμα 143.

Τρυπάνι γιὰ γεώτρηση ποὺ ἀνασύρει ἀδιατάραχτα δείγματα τοῦ ἐδάφους, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται γιὰ ἐργαστηριακὲς ἔρευνες.

Ἀδιατάραχτο δείγμα τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖο παίρνουν κατὰ τὴ γεώτρηση [Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 41] || κυλινδρικό δοκίμιο ποὺ ἀποκόπηκε ἀπὸ σκυρόδεμα γιὰ ἔλεγχο ἀντοχῆς του στὸ ἐργαστήριον.

Σιδερένιο ἢ ξύλινο χειραμάξι, γιὰ μεταφορὲς (γιὰ προϊόντα ἀπὸ ἐκσκαφὲς ἢ οἰκοδομικὰ ὑλικά). Σχῆμα 144.

Σχῆμα 142

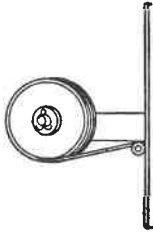
Σχῆμα 143

Σχῆμα 144

1. Νὰ καργάρεις τὸ ρακόρ γιὰ νὰ μὴ χάνει ἢ σωλήνα.

Καρούλι (τὸ)
ἀρχ. κάρυον

Σχῆμα 145

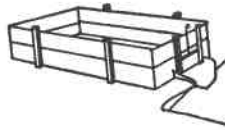
Καρούτα (ἡ)
ἀλβαν. karrutë

Μικρὸς κύλινδρος || ρολοῦ παράθυρου· κυλινδρικό μικρὸ κιβώτιο, ποὺ τοποθετεῖται στὸ κάτω μέρος τοῦ παράθυρου καὶ ποὺ περιέχει τὸ ἐλατήριο τῆς ταινίας τοῦ ρολοῦ παράθυρου. Σχῆμα 145. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 309] || ἐνίσχυση σὲ φύλλο ἐλάσματος, μὲ διαμόρφωση τῶν ἄκρων του σὲ σπειροειδῆ μορφή. Σχῆμα 146.

Σχῆμα 146

Ξύλινο ἢ σιδερένιο κουτί μέσα στὸ ὁποῖο γίνεται τὸ σβήσιμο τῆς ἀσβέστου. Σχῆμα 147. [Σοφ.Τ.Κ. σ. 65, Ἄγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 13 καὶ Παπ. Ο. σ. 18].

Σχῆμα 147

Κάρτεν-γουὼλ (τὸ)
ἀγγλ. curtain-wall

Ἐλαφρὸ προκατασκευασμένο στοιχεῖο ποὺ συναρμολογεῖται μὲ ἄλλα ὅμοια καὶ σχηματίζουν συνεχῆ ἐξωτερικὴ παρειὰ σὲ κτήριο (δηλαδή πρόσοψη). Τὸ στοιχεῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ σύστημα στερέωσης στὸ σκελετὸ τοῦ κτηρίου, ἐξωτερικὸ τμήμα, θερμομονωτικὸ ὑλικό, ὑλικὸ γιὰ πυρασφάλεια, παράθυρο καὶ σκελετὸ ποὺ συγκρατεῖ ὅλα τὰ στοιχεῖα αὐτά, ἀπὸ ἀλουμίνιο συνήθως [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 191].

Καρφοβελόνα (ἡ)
ἀρχ. κάρφος+βελόνη

Καρφί [Παπ.Ο. σ. 95] || καρφί γιὰ ξυλότυπους [Λ.Ξ. σ. 27].

Καρφωτὸς (ὁ, ἡ, τὸ)
καρφί <ἀρχ. κάρφος

Ἐ κατασκευασμένος ἀπὸ καρφωτὰ κομμάτια καὶ ὄχι περαστὸς ἢ κολλητὸς! [Παπ.Ο. σ. 225, 309 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 299].

1. Αὐλόπορτα καρφωτή.

Κάσα (ή)

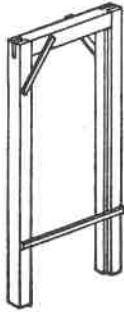
ιταλ. *cassa* <λατ. *capsa*

Κουτί || τετράξυλο σε άνοιγμα. Σχήμα 148. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262, Παπ.Ο. σ. 225 κ.έ. και Γ.Τ.Σ. σ. 82, 84] || ακίνητο τμήμα μιᾶς κατασκευῆς || σταθμός πόρτας.

Κασέτα (ή)

ιταλ. *casseta*=κιβώτιο

Φάτνωμα. Σχήμα 149.

Σχήμα 148

Σχήμα 149

Κάσκα (ή)

ιταλ. *casca*

Κράνος από μέταλλο ή πλαστικό ύλικό, που τὸ φοροῦν οἱ τεχνίτες στὸ ἐργοτάξιο γιὰ νὰ προφυλάγουν τὸ κεφάλι τους ἀπὸ χτυπήματα ἢ ἀπὸ ὑλικά που μπορεῖ νὰ πέσουν (καμιὰ φορὰ λέγεται καὶ *κράνος*).

Κασμάς (ὀ)

τουρκ. *kazma*

Καζμάς.

Κασονάτη (κλειδαριά) (ή)

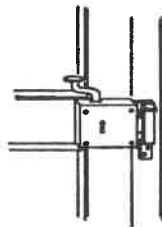
κασόνι

Κλειδαριά μέσα σε μικρὸ κιβώτιο, που ἐξέχει ἀπὸ τὸ φύλλο τῆς πόρτας. Σχήμα 150. [Παπ. Ο. σ. 247].

Κασόνι (τὸ)

ιταλ. *cassone*

Μικρὸ κιβώτιο (που περιέχει συνήθως μηχανισμό γιὰ άνοιγμα πόρτας ἢ παράθυρου) [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 306].

Σχήμα 150

Κασονόβιδα (ή)

ιταλ. cassone+βενετ. vida

Σιδερένιος κοχλίας (*βίδα*), που χρησιμοποιείται στη σύνδεση τών κομματιών τής ξύλινης *κάσας* ενός ανοίγματος.

Καστάνια (ή)

ιταλ. castagna

(*Ανασταλτικό κρόταλο*). Σύστημα για συγκράτηση τής περιστροφής άξονα με δόντι που μπαίνει σε όδοντωτό τροχό. Σχήμα 151. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 131, 309]. (*Καστάνια ρολοῦ παράθυρου*).

Κάστανο (τό)

άρχ. κάστανον

Κίσσηρη με κόκκους που έχουν μέγεθος από 5 εκ. μέχρι 8 εκ.

Κατανεμητής (ό)

άρχ. κατανέμω

Συσκευή μέσα σε κουτί (*χωνευτό*), στο οποίο γίνεται ή σύνδεση του έξωτερικού δίκτυου του Ο.Τ.Ε. με πολλά τηλέφωνα που έχει ένα κτήριο.

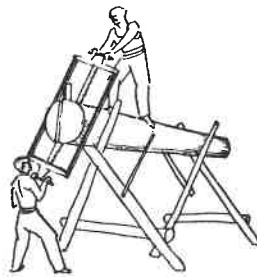
Καταρράκτης (ό)

άρχ. καταρράκτης

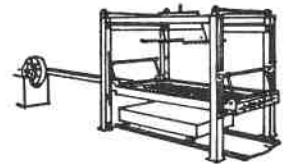
Μεγάλο χειροκίνητο πριόνι για κόψιμο δέντρων που τὸ χειρίζονται δύο εργάτες. Σχήμα 152. [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 102 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 48] || μηχανικό (ἠλεκτροκίνητο) πριόνι για κόψιμο ξύλινων κομματιῶν καὶ κορμῶν δέντρων [Λ.Δ. Υ., τόμ. Β', σ. 26] || μηχανήμα για κόψιμο μάρμαρων, που σύγκεται ἀπὸ πλαίσιο (*τελλάρο*) μέσα στοῦ ὁποῖο ἔχουν στερεωθεῖ τανισμένες καὶ παράλληλες χαλυβολουρίδες. Τὸ κόψιμο γίνεται με παλινδρομικὴ κίνηση τοῦ πλαισίου στοῦ σώμα τοῦ ὄγκου τοῦ μάρμαρου. Σχήμα 153. [Σοφ.Τ.Λ. σ. 95].

Σχήμα 151

Σχήμα 152

Σχήμα 153

Καταφραγή (ή)

μεγν. κατάφρακτος

Διαχωριστικὴ λουρίδα δάπεδου (συνήθως ἀπὸ μάρμαρο) κάτω ἀπὸ ἄνοιγμα πόρτας.

Κατεντράλ (τά)

γαλλ. cathédrale

Εἶδος τζαμιῶν *διαμαντὲ* (πολλὲς φορές εἶναι χρωματιστά), με γραμμικὲς προεξοχές τοῦ

Κατρακίλια (τὰ)
ἀρχ. κατὰ+κυλῶ

γυαλιού, σὲ μορφή περίπου σὰν ἀκανόνιστα ἀπὸ μολύβι σχήματα, ποὺ συνθέτουν τὸ γοτθικό vitrail.

Κατράμι (τὸ)
ἰταλ. catrame

Πίσσα.

Κατραμόσχοινο (τὸ)
ἰταλ. catrame+σχοινί <ἀρχ. σχοινίου

(ἢ σουλάτσο). Πισσωμένο καννάβινο σχοινί, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὸ *καλαφάτισμα* χυτοσιδερένων σωλήνων [Παπ.Ο. σ. 437].

Κατσαβίδι (τὸ)
ἰταλ. cacciavite

(Κοχλιοστρόφιο). [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 129 καὶ Λ.Ξ. σ. 31] || *αὐτόματο κατσαβίδι* μὲ κοχλία μέσα στὸ χερούλι του, ὥστε τὸ βίδωμα νὰ γίνεται μὲ τὸ ζούλιγμά του || *σταυροκατσαβίδο* γιὰ βίδα μὲ ἔγκοπες σὰν σταυρὸς στὸ κεφάλι της || *διχαλωτὸ κατσαβίδι*, ποὺ συγκρατεῖ τὴ βίδα καὶ βιδώνει.

Κατσαρὸ (σύρμα) (τὸ)
μεσν. κατσαρὸς

Κυματιστὸ συρματοπλεγμα.

Κατσαρὸ (χαρτί) (τὸ)
μεσν. κατσαρὸς

Ψιλὸ χαρτόνι, ποὺ ἡ ἐπιφάνειά του εἶναι κυματιστή, μὲ τὸ ὁποῖο τυλίγουν τοὺς σωλήνες τῆς κεντρικῆς θέρμανσης ἢ τοῦ ζεστοῦ νεροῦ γιὰ νὰ ἐξουδετερώνονται οἱ διαστολές τους καὶ νὰ μὴ σπᾶνε τὰ στοιχεῖα ποὺ τοὺς περιβάλλουν ἀπὸ μπετόν ἢ ἄλλο συνεκτικὸ ὑλικό.

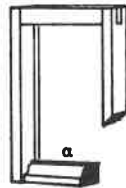
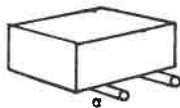
Κατσίκα (κουδούνι) (ἡ)
τουρκ. keçi

Τύπος ἠλεκτρικοῦ κουδουνιοῦ γιὰ κλήση.

Κατωκάσι (τὸ)
κάτω+ἰταλ. cassa

Κάτω ὀριζόντιο τμήμα τετράξυλου σὲ ἀνοιγμα. Σχήμα 155. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262, 291, ΓΤ.Σ. σ. 83 καὶ Παπ.Ο. σ. 265].

Σχήμα 154

Σχήμα 155

Καυστήρας (ὀ)
ἀρχ. καῦσις

(Ἑλεκτρικός). Μηχάνημα πού καίγοντας πετρέλαιο (ἢ μαζούτ) θερμαίνει τὸ νερὸ στὸ καζάνι τῆς κεντρικῆς θέρμανσης (ἢ μπόϊλερ) στὰ κτήρια.

Καφάσι (τὸ)
τουρκ. kafes

Ξύλινο δικτυωτὸ χῶρισμα.

Κάψιμο (τὸ)
ἀρχ. καίω

Κάψιμο μὲ *καμινέτο* παλιῶν ἐλαιοχρωματισμῶν ἢ ρόζων ξύλου ἢ ὑπερθέρμανση σὲ κομμάτια ἀσβεστοῦ μέσα στὸ κουτί πού σβήνει τὸ ἀσβέστι (*καρούτα*).

Κελεμπέκι (τὸ)
τουρκ. kelebek=πεταλούδα

(Σφένδαμος, ψευτοπλάτανος ἢ ἄερ). Εἶδος ξύλου συμπαγές, σὲ χρῶμα ὀχροκίτρινο, γιὰ τὴν κατασκευὴ ἐπενδύσεων κλπ. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 57].

Κεντρί (τὸ)
ἀρχ. κέντρον

Ἐπάνω ἀκμὴ τοῦ ζευκτοῦ (στέγης). Σχῆμα 156.

Κεντρώνω
ἀρχ. κεντρῶ

Βρίσκω κέντρο¹ ἢ βρίσκω τὴν ὀρθὴ κατακόρυφα θέση οἰκοδομικοῦ στοιχείου, πού φέρνει φορτία.

Κέντρωση (ἡ)
κεντρώνω

Εὕρεση τοῦ κέντρου ἢ βασικοῦ σημείου μιᾶς κατασκευῆς.

Κεπέγκι (τὸ)
τουρκ. kerenk

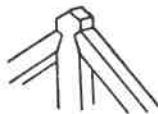
Κινητὸ ξύλινο πλῆρες πλαίσιο σὲ ἄνοιγμα ἢ ξύλινο πλῆρες ἐξώφυλλο παράθυρου. Σχῆμα 157. ἢ καταπακτὴ.

Κεραμιδᾶς (ὀ)
κεραμίδι

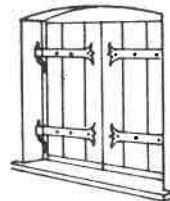
Τεχνίτης πού κατασκευάζει ἢ στρώνει κεραμίδια.

Κεραμόπλεγμα (τὸ)
ἀρχ. κέραμος+πλέγμα

Μεταλλικὸ πλέγμα πού χρησιμοποιεῖται γιὰ διαμόρφωση ὀροφῆς (ἢ γιὰ ἐλαφρὰ τοιχώματα) μὲ μικρὰ κομμάτια ἀπὸ ὀπτὴ γῆ, στοὺς κόμβους τοῦ πλέγματος.

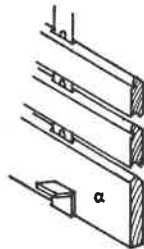
Σχῆμα 156

Σχῆμα 157

1. Τὰ ὑποστυλώματα δὲν εἶναι κεντρωμένα.

- Κερετσές ἢ κερεστές (ὀ)**
τουρκ. kereste Ξυλεία.
- Κέρωμα (τὸ)**
κερώνω Γυάλισμα μὲ κερὶ σὲ ξύλινες ἐπιφάνειες (δάπεδα).
- Κερώνω**
ἀρχ. κηρίον Γυαλίζω μὲ κερὶ ξύλινη ἐπιφάνεια.
- Κεσάρι (Καπανδριτιοῦ) (τὸ)**
ἀγν. ἔτυμ. Ἐσβεστόλιθος μὲ πόρους πὺν χρησιμοποιεῖται καμὶὰ φορὰ γιὰ λιθοδομὲς στὶς ὄψεις κτηρίων [Σοφ.Τ.Λ. σ. 51 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 78].
- Κετσές (ὀ)**
τουρκ. keçe Πίλημα [Γ.Τ.Σ. σ. 40 καὶ Σοφ.Τ.Κ. σ. 257 σημ.].
- Κεφαλάρι (τὸ)**
κεφάλη+κατάλ. -άρι < ἀρχ. κεφαλή Κιονόκρανο || θολίτης (πέτρα).
- Κεφάλι (τὸ)**
κεφάλιον <ἀρχ. κεφαλή Κεφαλή || ἄκρο ἐνὸς ὕλικου πὺν ἔχει κανονικὴ καὶ μακρόστενη μορφή¹ [Σοφ.Τ.Λ. σ. 100] || ἐγκάρσια διατομή [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 221] || ἄκρο σὲ μορφή σφαίρας || κεφάλι *στοριοῦ*: ἡ πρώτη ἀπὸ κάτω πῆχη ἀπὸ δρυῦ (συνήθως) τοῦ *στοριοῦ* τοῦ παράθυρου *ρολοῦ*. Σχῆμα 158. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 308].

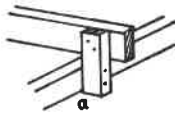
Σχῆμα 158

- Κεφαλοκόλωνο (τὸ)**
κεφαλή+ἰταλ. colonna Κιονόκρανο [Ὁρλ.Ξ.Π.Β., σ. 278, σημ. 10].
- Κιλοτίνα (ἡ)**
ὄνομ. γαλλ. ἱατροῦ Guillotin Γκιγιωτίνα [Παπ.Ο. σ. 279].
- Κιμηλιὰ (ἡ)**
ἀρχ. Κιμωλία (γῆ) Ἐσβεστολιθικὸ πέτρωμα πὺν ἀποτελεῖ σὲ πολλὰς μεριὰς τὸ ὑπέδαφος τοῦ λεκανοπέδιου τῆς Ἀθήνας.

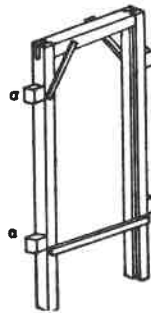
1. Τὸ κεφάλι τοῦ ἀγκωναριοῦ.

Κιούγκι (τὸ)
τουρκ. künk

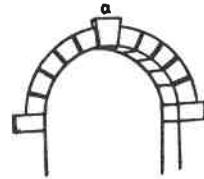
Κλάπα (ἡ)
γαλλ. clapet

Σχῆμα 159

Σχῆμα 160

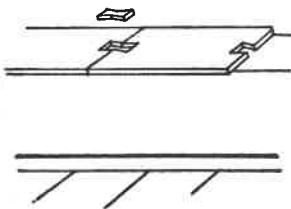

Σχῆμα 161

Κλαρίσια (ἄσβεστος) (ἡ)
κλαρίον <ἀρχ. κλάδος

Κλέβω
ἔκλεψα <ἀρχ. κλέπτω

Κλειδί (τὸ)
κλειδίον <ἀρχ. κλείς

Σχῆμα 162

Πηλοσωλήνας [Παπ.Ο. σ. 71] || *κιούγκια*: γραμμὴ ἀποχέτευσης ἀπὸ πηλοσωλήνες.

Κομμάτι ξύλου ὑποβοηθητικὸ μιᾶς ξύλινης σύνδεσης. Βιδώνεται ἢ καρφώνεται γιὰ συμπλήρωση σύνδεσης. Σχῆμα 159 || *τάκος* πού ἐνσωματώνεται στὸ ἄνοιγμα, γιὰ στερέωση ἐπάνω του τοῦ τετράξυλου (*κάσας*). Σχῆμα 160. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 286, Γ.Τ.Σ. σ. 82 καὶ Μπ.Κ. σ. 13] || *ρεζές*.

Καθαρὸ ἄσβέστι, γιὰ τὸ ψήσιμο τοῦ ὁποίου χρησιμοποιήθηκαν κλαριά ἀπὸ θάμνους κλπ. (ἄσβέστι τοῦ κλαριοῦ).

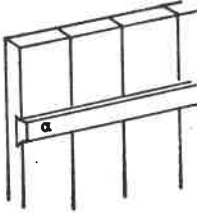
Αὐξάνω ἢ ἐλαττώνω ἐλαφρὰ μὰ διάσταση γιὰ νὰ ἐλαττωθεῖ ἢ γιὰ νὰ ἐξαφανιστεῖ μικρὸ λάθος σὲ κατασκευὴ ἢ γιὰ νὰ βελτιωθεῖ ὀπτικά μὰ κατασκευή!

Κλείδα τοῦ θόλου. Σχῆμα 161. || μικρὸ κομμάτι σὲ μορφή διπλοῦ πέλεκη ἢ τετράπλευρου ἀπὸ πλάκες *Μάλτας*, πού εἰσάγεται μὲ λάσπη σὲ ὅμοια περίπου σὲ σχῆμα καὶ μέγεθος ἐκτομῆ, σὲ παρακείμενες πλάκες *Μάλτας* πού ἐπικαλύπτουν στηθαῖο, γιὰ σύνδεσή τους. Σχῆμα 162. [Παπ. Ο. σ. 223] || σιδερένιος μοχλὸς μὲ ἀγκίστρι, γιὰ κάμψη σιδερένιου ὀπλισμοῦ.

1. Θὰ κλέψουμε λίγο στὸ σοβά, γιὰ νὰ μὴ φαίνεται παράγωνο τὸ δωμάτιο.

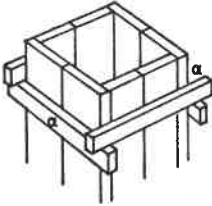
Σχήμα 163

Σχήμα 164

Κλέμενς (τὸ)

γερμ. ὄνομ. Klemmen

Σχήμα 165

Κλέφτης (ὀ)

ἀρχ. κλέπτῃς

Κλωτσάω (κλωτσάει)

οὐσ. κλωτσός

Κλώτσημα (τὸ)

κλωτσάω <ἰταλ. calcio

Κόβω (κόβει)

ἔκοψα <ἀρχ. κόπτω

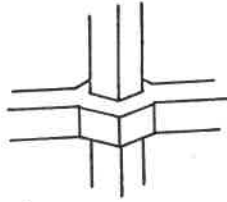
Κοιλιά (ἡ)

ἀρχ. κοιλία <κοῖλος

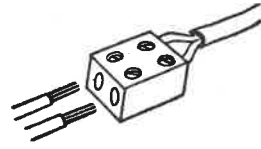
1. Τὸ μπουτέλι κλώτσησε.
2. Τὸ χρώμα ἔκοψε.

Σχήμα 163. [Παπ.Μπ. σ. 116] || ξύλινη πήχη, σὲ ὀρθογώνια ἢ τραπεζοειδῆ διατομή, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὴ σύνθεση σανιδώματος (πόρτες κλπ.). Ἡ πήχη μπαίνει σὲ τρύπες κάθετες πρὸς τὸ μῆκος τῶν σανίδων καὶ στὸ πάχος τους (ὅταν εἶναι ὀρθογώνιου σχήματος) ἢ τοποθετεῖται ἐπάνω στὴν ἐπιφάνεια τοῦ σανιδώματος (ἡ πήχη εἶναι σὲ διατομὴ τραπέζιου), ὁπότε μπαίνει μέρος της μέσα στὶς τραπεζοειδεῖς τομὲς ποὺ ἔχουν οἱ σανίδες. Σχήμα 164. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 231, 232] || περιμετρικοὶ σύνδεσμοι σὲ ξυλότυπο ὑποστυλωμάτων ἀπὸ σανίδες. Σχήμα 165. || σύνδεση σιδερένιων ράβδων, κατὰ τὴν ὁποία ἡ μία διαπερνᾷ τὴν ἄλλη. Σχήμα 166. [Μπ.Κ. σ. 95] || (Γαλλικὸ κλειδί) || (Γερμανικὸ κλειδί).

Μικρὸς κύβος ἀπὸ πορσελάνη, μὲ ὑποδοχὲς γιὰ ἀκροδέκτες, πρὶν ἀπὸ σημεῖα φωτισμοῦ ἢ παροχῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Σχήμα 167.

Σχήμα 166

Σχήμα 167

Πλάνη μὲ λοξὴ λεπίδα.

Μετατοπίζεται ἀπὸ τὴν κανονικὴ θέση (λόγω ἐφαρμογῆς κάποιας δύναμης)¹.

Μετατόπιση ἀπὸ τὴν κανονικὴ θέση ἐνὸς οἰκοδομικοῦ στοιχείου (λόγω ἐφαρμογῆς κάποιας δύναμης).

Ἀλλοιώνεται [Σοφ.Τ.Κ. σ. 67] || ἀλλάζει ἀπόχρωση².

Βέλος (σὲ δοκάρι ἢ πλάκα) || καμπύλο σχῆμα.

Κοίλιασμα (τὸ)
κοιλία

Βέλος || βέλος σὲ φέρον στοιχείο μιᾶς κατασκευῆς.

Κοκκινόχωμα (τὸ)
ἀρχ. κόκκος (βαφ. οὐσία)
+ χῶμα

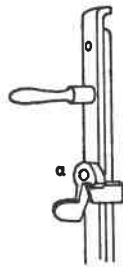
Πηλὸς μὲ μεγάλη περιεκτικότητα ὀξειδίων τοῦ σίδηρου [Σοφ.Τ.Κ. σ. 8 καὶ Παπ.Ο. σ. 17].

Κοκοράκι (τὸ)
κόκορας+κατάλ. -άκι

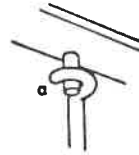
Ἄγκιστρι γιὰ σταθεροποίηση σιδερένιων βραχιόνων σὲ συστήματα ἀναπέτασης παράθρου ρολοῦ. Σχῆμα 168.

Κόκορας (ὁ)
φωνή κὸ-κὸ

Ἄγκιστρο || ἄγκιστρο γιὰ συγκράτηση τοῦ βραχίονα τῆς παντζουρόβεργας. Σχῆμα 169.

Σχῆμα 168

Σχῆμα 169

Κολάκι (τὸ)
τουρκ. kulak=αὐτί

Κάτω μέρος στοὺς ὀρθοστάτες τῆς κάσας μιᾶς πόρτας [Γ.Τ.Σ. σ. 85].

Κολαοῦζο (τὸ)
ἢ κολαοῦζος (ὁ)
τουρκ. kilavuz=ὁδηγὸς

Μηχάνημα γιὰ νὰ ἀνοίγουν βόλτες στὶς ἐσωτερικὲς παρειὲς σωλήνα. Σχῆμα 170. [Παπ.Ο. σ. 415].

Σχῆμα 170

Κολάρο (τὸ)
ἰταλ. collaro

Σύνδεσμος σὰν δαχτυλίδι || σιδερένιος σύνδεσμος [Τ.Ω.Σ., τόμ. II, σ. 1009] || στήριγμα σωλήνων σὲ τοῖχο || ἀστράχωμα.

Κολεκτὲρ (ὁ) ἢ (τὸ)
γαλλ. collecteur

Κύρια διακλάδωση σωλήνων ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινοῦν οἱ διάφορες σωληνώσεις ποὺ τροφοδοτοῦν μὲ ζεστὸ νερὸ (ἢ ἀτμὸ) δίκτυο κεντρικῆς θέρμανσης ἀμέσως μετὰ τὸ καζάνι (λέβητα) τῆς ἐγκατάστασης καὶ συνήθως ἐπάνω ἀπὸ αὐτό.

Κολές (ὀ)

γαλλ. collet = περιλαίμιο

Κολιέ (τὸ)

γαλλ. collier = περιδέριο

Κόλλα (ή)

ἀρχ. κόλλα

Κόλληση (ή)

ἀρχ. κολλῶ

Κολλητὲρὸ (τὸ)ἀρχ. κολλῶ > κολλῶ + κατάλ.
-ερὸ**Κολλητήρι (τὸ)**ἀρχ. κολλῶ > κολλῶ + καταλ.
-τήρι**Κολλητὸς (ὀ, ή, τὸ)**

ρ. κολλῶ

Σχῆμα 172

Κολόνα (ἢ κολώνα) (ή)

ιταλ. colonna

Κολιέ.

Λεπτό μεταλλικὸ δακτυλίδι γιὰ συγκράτηση σωλήνων πάνω στοὺς τοίχους. Σχῆμα 171.

Ψαρόκολλα γιὰ κόλλημα ξύλινων κομματιῶν || εἶδος ὑδροχρωματισμῶν, στοὺς ὁποίους χρησιμοποιεῖται ψαρόκολλα || ἐποξειδικὸ ρετσίνι [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 292].

Σχῆμα 171

Συγκόλληση μὲ κασσίτερο || σύνδεση || μηχανή γιὰ ἠλεκτροσυγκολήσεις.

Δοχεῖο, μέσα στὸ ὁποῖο τοποθετεῖται καὶ ζεσταίνεται ἡ ψαρόκολλα πού κολλᾶνε τὰ ξύλα. Σχῆμα 172.

Ἔργαλειο *φαναρτζή* σὲ μορφή μονόπλευρου σφυριοῦ, γιὰ μεταλλοσυγκολήσεις. Σχῆμα 173.

Αὐτὸς πού γίνεται ἀπὸ συγκόλληση κομματιῶν (κυρίως γιὰ ἐπιπλα ἢ κουφώματα) [Ὁρλ. Υ.Δ. σ. 63].

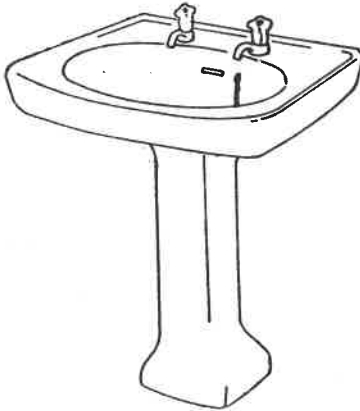

Σχῆμα 173

Στύλος ἢ ὑποστύλωμα || κατακόρυφος ἀγωγὸς παροχῆς νεροῦ ἢ θέρμανσης ἢ ἀποχέτευσης || κατακόρυφο ξύλινο ἢ σιδερένιο ὑποστήριγμα σὲ *καλούπι*.

Κολονάτος (ὄ, ἦ, τὸ)
 ἰταλ. colonna > κολόνα+
 κατάλ. -άτος

Κολυμπητὸς (ὄ, ἦ, τὸ)
 ἄρχ. κολυμβῶ

Σχῆμα 174

Κομιτατέρ (ὄ)
 γαλλ. commutateur

Κομμὸς (ὄ)
 ἄρχ. κόπτω

Κομπολόϊ (τὸ)
 ἄρχ. κόμβος+κατάλ. -λόγιον

Κομπρεσέρ (τὸ)
 γαλλ. compresseur

Σχῆμα 176

Ὁ στηριζόμενος σὲ μικρὸ στύλο (νιπήρας).
 Σχῆμα 174.

Ὁ στερεωμένος σὲ παχὺ στρώμα λάσπης [Γ.
 Τ.Σ. σ. 24] || *κολυμπητὰ κεραμίδια· βυζαντινὰ
 κεραμίδια στερεωμένα ἐπάνω σὲ πεταύρωση μὲ
 παρεμβολὴ στρώματος ἀπὸ ἀσβεστόλασπη.*
 Σχῆμα 175. [Γ.Τ.Σ. σ.87 καὶ Ἄγ. Ὁδ.Οἶκ. σ.
 26].

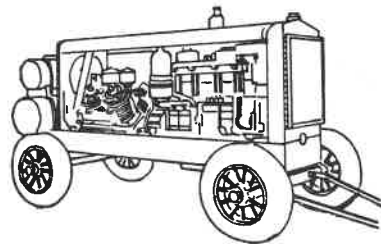
Σχῆμα 175

Διακόπτης (ἢ φῶς) μὲ δυνατότητα ἀνάμματος
 ἀπὸ αὐτὸν ἑνὸς τμήματος ἢ ὅλων τῶν φωτι-
 στικῶν σωμάτων τοῦ πολύφωτου.

Φυσικὴ ρωγμὴ (ραγάδα) στὸ μάρμαρο (ἢ πέ-
 τρωμα) [Σοφ.Τ.Λ. σ. 2, 75].

(Μπαστούνη). Ἄρχ. ἀστράγαλος. Σχῆμα 176.

Ἄεροσυμπιεστής. Σχῆμα 177 || συγκρότημα
 ἀπὸ ἀεροσυμπιεστή, θάλαμο γιὰ συγκέντρω-

Σχῆμα 177

Κονβέκτορ (τὸ)
ἀγγλ. convector

Κο(ν)μπλάρω
γαλλ. complet

Κονσόλα (ἡ)
γαλλ. console

Κοντάρι (τὸ)
μεσν. κοντάριν

Κοντεμίρι (τὸ)
τουρκ. koldemiri=σιδερένια
ράβδος γιὰ ἐξασφάλιση
πόρτας

Κόντρα
ἰταλ. contra

Κόντρα-κάσα (ἡ)
ἰταλ. contra+cassa

ση πεπιεσμένου ἀέρα, σωλήνων διανομῆς τοῦ ἀέρα ὑπὸ πίεση καὶ πιστόλια γιὰ ἐκσκαφή.

Σῶμα καλοριφέρ μὲ φτεράκια ποὺ ἐξέχουν ἀπὸ τὸ κύριο σῶμα, γιὰ καλύτερη ἀπόδοση τῆς θερμότητος.

Προσαρμόζω || συνδέω (μηχάνημα).

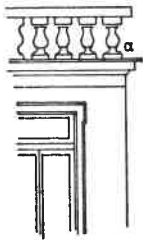
Σειρὰ ἀπὸ μικροὺς στύλους (μὲ ἐπίστεψη) μπροστὰ ἀπὸ ταράτσα ἢ στέγη, οἱ ὁποῖοι σχηματίζουν στηθαῖο. Σχῆμα 178 || κιλλίβαντας γιὰ ὑποστήριξη προεξοχῆς (φο(υ)ρούσι).

Εὐθύγραμμο ξύλινο ἀκόντιο χρωματισμένο ἐναλλάξ ἄσπρο καὶ κόκκινο, γιὰ τὴν ἐπισήμανση σημείων στὴν τοπογραφία.

Λοξὸς ἔλκυστήρας σιδερένιων ράβδων (σιδερένιας πόρτας). Σχῆμα 179.

Τὸ ἀντίθετο [Παπ. σ. 284] || ἀντίθετα || σὲ ἀντίθετη διεύθυνση¹.

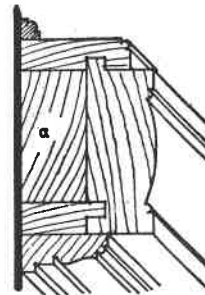
Ἀνεξάρτητο τμήμα τετράξυλου (κάσας), σὲ ἀνοιγμα (κυρίως σὲ πόρτες), ὑπὸ μορφή πυρήνα, τὸ ὁποῖο ἐνσωματώνεται στὸ κυρίως τετράξυλο τοῦ ἀνοίγματος. Σχῆμα 180. || ψευτό-κάσα· τὸ ἀρχικά, κατὰ τὸ σοβάτισμα, ἀπὸ εὐτε-

Σχῆμα 178

Σχῆμα 179

Σχῆμα 180

1. Κρατῶ τὰ κόντρα=ἐφαρμόζω ἀντίθετη δύναμη.

Κόντρα-μαστός (ό)

ιταλ. contra-μαστός <άρχ.
μαστός

Κόντρα-μπάζα (ή)

ιταλ. contra-base

Σχήμα 181

Κόντρα-παξιμάδι (τό)

ιταλ. contra-μεσν. παξιμάδιν

Κόντρα-παραγκώνι (τό)

ιταλ. contra-παρά+
ἀγκωνή

Σχήμα 183

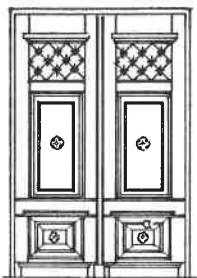
Κόντρα-πλακέ (τό)

γαλλ. contre-plaqué

λή ξυλεία τετράξυλο, που τοποθετείται σε ανοίγματα (έκει που πρόκειται να τοποθετηθεί κάσα από πολυτελές ξύλο, όπως από δρυ κλπ.).

Διπλομαστός με σταθερό επάνω του παξιμάδι. Σχήμα 181.

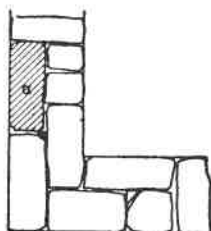
Συμπαγές κάτω μέρος πόρτας που εξέχει περισσότερο από το κυρίως κάτω μέρος της. Σχήμα 182.

Σχήμα 182

Δεύτερο παξιμάδι, που τοποθετείται για εξασφάλιση του σφιξίματος, του κύριου παξιμαδιού (χρήση σε σωληνώσεις, σιδερένιες στέγες και σιδερένιους συνδέσμους). Σχήμα 183. [Παπ.Ο. σ. 286 και Λ.Ξ. σ. 32].

Η πέτρα που είναι σε έπαφή προς το μεγάλο άξονα του γωνιόλιθου (ἀγκωνάρι), (ἀντιγωνιαίος λίθος). Σχήμα 184.

Σχήμα 184

Αντικολλητό ξύλο (δηλαδή ξύλο σε λεπτό πάχος, προερχόμενο από κόλληση εξαιρετικά λεπτών φύλλων ξύλου, με κατεύθυνση κάθετη

τῶν ἰνῶν τῶν λεπτῶν φύλλων) [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 16, 78 κ.έ., Παπ.Ο. σ. 244, 245 καὶ Μπ.Κ. σ. 28].

Κόντρα-τάκος (ὀ)

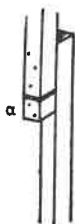
ἰταλ. contra-βενετ. tacco

Κομμάτι ξύλου σὲ μορφή κύβου γιὰ αὔξηση τῆς στερεότητας τῆς ἔνωσης δύο μακριῶν ξύλων, τὸ ὁποῖο καρφώνεται σὲ ἐπαφή μὲ τὸ κάτω ἄκρο τοῦ ἑνὸς κομματιοῦ. Σχῆμα 185, (μπαγὰς).

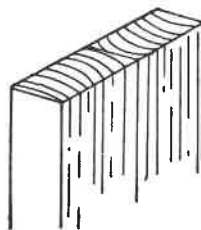
Κόντρα-τὰ-νερά

ἰταλ. contra-νερό <ἀρχ. νεαρὸν (ὕδωρ)

Κόλλημα ξύλων μὲ τὶς ἴνες τους κατ' ἀντίθετη διεύθυνση (κυρίως σὲ ξύλινη κάσα μὲ μεγάλο πλάτος). Σχῆμα 186.

Σχῆμα 185

Σχῆμα 186

Κοπάνισμα (τὸ)

κόπανος

Συμπίεση τοῦ ὑγροῦ μπετόν κατὰ τὴ διάστρωσή του, γιὰ ἐξάλειψη τῶν κενῶν καὶ συμπύκνωση [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 322] || συμπίεση μὲ χτυπήματα σὲ χῶματα (μὲ μηχανήμα ἢ μὲ τὸ χέρι).

Κόπανος (ὀ)

ἀρχ. κόπανον

(Τυπάς). Σιδερένιο βάρος μὲ στέλεχος καὶ βραχίονα, μὲ τὸ ὁποῖο συμπιέζεται μὲ χτυπήματα τὸ ἔδαφος ἢ τὰ σκυροκονιάματα. Σχῆμα 187. [Παπ. Μπ. σ. 122 καὶ Παπ.Ο. σ. 200] || μηχανή (βενζινοκίνητη συνήθως) γιὰ συμπίεση τοῦ ἔδαφους μὲ χτυπήματα [Τ.Ο. σ. 58] || σιδερένιο σφυρὶ μαρμαρογλύπτη, ποὺ ἔχει στίς ἐπιφάνειες ποὺ χτυπᾶνε δόντια (ὀδοντοτυπίς). Σχῆμα 188. [Παπ.Ο. σ. 11 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 12].

Σχῆμα 187

Σχῆμα 188

Κοπιδάκι (τὸ)

ἀρχ. κοπίς > κοπίδι + κατάλ.
-άκι

Κοπίλια (ἡ)

ἰταλ. corpiġġia

Κορδέλα (ἡ)

ἰταλ. cordella

Σχήμα 189

Κορδονάτος (ὁ, ἡ, τὸ)

κορδόνι + κατάλ. -άτος

Κορδονὲ

γαλλ. cordonné

Κορδόνι (τὸ)

ἰταλ. cordone

Σχήμα 192

Κορνίζα (ἡ)

βενετ. cornise

Κορνίζωμα (τὸ)

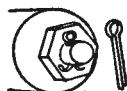
κορνίζα

|| κοπάνου πλάκες για ἐπικάλυψη· τιμεντόπλακες, στίς ὁποῖες ἔχει πιεστεῖ τὸ ὑλικὸ κατασκευῆς τους με τὸν κόπανο (τυπάδα) σὲ σιδερένιες μῆτρες.

Μικρὴ σμίλη || εἰδικὸ μικρὸ σφυρὶ γιὰ κόψιμο τῶν πλακακιῶν ἀπὸ πορσελάνη. Σχῆμα 189.

Εἶδος καρφιοῦ ἀπὸ δύο σκέλη καὶ κυκλικὸ κεφάλι γιὰ ἐξασφάλιση ἄξονα. Σχῆμα 190.

(Πριονοκορδέλλα). Μηχανὴ γιὰ κόψιμο ξύλων, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ χαλύβδινη ταινία πριονιοῦ ποὺ στρέφεται γύρω ἀπὸ δύο, τὸν ἓνα κάτω ἀπὸ τὸν ἄλλο, σιδερένιους τροχοὺς. Σχῆμα 191. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 174 κ.έ] || ταινία ἀπὸ ὕφασμα γιὰ ρολὰ παράθυρα || μετροταινία.

Σχήμα 190

Σχήμα 191

Αὐτὸς ποὺ ἔχει κορδόνι (σὲ κομμάτια σωληνώσεων γιὰ ἐνίσχυση).

Μορφῆς κορδονιοῦ.

Στενόμακρο ραβδάκι ἀπὸ ξύλο ἢ ἄλλο ὑλικὸ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 23, 118] || ἐνισχυτικὴ ἐξοχή σὰν δαχτυλίδι (σὲ σωλῆνες). Σχῆμα 192. [Παπ.Ο. σ. 437] || στριμμένο ἠλεκτρικὸ σύρμα ἀπὸ χαλκὸ, με χάλκινη μόνωση ἀπ' ἔξω || διαχωριστικὴ λουρίδα σὲ χρωματισμοὺς, με μικρὸ πάχος || διάζωμα σὲ ὄροφῆ || γραμμικὲς γλυφές σὲ κορνιζώματα.

Γείσωμα || προεξοχή || κορωνίδα [Παπ.Ο. 142].

Πλαίσιο με γλυφές.

Κορνιζώνω
οὐσ. κορνίζα

Περιβάλλω || βάζω γύρω μιὰ προεξοχή.

Κορνιζωτὸς (ὄ, ἦ, τὸ)
κορνίζα

Αὐτὸς ποὺ ἔχει προεξοχή, γείσωμα.

Κορντέρα (ἦ)
ἰταλ. corderia

Κομμάτι σίδερου, ἐπάνω στὸ ὁποῖο τοποθετοῦνται οἱ μονωτῆρες ἠλεκτρικῶν ἐναέριων γραμμῶν. Σχῆμα 193.

Κορόνα (ἦ)
λατ. corona

Γαρίφαλο.

Κορφιάς (ὄ)
κορφή <ἀρχ. κορυφή

Ὅριζόντια γραμμὴ ποὺ ἐνώνει τὶς κορυφές τῶν ζευκτῶν. Σχῆμα 194. [Λ.Ξ. σ. 95 καὶ Παπ. Ο. σ. 366] || ὀριζόντια γραμμὴ κεραμιδιῶν ποὺ ἐνώνει τὶς κορυφές στέγης.

Κὸς (τὸ)
γαλλ. cosse

Κῶς.

Κοσκινίστρα (ἦ)
κοσκινίζω <ἀρχ. κόσκινον

Κόσκινο γιὰ χῶματα. Σχῆμα 195. || κόσκινο γιὰ κονιάματα || κόσκινο γιὰ χρώματα.

Κοσκινόπροκα (ἦ)
ἀρχ. κόσκινον >κόσκινο+ βενετ. broca

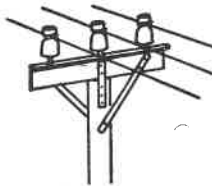
Μικρὸ καρφὶ μὲ κορμὸ κωνικὸ καὶ πολὺ ὀξεῖα αἰχμῆ. Σχῆμα 196.

Κοτετσόσυρμα (τὸ)
σλαβ. cotets+σύρμα

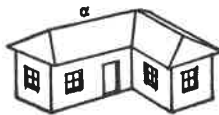
Ἐνθεκτικὸ μεταλλικὸ δίχτυ [Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 170].

Κουβὰς (ὄ)
τουρκ. kova

Κάδος τῆς μπετονιέρας || κάδος σὲ μηχανήμα ποὺ φορτῶνει (χῶματα ἢ ὑλικά) || *φτυάρι* σὲ ἐκσκαπτικὸ μηχανήμα || μεγάλο σιδερένιο κυλινδρικό δοχεῖο γιὰ μεταφορὰ ὑγροῦ σκυροδέματος, ποὺ σηκώνεται μὲ τὴ βοήθεια γερανοῦ σὲ ὑψηλά σημεῖα στὸ ἐργοτάξιο καὶ ποὺ ἔχει πάτο ποὺ ἀνοίγει καὶ χύνεται τὸ μπετὸν στὴ θέση τῆς διάστρωσης.

Σχῆμα 193

Σχῆμα 194

Σχῆμα 195

Σχῆμα 196

Κουβέρτα (ή)
βενετ. *coverta*

Κάλυμμα από ύαλοβάμβακα ή πλαστική ύλη για θερμομόνωση μεγάλων σωλήνων ή θερμαντήρων (*πάπλωμα*). (Συχνά ο ύαλοβάμβακας είναι κολλημένος σε πολύ λεπτό φύλλο αλουμίνιου και δένεται με σύρμα).

Κουζινέτο (τò)
ιταλ. *cuscinetto*

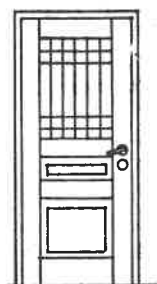
Σημείο στήριξης άξονα που περιστρέφεται || σύστημα στήριξης άξονα που περιστρέφεται και έχει ένσφαιρους τριβείς (*ρουλεμάν*). Σχήμα 197.

Κουζινόπορτα (ή)
βενετ. *cusina*+λατ. *porta*

Ξύλινη έξωπορτα κουζίνας *περαστή* με φεγγίτη και σιδερένιο μικρό κιγκλίδωμα. Σχήμα 198.

Σχήμα 197

Σχήμα 198

Κουκουβάγια (ή)
(φωνή) κουκουβάου

Δωρικό κυμάτιο. Σχήμα 199. || γωνιαίο άκρο-κεραμίδι.

Κουκουνάρα (ή)
κοκκωνάριον <άρχ. κόκκων

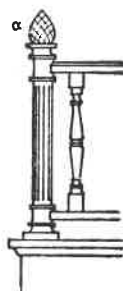
Μικρή ξύλινη στέψη σε όρθοστάτη σκάλας || *μπαμπά*· σε μορφή *κουκουνάρας* (έπεξεργασία στον *τόρνο*). Σχήμα 200.

Κουλάκι (μόρσου) (τò)
τουρκ. *kulak*=αυτί

Τμήμα του *μόρσου*, σε μορφή προεξοχής στη βάση του. Σχήμα 201. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 255].

Σχήμα 199

Σχήμα 200

Σχήμα 201

Κουλλούρα (ή)
ἀρχ. κολλύρα

Κυκλική περιέλιξη σιδερένιου όπλισμοϋ (τῶν μικρότερων διατομῶν). Σχῆμα 202. || κυκλικό κάθισμα λεκάνης ἀποχωρητηρίου εϋρωπαϊκοϋ τύπου, ἀπὸ ξύλο ἢ πλαστική ὕλη.

Κουμανταδόρος (ό)
κουμάντο

Αὐτὸς ποὺ ἐποπτεύει καὶ συντονίζει τὶς ἐργασίες (π.χ. στὴ διάστρωση σκυροδέματος μετὴν πρέσα).

Κουμάντο (τὸ)
ἰταλ. comando

Ἐποπτεία καὶ παρακολούθηση μιᾶς ἐργασίας.

Κουμούλι (τὸ)
λατ. cumulus

Σωρὸς ἀπὸ χῶματα.

Κο(υ)μπάσο (τὸ)
βενετ. compasso

Διαβήτης [᾽Ορλ.Υ.Δ. σ. 57] || διαβήτης γιὰ συγκράτηση φεγγίτη σὲ ἀνοικτὴ θέση [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 293 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 86].

Κουμπές (ό)
τουρκ. kubbe

Τροϋλλος.

Κούμπωμα (τὸ)
μεσν. κομβῶν

Σύνδεση μεταλλικῶν στοιχείων (συνήθως ἀπὸ ἀλουμίνιο ἢ λαμαρίνα) μετὲ ἐμπλοκὴ [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 147].

Κουπαστή (ή)
τουρκ. küpeste

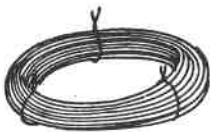
Κιγκλίδωμα ἢ μικρὸς τοῖχος σκάλας ἢ ἐξώστη. Σχῆμα 203. [Γ.Υ.Σ. σ. 57] || χειρολαβὴ || ξύλινη πῆχη γιὰ προστασία τῶν ἐργατῶν ποὺ ἐργάζονται ἐπάνω σὲ ἰκριώματα || (χειραγωγός) || χειρολισθήρας ἀπὸ ξύλο, ἀλουμίνιο ἢ πλαστικὸ [Τ.Γ.Σ. σ. 80 καὶ Παπ.Ο. σ. 95].

Κουραγκλές(ζ) (ή)
γαλλ. cour anglaise

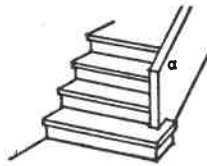
Μικρὴ αὐλὴ (σὲ στάθμη κάτω ἀπὸ τὸ ἔδαφος) γιὰ φωτισμὸ καὶ ἀερισμὸ ὑπόγειων χώρων.

Κουρασάνι (τὸ)
τουρκ. horasan

Τὸ γνωστὸ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια ὕδραυλικὸ κονίαμα ἀπὸ σκόνη τούβλων καὶ ἀσβέστη (κεραμάλευρο) [Σοφ.Τ.Κ. σ. 76, Παπ.Ο. σ. 29, ᾽Ορλ.Ξ.Π.Β. σ. 237 καὶ ᾽Ορλ.Υ.Δ. σ. 48, 49].

Σχῆμα 202

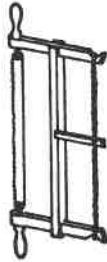

Σχῆμα 203

Κουραστάρι (τὸ)
τουρκ. kiris=σχοινί

Κουρδίζω (έλατήριο)
ἀρχ. χορδή

Κουριαστή (ή)
ἀρχ. κουρίζω

Σχῆμα 204

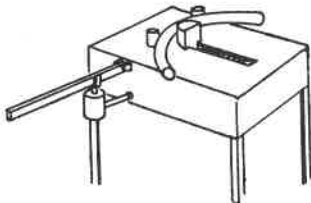
Κούρμπα (ή)
γαλλ. courbe

Κουρμπαδόρος (ὁ)
κούρμπα

Κουρμποτανάλια (ή)
γαλλ. courbe+tenaille

Κουρτελάς (ὁ)
ιταλ. coltellacio= μεγάλο
μαχαίρι

Κουρτέλο (τὸ)
ιταλ. coltello=μαχαίρι

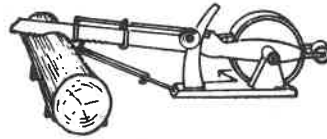

Σχῆμα 206

Χειροκίνητο πριόνι για κόψιμο ξύλων με λάμα στερεωμένη στο ἔπάνω καί τὸ κάτω σκέλος ξύλινου διπλοῦ T καί με τὴ βοήθεια σχοινοῦ. Σχῆμα 204. [Ὅρλ.Π. Ἔργ. σ. 332 καί Μπ.Ξ.Ξ. σ. 100].

Τανίζω ἔλατήριο.

Εἰδικὸ πριόνι για κόψιμο κορμῶν δέντρων, ποὺ κινεῖται με κινητήρα. Σχῆμα 205. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 182].

Σχῆμα 205

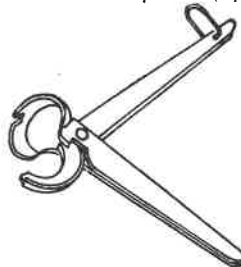
Καμπύλη || καμπύλο κομμάτι ἀγωγοῦ.

Μηχάνημα με τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ κάμψη τῶν σιδερένιων σωλῆνων. Σχῆμα 206.

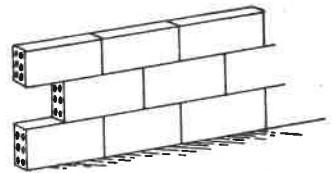
Εἰδική λαβίδα, με τὴν ὁποία στραβῶνουν τοὺς σωλῆνες *μπέρκιμαν* τῶν ἠλεκτρικῶν γραμμῶν. Σχῆμα 207.

Γωνιόλιθος.

Πλινθοδομή ποὺ ἔχει πάχος ἴσο με τὸ ὕψος τοῦ τούβλου (*ὄρθιο*). Σχῆμα 208.

Σχῆμα 207

Σχῆμα 208

Κουσκούδα (ή)
τουρκ. küskü

Σφουρι *μαρμαρά* με αιχμές στα σημεία χτυπήματος. Σχήμα 209.

Κουστούμι (τό)
γαλλ. costume

Πλήρες συγκρότημα¹ (σε είδη υγιεινής κλπ.).

Κουτάλι (τό)
κωτάλιον <μεγν. κώταλις

Σχήμα 209

Σμίλη με δόντια για λάξευση *άρτιφισιέλ*, με καμπύλη την όδοντωτή άκρη που πελεκοῦν, με την οποία γίνεται ή λάξευση που λέγεται *αχιβάδα*. Σχήμα 210. [Παπ.Ο. σ. 195] || ειδικό εργαλείο σε μορφή κουταλιού, με την άκρη του οποίου γίνεται τὸ τράβηγμα τῶν χωμάτων κατὰ τὴ διάτρηση τοῦ ἐδάφους. Σχήμα 211. [Παπ.Ο. σ. 7].

Κούτελο (τό)
μεγν. κότυλον

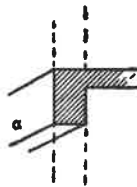
Κατακόρυφη ἐπιφάνεια δοκαριού ἢ πλάκας ἢ κορνιζώματος κλπ. Σχήμα 212. || ὁ ξυλότυπος τῆς ἐπιφάνειας αὐτῆς || μέτωπο βαθμίδας || κατακόρυφο τοίχωμα ἀπὸ σκυροκονίαμα, γιὰ διαμόρφωση τοῦ μπροστινοῦ μέρους τοῦ *κουτιοῦ* τοῦ *ρολοῦ*. Σχήμα 213.

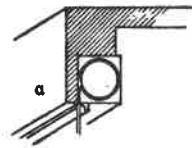
Σχήμα 210

Σχήμα 211

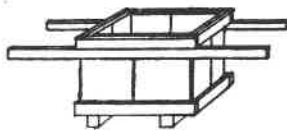
Σχήμα 212

Σχήμα 213

Κουτί (τό)
ἀρχ. κυτίον

Μικρὸ κιβώτιο [Παπ.Ο. σ. 249] || ξύλινο κιβώτιο με τὸ ὁποῖο μετροῦν κατ' ὄγκο τὰ ὑλικά στα κονιάματα. Σχήμα 214. [Παπ.Ο. σ. 54, Παπ.Μπ. σ. 7] || ξύλινο κιβώτιο, μέσα στοῦ

Σχήμα 214

1. Τὸ λουτρό θὰ εἶναι κουστούμι (θὰ περιέχει ὅλα τὰ εἶδη υγιεινής).

Κουτιαστή (κλειδαριά) (ή)
κουτί

ὁποῖο κλείνεται τὸ τύμπανο, γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο τυλίγεται τὸ ἐξώφυλλο τῶν παράθυρων τύπου *ρολοῦ*. Σχῆμα 215. [Παπ.Μπ. σ. 130] || μικρὸ κιβωτιάκι, ἐντοιχισμένο ἢ ὄχι, συνδεσμολογίας στὶς ἠλεκτρικὲς γραμμὲς (*μπούατ*):

Κουτούκι (τὸ)
τουρκ. *kütük*

Κλειδαριά μέσα σὲ σιδερένιο κιβωτιάκι, ποὺ δὲν ἐνσωματώνεται στὸ φύλλο τῆς πόρτας (*κασονάτη κλειδαριά*).

Κουφάλα (ή)
ἀρχ. κοῦφος

Ἐκατέργαστος ὄγκος, συνήθως ἀπὸ λίθινο φυσικὸ ὕλικό, σὲ σχῆμα περίπου κύβου, ἀπὸ τὸν ὁποῖο μὲ κατεργασία ἢ κόψιμο παίρνονται κομμάτια τοῦ ἢ πλάκες [Γ.Τ.Σ. σ. 48].

Κουφέτο
(θηραϊκῆς γῆς) (τὸ)
ἰταλ. *confetto*

Ἐσοχή.

Κούφωμα (τὸ)
κουφώνω <ἀρχ. κοῦφος

Κίσσηρη γιὰ θερμομόνωση ταρατσῶν, μὲ κόκκους ποὺ ἔχουν μέγεθος ἀπὸ 1 ἕως 5 ἐκ. περίπου.

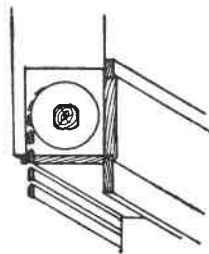
Κοφτάκι (τὸ)
κόφτης+κατάλ. -άκι

Ἐσωτερικὸ ἢ ἐξωτερικὸ ἄνοιγμα σὲ κτήριο (παράθυρου ἢ πόρτας) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 291 καὶ Παπ.Ο. σ. 123, 225] (κατὰ συνεκδοχὴ, τὸ προσαρμοζόμενο σ' αὐτὸ ξύλινο κατασκευάσμα) [Λ.Ξ. 32] || ὀριζόντια ἀπόσταση μεταξὺ δύο κατακόρυφων ἐπιφανειῶν || κοίλωμα.

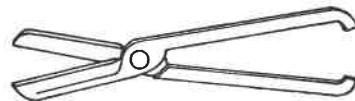
Κόφτης (ὁ)
κόβω <ἀρχ. κόπτω

Μικρὸς *κόφτης*.

Εἰδικὴ ψαλίδα γιὰ νὰ κόβονται ἐλάσματα ἢ σύρματα. Σχῆμα 216. || δίσκος ποὺ γυρίζει γρήγορα καὶ ποὺ κινεῖται μὲ μοτέρ, μὲ τὸν ὁποῖο κόβονται πέτρες καὶ μάρμαρα [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 127] || φορητὸ μηχανήμα ποὺ δουλεύει μὲ ἠλεκτρισμὸ γιὰ τὸ κόψιμο *προφίλ* σίδηρου ἢ ἀλουμίνιου.

Σχῆμα 215

Σχῆμα 216

Κόφτρα (ή)

ἀρχ. κόπτω

Ειδική ψαλίδα για κόψιμο σιδερένιου όπλισμοῦ. Σχήμα 217. || κατακόρυφο τοίχωμα βόθρου ή φρεάτιου, που άφίνει κενό κάτω από αυτό για να περνάνε τὰ λείμματα. Σχήμα 218.

Κόχη (ή)

ἀρχ. κόγχη

Γωνία (λιθοδομής ή τουβλοδομής).

Κόχιασμα (τὸ)

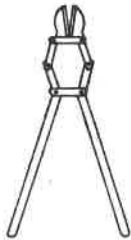
κόχη

Δημιουργία αΐχμῶν¹.

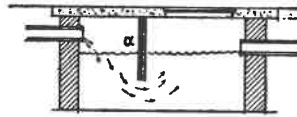
Κοχύλη (τὸ)

ἀρχ. κογχύλιον

Κοίλο κομμάτι μισοῦ κύλινδρου κομμένου κατὰ τὸν κατὰ μήκος άξονά του, μακρὸ περίπου 40 εκ., από διογκωμένο φελλό ή από πλαστική ύλη, που έχει γίνει σαν σφουγγάρι με έπεξεργασία. Τὸ ένα κομμάτι από αυτά μπαίνει άπέναντι από τὸ άλλο ὡστε να περιβάλλουν ένα σωλήνα και να τὸν μονώσουν θερμικά.

Σχήμα 217

Σχήμα 218

Κρεβατίνα (ή)

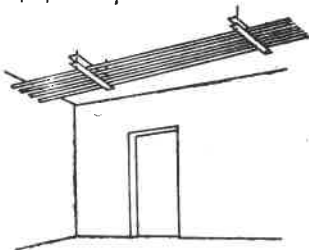
κρεβάτι <ἀρχ. κρεβάτιον

Ξύλινη ή από μέταλλο κατασκευή για άναρρίχηση ή στήριξη φυτῶν || ὄρατή σειρά σωλήνων για ύδρευση, θέρμανση, παροχή ήλεκτρικής ενέργειας κλπ. στην ὄροφή χώρων, που συγκρατείται από σιδερένια σκάρα. Σχήμα 219.

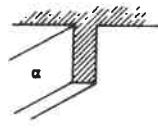
Κρέμαση (ή)

ἀρχ. κρεμάννυμι

Προεξοχή || τὸ μέρος που εξέχει πρὸς τὰ κάτω ἑνὸς οικοδομικοῦ στοιχείου || δοκαριοῦ· άπόσταση από τὸ κάτω μέρος τῆς πλάκας ἔως τὸν πάτο τοῦ δοκαριοῦ. Σχήμα 220.

Σχήμα 219

Σχήμα 220

1. Η λάμα τοῦ ροκανιοῦ έχει κόχιασμα.

Κρέμασμα**(κουφωμάτων) (τὸ)**

ἀρχ. κρεμάννυμι

Ἡ ἐργασία πού γίνεται γιὰ νὰ κρεμαστοῦν τὰ φύλλα ἀνοίγματος ἐπάνω στοῦ τετράζυλο [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 300].

Κρεμαστή σκαλωσιά (ἡ)

ἀρχ. κρεμαστός -ρ. σκαλώνω

Βλέπε *σκαλωσιά*.**Κρεμαστός (ὁ, ἡ, τὸ)**

ἀρχ. κρεμαστός

Αὐτός πού κρατιέται ἀπὸ κάτι πού βρίσκεται ψηλότερα (*κρεμαστή μαρκίζα, κρεμαστό φῶς*).

Κρεοζότο (τὸ)

γαλλ. crésote

Λάδι πίσσας, πού χρησιμεύει γιὰ τὴ συντήρηση τῶν ξύλων [Σοφ.Τ.Κ. σ. 231 καὶ Παπ.Ο. σ. 84].

Κρεπάρισμα (τὸ)

ρ. κρεπάρω

Σπάσιμο || σπάσιμο λόγω πίεσης.

Κρεπάρω (κρεπάρησε)

ἰταλ. cregare

Σπάει || σπάει λόγω πίεσης¹.**Κρεπί (τὸ)**

γαλλ. crépu

Σαγρὲς ἀπὸ χοντροὺς κόκκους.**Κρησάρα (ἡ)**

ἀρχ. κρησέρα

Κόσκινο.

Κρικέλι (τὸ)

κρίκελλος<ἀρχ. κρίκος

Σύνδεσμος μιᾶς κατασκευῆς.

Κροκάλι (τὸ)

ἀρχ. κρόκαλον

Πέτρα μὲ στρογγυλεμένες τὶς ἄκρες τῆς, πού τὶς μαζεύουν ἀπὸ ποτάμια ἢ χειμάρους.

Κρύσταλλο (τὸ)

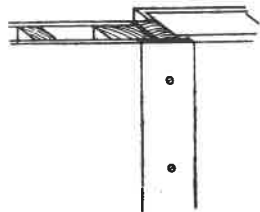
ἀρχ. κρύσταλλος

Τζάμι πού ἔχει πάχος μεγαλύτερο ἀπὸ 5 χλστ. καὶ ἔχει ὑποστει μηχανικὴ ἐπεξεργασία καὶ λείανση [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 216].

Κρυφή (πόρτα) (ἡ)

ἀρχ. κρυπτός

Πόρτα, μὲ τελείως ἐπίπεδη τὴ μιὰ ἐπιφάνεια τοῦ φύλλου τῆς καὶ πού συμπίπτει μὲ τὸ ἐπίπεδο τοῦ *σοβᾶ*. Σχῆμα 221. [Παπ.Ο. σ. 245].

Σχῆμα 221

1. Οἱ σωλῆνες κρεπάρανε.

Κρυφοδοκός (ή)

ἀρχ. κρυπτός+δοκός

Ἐνισχυμένη με ὄπλισμό μικρή περιοχή σὲ πλάκα χωρίς *κρέμαση*, γιὰ νὰ σηκώνει φορτία [Δ.Γ.Δ., τόμ. Β', σ. 131].

Κρυφός (ό, ή, τὸ)

ἀρχ. κρυπτός

Αὐτὸς ποὺ τὸν σκεπάζει κάτι, αὐτὸς ποὺ δὲν φαίνεται (*κρυφὸς φωτισμὸς*, ἔμμεσος φωτισμὸς, χωρίς νὰ φαίνεται ἡ φωτιστικὴ πηγὴ *κρυφὴ στέγη*, στέγη ποὺ τὴν καλύπτει στηθαῖο).

Κυκλοφορητής (ό)

ἀρχ. κυκλοφορία

Ἡλεκτρικὴ ἀντλία σὲ δίκτυο καλοριφέρ ἢ ζεστοῦ νεροῦ [Τ.Ε.Ε. σ. 46, 48].

Κύλιντρος (ό)

ἀρχ. κύλινδρος

Ὁδοστρωτήρας.

Κυπρί (τὸ)

ἄγν. ἔτυμ.

Σιδερένιο ἔλασμα, με δύο τρύπες συνήθως, ποὺ στερεώνεται ἐπάνω στὴν *κάσα*, μέσα στίς ὁποῖες τρύπες μπαίνει τὸ σιδερένιο στέλεχος ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν κλειδαριὰ τῆς πόρτας. Σχῆμα 222. [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 266].

Κὼς (τὸ)

γαλλ. cosse

Εἰδικὸς ἠλεκτρικὸς ἀκροδέκτης ἀπὸ χαλκό, ποὺ κολλιέται ἐπάνω στὸν ἠλεκτρικὸ ἀγωγό.

Σχῆμα 222

Λ

Λαγκοπλάτ (τὸ)
ὄνομ. Λαγκοπλάτ

(Διογκωμένη πολυστερίνη). Θερμομονωτικό ὑλικὸ σὲ πλάκες ἢ ὄγκους [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 278].

Λαγούμι (τὸ)
τουρκ. lagım

Μικρὸς βόθρος || φρεάτιο || *τουνέλι*.

Λαδάκονο (τὸ)
λάδι+ἄκόνι <μεσν. ἀκόνιον

Ἄκόνι.

Λάδι (τὸ)
ἐλάδιον <ἀρχ. ἐλαία

Λινέλαιο (*βρασμένο*) || βαφή ἐπιφάνειας μὲ ἐλαιόχρωμα¹.

Λαδομπογιὰ (ἡ)
λάδι+τουρκ. boya

Ἐλαιόχρωμα.

Λαδομπογιάτισμα (τὸ)
λαδομπογιὰ

Ἔργασία ἐκτέλεσης ἐλαιοχρωματισμοῦ.

Λαδόστοκος (ὁ)
λάδι+στόκος

Στόκος γιὰ σπατουλαρίσματα.

Λάδωμα (τὸ)
λάδι

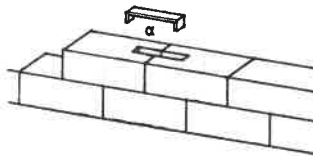
Ἔργασία ἐπάλειψης μὲ λινέλαιο σὲ ξύλινες ἐπιφάνειες ἢ πλάκες *Μάλτας* [Γ.Τ.Σ. σ. 80].

Λαιμοδέτης (ὁ)
ἀρχ. λαιμὸς+δετὸς

Ἐσωτερικὸς σιδερένιος σύνδεσμος σὲ λιθοδομῇ σὲ σχῆμα Π. Σχῆμα 223.

Λαιμὸς (ὁ)
ἀρχ. λαιμὸς

Ἄκρη σωλήνα || μείωση διαμέτρου σωλήνα.

Σχῆμα 223

1. Οἱ τοῖχοι θὰ γίνουν λάδι.

Λάκα (ή)
 ἄραβ. lakk

Βερνίκι ἢ χρῶμα ἀπὸ διάλυση κιτταρίνης σὲ
 διαφόρους διαλύτες [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 336].

Λακάρο
 λάκα

Κάνω βαφή μὲ λάκα.

Λάμα (ή)
 βενετ. lama

Μακρόστενο σιδερένιο ἔλασμα. Σχῆμα 224.
 [Ὁρλ.Π. Ἔργ. σ. 333 καὶ Παπ.Ο. σ. 94, 292]
 || πλακουτση σμίλη γιὰ μάρμαρα || λεπίδα τρυ-
 πανιοῦ. Σχῆμα 225. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 132] || σανίδα
 γιὰ σύνδεση ξύλινου *παρκέτου*, (*λαμοσανίδα*).

Λαμάκι (τὸ)
 λάμα + κατάλ. -άκι

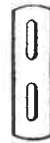
Λάμα μικρότερη σὲ πάχος καὶ μῆκος [Παπ.Ο.
 σ. 94] || λεπτὸ ἔλασμα γιὰ συγκράτηση τῶν
 φύλλων τοῦ ἐξώφυλλου παράθυρου *ρολοῦ*.
 Σχῆμα 226. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 308 καὶ Παπ.Ο. σ.
 275] || μικρὴ πλακουτση σμίλη γιὰ μάρμαρα.

Σχῆμα 224

Σχῆμα 225

Σχῆμα 226

Λαμαρίνα (ή)
 βενετ. lamarin

Χαλυβόφυλλο [Παπ.Ο. σ. 95].

Λαμαρίνα αὐλακωτὴ (ή)
 βενετ. lamarin - αὐλάκι < ἄρχ.
 αὐλαξ

Αὐλακωτὴ λαμαρίνα.

Λαμαρίνα ντεκαπὲ (ή)
 βενετ. lamarin - γαλλ. décapé

Ντεκαπέ.

Λαμαρινόβιδα (ή)
 λαμαρίνα + βίδα

Βίδα γιὰ σύνδεση σὲ *λαμαρίνες*.

Λαμαρινοψάλιδο (τὸ)
 βενετ. lamarin + ἄρχ. ψαλῖς

Μηχάνημα ποῦ κόβει τὶς *λαμαρίνες*.

Λάμπα (ή)
ιταλ. lampa

Ἡλεκτρικὸς λαμπτήρας || *λάμπα μαγιονέτα* λαμπτήρας με μικροὺς ἄξονες ποὺ μπαίνουν στὶς ἐγκοπὲς τοῦ *ντουῖ μαγιονέτα* καὶ τὸν συγκρατοῦν || *λάμπα βιδωτὴ* λαμπτήρας ποὺ βιδώνεται σὲ *ντουῖ* ποὺ ἔχει σπειρώματα (*βόλτες*) || *λάμπα φθορισμοῦ* σωληνωτὸς λαμπτήρας με ἀέριο ποὺ σχηματίζει μέσα εἶδος ἠλεκτρικοῦ τόξου.

Λαμπαδόπρεκο (τὸ)
ἀρχ. λαμπὰς > λαμπὰς + βενετ.
bregchia

Τὸ σύνολο ὑπέρθυρου καὶ παραστάδων ἐνὸς ἀνοίγματος.

Λαμπὰς (ὀ)
ἀρχ. λαμπὰς

Κατακόρυφη πλευρὰ ἐνὸς ἀνοίγματος. Σχῆμα 227. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 265] || παραστάδα [Μπ.Ο. σ. 35, Γ.Τ.Σ. σ. 38, 64, Ἀγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 20 καὶ Παπ.Ο. σ. 13, 157].

Λαπάτσα (ή)
βενετ. lapazza

Κομβοέλασμα. Σχῆμα 228.

Λάρτζινο
(ἢ **λάρτσινο**) (τὸ)
λατ. larix

Εἶδος πεύκου κατάλληλο γιὰ κατασκευές, ποὺ ὑπόκεινται σὲ τριβὴ ἢ σὲ ἀτμοσφαιρικές ἐπιδράσεις καὶ τὸ ὁποῖο χρησιμοποιεῖται κυρίως γιὰ κατασκευὴ πατωμάτων ἢ γιὰ σκάλες [Λ.Ξ. σ. 13, Παπ.Ο. σ. 310, Μπ.Ξ.Ξ. σ. 45, 46 κ.ἐξ. καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 18].

Λασκάρω
ιταλ. lascare

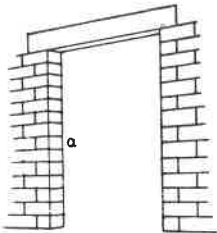
Χαλαρώνω (σὲ κοχλίωση κυρίως ἢ σύσφιγξη).

Λάσπη (ή)
μεσν. λάσπη

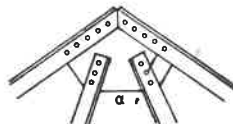
Κονίαμα σὲ ὑγρὴ κατάσταση.

Λασποσάνιδο (τὸ)
λάσπη + σανίδα

Σανίδωμα, ποὺ τοποθετεῖται κοντὰ στὸ *σοβατζή* καὶ ἐπάνω στὸ ὁποῖο βάζουν τὸ ὑγρὸ κονίαμα κατὰ τὴν ἐκτέλεση ἀμμοκονιαμάτων. Σχῆμα 229.

Σχῆμα 227

Σχῆμα 228

Σχῆμα 229

Λάσπωμα (τὸ) λασπώνω	Δεύτερη στρώση σὲ ἐπίχρισμα [Γ.Τ.Σ. σ. 40, 42, 49, Ἀγ. Ὁδ.Οίκ. σ. 27 καὶ Παπ.Ο. σ. 185].
Λασπώνω οὔσ. λάσπη	Κάνω τὴ δεύτερη στρώση σὲ ἐπίχρισμα.
Λαστιχάκι (τὸ) ἰταλ. elastico	Μικρὸ δαχτυλίδι ἀπὸ λάστιχο ἢ πλαστικό, μὲ τὸ ὁποῖο φράζεται στεγανὰ ἢ τρύπα ποῦ περνάει τὸ νερὸ σὲ κρουνοῦ ἢ διακόπτη (<i>κόψιμο τοῦ λαστιχάκι, ἀχρήστευσή του</i>).
Λατάκι (ἐλατάκι) (τὸ) ἀρχ. ἐλάτη > ἐλάτη + κατάλ. -άκι	Κομμάτι ξύλου πελεκητῆς ἢ πριονιστῆς ξυλείας, τετράγωνο σὲ διατομὴ περίπου (ἢ διατομὴ κύκλου), γιὰ ὑποστήριξη ἢ διαμόρφωση σὲ κατακόρυφα στοιχεῖα ξυλότυπου (ποῦ φέρνει φορτία) [Παπ.Μπ. σ. 109].
Λατῆξ (τὸ) ὄνομ. Latex	Εἶδος πλαστικοῦ χρώματος.
Λατόμι (τὸ) ἀρχ. λαῖς + τέμνω	Λατομεῖο (<i>νταμάρι</i>).
Λατύπια (τὰ) ἀρχ. λατύπη	Πλακουτσὰ χαλίκια [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 184].
Λαφάρζ ὄνομ. γαλλ. Lafarge	Τίτλος γαλλικῆς βιομηχανίας ἄσπρου τσιμέντου ἄσπρο τσιμέντο.
Λειψάδα (ἡ) ἐπίθετ. λειψὸς	Τρύπα σὲ τοιχοποιεῖα ἢ ὀπτοπλινθοδομή, ποῦ ὀφείλεται σὲ κακοτεχνία [Γ.Τ.Σ. σ. 25] μείωση σὲ πάχος.
Λειψὸς (ὁ, ἡ, τὸ) ἀρχ. λείπω	Αὐτὸς ποῦ δὲν ἔχει κανονικὸ σχῆμα ἢ διατομῆ ¹ ὁ ἐλαττωματικὸς [Γ.Τ.Σ. σ. 80].
Λεκάνη μὲ κάτω σιφώνι (ἡ) ἀρχ. λεκάνη - μεσν. μὲ - ἀρχ. κάτω - ἀρχ. σίφων	Λεκάνη ἀποχωρητήριου <i>εὐρωπαϊκοῦ</i> τύπου μὲ τὸ στόμιο ἐξόδου τοῦ ἐνσωματωμένου σιφωνιοῦ τῆς πρὸς τὰ κάτω (δάπεδο) [Τ.Ε.Ε. σ. 52].
Λεκάνη μὲ πίσω σιφώνι (ἡ) ἀρχ. λεκάνη - μεσν. μὲ - μεσν. πίσω < ἀρχ. ὀπίσω - ἀρχ. σίφων	Λεκάνη ἀποχωρητήριου <i>εὐρωπαϊκοῦ</i> τύπου μὲ τὸ στόμιο ἐξόδου τοῦ ἐνσωματωμένου σιφωνιοῦ τῆς πρὸς τὰ πίσω (πρὸς τὸ τοῖχο) [Τ.Ε.Ε. σ. 52].

1. Οἱ πλάκες εἶναι λειψές (δηλαδὴ δὲν ἔχουν τὶς διαστάσεις ποῦ πρέπει).

Λεκάνη χαμηλής πίεσης (ή)
 ἄρχ. λεκάνη - χαμηλὸς - πίεσις

Λέπι (τὸ)
 λέπιον < ἄρχ. λέπος

Λεπίδι (τὸ)
 ἄρχ. λεπίς

Σχῆμα 230

Λευκή ξυλεία (ή)
 ἄρχ. λευκὸς-μετγν. ξυλεία

Λεφρὰν
 γαλλ. ὄνομ. Lefranc

Λιακωτὸ (τὸ)
 ἄρχ. ἥλιακόν

Λιθόκολλα (ή)
 ἄρχ. λίθος+κόλλα

Λίμα (ή)
 ἰταλ. lima

Λιναρόλαδο (τὸ)
 ἄρχ. λίνον+λάδι < ἔλαιον

Λινόλεουμ (τὸ)
 λατ. linum+oleum

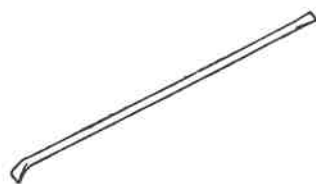
Λοστάρι (τὸ)
 λοστὸς+κατά. -ἄρι

Λοστὸς (ὁ)
 ἄρχ. λοισθὸς

Λεκάνη ἀποχωρητήριου *εὐρωπαϊκοῦ* τύπου μὲ *καζανάκι* χαμηλῆς πίεσης ἐνσωματωμένο στὸ πίσω μέρος της [Τ.Ε.Ε. σ. 54].

Λάξευση μὲ τὴ *θραπίνα* σὲ ἐπίχρισμα *ἀρτιφισιέλ* σὲ μορφὴ λεπιοῦ, μὲ διάμετρο ἀπὸ 5-8 χλστ.

Λεπίδα ροκανιοῦ (*σμίλα*). Σχῆμα 230.

Σχῆμα 231

Ξύλο ἔλατου.

Τίτλος γαλλικῆς βιομηχανίας χρωμάτων (παλαιότερα σὲ χρῆση).

Προστέγασμα μὲ κολόνες || ἐξώστης.

Κόλλα γιὰ μάρμαρα καὶ πέτρες, ἀπὸ ἀσβεστολιθικὴ σκόνη καὶ ὕδραλο.

(Ρίνη). [Παπ.Ο. σ. 287].

Λινέλαιο.

(Λέγεται καὶ *λινόλαιο*). Ὑλικὸ σὲ φύλλα γιὰ ἐπικάλυψη δάπεδου, ἀπὸ λίνου, ἀπὸ φυσικὲς γόμες καὶ ἄλλες προσμίξεις ἐπάνω σὲ βάση ἀπὸ ὕφαντικὲς ἴνες [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 301, 302].

Λοστὸς.

Σιδερένιος μοχλὸς μὲ κυκλικὴ διατομὴ, γιὰ μετακίνηση ἢ ἀνύψωση βαρῶν. Σχῆμα 231.

Λοστός**ξεκαλουπώματος (ό)**

λοστός - προθ. ξε+τουρκ. kalıp

Λοστός για την αποσύνθεση τῶν καλουπιῶν, με τὸ ἓνα ἄκρο του στραβωμένο καὶ πλακου-
τοῦ σὲ μορφή διπλοῦ νυχιοῦ. Σχῆμα 232.

Λουκέτο (τὸ)

ἰταλ. lucchetto

Κρεμαστὴ κλειδαριά.

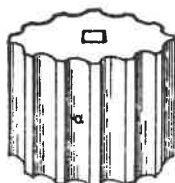
Λούκι (τὸ)

τουρκ. oluk

Αὐλάκι || ράβδωση (σὲ κίονα). Σχῆμα 233
|| οἰκοδομικὸ στοιχείο ποῦ ἔχει κοίλο σχῆμα
|| πλακάκια τοίχου κοίλης μορφῆς. Σχῆμα 234.
[Γ.Τ.Σ. σ. 49] || ὀριζόντια ὑδρορροή ποῦ ἔχει
κοίλη μορφή. Σχῆμα 235. [Παπ.Ο. σ. 96]

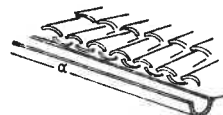
Σχῆμα 232

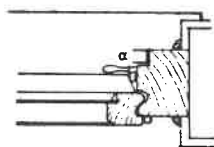
Σχῆμα 233

Σχῆμα 234

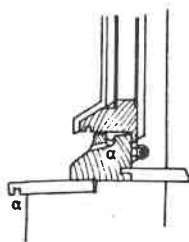

Σχῆμα 235

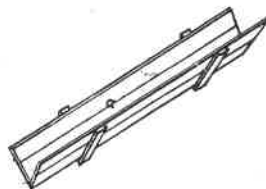

Σχῆμα 236

|| κατακόρυφη ὑδρορροή με κυκλική διατομή,
|| ὀδηγὸς σὲ ἐξώφυλλα παράθυρου ρολοῦ. Σχῆ-
μα 236. [Γ.Τ.Σ. σ. 63] || ἐκβάθυνση στὸ κάτω
μέρος τῆς κάσας παράθυρου, γιὰ συλλογὴ τῶν
νερῶν τῆς βροχῆς με ἀποχέτευση πρὸς τὰ ἔξω
μέσω μικροῦ σωλήνα ἀπὸ μολύβι. Σχῆμα 237.
[Παπ.Ο. σ. 266] || ἔκτομή στὸ κάτω μέρος τῆς
ποδιᾶς παράθυρου (ποταμός) [Παπ.Ο. σ. 272]
|| κυμάτιο με κοίλη μορφή [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119]
|| γερτὸ ξύλινο ἢ σιδερένιο αὐλάκι, μέσα στὸ
ὄποιο κατὰ τὴ διάστρωση ρέει σκυροκονίαμα
σὲ χαμηλότερο σημεῖο. Σχῆμα 238. [Παπ.Μπ.

Σχῆμα 237

Σχῆμα 238

Λουκλουδιά (ή)
λουκλούδικο

Λουκλούδικο (τὸ)
τουρκ. oluklu

Λοῦπος (ὁ)
λατ. lupus

Λουρί (τὸ)
λωρίον <λατ. lorum

Λουρίδες (οἱ)
λωρίον <λατ. lorum

Λουστραδόρος (ὁ)
λουστράρισμα <ιταλ. lustro

Λουστράρισμα (τὸ)
ρ. λουστάρω

Λοῦστρο (τὸ)
ιταλ. lustro

Λουτροκαμπινές (ὁ)
ἀρχ. λουτήρ >λουτροῦ+γαλλ.
cabinet

σ. 9] || *λούκια κεραμίδια*: στρωτῆρες κεραμίδια. Σχῆμα 239. [᾿Αγ. ᾿Οδ.Οίκ. σ. 16 καὶ Παπ. Ο. σ. 380].

(*Ποντίδο*). Κυμάτιο μὲ διατομὴ τέταρτο τοῦ κύκλου καμομένο μὲ τὸ *λουκλούδικο*.

Σμίλη *μαρμαῖ* μὲ κόψη καμπύλη γιὰ τὴ σμίλευση τῶν κυρτῶν ἐπιφανειῶν. Σχῆμα 240.

Παραμόρφωση καὶ ἐξόγκωση σὲ ἴνες τοῦ ξύλου [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 26].

Ἴμάντας μηχανῆς.

Διάταξη διάστρωσης σὲ ξύλινο πάτωμα, ποὺ οἱ σχηματίζουσες τὸ δάπεδο σανίδες καρφώνονται παράλληλα. Σχῆμα 241. [Παπ.Ο. σ. 90, 310].

Εἰδικὸς τεχνίτης, ποὺ ἐκτελεῖ *λουστραρίσματα* σὲ ξύλο [Γ.Τ.Σ. σ. 72].

Ἔργασία γυαλισματος μιᾶς ἐπιφάνειας [Παπ. Ο. σ. 472].

Γυάλισμα σὲ ἐπιφάνεια ξύλου, μάρμαρου κλπ.¹ [Παπ.Ο. σ. 472] || ὕλικὸ ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ γυάλισμα [Γ.Τ.Σ. σ. 72].

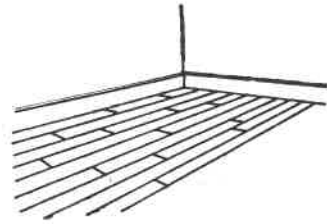
Χῶρος λουτροῦ, μέσα στὸν ὁποῖο ὑπάρχει καὶ λεκάνη ἀποχωρητήριου.

Σχῆμα 239

Σχῆμα 240

Σχῆμα 241

1. Αὐτὴ ἡ πόρτα θὰ γίνεῖ λοῦστρο.

Μ

Μαβί (χρωματισμός)
τουρκ. πανί

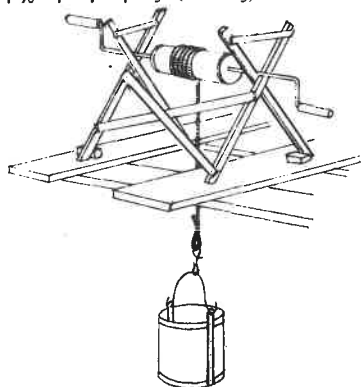
Μαγγάνι
(ή μάγγανο) (τό)
μετγν. μάγγανον

Μαγγανόχερό (τό)
μαγγάνι+χέρι

Μαγγανωσιά (ή)
μαγγάνι

Μαγκούρα (ή)
μεσν. μαγκούριν

Μαγνήτης (ό)
άρχ. μαγνήτις (λίθος)

Σχήμα 242

Βαθύ μπλέ.

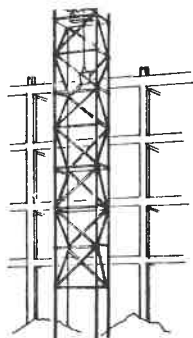
Μηχανισμός για ανύψωση υλικών σε οικοδομή ή για εκσκαφές πηγαδιού, που αποτελείται από ξύλινο ή σιδερένιο τύμπανο, γύρω από το οποίο τυλίγεται σχοινί ή συρματόσχοινο με κουβά. Σχήμα 242. [Παπ.Μπ. σ. 9, 128 και Μπ.Ο. σ. 65].

Χειρολαβή με την οποία περιστρέφεται το μαγγάνι.

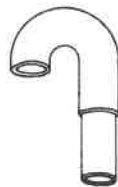
Σκαλωσιά που είναι τοποθετημένο, στο επάνω μέρος της, το μαγγάνι, για την ανύψωση υλικών της οικοδομής ή υλικών από εκσκαφές. Σχήμα 243.

Ακροστόμιο ηλεκτρικού αγωγού από πορσελάνη στραβωμένο κατά 180°. Σχήμα 244.

(Λέγεται και μαγνητάκι). Μικρός μαγνήτης για να συγκρατεί κλειστά τα φύλλα ντουλαπιού.

Σχήμα 243

Σχήμα 244

Μάγουλο (τό)
λατ. magulum

Τὸ τμήμα ποὺ μένει μετὰ κάποια ἐπεξεργασία
|| σανίδα *καλουπιού* σὲ ἐπαφή μετὰ αὐτό, γιὰ τὴν
ἐλάττωση τοῦ πάχους δοκαριοῦ ἢ πλάκας ἀπὸ
σκυρόδεμα. Σχῆμα 245 || παρέμβλημα [Μπ.Ξ.
Ξ. σ. 106].

Μαδάω (μάδησε)
ἀρχ. μαδῶ

Ξεκολλάει (γιὰ ἐπιχρίσματα ἢ χρωματισμούς).
[Παπ.Ο. σ. 464].

Μαδέρι (τό)
βενετ. madero

Σανίδα ποὺ ἔχει πάχος 7 ἑκ. περίπου (*παχουσα-
νίδα*). [Ἐγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 19, Παπ.Ο. σ. 86, 133,
242 καὶ Λ.Ξ. σ. 15].

Μαζούτ (τό)
ρωσ. mazut

Χοντρὸ πετρέλαιο (Light fuel oil).

Μάϊνα!
βενετ. maina

Ἐπιφάνημα προστακτικὸ γιὰ κατέβασμα.

Μαϊνάρισμα (τό)
ρ. μαϊνάρω

Κατέβασμα.

Μαϊνάρω
βενετ. mainare

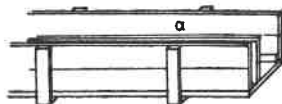
Κατεβάζω.

Μακάπι (τό)
τουρκ. makap

Κυκλικῆς διατομῆς χαλύβδινο ραβδί, μετὰ τὸ
ὁποῖο γίνεται τὸ ἄνοιγμα τοῦ *φουρνέλου* (μετὰ
χτυπήματα, μετὰ *μαντζακούπι*). Σχῆμα 246.
[Παπ.Ο. σ. 7] || τρυπάνι μεταλλικοῦ ἀντικει-
μένου (*μαντικάπι*).

Μακαράς (ὀ)
τουρκ. makara

Καρούλι πολὺσπαστου (λέγεται καὶ *μασδέ-
κα*). Σχῆμα 247.

Σχῆμα 245

Σχῆμα 246

Σχῆμα 247

Μακαρόνι στέρλιν (τὸ)
 ἰταλ. macaroni - ἐμπορική
 ὄνομ. gaîne huilée Sterling

Μαλάκωμα (τὸ)
 μετγν. μαλακῶ

Μαλάς (ὁ)
 τουρκ. mala

Σχῆμα 248

Μαλαχτάρι (τὸ)
 ἀρχ. μαλάσσω

Μάλτας πλάκα (ἡ)
 ἰταλ. Malta - πλάκα <ἀρχ.
 πλάξ

Μαλτεζόπλακα (ἡ)
 Μαλτέζος+πλάκα

Μαμαλζούκι (τὸ)
 πιθανῶς τουρκ. mamulat=
 πράγμα κατασκευασμένο

Μανέλα (ἡ)
 ἰταλ. maniglia

Μάνεσμαν (οἱ)
 γερμ. ὄνομ. Mannesmann

Μανιβέλα (ἡ)
 ἰταλ. manovella

Μανιτάρι (τὸ)
 μεσν. μανιτάριν

Σχῆμα 250

Μικρὸς σωλήνας ἀπὸ εἰδικὸ εὐκαμπτο ἠλεκ-
 τρικὸ μονωτικὸ. Σχῆμα 248.

Τὸ κυρίως γυάλισμα μάρμαρου (ἢ πέτρας)
 [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 145].

Μεγάλο μυστρί. Σχῆμα 249.

Σχῆμα 249

Μηχανὴ γιὰ μάλαξη ἀργοῦ ὕλικου στὴ κερα-
 μοποιῖα ἢ στὴ πλινθοποιῖα [Σοφ.Τ.Κ. σ. 20].

Μαλτεζόπλακα [Γ.Τ.Σ. σ.47 καὶ Παπ.Ο. σ. 14].

Πλάκα γιὰ ἐπικάλυψη ταράτσας, ποὺ προέρ-
 χεται κυρίως ἀπὸ πετρώματα τῆς νήσου Μάλ-
 τας.

Ἄγκιστρι || ἀγκίστρι γιὰ συγκράτηση φύλλου
 ντουλαπιῦ.

Χειρολαβὴ σὰν σκυτάλη γιὰ βίδωμα κλπ.
 [Ὁρλ.Υ.Δ.Τ. σ. 113].

Σωλῆνες ὕδρευσης κλπ. χωρὶς ραφή.

Χειρολαβὴ, μὲ τὴν ὁποία δίνουμε περιστροφὴ
 (σὲ μηχανή). Σχῆμα 250.

Τύπος ἠλεκτρικοῦ μονωτήρα ἐναέριος γραμ-
 μῆς σὲ μορφή μανιταριοῦ. Σχῆμα 251.

Σχῆμα 251

Μάννα (ή)
μεσν. μάννα

Ξύλο πλακουτσό με ὀρθογώνια διατομή [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 285 καὶ Παπ.Ο. σ. 226] || κατακόρυφο ξύλινο μικροῦ πλάτους κομμάτι, ποὺ παρεμβάλλουνε στὰ ἐξώφυλλα, γιὰ νὰ διπλώνουν, σὲ πολύφυλλες πόρτες ἢ σὲ ἐξώφυλλα γαλλικῶν παράθυρων. Σχῆμα 252. || *καδρόνι ἐπάνω στὸ ὁποῖο πατάνε ζευκτὰ στέγης* [Παπ.Ο. σ. 371].

Μανόμετρο (τὸ)
γαλλ. manomètre

(Πιεσίμετρο). Μηχάνημα ποὺ δείχνει τὴν πίεση ὑγροῦ ἢ ἀερίου.

Μανταλάκι (τὸ)
μάνδαλο+κατάλ. -άκι

Μικρὸ σιδερένιο στήριγμα γιὰ φύλλα ὑαλοστάσιου, ποὺ τοποθετοῦν ἐπάνω στὴ *κάσα* καὶ ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὸ ἄξονά καὶ μικρὸ στέλεχος, ποὺ περιστρέφεται καὶ ἔχει σχῆμα συνήθως διπλοῦ πέλεκυ. Σχῆμα 253. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 268] (*πεταλούδα*).

Μάνταλο (τὸ)
ἀρχ. μάνδαλος

Σύρτης ξύλινου φύλλου [Μπ.Κ. σ. 5] || μεγάλο *μανταλάκι*.

Μαντεμένιο (σωλήνες) (οἱ)
μαντέμι

Χυτοσιδερένιοι σωλήνες γιὰ ἀποχέτευση [Παπ.Ο. σ. 436].

Μαντέμι (τὸ)
τουρκ. madem

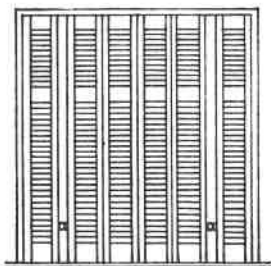
Χυτοσίδηρος [Παπ.Ο. σ. 93].

Μαντέμια (τὰ)
μαντέμι

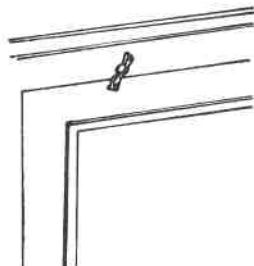
Χυτοσιδερένιοι σωλήνες γιὰ ἀποχέτευση.

Μα(ν)τζακούπι (τὸ)
ἀγν. ἔτυμ.

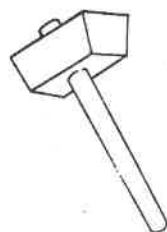
Σφυρί γιὰ χτύπημα τοῦ χαλύβδινου ραβδιοῦ ποὺ ἀνοίγουνε τὸ *φουρνέλλο*. Σχῆμα 254. [Παπ.Ο. σ. 7].

Σχῆμα 252

Σχῆμα 253

Σχῆμα 254

Μαντικάπι (τό)
τουρκ. matkap

Έργαλειο (πού περιστρέφεται με τὸ χέρι) γιὰ νὰ ἀνοίγουνε τρύπες καὶ γιὰ βίδωμα. Ἀποτελείται ἀπὸ σιδερένιο στέλεχος στραβωμένο κατὰ τέσσερις ὀρθές γωνίες, μετὶς ἄκρες τῶν πλευρῶν του στὴν ἴδια γραμμὴ, στὴ μία πλευρὰ τῶν ὁποίων προσαρμύζεται τρυπάνι ἢ λεπίδα *κατσαβιδιοῦ*. Σχῆμα 255. [Ὁρλ.Π. Ἔργ. σ. 331 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 130, 131] || τρυπάνι πού ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ χαλύβδινη ράβδο καὶ πού περιστρέφεται ἀπὸ μηχανὴ πού ἀνοίγει τρύπες σὲ πέτρωμα, γιὰ νὰ τοποθετηθεῖ δυναμίτιδα γιὰ *φουρνέλο* [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 133].

Μάντρα (ή)
τουρκ. mandira <ἀρχ. μάνδρα

Κατάστημα πού πουλάει οἰκοδομικὰ ὑλικά || περιμανδρωμένο γήπεδο || μαντρότοιχος (συνήθως ἀπὸ λιθοδομῆ).

Μαξιλάρι (τό)
λατ. maxilla

Παρέμβλημα στὴν ἔδραση δοκαριοῦ γιὰ καλύτερη κατανομὴ τοῦ φορτίου. Σχῆμα 256. || διαμόρφωση ἐπιφάνειας γιὰ τοποθέτηση, ἀπὸ τὴ μία ἢ ἀπὸ τὶς δύο πλευρές, λεκάνης *νεροχύτη*.

Μαόνι (τό)
ἀγγλ. mahogany

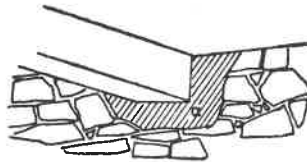
Ξύλο σὲ χρῶμα σταχτι γιὰ ἐπένδυση καὶ γιὰ ἐπιπλώσεις πολυτελείας [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 55].

Μαραβίλια (ή)
ἰταλ. meraviglia

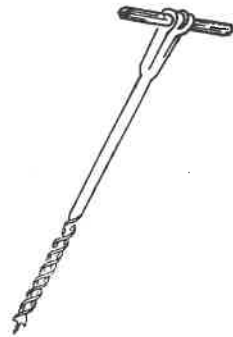
Σιδερένιο τρυπάνι τοῦ χεριοῦ, γιὰ ἀνοιγμα τρύπας σὲ μεγάλο σχετικῶς βάθος. Σχῆμα 257. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 133].

Σχῆμα 255

Σχῆμα 256

Σχῆμα 257

Μαραγκοδουλειὰ (ή)
μαραγκός+δουλειὰ

Ξυλουργικὴ ἐργασία.

Μαραγκός (ὁ)
τουρκ. marangoz

Τεχνίτης γιὰ ξυλουργικὲς ἐργασίες.

Μαργαρίτες (οί)
ἀρχ. μαργαρίτης

Είδος τζαμιῶν *διαμαντὲ* μὲ ραβδώσεις τοῦ γυαλιοῦ, ποὺ σχηματίζουν μικρὰ μαργαριτάρια [Σοφ.Τ.Κ. σ. 283].

Μάρκα (ἡ)
ἰταλ. *marca*

Σῆμα (ἐργοστάσιον) || λουρίδα ἀπὸ κονίαμα, σὲ μικρὸ πλάτος, ποὺ διαμορφώνεται κατὰ τὸ σύρσιμο τοῦ ἐκμαγείου σὲ *τράβηγμα*, μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ ξύλινου *ὁδηγοῦ* του.

Μαρκάρω
ἰταλ. *marcare*

Σημειῶνω, καταγράφω (κομμάτια). [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 344].

Μαρκετεριὶ (ἡ)
γαλλ. *marqueterie*

Ἐνθετη διακόσμηση σὲ ξύλο (κυρίως) ἀπὸ ἄλλα πολυτελέστερα ξύλα, μὲ σχηματισμὸ γεωμετρικῶν ἢ ἄλλων σχημάτων [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 149, 316, 319].

Μαρκίζα (ἡ)
γαλλ. *marquise*

Προεξοχή || στέγαστρο [Παπ.Ο. σ. 395] || γεῖσο [Παπ.Μπ. σ. 133].

Μαρμαρᾶς (ὁ)
ἀρχ. μάρμαρον > μάρμαρο+
κατάλ. -ᾶς

Τεχνίτης σὲ μάρμαρα [Γ.Τ.Σ. σ. 61].

Μαρμαρίνα (ἡ)
μάρμαρον+κατάλ. -ίνα

Μαρμάρينو πλακουτσὸ χαλίκι ποὺ χρησιμοποιοῦνε κυρίως στὰ *μωσαϊκὰ* δάπεδα. Σχῆμα 258. [Παπ.Ο. σ. 212].

Μάρμαρο (τὸ)
ἀρχ. μάρμαρον

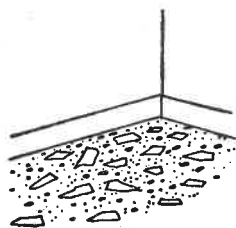
Μαρμαρόσκονη γιὰ ἐπιχρίσματα (*μαρμαρόσκονη*) || ἡ δουλεμένη μὲ τὸ τριβίδι τελευταία στρώση στὰ *τριφτὰ* ἐπιχρίσματα¹.

Μαρμαρόκολλα (ἡ)
ἀρχ. μάρμαρον+κόλλα

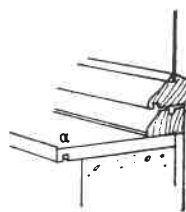
Κόλλα γιὰ κόλλημα μάρμαρων (*λιθόκολλα*).

Μαρμαροποδιὰ (ἡ)
ἀρχ. μάρμαρον+ποδέα
<ποδεῖον

Ποδιὰ ἀπὸ μάρμαρο. Σχῆμα 259.

Σχῆμα 258

Σχῆμα 259

1. Μάρμαρο ὅθ' ἀρχίσουμε ἀπὸ Δευτέρα.

Μαρμαρόσκονη (ή)

ἀρχ. μάρμαρον+κόνις

Σκόνη μάρμαρου που χρησιμοποιείται συνήθως στην τρίτη στρώση στα *τριφτά* έπιχρίσματα.

Μαρμπλεκότ

ή **μαρμπγκότ**

ἀγγλ. marble+got

Λαδομπογιά σε τοίχο με άκανόνιστες γλυφές, από έπιχρίσμα με ειδική σκόνη [Παπ.Ο. σ. 354, 475] (παλαιότερος τρόπος χρωματισμού).

Μάρτυρας (ό)

ἀρχ. μάρτυς

Οδηγός κατασκευής || ό προσωρινά σε μορφή κώνου όγκος χώματος που δέ σκάβεται, για εξακρίβωση του πραγματοποιηθέντος βάθους μιάς έκσκαφής. Σχήμα 260. [Τ.Ο., τόμ. Α΄, σ. 56] || μακρουλό μικρό κομμάτι γυαλιού (ή γύψου), που στερεώνεται δυνατά και κάθετα προς τα χείλη ρωγμής σε *φέροντα* τοίχο. Το σπάσιμο του κοματιού μετά πάροδο κάποιου χρόνου μαρτυράει συνέχιση στην καθίζηση.

Μασγαλάς (ό)

μασγαλάς <μασχαλάς <ἀρχ. μασχάλη

Ξύλινο ραβδί με σιδερένια άκρη που έχει μήκος 0,50 έως 0,80 μ. και χρησιμεύει στη διαμόρφωση σε τόρνο διάφορων σχημάτων (δοχείων κλπ. από χαλκό συνήθως), πιέζοντας το ραβδί αυτό σε περιστρεφόμενο δίσκο. Το σιδερένιο άκρο κρατούν με το χέρι και το ξύλινο άκρο του το βάζουν κάτω από τη μασχάλη (άπ' όπου και ή όνομασία). Σχήμα 261. || χαλύβδινο καρφι με ξύλινη λαβή, που χρησιμεύει για το τρόχισμα της *ξύστρας*. Σχήμα 262. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 114].

Σχήμα 260

Σχήμα 261

Σχήμα 262

Μασγάλι (τό)

ἀρχ. μασχάλη

Τρυπόξυλο [Μπ.Ο. σ. 44, 49].

Μασίφ (ό, ή, τό)

γαλλ. massif

Ο κατασκευασμένος από μονοκόματο ύλικό (*άτόφιος*) || ό στερεός.

Μάσκα (ή)λατ. *masca*

Τοίχος με καμπύλη μορφή || σημεία που πατάει τόξο. Σχήμα 263. [Γ.Τ.Σ. σ. 29].

Μάσκουλο (τò)βενετ. *mascolo*

Μεγάλος εξωτερικός σιδερένιος στροφέας πόρτας ή παράθυρου, που έχει γίνει με τò χέρι (γύφτικος). Σχήμα 264. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 300].

Μαστίχα (ή)

μετγν. μαστίχη

Υλικò από διάφορα συστατικά για στοκάρισμα σε επιφάνειες ή κλείσιμο άρμών (διαστολή).

Μαστοράντζα (ή)

μάστορας

Η τάξη τών τεχνιτών.

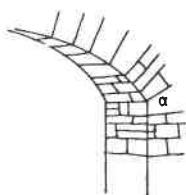
Μάστορας (ò)μαΐστωρ <λατ. *magister*

Τεχνίτης || òδηγòς μιàs κατασκευής (òδηγòς σοβάδων κλπ.) [Γ.Τ.Σ. σ. 40, 55 και Μπ.Ξ.Ξ. σ. 255] || δοϋλος [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 90].

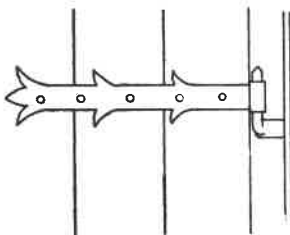
Μαστòς (ò)

άρχ. μαστòς

Μικροϋ μήκους σωλήνας, με εξωτερικès βόλτες, που χρησιμεϋει για τή σύνδεση σιδερένιων σωλήνων. Σχήμα 265.

Σχήμα 263

Σχήμα 264

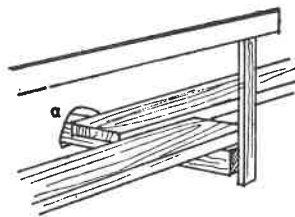
Σχήμα 265

Μασχαλότρυπα

ή μασγαλότρυπα (ή)

άρχ. μασχάλη+τρώω

Τρύπα σε τοίχο για να περνάνε και να πατάνε òριζόντια ξύλα σκαλωσιάς. Σχήμα 266. [Γ.Τ.Σ. σ. 25 και 'Αγ.'Οδ.Οίκ. σ. 28].

Σχήμα 266

Μάτ (òαλοπίνακας)γαλλ. *mat*

Διαφòτιστο θαμπò τζάμι [Σοφ.Τ.Κ. σ. 283 και Παπ.Ο. σ. 99].

Μάτι (τὸ)
ὀμμάτιον <ἀρχ. ὄμμα

Τρύπα σὲ ξύλινο ἢ σιδερένιο πλαίσιο (συνήθως ὀρθογώνια)¹. Σχῆμα 267. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 254, 282] || διάκενο σιδερένιου πλέγματος || κενὸ δύο ὑποστυλωμάτων καὶ τοῦ δοκαριοῦ ποῦ πατάει σ' αὐτά. Σχῆμα 268.

Ματίζω
οὐσ. μάτιση

Κολλάω || αὐξάνω [Παπ.Ο. σ. 118] || προσθέτω.

Ματικάπι (τὸ)
τουρκ. matkap

Μαντικάπι.

Μάτιση (ἡ)
ἰταλ. matassa

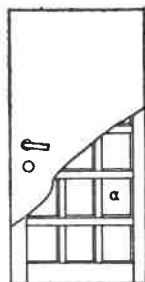
Συγκόλληση || σημεῖο κολλήματος || ἄρμος [Γ.Τ.Σ. σ. 78].

Μάτισμα (τὸ)
ματίζω

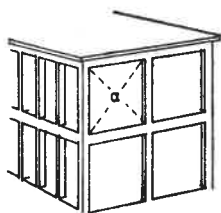
Συγκόλληση || σημεῖο συγκόλλησης || ἄρμος [Λ.Ξ. σ. 202].

Ματρακάς ἢ μαντρακάς (ὁ)
ἀραβ. mitragah.

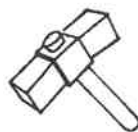
Κοντὸ καὶ σχετικῶς ὀγκῶδες σιδερένιο σφυρὶ *μαρμαρά*, ἢ γιὰ εἰδικές λιθοδομές, μὲ τετράγωνα κεφάλια καὶ μικροῦ μήκους λαβή. Σχῆμα 269. [Παπ.Ο. σ. 10 καὶ 'Ορλ.Π. 'Εργ. σ. 335]. (Χρησιμοποιεῖται καμιά φορά καὶ ξύλινο σφυρὶ μὲ κεφάλι σὰν κῶνος).

Σχῆμα 267

Σχῆμα 268

Σχῆμα 269

Σχῆμα 270

Ματσακόνι (τὸ)
ἀγν. ἔτυμ.

Εἰδικὸ σφυρὶ γιὰ τὸ ξεκόλλημα σκουριάς ἢ παλιῶν χρωματισμῶν ἀπὸ σιδερένιες ἐπιφάνειες [Λ.Δ.Υ. τόμ. Β', σελ. 348].

Ματσιπέτι (τὸ)
τουρκ. masbut = σταθερὸς

Γεῖσο.

Ματσόλα (ἡ)
ἰταλ. mazzuolo

Ξύλινο σφυρὶ σὲ μορφή *κόπανου*, ποῦ χρησιμοποιεῖται γιὰ ξυλουργικές, ὑδραυλικές, καὶ λεπτές ἐργασίες ἀπὸ τὸ *μαρμαρά*. Σχῆμα 270. ['Ορλ. Π. 'Εργ. σ. 331 καὶ 'Ορλ.Υ.Δ. σ. 55] || λαστιχένιο σφυρὶ.

1. Τὰ μάτια τῆς πρεσαριστῆς πόρτας θὰ εἶναι 20×20 (τοῦ πλαισίου ποῦ κολλᾶνε τὸ κόντρα-πλακέ).

Μαῦροι (σωλήνες) (οἶ)
μετγν. μαῦρος <ἀμαυρός

Σιδερένιοι σωλήνες χωρίς γαλβάνισμα για νερό, παροχέτευση φωταέριου, ή για θέρμανση || σωλήνες από λαμαρίνα για άπαγωγή καυσαερίων σόμπας || μαῦροι βαρέως τύπου με παχιά τοιχώματα άνω τῶν 2,5 χλστ.

Μαῦρο τσιμέντο (τὸ)
ἀρχ. άμαυρός-τσιμέντο

Κοινό τσιμέντο [Λ.Δ.Υ. τόμ. Α', σ. 426].

Μαχαίρι (μπουλντόζας) (τὸ)
μεσν. μαχαίριν <ἀρχ. μάχαιρα

Τὸ βαρὺ χαλύβδινο ἐξάρτημα ποὺ εἶναι στὸ μπροστινὸ μέρος τῆς *μπουλντόζας* καὶ σκάβει κόβοντας.

Μαχαιρωτὸς διακόπτης (ὁ)
ἀρχ. μάχαιρα - νεοτ. διακόπτης

Βάλτερ διακόπτης.

Μαχιάς (ὁ)
ἀρχ. μαχλάς -άδος=χαίτη

Ράχη στέγης (ὑπέρτονος). Σχῆμα 271. [Γ.Τ.Σ. σ. 87 καὶ Παπ.Ο. σ. 365].

Μέγγενη (ἦ)
τουρκ. mengene

Σιδερένιος (συνήθως) σφιγκτήρας, στερεωμένος ἐπάνω σὲ τραπέζι ἐργασίας (*σιδερά, μαρακοῦ* κλπ.), ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὴν ἀκίνητοποίηση διάφορων κομματιῶν κατὰ τὴν ἐπεξεργασία τους. Σχῆμα 272.

Μέλωμα (τὸ)
μελώνω

Πύκνωση πολτοῦ (σὲ χρῶμα, κονίαμα) [Παπ. Ο. σ. 210].

Μελώνω
ἀρχ. μέλι

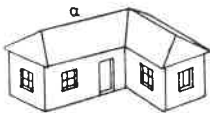
Δημιουργῶ πύκνωση πολτοῦ.

Μεντεσὲς (ὁ)
τουρκ. mentese

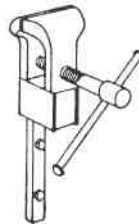
Μικρὸς στροφέας. Σχῆμα 273. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 299 καὶ Παπ.Ο. σ. 270].

Μερεμέτι (τὸ)
τουρκ. meramet

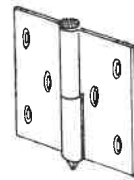
Μικροεπισκευή [Γ.Τ.Σ. σ. 39 καὶ Παπ.Ο. σ. 199]. || μικροεργασία.

Σχῆμα 271

Σχῆμα 272

Σχῆμα 273

Μερεμετίζω
οὐσ. μερεμέτι

Κάνω μικροεπισκευές¹.

Μεροκαματιάρης (ὀ)
μεροκάματο

Ἡμερομίσθιος τεχνίτης ἢ ἐργάτης.

Μεροκάματο (τὸ)
ἀρχ. ἡμέρα + κάματος

Ἡμερομίσθιο.

Μέσα βόλτα (ἦ)
μεσν. μέσα - ἰταλ. volta

Ἐξάρτημα γιὰ σύνδεση σιδερένιων σωλήνων (παροχῆς νεροῦ) μὲ ἐσωτερικὲς βόλτες γιὰ τὴ σύνδεση.

Μέσα-ἔξω
μεσν. μέσα-ἔξω <ἀρχ. ἔξω

Καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς [Γ.Τ.Σ. σ. 85].

Μέσα περασιά (ἦ)
μεσν. μέσα - πέρασις <ἀρχ. περῶ

Γραμμὴ παράλληλη μὲ ἄλλη (τοῦ κτήριου ἢ μὲ οἰκοδομικὴ κατασκευὴ) καὶ πρὸς τὰ μέσα².

Μεσάρι (τὸ)
ἀρχ. μεσαῖος

Μεσότοιχος || ἐνδιάμεσος τοῖχος, κυρίως *δρομικός*.

Μεσοκάσι (τὸ)
ἀρχ. μέσον > μέσο + ἰταλ. cassa

Μπουγιου(ν)τρούκι [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262-291 καὶ Παπ. Ο. σ. 265].

Μεσοχώρι (τὸ)
ἀρχ. μέσον > μέσο + χωρίζω

Μεσότοιχος || ἐνδιάμεσος τοῖχος οἰκοδομῆς (συνήθως *δρομικός*).

Μετάλ-ντεπλουαγιέ (τὸ)
γαλλ. métal-déployé

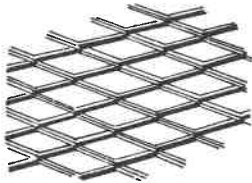
(Ἐκτατὸ) ἔλασμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο παράγεται σιδερένιο πλέγμα μὲ τρύπες σὰν ρόμβους. Σχῆμα 274. [Γ.Τ.Σ. σ. 41, 75 καὶ Παπ.Ο. σ. 95].

Μετζαλούνα
ἢ **μετζαλούδα (ἦ)**
ἰταλ. mezzaluna = ἡμισέληνος

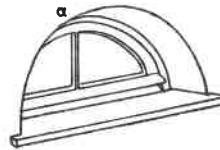
Ἐπάνω μέρος παράθυρου μὲ ἡμικυκλικὴ ἢ καμπύλη μορφή. Σχῆμα 275.

Μὲ τὸ κλειδί
προθ. με - ἀρχ. κλείς

Ἄνμπλόκ.

Σχῆμα 274

Σχῆμα 275

1. Οἱ σοβάδες πρέπει νὰ μερεμετιστοῦν.
2. Τὰ κουφώματα θὰ μποῦν μέσα περασιά τοῦ τοῖχου.

Μήτρα (ή)
ἀρχ. μήτρα

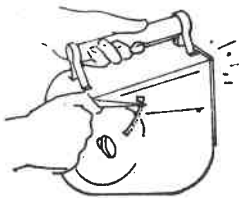
Τύπος, μέσα στον οποίο χύνεται σε υγρή κατάσταση ένα υλικό, όπως π.χ. χαλκός ή μόλυβι κλπ. || *φωλιά*: μικρός κύλινδρος από πορσελάνη μέσα στον οποίο τοποθετείται ασφάλεια ηλεκτρικής γραμμής.

Μηχανάκι (τό)
μηχανή+καταλ. -άκι

Χειροκίνητο μηχανήμα που χρησιμεύει για την κατασκευή *πεταχτών* επιχρισμάτων. Σχήμα 276.

Μηχανή (ή)
ἀρχ. μηχανή

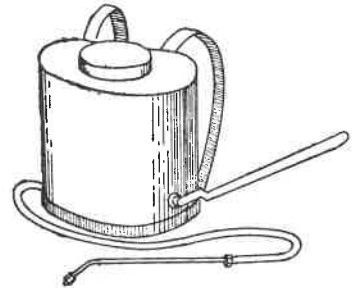
Κάθε μηχανή επεξεργασίας ξύλου, μάρμαρου κλπ. (για κόψιμο, για άνοιγμα τρύπας κλπ.)¹ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 165 κ.έ.] || μηχανή για λείανση μωσαϊκών. Σχήμα 277. || μηχανή που κάνουν υδροχρωματισμούς με ψεκασμό. Σχήμα 278.

Σχήμα 276

Σχήμα 277

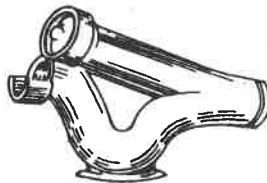
Σχήμα 278

Μηχανισμός (ό)
ἀρχ. μηχανή

Κάθε μηχανισμός οικοδομικού μέλους (μηχανισμός *συρτής πόρτας*, μηχανισμός παράθρου ρολοῦ κλπ.).

Μηχανοσίφωνας (ό)
ἀρχ. μηχανή+σίφων

Παγίδα (*σιφώνι*) που τοποθετείται στο γενικό αγωγό αποχέτευσης κτήριου πριν από το βόθρο ή τον ύπόνομο. Σχήμα 279.

Σχήμα 279

1. Έστειλα τα ξύλα στη μηχανή να τα τρυπήσει. Το κούφωμα αυτό έχει δέκα λεπτά μηχανή (επεξεργασία στη μηχανή).

Μίκα (ή)
ιταλ. mica

Μαρμαρυγίας || *μίκα άερισμοῦ*: σωλήνας άερισμοῦ άγωγοῦ άκαθάρτων, ποῦ ἔχει στοῦ άκρο κινητὸ φύλλο μαρμαρυγία. Σχήμα 280. [Ε.Υ. Ε. σ. 6 καὶ Παπ.Ο. σ. 434, 441].

Μικροαυτόματος (ό)
άρχ. μικρὸς+άρχ. αὐτόματος

Αὐτόματος μὲ μικρὲς διαστάσεις, ἑπάνω σὲ ἡλεκτρικὸ *ταμπλό*.

Μικροτηλέφωνο (τὸ)
άρχ. μικρὸς+γαλλ. téléphon

Ἐσωτερικὸ τηλέφωνο σὲ κτήριο ποῦ δὲν ἐπικοινωνεῖ μὲ τὰ τηλέφωνα τῆς πόλης [Τ.Ε.Ε. σ. 228].

Μίνα (ή)
ιταλ. mina

Ἐπόγειος στοὰ || *τρύπα φουρνέλου*.

Μιναδόρος (ό)
ιταλ. minatore

Ἐργάτης ποῦ κάνει ὑπόγειες στοῦς || ἔργατης ποῦ ἀνοίγει *φουρνέλα*.

Μινιάρισμα (τὸ)
ρ. μινιάρω

Ἐργασία βαψίματος μὲ *μίνιο*.

Μινιάρω
ιταλ. miniare

Βάφω μὲ *μίνιο*¹.

Μίνιο (τὸ)
ιταλ. minio

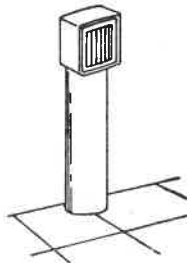
Κόκκινο ἐλαιόχρωμα γιὰ βάψιμο σιδερένιων κατασκευῶν, ποῦ συνίσταται ἀπὸ ὀξειδιο τοῦ μολυβιοῦ [¹Αγ. Ὁδ.Οίκ. σ. 28 καὶ Παπ.Ο. σ. 458].

Μινιὸν ἀσφάλεια (ή)
γαλλ. mignon - ἀσφάλεια

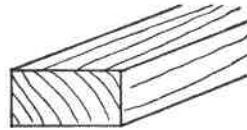
Μικρὴ ἡλεκτρικὴ ἀσφάλεια γιὰ ἡλεκτρικὰ κουδούνια κλπ.

Μισοκάδρονο (τὸ)
άρχ. ἥμισυς >μισὸ+ιταλ. quadrone

Πριονιστὴ ξυλεία σὲ ὀρθογώνιες διατομὲς καὶ πλευρὲς μὲ σχέσηη 1/2. Σχήμα 281. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 41].

Σχήμα 280

Σχήμα 281

1. Οἱ σιδεριὲς θὰ μινιαριστοῦν.

Μισοκολυμπητό (τό)
 ἄρχ. ἡμισυς+κολυμβῶ

Μισόταβλα (ἦ)
 ἄρχ. ἡμισυς+λατ. tabula

Μισοχάραγμα (τό)
 ἄρχ. ἡμισυ+χάραγμα
 <χαράσσω

Μισοχαραχτός (ό, ἦ, τό)
 ἄρχ. ἡμισυ+χαράσσω

Μοκέτα (ἦ)
 γαλλ. moquette

Μόλι (τό)
 τουρκ. moloz

Σύστημα διάστρωσης ἐπάνω σὲ πεταύρωση, βυζαντινῶν κεραμιδιῶν, κατὰ τὸ ὅποιο ὁ καλυπτήρας τῶν κεραμιδιῶν δὲ γεμίζει ὀλόκληρος μὲ κονίαμα. Σχῆμα 282.

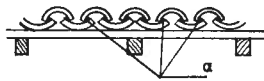
Πέταυρο (σανίδα) μὲ πάχος 18 χιλ. [Γ.Τ.Σ. σ. 75 καὶ Παπ.Ο. σ. 86].

Ἐγκοπὴ μέχρι τὰ μέσα τοῦ πάχους μιᾶς ράβδου, γιὰ σύνδεσή της μὲ ἄλλη, μὲ ἀνάλογη ἐγκοπὴ. Σχῆμα 283. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 234].

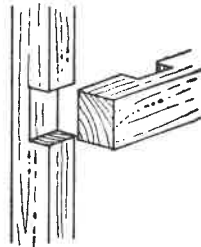
Αὐτὸς ποὺ συνδέεται κατὰ τὸ σύστημα *μισοχάραγμα*.

Ταπέτο ἀπὸ συνθετικὸ συνήθως ὑλίκο, γιὰ τὴν κάλυψη ὅλης τῆς ἐπιφάνειας χώρου.

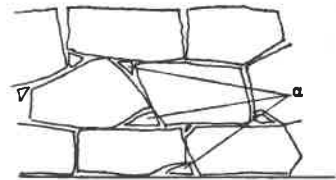
Μικρὴ πέτρα γιὰ συμπλήρωση ἀργολιθοδομῆς (λατύπη). Σχῆμα 284. [Γ.Τ.Σ. σ. 24, 27, 30].

Σχῆμα 282

Σχῆμα 283

Σχῆμα 284

Μολυβδοκόλληση (ἦ)
 ἄρχ. μόλυβδος+κολλῶ

Μολυβδοσίφωνι (τό)
 ἄρχ. μόλυβδος+σίφων

Μολυβήθρα (ἦ)
 ἄρχ. μόλυβδος

Μολύβι πλάκα (ἦ)
 ἄρχ. μόλυβδος - πλάξ

Μολυβοκρύσταλλο (τό)
 ἄρχ. μόλυβδος+κρύσταλλος

Συγκόλληση μὲ *καλαί*.

Σιφώνι σὲ ὑδραυλικὸ ὑποδοχέα ἀπὸ μολύβι (σὲ δάπεδο).

Λιναίη.

(*Τῆς πεντάρας, τῆς δεκάρας, τοῦ τάληρου*). Πλάκα ἀπὸ μολύβι σὲ διάφορα πάχη, ἀπὸ τὴν ὁποία γίνονται σωληνώσεις καὶ διάφορα εἰδικὰ κομμάτια στὶς ἀποχετεύσεις.

Κρύσταλλο ἀπὸ μολυβδοῦχο γυαλί γιὰ βιτρίνες καταστημάτων (καὶ καθρέφτες) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 222].

- Μόλωμα (τὸ)**
ρ. μολώνω
Γέμισμα ἐσωτερικῶν κενῶν σὲ τοιχοποιῖα μὲ μικρὲς πέτρες (*μόλια*).
- Μολώνω ἢ μολιάζω**
τουρκ. moloz
Γεμίζω ἐσωτερικὰ κενὰ σὲ τοιχοποιῖα μὲ μικρὲς πέτρες ἢ συμπληρώνω κάποιον κενό.
- Μονόκλωνος (ἀγωγὸς) (ὁ)**
ἀρχ. μόνος+μετρν. κλωνίον
Σύρμα ἠλεκτρικοῦ ποῦ ἔχει ἓνα μόνο (πόλο) καλώδιο [Τ.Ε.Ε. 187].
- Μονομπλόκ (τὸ)**
ἀρχ. μόνος >μόνο+ἀγγλ. block
Ὑπόσωση κατασκευὴ ἀπὸ σκυρόδεμα [Παπ. Ο. σ. 158, 160] ἢ τοίχωμα ἀπὸ σκυρόδεμα (ὀπλισμένο ἢ ὄχι).
- Μονόπατος (ὁ, ἡ, τὸ)**
ἀρχ. μόνος+πάτος
Μονώροφος.
- Μονόριχτη (στέγη) (ἡ)**
ἀρχ. μόνος+ρίπτω
Στέγη μιᾶς κλίσης. Σχῆμα 285. [Παπ.Ο. σ. 365 καὶ Λ.Ξ. σ. 94].
- Μονόσπιτο (τὸ)**
ἀρχ. μόνος+λατ. hospitium >μονὸ+σπίτι
Σπίτι ἀπὸ ἓνα δωμάτιο.
- Μονόστηλο σῶμα (καλοριφέρ) (τὸ)**
ἀρχ. μόνος+στήλη-σῶμα
Σῶμα κεντρικῆς θέρμανσης μὲ μία μόνο κατακόρυφη στήλη νεροῦ μέσα του [Τ.Ε.Ε 156].
- Μονόφυλλος (ὁ, ἡ, τὸ)**
ἀρχ. μόνος+φύλλον
Αὐτὸς ποῦ ἔχει ἓνα (ἀνοιγόμενο) φύλλο (γιὰ πόρτες ἢ παράθυρα) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 265].

Σχῆμα 285

- Μοντάρισμα (τὸ)**
ρ. μοντάρω
Συναρμολόγησις [᾿Αγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 26 καὶ Παπ. Ο. σ. 239].
Συναρμολογῶ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 277].
- Μοντάρω**
ἰταλ. montare
- Μοντέλο (τὸ)**
ἰταλ. modello
Ὑπόδειγμα, σὲ φυσικὲς συνήθως διαστάσεις, κάποιας κατασκευῆς [᾿Αγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 25].
- Μοντσάρζ (τὸ)**
γαλλ. monte-charge
Ἀναβατήρας γιὰ ἀντικείμενα [Τ.Ε.Ε. σ. 241].

Μόνυαλ (τὸ)
ὄνομ. Μόνυαλ

Θερμομονωτικό και ἠχομονωτικό ὑλικὸ σὲ πλάκες ἀπὸ γυαλοβάμβακα ἢ ἴνες γυαλιοῦ.

Μόνωση (ἡ)
ἀρχ. μονῶ

Ἀπομόνωση.

Μοριοσανίδα (ἡ)
ἀρχ. μόριον+σανίς

(Νεοπὰν). Σανίδα ἀπὸ ροκανίδια, ξυλαράκια, καλάμια, ἄχυρα καὶ ἄλλα φτηνὰ φυτικά προϊ-
όντα, ποὺ γίνονται πολτός καὶ σὲ συνέχεια ἀναμιγνύονται μὲ κόλλες καὶ ἀφοῦ πιεστοῦν
δυνατὰ γίνονται πλάκες [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 81].

Μόρσα (ἡ)
ἰταλ. morsa=πέτρα ποὺ ἐξέχει

Κομμάτι ἀπὸ σμύριδα σὲ *στελιάρι*, μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ λείανση στὰ μωσαϊκὰ δάπεδα. Σχῆ-
μα 286 (χρῆση παλαιότερα).

Μορσάκι (τὸ)
ἰταλ. morsa >μόρσο+κατάλ.
-άκι

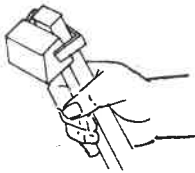
Μικρὸ *μόρσο* (κυρίως στὰ ἐπιπλα) || μικρὴ *μόρσα* γιὰ λείανση μωσαϊκῶν (κυρίως *σοβατε-
πιῶν*).

Μορσαρότρυπα (ἡ)
μόρσο+τρύπα <ἀρχ. τρύω

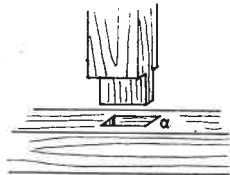
Τρύπα μὲ ὀρθογώνιο διατομὴ γιὰ τὴν προ-
σαρμογὴ τοῦ *μόρσου*. Σχῆμα 287.

Μόρσο (τὸ)
λατ. morsus=δάγκωμα

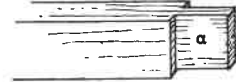
Διαμόρφωση γλώσσας στὸ ἄκρο ξύλου, γιὰ
προσαρμογὴ σ' αὐτὴν ἀντίστοιχης τρύπας ἄλ-
λου κομματιοῦ, γιὰ σύνδεση. Σχῆμα 288. [Γ.
Τ.Σ. σ. 73, 74 Ἀγ. Ὁδ. Οἰκ. σ. 25, Παπ.Ο. σ.
230, 234 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 234 κ.έ.].

Σχῆμα 286

Σχῆμα 287

Σχῆμα 288

Μόστρα (ἡ)
ἰταλ. mostra

Πρόσοψη σὲ κτήριο || πρόσοψη ἐνὸς κτηρίου
ποὺ φαίνεται περισσότερο || δεῖγμα μιᾶς κα-
λῆς κατασκευῆς.

Μουζλούκι (τὸ)
τουρκ. musluk

Ἵδρорρόη.

Μουντὸς (ὁ, ἡ, τὸ)
ἀρχ. μυνδὸς

Σκοῦρος (θαμπός).

Μουρέλο (τò)
ιταλ. murello

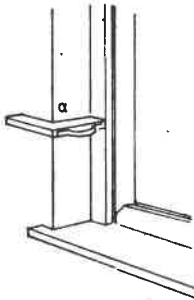
Ξύλινη πήχη σε σχήμα Γ, που χρησιμεύει σαν *όδηγος* στην επίχριση σε παραστάδες κουφωμάτων. Σχήμα 289. [Γ.Τ.Σ. σ. 38 και Παπ. Ο. σ. 188] || πλάγιες πλευρές κομματιού μάρμαρου || προσκείμενες στο *πρόσωπο* πέτρας πλευρές της || μικρή έσοχη ταινίας σε επίχρισμα.

Μουτσούνα (ή)
βενετ. musona

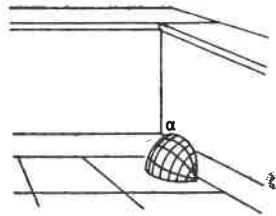
Προφυλακτήρας από σιδερένιο πλέγμα κατά της διέλευσης ούσιων, στο στόμιο ύδρορροής. Σχήμα 290.

Μούφα (ή)
γερμ. muffe

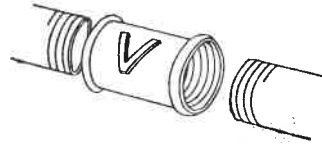
Σιδερένιος σύνδεσμος για σιδηροσωλήνες (ή για σιδερένιες ράβδους), σε μορφή μικρού σωλήνα, με έσωτερικά σπειρώματα (*βόλτες*), που χρησιμεύει σαν κατά μήκος σύνδεσμός τους. Σχήμα 291. [Γ.Τ.Σ. σ. 91, 92 και Παπ.Ο. σ. 414, Τ.Ε.Ε. σ. 22] || όμοιος σύνδεσμος για χαλυβοσωλήνες σε ήλεκτρικες εγκαταστάσεις.

Σχήμα 289

Σχήμα 290

Σχήμα 291

Μούφα άριστερή (ή)
γερμ. muffe - άριστερός
<άρχ. άριστερός

Μούφα που έχει σπείρωμα (*βόλτα*) μιās διεύθυνσης, στο μισό του μήκους της και άλλης διεύθυνσης στο άλλο μισό [Παπ.Ο. σ. 414].

Μούφα δεξιά (ή)
γερμ. muffe - δεξιός
<άρχ. δεξιός

Μούφα για σωληνώσεις με σπείρωμα (*βόλτα*) μιās κατεύθυνσης έσωτερικά σε όλο το μήκος της [Παπ.Ο. σ. 414].

Μουφοπροστόμιο (τò)
γερμ. muffe+προθ. πρό+
στόμιο <άρχ. στόμιον

Μικρός σιδερένιος σωλήνας για επιμήκυνση, σε μορφή *μούφας* περίπου. Σχήμα 292.

Σχήμα 292

Μπαγάς (ό)

τουρκ. bag=σύνδεσμος

Κομμάτι ξύλου, μικρό σε μήκος που χρησιμεύει για καλύτερη σύνδεση δύο ξύλινων ὀρθοστατῶν που συνδέονται κατά τὸ μήκος τους καὶ ἀποτελοῦν ἓνα στήριγμα. Τὸ κομμάτι κερφώνεται σὲ ἐπαφή μὲ τὴν κάτω ἄκρη τοῦ ὀρθοστάτου πὸ εἶναι ἀπὸ ἐπάνω (μεγάλος *κόντρα-τάκος*). Σχῆμα 293. (Μπ.Ο. σ. 44)

Μπαγδατι (ή) ἢ (τό)

τουρκ. bagdadi

Σειρὰ ἀπὸ παράλληλες καὶ σὲ ἀπόσταση ξύλινες πῆχες, γιὰ διαμόρφωση σκάρας γιὰ *σοβάτισμα*. Σχῆμα 294. [Λ.Ξ. σ. 15] || ὀλόκληρο τὸ στρώμα ἀπὸ τὶς πῆχες καὶ τὸ ἐπίχρισμα || ἐπιχρισμένος ξυλότοιχος [Γ.Τ.Σ. σ. 82, Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 186].

Μπαγδατόπηχη (ή)

μπαγδατι+πήχη

Πήχη ἀπὸ ξύλο, γιὰ διαμόρφωση σκάρας γιὰ ἐπίχριση [Γ.Τ.Σ. σ. 75 καὶ Παπ.Ο. σ. 86, 162].

Μπαγδατότοιχος (ό)

μπαγδατι+τοίχος

Τοίχος ἀπὸ καδρόνια καὶ *μπαγδατι* [Παπ.Ο. σ. 162].

Μπαγιονέτα (λάμπα) (ή)

γαλλ. baïonnette=λόγχη

Σύστημα γιὰ συγκράτηση ἠλεκτρικῆς λάμπας σὲ λυχνολαβή, μὲ ἐξέχοντες μικροὺς ἄξονες στὴ λάμπα καὶ ἔσοχες στὸ σημεῖο προσαρμογῆς || *λάμπα μπαγιονέτα*.

Πάγκος [Ὁρλ.Π. Ἔργ. σ. 330].

Μπάγκος (ό)

ιταλ. banco

Στρώμα στὸ κάτω μέρος φύλλου πόρτας, γιὰ ἐνίσχυση. Σχῆμα 295. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 288].

Μπάζα (ή)

ιταλ. base=βάση

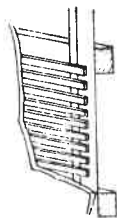
Ἀπορρίματα [Γ.Τ.Σ. σ. 45 καὶ Μπ.Ο. σ. 48] || μεταφερόμενα γεώδη ὑλικά [Σοφ.Τ.Λ. σ. 74].

Μπάζα (τά)

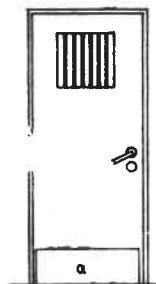
ιταλ. base

Σχῆμα 293

Σχῆμα 294

Σχῆμα 295

Μπαζαδόρος (ό)

μπάζα+καταλ. -δόρος

Μπαζώνω

ούσ. μπάζα

Μπαϊπας (τό)

άγγλ. by-pass

Μπακίρι (τό)

τουρκ. bakir

Μπακιρώνω

ούσ. μπακίρι

Μπακλαβωτή ή**μπακλαβαδωτή (λαμαρίνα) (ή)**

τουρκ. baklava

Μπακλαβωτό σύρμα (τό)

τουρκ. baklava

Μπάλα (ή)

ιταλ. balla

Μπαλαδόρος (ό)

μπάλα+καταλ. -δόρος

Μπαλαντέζα (ή)

γαλλ. baladeuse

*Οδηγός μηχανήματος που στρώνει τὰ *μπάζα* (μπουλντζάς, γκρέιντερ κλπ.).Διαστρώνω με χρώματα || ύψωνω τή στάθμη με διάστρωση από χρώματα || γεμίζω¹.

Βοηθητική διακλάδωση σε δίκτυο αερίων ή σε σωληνώσεις για ύγρα.

Χαλκός || επιχάλκωση.

Κάνω επιχάλκωση.

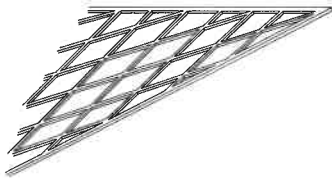
Σιδερένιο έλασμα με ραβδώσεις που είναι σαν ρόμβοι. Σχήμα 296.

Πλέγμα με τρύπες που είναι ρόμβοι.

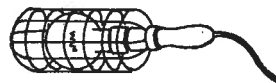
Σιδερένιο βάρος με λινάτσα, που δένονται μαζί σε σχοινί και τὸ κατεβάζουν μέσα σε καμινάδα για να καθαρίσει [Τ.Ε.Ε. σ. 163]. || σφαίρα από ύφασμα, για γυάλισμα ξύλινων επιφανειῶν [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 152, 153] || σφαίρα από μολύβι για λείανση επιφανειῶν από μάρμαρο (*στούπα*). [Παπ.Ο. σ. 12] || σιδερένια σφαίρα για καθαρισμό καπνοδόχης.

*Εργάτης που κάνει χωματοουργικές εργασίες.

Κινητή ηλεκτρική λάμπα για φώτισμα, με δικτυωτό προφυλακτήρα. Σχήμα 297.

Σχήμα 296

Σχήμα 297

1. Τὸ ὑπόγειο πρέπει νὰ μπαζωθεί.

Μπαλιὰ (ή)

ιταλ. balla

Ἐπανάληψη τῆς ἐπεξεργασίας γυαλισματος.

Μπαλκόνι (τὸ)

γαλλ. balcon <ιταλ. balcone

Ἐξώστης || πρόβολος || ἔσοχή στὸν πάτο πηγαδιοῦ.

Μπαλκονοποδιά (ή)

γαλλ. balcon+ποδιά <ποδέα <ἀρχ. ποδείον

Μαρμάρινο κατώφλι *μπαλκονόπορτας* εἰδικῆς διατομῆς (γιὰ προστασία κυρίως ἀπὸ τὸ νὰ μπαίνουν τὰ νερὰ τῆς βροχῆς). Σχῆμα 298. [Παπ.Ο. σ. 282].**Μπαλκονόπορτα (ή)**

γαλλ. balcon+πόρτα <λατ. porta

Πόρτα ἐξόδου σὲ ἐξώστη ἢ ταράτσα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 293, 301, 304].

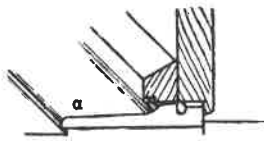
Μπάλωμα (τὸ)

ἀρχ. ἐμβάλωμα

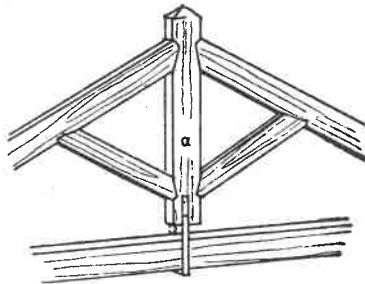
Σποραδικὴ ἐπισκευὴ *σοβὰ* || ἐπισκευὴ σὲ κακοτεχνίες.**Μπαμπὰς (ὀ)**

τουρκ. baba=πατέρας

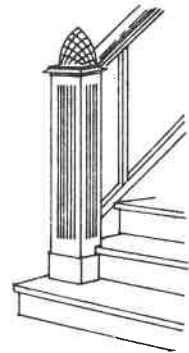
Ὄρθοστάτης ζευκτοῦ στέγης. Σχῆμα 299. [Παπ. Ο. σ. 367, Λ.Ξ. σ. 95 καὶ Ὁρλ.Ξ.Π.Β. σ. 388] || ἀκραιὸς ἢ σὲ σημεῖο ἀλλαγῆς τῆς κατεύθυνσης ὀρθοστάτης σκάλας (ἀρχιστάτης). Σχῆμα 300. [Γ.Τ.Σ. σ. 81 καὶ Παπ.Ο. σ. 356] || κατακόρυφος σιδερένιος σωλήνῳ σὲ ἑλικοειδεῖς σιδερένιες σκάλες.

Σχῆμα 298

Σχῆμα 299

Σχῆμα 300

Μπαμποῦ (τὸ)

μαλαισιακὸ bambu

Ἰνδικὸ καλάμι [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 11].

Μπανιάρια (ή)

ιταλ. bagnare=πλένω

*Μπατανόβουρτσα.***Μπάνιο (τὸ)**

ιταλ. bagno

Λουτήρας || χῶρος λουτροῦ || λουτροὸ ποῦ τοποθετοῦνται τὰ ἀντικείμενα γιὰ ἐπινικέλω-

(Μ)πάντα (ή)

ιταλ. banda <γερμ. bant

Μπάρα (ή)

ιταλ. barra

Μπαράγκα (ή)

ιταλ. baracca

Μπαρτουέλα (ή)

βενετ. bertouèla

Μπασδέκα (ή)

άγν. έτυμ.

Μπαστούνι (τό)

βενετ. bastun

Μπατανάς (ό)

τουρκ. badana

Μπατανόβουρτσα ή**μπανιέρα (ή)**

τουρκ. badana+προβ. brossa

Μπαταρία (ή)

γαλλ. batterie

Μπατάρω

ιταλ. battere

Μπατικò (τό)

τουρκ. batik

ση ή επιχρωμίωση ή επιψευδαργύρωση ή επιχάλκωση ή από αλουμίνιο για άνοδίωση.

Πλευρά (*μονόπαντος*=κατά την ίδια πλευρά, στραβός, λανθασμένος).

Σιδερένιο ραβδί || σύρτης || άκροδέκτης ήλεκτρικού πίνακα.

Παράγκα.

Γαλλικά σίδερα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 266].

Μακαράς.

Γλυφή σε μορφή στρογγυλού ραβδιού (άρχ. *άστράγαλος*, κοινώς *κρομπολόι*) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119].

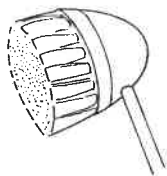
Χρωματισμός με άσβέστη, ύδροχρωματισμός.

Βούρτσα σαν σφαίρα, από ξύλο σε μακρό ξύλινο στέλεχος, πού χρησιμεύει για τούς ύδροχρωματισμούς. Σχήμα 301 [Παπ.Ο. 461].

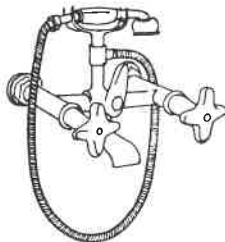
Σύστημα από βρύσες κρύου και ζεστού νερού, με άναμκτήρα (και καταιονητήρα, *ντούς*) νιπτήρα ή λουτρού. Σχήμα 302. [Παπ.Ο. σ. 428] || κατακόρυφα *καλούπια* για διαμόρφωση προκατασκευασμένων στοιχείων, τò ένα παράπλευρα στο άλλο.

Άνατρέπω (άνατρέπομαι).

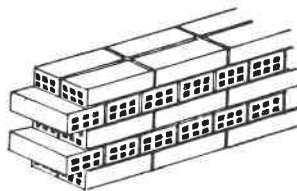
Όπτοπλινθοδομή με πάχος ίσο με τò μήκος τού τούβλου. Σχήμα 303. [Άγ. Όδ.Οίκ. σ. 40 και Παπ.Ο. σ. 149].

Σχήμα 301

Σχήμα 302

Σχήμα 303

Μπατικὸς (ὄ, ἦ, τὸ)
τουρκ. batik

Μπέκ(ο) (τὸ)
γαλλ. bec

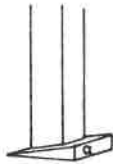
Μπέργκμαν σωλήνας (ὄ)
ὄνομ. Berckmann

Μπεσλεμὲς (ὄ)
τουρκ. besleme = ὑπηρετής

Μπετατζῆς (ὄ)
μπετόν+κατάλ. -ατζῆς

Μπετό (τὸ)
γαλλ. béton <λατ. bitumen

Μπετονιέρα (ἦ)
γαλλ. bétonnière

Σχῆμα 304

Μπετονίτης (ὄ)
ἀπὸ τὸ γαλλ. béton+κατάλ. -ίτης

Μπετονόχρωμα (τὸ)
béton+χρῶμα

Μπετοσέλ (τὸ)
γαλλ. betocel

Αὐτὸς ποὺ ἔχει μῆκος ὅσο τὸ πάχος τοίχου [Γ.Τ.Σ. σ. 25] || ὁ ἐγκάρσιος [᾿Αγ. ᾿Οδ.Οἰκ. σ. 20].

(᾿Ακροφύσιο) ψεκαστήρας.

Σωλήνας ἀπὸ λεπτὸ φύλλο ψευδάργυρου, ἐπιμολυβωμένος, μὲ ἐσωτερικὸ στρώμα ἀπὸ πισσόχαρτο, γιὰ τὴ διόδου τῶν συρματώσεων τῶν ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων (σπάνια χρησιμοποιεῖται σήμερα).

Σφῆνα κάτω ἀπὸ ὑποστήριγμα. Σχῆμα 304.

Τεχνίτης ποὺ στρώνει σκυρόδεμα || ἐργάτης ποὺ μεταφέρει ἢ ἀνακατεῖ ὑγρὸ σκυρόδεμα [Παπ.Ο. σ. 202].

Σκυροκονίαμα (ὑγρὸ ἢ σὲ στερεὴ κατάσταση) || ὄπλισμένο σκυροκονίαμα [Παπ.Μπ. σ. 1].

Μηχάνημα ποὺ ἀναμιγνύει (κυρίως γιὰ σκυρόδεμα) καὶ ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ κοῖλο περιστρεφόμενο τύμπανο μὲ πτερύγια καὶ μέσα στὸ ὅποιο τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀνάμιξη ὑλικά. Σχῆμα 305. [Σοφ.Τ.Κ. σ. 160, ᾿Αγ. ᾿Οδ. Οἰκ. σ. 18 καὶ Παπ.Ο. σ. 57].

Σχῆμα 305

Κολοειδῆς ἄργυλος, ποὺ ἀπορροφᾷ μεγάλες ποσότητες νεροῦ καὶ διογκώνεται [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α΄, σ. 191].

Τσιμεντόχρωμα.

Ἐλαφρὸ μπετόν μὲ κυψέλες στὴ μάζα του, ποὺ χρησιμοποιεῖται σὲ θερμομονώσεις [Τ.Ο., τόμ. Β΄, σ. 113].

(Μ)πετούγια (ή)

γαλλ. béquille

Σιδερένια χειρολαβή [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 296] || σιδερένια χειρολαβή κλειδαριάς. Σχῆμα 306 (καὶ ἀπὸ ἀλουμίνιο ἢ πλαστικό).

Μπετοφόρμ (τὸ)

ὄνομ. Betoform

Πέτωμα γιὰ ξυλότυπους σκυροδέματος ἀπὸ εἰδικὸ *κόντρα-πλακέ*.**Μπίγα (ή)**

γαλλ. bigue

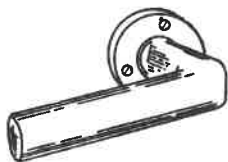
Τροχαλία ἢ πολύσπαστο στὴν κορυφὴ τρίποδα. Σχῆμα 307. [Παπ.Ο. σ. 9 καὶ Μπ.Ο. σ. 65].

Μπιζουτάρισμα (τὸ)

γαλλ. biseauter

Ἐπεξεργασία στὶς ἄκρες τῆς περιμέτρου πλακῶν, πινάκων, τζαμιῶν κλπ., μὲ λέπτυνση τοῦ πάχους τους, μὲ λοξὴ ἐγκοπή (*ζέχυμα*) || λοξὴ ἐγκοπή.**Μπιζουτὲ**

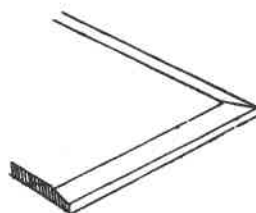
γαλλ. biseauté=κομμένος στὸ ἄκρο λοξὰ (κυρίως σὲ κρύσταλλα)

Περιμετρικὴ ἐπιφάνεια σὲ πίνακα ἢ πλάκα μὲ ἐπεξεργασία μὲ *μπιζουτάρισμα*. Σχῆμα 308. || τζάμια διαφώτιστα, μὲ κανονικὰ γεωμετρικὰ σχήματα στὴ μιὰ ὄψη [Σοφ.Τ.Κ. σ. 283].

Σχῆμα 306

Σχῆμα 307

Σχῆμα 308

Μπίλια (χρῶμα) (ή)

ἰταλ. biglia

Χρωματισμὸς ἀσπροκίτρινος (χρῶμα κόκκαλου).

Μπινὶ (τὸ)

τουρκ. bünye

Πήχη ποὺ καλύπτει ἄρμό, ὀρθογώνια ἢ σὲ ἡμικυκλικὴ διατομή. Σχῆμα 309 [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262, 283, 297, Γ.Τ.Σ. σ. 65 καὶ Παπ.Ο. σ. 240, 300].

Μπιντὲς (ὁ)

γαλλ. bidet

(Πυγόλουτρο). [Παπ.Ο. σ. 411, 432].

Σχῆμα 309

Μπλάκ (τὸ)

ἀγγλ. black

(Ύγροπισσα).

Μπλάκ-άντ-Ντέκερ (τὸ)

ὄνομ. Black and Decker

Ἡλεκτροκίνητο ἐργαλεῖο τοῦ χεριοῦ, γιὰ ξυλουργικὲς μᾶλλον ἐργασίες. Κυρίως εἶναι τρυπάνι (ἡλεκτροδράπανο), ποῦ μὲ τὴν τοποθέτηση ἐπάνω του εἰδικῶν ἐξαρτημάτων γίνεται *δισκοπρίονο*, *σβουράκι*, *πλάνη* καὶ ἄλλα.**(Μπλεδίζω) μπλεδίζει**

γαλλ. bleu

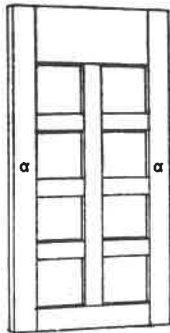
Ἔχει κυανὴ (μπλὲ) ἀπόχρωση.

Μπλερὸ (τὸ)

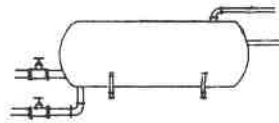
γαλλ. blaireau

Εἶδος *σουμαδόρου*, μὲ πολὺ λεπτὴ τρίχα (κάστορα), καὶ χρησιμεύει γιὰ ἐλαιοβαφές, ἀπομιμήσεις καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν περισσευμάτων σὲ βαφὴ χρυσοῦ.**Μπλόκ (τὸ)**

ἀγγλ. block

Συμπαγὲς τεχνητὸ στοιχεῖο, μεγάλο μᾶλλον σὲ διαστάσεις (συνήθως 60X50 ἐκ.) καὶ μὲ πάχος 6-8 ἐκ., γιὰ χτίσιμο τοίχου, ἀπὸ ὑλικά τὰ ὁποῖα ἔχουν βάση τὸ γύψο καὶ ποῦ εἶναι συχνὰ σοβατισμένο καὶ ἀπὸ τὶς δύο ἐπιφάνειές του. Συνδέεται τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο μὲ κόλλα καὶ εἶδος *γκινισιάς*, καὶ χτίζονται μὲ αὐτὰ σχετικὰ γρήγορα χωρίσματα χώρων.

Σχῆμα 310

Σχῆμα 311

Μπό(γ)ι (τὸ)

τουρκ. boy=ὕψος

Ὄρθιο τμήμα *κάσας* σὲ *κούφωμα* ἢ πλαίσιο φύλλου. Σχῆμα 310. [Γ.Τ.Σ. σ. 83, 84 καὶ Παπ.Ο. σ. 234, 271].**Μπογιά (ἡ)**

τουρκ. boya

Χρῶμα ἢ ἐλαιόχρωμα (*λαδομπογιά*).**Μπογιατζής (ὁ)**

τουρκ. boyacı

Τεχνίτης χρωματισμῶν [Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 256]

Μπογιατίζω

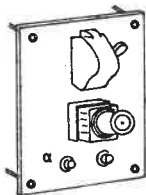
οὐσ. μπογιά

Χρωματίζω ἢ βάφω μὲ *λαδομπογιά*.**Μπόϊλερ (τὸ)**

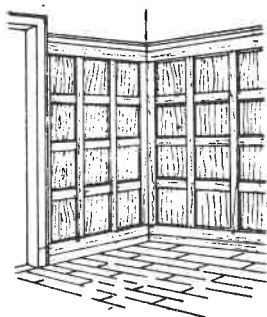
ἀγγλ. boiler

Δοχεῖο ἰσχυρῆς κατασκευῆς, ἀπὸ σιδερένιο ἔλασμα, γιὰ θέρμανση νεροῦ. Σχῆμα 311.

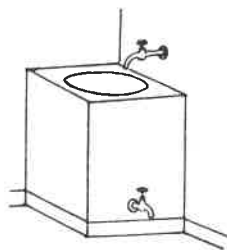
- Μπόμπα (ή)**
ιταλ. bomba
(Κινητό αεροφυλάκιο). Χαλύβδινο κλειστό δοχεῖο, με παχιά τοιχώματα, για αποθήκευση αερίων (όξυγόνου, υδρογόνου κλπ.), *μουκάλια*.
- Μπομπότα (ή)**
βενετ. bobotta
Πολύ λεπτή άμμος.
- Μπόρνα (ή)**
γαλλ. borne
Ήλεκτρικός ακροδέκτης (μαρμάρινου) πίνακα, από στέλεχος που έχει τρύπα όπου καταλήγει άγωγός και με μονωτικό κάλυμμα. Σχήμα 312.
- Μπορντούρα (ή)**
γαλλ. bordure
Περίγραμμα || πλαίσιο [Παπ.Ο. σ. 207, 324] || γλυφή || ταινία (για διακόσμηση).
- Μποσικάρισμα (τό)**
ρ. μποσικάρω
Χαλάρωση, *λασκάρισμα*.
- Μποσικάρω**
μπόσικος
Χαλαρώνω, *λασκάρω*.
- Μπόσικος (ό, ή, τό)**
τουρκ. bos=άδειος
Χαλαρός.
- Μπουαζερί (ή)**
γαλλ. boiserie
Επένδυση τοίχου (ή και νταβανιοῦ) με ξύλο (πλαίσια). Σχήμα 313.
- Μπουάτ (τό)**
γαλλ. boîte
Εντοιχισμένο ή όχι κουτί διακλάδωσης σε ηλεκτρικές συρματώσεις.
- Μπουγαδοκόφιο (τό)**
βενετ. bugada+κοφίνι
<άρχ. κόφινος
Από τουβλοδομή (συνήθως) και τιμεντοκονία έσωτερικά, κουτί στρογγυλό ή τετράγωνο σε διατομή, που τό κατασκεύαζαν άλλοτε στα πλυσταριά για απόθεση μέσα σε νερό και στάχτη τών βρώμικων ρούχων. Σχήμα 314. [Παπ. Ο. σ. 406].

Σχήμα 312

Σχήμα 313

Σχήμα 314

Μπουγγιου(ν)τρούκι (τò)τουρκ. *boyunduguk*=ζυγαριά

Ήριζόντιο άκλόνητο τμήμα κάσας σέ άνοιγμα, πού έχει άπό πάνω του τò ύαλοστάσιο (*μεσοκάσι*). Σχήμα 315. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262, Γ.Τ.Σ. σ. 83 καί Παπ.Ο. σ. 265].

Μπούκα (ή)λατ. *bucca*

Στόμιο || σημείο τρύπας για άπορροή.

Μπουκάλα (ή)ιταλ. *boccale*

Συστολή σιδερένιων σωληνώσεων (προκειμένου για μεγαλύτερες διαμέτρους). Σχήμα 316. [Παπ.Ο. σ. 415] || σιδερένια μποτίλια με ισχυρά τοιχώματα, πού περιέχει όξυγόνο ή ύδρογόνο για συγκόληση (*μπόμπα*) || ή ένταση στον κίονα.

Μπούκιασμα (τò)

μούκα

Έμφραξη || βούλωμα σέ σωληνες άποχέτευσης.

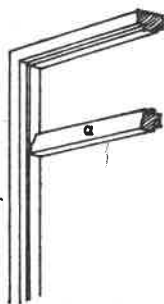
Μπούκωμα (τò)

μούκα

Έμφραξη.

Μπουλντόζα (ή)άγγλ. *bulldozer*

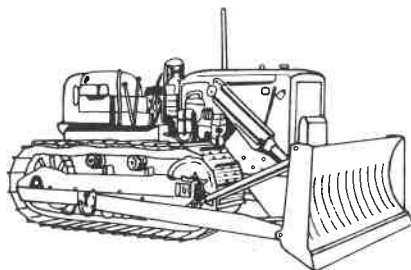
Μηάνημα πού προωθεί καί στρώνει τά χώματα (καί κατεδαφίζει κατασκευές) καί πού κινείται συνήθως έπάνω σέ έρπίστριες. Σχήμα 317. [Ε.Ε.Ε. σ. 56].

Σχήμα 315

Σχήμα 316

Σχήμα 317

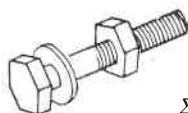
Μπουλονάρισμα (τò)

μουλόνι

Σύνδεση με *μουλόνια*.

Μπουλόνι (τò)γαλλ. *boulon*

(Βλῆτρον). Σιδερένιο καρφι με *βόλτες*, *παξιμάδι* καί κεφάλι, πού χρησιμεύει κυρίως για κάρφωμα καί σύνδεση σέ σιδερένιες κατασκευές. Σχήμα 318. [Γ.Τ.Σ. σ. 61, Παπ.Ο. σ. 283, 284 κ.έ. καί Λ.Ξ. σ. 32].

Σχήμα 318

Μπούμα (ή)

ἀγγλ. boom=κεραία

Βραχίονας γερανού ή μηχανήματος, που κάνει έκσκαφές || γερανώς μεγάλης άνυψωτικής ικανότητας με τηλεσκοπικό βραχίονα.

(Μ)πουρι (τό)

τουρκ. bogu=σωλήνας

Σωλήνας από λαμαρίνα, για άπαγωγή τών καυσαερίων σόμπας. Σχήμα 319. || πουρί.

Μπουτέλι (τό)

ιταλ. puntello=στήριγμα

Ξύλινο ύποστύλωμα. Σχήμα 320. || ύποστήριγμα.

Μπουτελιάρισμα (τό)

μπουτελιάρω

Έργασία για τοποθέτηση ύποστηριγμάτων || εργασία για έξασφάλιση κατασκευής.

Μπουτελιάρω

ιταλ. puntellare=ύποστηρίζω

Στηρίζω με τή βοήθεια ενός ξύλινου ύποστυλώματος || έξασφαλίζω μιá κατασκευή || κάνω κάτι σταθερό.

Μπουτόν (τό)

γαλλ. bouton

Ήλεκτρικό κουμπι για κλήση, ή ήλεκτρικός διακόπτης || κουμπι [Τ.Ε.Ε. σ. 224].

Μπράτσο (τό)

βενετ. braccio

Προέκταση οίκοδομικού στοιχείου || σιδερένιος σωλήνας που βγαίνει από τοίχο και φέρει φωτιστικό σώμα. Σχήμα 321.

Μπρατσόλι (τό)

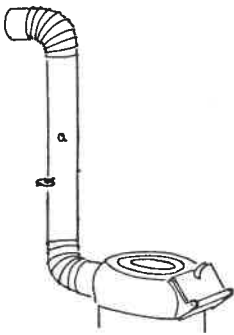
ιταλ. bracciuolo

Χειρολαβή εργαλείου. Σχήμα 322. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 100].

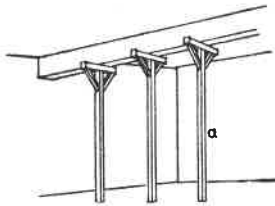
Μπρέκι (τό)

βενετ. brechia=άνοιγμα

Πρέκι.

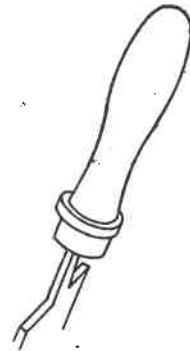
Σχήμα 319

Σχήμα 320

Σχήμα 321

Σχήμα 322

Μπρίζ-σολέγι (τό)

γαλλ. brise-soleil

Μεγάλες σχετικά προεξοχές σαν λάμες, ή μιá δίπλα στην άλλη, στην πρόσοψη ενός κτήριου, για να μειώνουν τήν ένταση και τις ώρες που πέφτει ό ήλιος επάνω στα άνοιγματα (παράθυρα) του κτήριου, και να περιορίζεται ή άνταύγεια.

Μπρίκ ἀγγλ. brick	(Χρωματισμός) κεραμίδι.
Μπριλέρ (τὸ) γαλλ. brûleur	Καυστήρας (κεντρικῆς θέρμανσης).
Μπρονζέ τζάμι (τὸ) γαλλ. bronzé - τουρκ. cam	Θαμπὸς ὑαλοπίνακας, σὲ ἀπόχρωση χαλκοῦ ἢ ἀρμέ μπονζέ· με λεπτὸ συρματοπλεγμα μέσα του
Μπρουμουτίζω οὔσ. μπρουμούτισμα	Κλίνω (δίνω κλίση) πρὸς τὰ κάτω ¹ .
Μπρουμούτισμα (τὸ) πρὸ+μεσν. μύτη	Κλίση πρὸς τὰ κάτω.
Μπρουντζίνα (ἡ) μπροῦτζος	Χρυσαφένιο ἐλαιόχρωμα (γιὰ σιδερένια μέρη κυρίως).
Μπροῦ(ν)τζος (ὁ) ἰταλ. bronzo	Ὁρείχαλκος [Παπ.Ο. σ. 98].
Μπρουτζοκόλληση (ἡ) ἰταλ. bronzo+κόλληση <ἀρχ. κολλῶ	Συγκόλληση σὲ μεταλλικὰ μέρη με ὀρείχαλκο [Μπ.Κ. σ. 96β].
Μυστρί (τὸ) μυστρίον <ἀρχ. μύστρον	(Μύστρον).
Μύστρισμα (τὸ) μυστρι	Ἐπεξεργασία τῆς λάσπης τῶν ἀρμῶν με τὸ μυστρί [Παπ.Ο. σ. 137].
Μυτοσίμπιδο (τὸ) μεσν. μύτη+ἐμπίδα <ἀρχ. ἐμπίς	Λαβίδα ὑδραυλικοῦ, με μακρουλὲς μύτες γιὰ σφύξιμο. Σχῆμα 323.

Σχῆμα 323

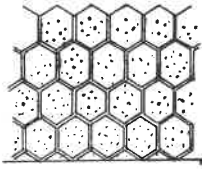
Μωζαϊκ παρκέ (τὸ) γαλλ. mosaïque - parquet	<i>Παρκέτο</i> ἀπὸ μικρὰ κομμάτια ξύλου σὲ πλάκες, ποὺ τίς κολλᾶνε στὸ δάπεδο.
Μωσαϊκὸ (τὸ) μεσν. μωσίον	Ἐπικάλυψη δάπεδου με στρῶμα ἀπὸ μαρμαροψηφίδες καὶ τσιμέντο, τὸ ὁποῖο μετὰ ἀπὸ κυλίνδρωση καὶ ἀφοῦ ξεραθεῖ γίνεται λειό με

1. Τὸ καλούπι τῆς κορνίζας μπρουμούτισε.

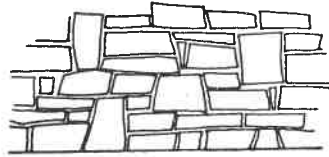
τρίψιμο, ώστε να εμφανίζονται οί μαρμάρινες ψηφίδες [΄Αγ. ΄Οδ.Οίκ. σ. 24] || λιθοδομή ξμπλεκτη (κανονικό) με ὄψη ἀπὸ πολυγωνικὲς κανονικὲς πέτρες. Σχῆμα 324 || (ἀκανόνιστο) ἀνώμαλη ξμπλεκτη λιθοδομή. Σχῆμα 325. [Παπ. Ο. σ. 120, 135].

Μωσαϊκὸς (ὁ)
μωσαϊκὸ

Τεχνίτης ποὺ φτιάχνει *μωσαϊκά*.

Σχῆμα 324

Σχῆμα 325

N

Νεοπάν (τὸ)

ὄνομ. Νεοπάν

Νερά (τὰ)

ἀρχ. νεαρὸν (ὔδωρ)

Νεράλφαδο (τὸ)

νερὸ+ἀλφάδι

Νερβομετάλ (τὸ)

γαλλ. nerf+métal

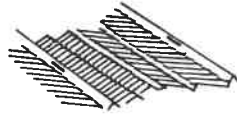
<ἀρχ. νεῦρον+μέταλλον

Μορισσανίδα.

Ἴνες τοῦ ξύλου || ἀποχρώσεις μάρμαρου σὰν γραμμῆς (*φλέβες*) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α΄, σ. 92] ἢ ἀπομίμηση μάρμαρου || κυματώσεις στὰ τζάμια [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β΄, σ. 221].

Ἐαεροστάθμη (*ἀλφάδι*) [Ὁρλ.Υ.Δ. 2, σ. 135 σημ.] || μακρὸς πλαστικὸς διαφανῆς σωλήνας, γεμάτος νερὸ γιὰ *ἀλφαδιάσματα*.

(Λέγεται καὶ *νεβρομετάλ*). Εἶδος πλέγματος ἀπὸ εἰδικὸ χάλυβα, μὲ νευρώσεις σὲ ἀποστάσεις, μὲ τὸ ὁποῖο κατασκευάζονται ὀροφές, τοιχώματα καὶ διακοσμητικὲς ἐργασίες. Σχῆμα 326.

Σχῆμα 326

Σταλαγμός.

Νεροδιώκτης (ὁ)

ἀρχ. νεαρὸν >νερὸ+μετγν.

διώκτης

Νεροζύγι (τὸ)

νερὸ+ζύγι

Νερόκολλα (ἡ)

νερὸ+κόλλα

Νερόλουστρο (τὸ)

νερὸ+ἰταλ. lustro

Ἐαεροστάθμη (*ἀλφάδι*).

Κόλλα || ψαρόκολλα γιὰ συγκόλληση ξύλων.

Ἐπεξεργασία μὲ διάφορα μέσα γιὰ λείανση (καὶ μὲ τὴ χρήση νεροῦ) μαρμάρινης ἐπιφάνειας, μέχρι τέλειο γυάλισμα [Γ.Τ.Σ. σ. 60, Παπ.Ο. σ. 12].

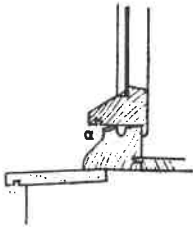
Νεροτροχός (ό)
 νερό+τροχός

Νεροχύτης (ό)
 νερό+χέω

Νετάρω
 ιταλ. nettare

Νέτος (ό, ή, τό)
 ιταλ. netto

Νεῦρο (τό)
 άρχ. νεῦρον

Σχῆμα 327

Νέφτι (τό)
 περσ. naft

Νεφτιλίδικο (τό)
 οὔσ. νέφτι

Νικελάρισμα (τό)
 γαλλ. nickel

Νικελέ
 γαλλ. nickelé

Πέτρα σάν δίσκος, πού γυρίζει (*τροχός*), γιά άκόνισμα.

Υδραυλικός ὑποδοχέας, πού πλένουν τὰ μαγειρικά σκεῦη [Παπ.Ο. σ. 433] || εἰδική ἐξοχή στό κάτω μέρος τῶν *τζαμιλικιῶν*, με ἐγκοπὴ ἀπό κάτω, γιά τὴν ἐλεύθερη ἀπορροή τῶν νερῶν τῆς βροχῆς πού κατεβαίνουν ἀπό τὴν ἐπιφάνεια τοῦ φύλλου (γιά προστασία τοῦ ἀρμού φύλλου καὶ τῆς *κάσας*) (*ποταμός*). Σχῆμα 327. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 292 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 83, 86] || πῆχη πού ἐξέχει, με ἐγκοπὴ ἀπό κάτω, γιά ἐπικάλυψη καὶ προστασία ἀπό τὸ νὰ μπαίνουν νερά βροχῆς ἀπό τὸν ἀρμό μεταξύ τοῦ φύλλου ἑνός *κουφώματος* καὶ τοῦ κατωφλιοῦ (καὶ γιά ἀπορροή τῶν νερῶν τῆς βροχῆς).

Τελειώνω μιὰ δουλειά.

Αὐτὸς πού τελείωσε, ὁ ἔτοιμος (μετὰ ἀπό κάποια ἐπεξεργασία).

Μικρὸ βαθούλωμα σὲ ἔλασμα ἢ μακρουλὴ προεξοχή σὲ σιδερένιο ραβδί, γιά αὔξηση τῆς ἀντοχῆς. Σχῆμα 328.

Σχῆμα 328

(Τερεβινθέλαιο) [Γ.Τ.Σ. σ. 52 καὶ Παπ.Ο. σ. 466].

Λαδομπογιὰ (ἢ ὑλικὸ γιά γυάλισμα) με περισσότερη ποσότητα *νεφτιοῦ* (*σέρτικο*) [Παπ.Ο. σ. 467].

(Λέγεται καὶ *νικέλωμα*). Ἐπινικέλωση.

Αὐτὸς πού ἔχει ἐπινικελωθεῖ || αὐτὸς πού γυαλίζει.

Νισαντήρι (τὸ)
τουρκ. nisadır

Μικρὸ κομμάτι χλωριούχου ἀμμωνίου, ἐπάνω στοῦ ὁποῖο τρίβεται καὶ καθαρίζει τὸ *κολλητήρι* τοῦ *φαναρτζή*.

Νοβοπὰν (τὸ)
ὄνομ. Nonoran

Μορισσανίδα (νεοπὰν).

Νόρμαλ προφίλ (τὸ)
γαλλ. normal profil

Σιδερένιο δοκάρη σὲ μορφή διπλοῦ Τ, τυποποιημένης διατομῆς. Σχῆμα 329. [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 249, καὶ Τ.Ω.Σ., τόμ. ΙΙ, σ. 999].

Νούμερο (τὸ)
ἰταλ. numero

Ἄριθμὸς ποὺ προσδιορίζει μέγεθος, εἶδος κλπ¹.

(Ν)ταβάνι (τὸ)
τουρκ. tavan

Ὅροφή.

Νταβανοκολόνα (ἡ)
νταβάνι+κολόνα

Ξύλινος στύλος *καλουπιού* πλάκας ὀπλισμένου σκυροδέματος.

(Ν)ταβάνωμα (τὸ)
τουρκ. tavan

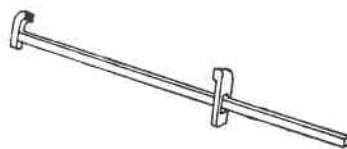
Κατασκευὴ ὀροφῆς.

Νταβίδι (τὸ)
ἰταλ. tra=μεταξὺ
+ vite=κοχλίας

Σφιχτήρας γιὰ συγκόλληση ξύλινων κομματιῶν, ἀπὸ σιδερένια τετράγωνη ράβδος, μὲ νύχι στὴν ἄκρη, καὶ ἀπὸ κινητὸ σιδερένιο στέλεχος, γιὰ σφίξιμο. Σχῆμα 330. [Γ.Τ.Σ. σ. 74, Παπ.Ο. σ. 239 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 139].

Σχῆμα 329

Σχῆμα 330

Ντάκος (ὁ)
βενετ. tacco

Τάκος.

Νταλίκα (ἡ)
τουρκ. talika=τετράτροχο
κάρο ποὺ τὸ τραβᾶνε μὲ
λουριά

Πλατφόρμα (κυρίως λέγεται τὸ ὄχημα ποὺ ρυμουλκεῖται).

1. Τὸ μωσαϊκὸ θὰ ἔχει μάρμαρο Νο 3 καὶ Νο 7.

Ντάμ

όνομ. Dam

Τύπος κλειδαριάς *άσφαλείας*.

Νταμάρι (τό)

τουρκ. damar

Λατομείο για (οικόδομικά) ύλικά [Παπ.Ο. σ. 6].

Νταμαρίσιος (ό, ή, τό)

νταμάρι

Αυτός που προέρχεται από λατομείο¹ [Σοφ. Τ.Λ. σ. 71 και Παπ.Ο. σ. 14, 32].

Ντάμες (οί)

γαλλ. dame=είδος παιχνιδιού

Διάστρωση σε όρθογώνια πλακάκια ή σε πλάκες επικάλυψης, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε οί άρμοί τους κατά τη μια διεύθυνση να διακόπτονται *έναλλάξ* (σάν το ισόδομο σύστημα). Σχήμα 331.

(Ν)ταμπλαδορόκανο (τό)

νταμπλάς+ροκάνι

Ροκάνι με λοξή λεπίδα για διαμόρφωση λοξών περιμετρικών άποτμήσεων σε *νταπλάδες* [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 116].

(Ν)ταμπλαδοτός (ό, ή, τό)

τουρκ. tabla

Αυτός που αποτελείται από *νταμπλάδες* || αυτός που κατασκευάστηκε με σύστημα *νταμπλάδων*².

(Ν)ταμπλάς (πίνακας) (ό)

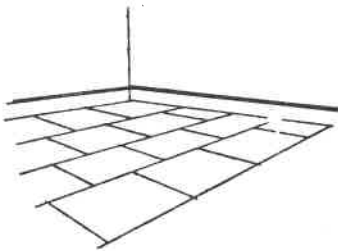
τουρκ. tabla

Πίνακας από ξύλο, που τοποθετείται για συμπλήρωμα στα κενά που αποτελούν το σκελετό σε φύλλο ανοίγματος. Σχήμα 332. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 254].

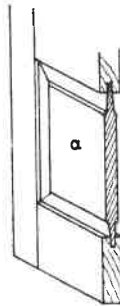
Ντάνα (ή)

ιταλ. tana=φωλιά θηρίου

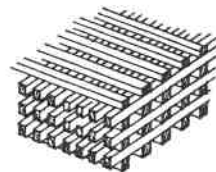
Κανονικός σωρός από μεγάλα κομμάτια ξύλου (ή άλλου ύλικού). Σχήμα 333. [Τ.Ο., τόμ. Β', σ. 194].

Σχήμα 331

Σχήμα 332

Σχήμα 333

1. Η άμμος είναι νταμαρίσια.

2. Η πόρτα θα γίνει νταμπλαδοτή.

Ντεκαπέ
γαλλ. décapé

Είδικο λεπτό σιδερένιο έλασμα, από τὸ ὁποῖο κατασκευάζονται κυρίως σιδερένια ἐπιπλα κλπ.

Ντεκοβίλ (τὸ)
ὄνομ. γαλλ. μηχανικοῦ
P. Decauville

Μικρὸς συρμός, μετὸν ὁποῖο μεταφέρονται ὑλικά ἀπὸ ἐκσφαφές, ἢ οἰκοδομικά ὑλικά σὲ μεγάλης ἔκτασης οἰκοδομικὲς ἐργασίες || (ἐπίσης σὲ λατομεῖα, ὀρυχεῖα) [Λ.Ξ. σ. 298].

Ντεκολτέ
γαλλ. décolleté

Χρωματισμὸς χῶρων, κατὰ τὸν ὁποῖο ἡ ὀροφή εἶναι ἔντονα διάφορη σὲ χρῶμα ἀπὸ τοὺς τοίχους ἢ ἀπὸ τμήματά τους [Γ.Τ.Σ. σ. 69] || *τζαμόπορτα* μετὲς *τζάμια* σὲ ὅλη σχεδὸν τὴν ἐπιφάνεια τοῦ φύλλου, ἐκτὸς ἀπὸ μικρὴ λουρίδα κάτω [Παπ.Ο. σ. 242].

Ντέξιον (τὰ)
ὄνομ. Dexion

Εἰδικὰ διάτρητα γωνιακά, ἀπὸ χάλυβα, μετὰ ὁποῖα, μετὰ συναρμολόγησή τους (μετὰ βίδωμα), γίνονται στέγες, πατώματα, γέφυρες κλπ. Σχῆμα 334. [Τ. Ο., τόμ. Β', σ. 194].

(Ν)τεπόζιτο (τὸ)
ἰταλ. deposito

(Ύδαταποθήκη). Ἀποθήκη νεροῦ, ἀποθήκη γιὰ ὑγρὰ καύσιμα.

Ντερές (ὀ)
τουρκ. dere=ρυάκι

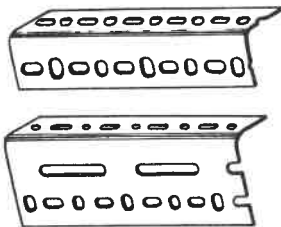
(Ρυτήρ). Ὅριζόντια ἢ κατακόρυφη ὑδρορροή (συνήθως ἀπὸ στέγη) || αὐλάκι ἢ σωλήνας ἀπορροῆς νερῶν τῆς βροχῆς || γραμμὴ συγκέντρωσης τῶν νερῶν τῆς βροχῆς ἀπὸ στέγη [Παπ.Ο. σ. 365, 389, 447 καὶ Λ.Ξ. σ. 95].

Ντεσιλιδάκι ἢ
τισλιδάκι (τὸ)
ντεσιλίδικο+ καταλ. -άκι

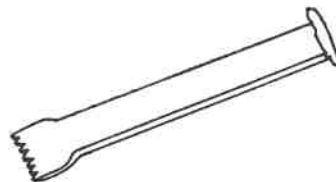
Μικρὸ ντεσιλίδικο.

Ντεσιλίδικο ἢ
(ν)τισλίδικο (τὸ)
τουρκ. disli=φέρει δόντια

Σμίλη *μαρμαρά*, μετὰ λεπίδα πού ἔχει μικρὸ πλάτος καὶ δόντια, γιὰ λάξευση σὲ στενὲς ἐπιφάνειες (*ὀδοντοτυπὶς*). Σχῆμα 335. [Παπ.Ο. σ. 10, 194] || ἡ ἐπιφάνεια πού προκύπτει ἀπὸ λάξευση μετὰ ντεσιλίδικο.

Σχῆμα 334

Σχῆμα 335

Ντεσπουτάκι (τὸ)

τουρκ. disbudak

Δεσποτάκι.

Ντεστέκι (τὸ)

τουρκ. destek=στήριγμα

Ἐντηρίδα || ἀντηρίδα σὲ ζευκτὸ στέγης. Σχῆμα 336. [Παπ. Ο. σ. 367 καὶ Λ.Ξ. σ. 95].

Ντίζα (ἡ)

γαλλ. tige <λατ. tibia

Σιδερένιο στέλεχος πὺ ἔχει ἐπιχρωμιωθεῖ καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο κρέμεται φωτιστικὸ σημεῖο ὀροφῆς. Σχῆμα 337.

Ντισιλίδικο (τὸ)

τουρκ. disli

Ντεσιλίδικο.

Ντορὸς (ὁ)

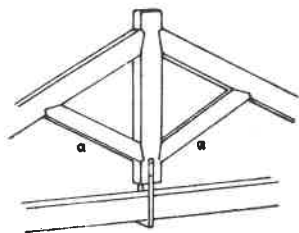
τουρκ. duru=λόφος

Κεκλιμένο ἐπίπεδο πὺ σχηματίζεται εἴτε στὸ ἔδαφος, εἴτε μὲ σκαλωσιά, γιὰ νὰ ἀνεβαίνουν (τροχοφόρα) ἕνα ὕψος. Συνήθως ὁ ντορὸς διαμορφώνεται σὲ περίπτωση ἐκτεταμένων ἐκσκαφῶν, γιὰ μεταφορὰ τῶν προϊόντων ἐκσκαφῆς. Σχῆμα 338.

Ντουβάρι (τὸ)

τουρκ. duvar

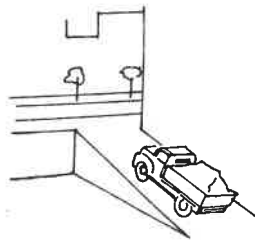
Τοῖχος ἀπὸ ἀργολιθοδομῆ, χωρὶς ἀνοίγματα. Συνήθως λέγεται γιὰ περιμάνδρωση.

Σχῆμα 336

Σχῆμα 337

Σχῆμα 338

Ντούγια (ἡ)

ἰταλ. doga

Στραβὴ σανίδα (δρύνη, γιὰ κατασκευὴ βαρελιῶν) || λεπτὸ σιδερένιο στέλεχος γιὰ δεσίματα.

Ντουζέني (τὸ)

τουρκ. düzen=τάξη, τακτοποίηση

Ἐπιπέδων στρώση λιθοδομῆς ἢ τουβλοδομῆς || ὕψος τῆς λιθοδομῆς ἢ τῆς τουβλοδομῆς κατὰ ὀριζόντιες στρώσεις [Γ.Τ.Σ. σ. 25 καὶ Παπ.Ο. σ. 128, 142] || στάθμη γιὰ διάστρωση ἐπάνω σὲ λιθοδομὴ πλάκας μπετόν, ξύλινου πατάματος κλπ.

Ντουζιέρα (ἡ)

ντοῦς

Ντουσιέρα.

Ντουϊ (τὸ)
γαλλ. douille

Ντουκάρισμα (τὸ)
ρ. ντουκάρω

Ντουκάρω
οὐσ. ντουκκο

Ντουκκο (τὸ)
ὄνομ. Ducco

Ντουκόχαρτο (τὸ)
ντουκκο+χάρτης

Ντουλάπι (τὸ)
τουρκ. dolap

Ντουλαπόφυλλο (τὸ)
ντουλάπι+ἀρχ. φύλλον

Σχῆμα 339

(Ν)τούμπα
λατ. tumba

Ντουμπλὲ
γαλλ. doublet

Ντουραλουμίνιο (τὸ)
λατ. durus+aluminium

Ντουὲς (τὸ)
γαλλ. douche (ἰταλ. doccia)

Λαβὴ γιὰ λάμπα ἠλεκτρικοῦ. Σχῆμα 339.

Βαφή μὲ σμαλτόχρωμα ντουκκο.

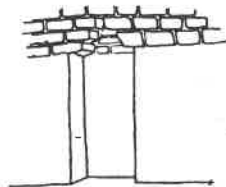
Βάφω μὲ ντουκκο¹.

Σμαλτόχρωμα ἀπὸ κυτταρίνη [Παπ.Ο. σ. 467]
|| τύπος σμαλτοχρώματος || βαφή μὲ σμαλτό-
χρωμα κυτταρίνης.

Εἰδικὸ γυαλόχαρτο, γιὰ νὰ τρίβουν τὶς σιδερέ-
νιες ἐπιφάνειες ποὺ θὰ περαστοῦν ντουκκο.

Ἐρμάριο || μικρὴ σὲ πλάτος καὶ βάθος ἔσοχὴ
κάτω ἀπὸ θεμέλιο τοίχου, ἢ ὁποῖα γεμίζεται
συνήθως μὲ σκυροκονίαμα (ὑποθεμελίωση).
Σχῆμα 340. [Παπ.Ο. σ. 176].

(Πρεσσαριστὸ) φύλλο ἐρμαριοῦ.

Σχῆμα 340

Κυρτὸς (πομπέ).

Κοινὰ τζάμια ποὺ ἔχουν πάχος 4 χιλ. καὶ ποὺ
τοποθετοῦνται συνήθως σὲ κενὰ μεγάλων δια-
στάσεων.

Κράμα ἀλουμίνιου μεγάλης ἀντοχῆς (τύπος
ἀλουμίνιου, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν κα-
τασκευὴ ἀεροπλάνων).

(Καταιονητήρας) || πολὺτρητο καταιονητήρα.

1. Ἡ ἐξώπορτα θὰ ντουκαριστεῖ.

Ντουσιέρα (ή ντουζιέρα) (ή)
ντούς+κατάλ. -ιέρα

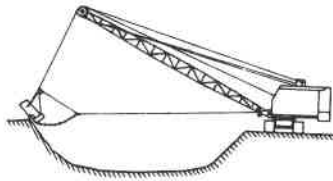
(*Ντουζιέρα*). Λεκάνη καταιονητήρα || περίφραγμα χώρου ντούς (ή λουτροῦ) ἀπὸ τζάμι ἢ πλαστικά φύλλα, γιὰ νὰ μὴ πιτσιλίζονται νερὰ ἔξω ἀπὸ τὴ λεκάνη τοῦ καταιονητήρα (ἢ τοῦ λουτήρα).

Ντραγκλάϊν (τὸ)
ἀγγλ. dragline

Μηχανικὸς ἐκσκαφέας μὲ *κουβά*, ποὺ σέρνεται ἀπὸ συρματοσχοινο. Σχῆμα 341.

Ντρενάζ (τὸ)
γαλλ. drainage <ἀγγλ. to drain

Σύστημα γιὰ ἀποστράγγιση τοῦ ἐδάφους κλπ., μὲ σωλῆνες στράγγισης (ἢ ἄλλο εἶδος ἀγωγῶν) [Ἐγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 5].

Σχῆμα 341

Νύα (ἠλεκτρικὸς ἀγωγὸς) (τὸ)
ὄνομ. ΝΥΑ

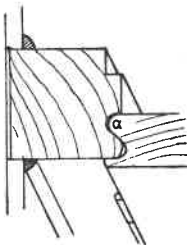
Ἡλεκτρικὸ σῦρμα ἀπὸ χαλκὸ (μονόκλωνο ἢ πολύκλωνο) μὲ πλαστικὴ μόνωση ἀπ' ἔξω.

Νύμ (ἠλεκτρικὸς ἀγωγὸς) (τὸ)
ὄνομ. ΝΥΜ

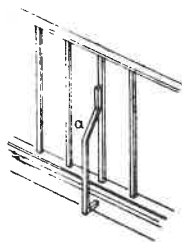
Ἡλεκτρικὸ σῦρμα ἀπὸ σύρματα ΝΥΑ (νύα) μέσα σὲ καουτσούκ καὶ ἐπάνω ἀπ' αὐτὸ πλαστικὸ γιὰ προστασία.

Νύχι (τὸ)
ὄνυχιον <ἀρχ. ὄνυξ

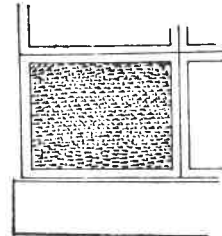
Τὸ τμῆμα ποὺ ἐξέχει ἀπὸ τὸν ὀρθοστάτη τζαμικιοῦ καὶ ἔχει διατομὴ *περισπωμένης*. Σχῆμα 342. || ἐγκάρσιο σιδερένιο ἀντιστήριγμα σὲ *κουπαστὴ* ἢ *κιγκλίδωμα (γόνατο)* Σχῆμα 343. || εἶδος λάξευσης *ἀρτιφισιέλ*, ποὺ γίνεται μὲ τὴ γωνία λεπίδας σφυριοῦ, ποὺ εἶναι σὰν πλάκα, ἢ μὲ *σόκο*. Σχῆμα 344.

Σχῆμα 342

Σχῆμα 343

Σχῆμα 344

[I]

Ξεατσάλωμα (τὸ)

προθ. ξε+άτσάλι <βενετ. azzal

Ξεβάψιμο (τὸ)

προθ. ξε+βάψιμο <ἀρχ. βάπτω

Ξεγυριστάρι (τὸ)

προθ. ξε+μετγν. γύρος

Ξεβάψιμο.

᾽Αφαίρεση τῆς ἐπιχαλύβωσης (ξεατσάλωμα).

Πριόνι σὰν τὸ *κουραστάρι*, ἀλλὰ μὲ λεπτότερη λάμα, γιὰ πριόνισμα ξύλων σὲ καμπύλες γραμμές. Σχῆμα 345. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 101].

Σχῆμα 345

Ξεκαλούπωμα (τὸ)

προθ. ξε+καλούπι <τουρκ. kalip

Ξεκαλουπώνω

οὐσ. ξεκαλούπωμα

Ξεκουρδίζω

προθ. ξε+χορδή
<ἀρχ. χορδή

Ξεκουρδισμα (τὸ)

ρ. ξεκουρδίζω

᾽Αφαίρεση τῶν καλουπιῶν (ξύλoτυπων)¹.

᾽Αφαιρῶ τὰ καλούπια (ξύλoτυπους).

Χαλαρώνω (κατασκευή), *μποσικάρω*.

Χαλάρωση (κατασκευῆς), *μποσικάρισμα*.

1. Τὸ ξεκαλούπωμα τῶν δοκαριῶν θὰ γίνεи μετὰ δεκαπέντε μέρες.

Ξεκουφώνω προθ. ξε+κούφιος <άρχ. κούφος	Δημιουργῶ κοιλότητες προκαλῶ ἐπίσφαλή στατικά κατάσταση με τὸ ν' ἀνοίγω κοιλότη- τες ¹ .
Ξεκουφωτὰ (τὰ) ρ. ξεκουφώνω	Ἐπεξεργασία σὲ μάρμαρο κλπ. με δημιουργία κοσμημάτων ἀπὸ κοιλότητες ἐσωτερικά του [᾽Ορλ.Ξ.Π.Β. σ. 309].
Ξεμοντάρισμα (τὸ) ρ. ξεμοντάρω	Ἀποσυναρμολόγηση κατασκευῆς διάλυση κατασκευῆς.
Ξεμοντάρω προθ. ξε+μοντάρω <ιταλ. montare	Ἀποσυναρμολογῶ διαλύω μιὰ κατασκευή.
Ξεμπουκάρισμα (τὸ) ρ. ξεμπουκάρω	Ἀπόληξη σωλήνα προβολή σωλήνα ἀ- πόφραξη σωλήνα.
Ξεμπουκάρω προθ. ξε+μπούκα <λατ. bucca	Ξεβουλώνω σωλήνα προβάλλω ἓνα σωλήνα.
Ξεμπουκίασμα (τὸ) προθ. ξε+μπούκα <λατ. bucca	<i>Ξεμπουκάρισμα.</i>
Ξεπροκιάζω προθ. ξε+πρόκα <βενετ. broca	Ἀποσυνθέτω ξυλότυπο [Παπ.Μπ. σ. 124] ἀφαιρῶ τὰ καρφιά.
Ξερνῶ (ἐξέρασε) ἐξέρασα <άρχ. ἐξερεύγω	Μιὰ ἐπιφάνεια ἔβγαλε ἄλατα ἢ βρωμιές (σὲ ἐπιχρίσματα, χρωματισμούς κλπ., λόγω ὑγρα- σίας).
Ξεροζάρισμα (τὸ) ρ. ξεροζάρω	(Λέγεται καὶ <i>ξερόζιασμα</i>) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 357]. Ἔργασία γιὰ ἀφαίρεση με κοπίδι, σὲ μικρὸ βάθος, τῶν ρόζων τοῦ ξύλου (ἢ κάψιμο τους με φλόγα), κατὰ τὴν προετοιμασία βαψί- ματος με λαδομπογιὰ [Γ.Τ.Σ. σ. 70, ᾽Αγ. ᾽Οδ. Οἶκ. σ. 28 καὶ Παπ.Ο. σ. 239, 468].
Ξεροζάρω προθ. ξε+ρόζος <άρχ. ὄζος	Κάνω τὸ <i>ξεροζάρισμα</i> ² .
Ξερόζιασμα (τὸ) ρ. ξεροζάρω	<i>Ξεροζάρισμα.</i>

1. Μὴν ξεκουφώνετε ὄλο τὸν τοῖχο καὶ γίνει καμιὰ ζημιὰ.

2. Ὄταν ξεροζαριστοῦν οἱ κάσες, θὰ στοκαριστοῦν.

Ξερολίθι (τὸ)

ἀρχ. ξηρὸς+λίθος

*Ξερολιθιά.***Ξερολιθιά (ἡ)**

ἀρχ. ξηρὸς+λίθος

Τοιχοποιΐα χωρίς συνδετικό κονίαμα [Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 74].

Ξεφαρδίζω

προθ. ξε+μεσν. φαρδύς

Δίνω τὸ ἴδιο ἢ τὸ πάχος ποῦ πρέπει ἢ τὸ πλάτος σὲ ὄλο τὸ μῆκος κομματιοῦ κάποιου ὑλικοῦ¹.**Ξεχοντρίζω**

προθ. ξε+χοντρός

<ἀρχ. χονδρός

Κατεργάζομαι ξύλο στὴν *ξεχοντριστήρα* ἢ βγάζω τὸ καταρχὴν τμήμα κάποιου ὑλικοῦ ποῦ περισσεύει.**Ξεχόντρισμα (τὸ)**

ρ. ξεχοντρίζω

Κατεργασία ξύλου στὴν *ξεχοντριστήρα* ἢ ἀφαίρεση τοῦ καταρχὴν κομματιοῦ ἐνὸς ὑλικοῦ ποῦ πλεονάζει [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 109] ἢ προλείανση [Σοφ.Τ.Α. σ. 101].**Ξεχοντριστήρα (ἡ)**

προθ. ξε+χοντρός

<ἀρχ. χονδρός

Μηχάνημα μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται πλάνισμα στὰ ξύλα καὶ δίνεται σ' αὐτὰ δεδομένο πάχος [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 189 κ.έ].

Ξέχυμα (τὸ)

προθ. ξε+ἐχύθην

<ἀρχ. χέω

Λοξὸ κόψιμο (διατομὴ βυζαντινῆς στέψης) στὸ ἄκρο ξύλινου κομματιοῦ ἢ σιδερένιου ἐλάσματος (*πάχι*). Σχῆμα 346. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119, 284].**Ξηλώνω**

ἐξηλῶ <προθ. ἐκ+ἀρχ. ἦλος

¹ Ἀποσυνθέτω κατασκευὴ ἢ κατεδαφίζω.**Ξηρολιθιά (ἡ)**

ἀρχ. ξηρὸς+λίθος

*Ξερολιθιά.***Ξυλάδικο (τὸ)**

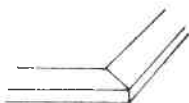
ξύλο

Κατάστημα ποῦ πουλάει ξύλα γιὰ οἰκοδομικὲς κατασκευές (ἢ γιὰ ἐπιπλα).

Ξυλόβιδα (ἡ)

ἀρχ. ξύλον >ξύλο+βενετ. vi-da.

Σφιχτήρας ἀπὸ ξύλο σὲ σχῆμα Π γιὰ συγκόλληση ἢ συγκράτηση κομματιῶν ξύλου. Σχῆμα 347. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 137] ἢ μικρὴ σιδερέ-

Σχῆμα 346

Σχῆμα 347

1. Τὰ ἀγκωνάρια πρέπει νὰ ξεφαρδιστοῦν.

Σχήμα 348

Ξυλογωνιά (ή)

ἀρχ. ξύλον+γωνία

Ξυλοδεσιά (ή)

ἀρχ. ξύλον+δέσις

Ξυλόκαρφο (τό)

ἀρχ. ξύλον+μεσν. καρφίν

Ξυλόλιμα (ή)

ἀρχ. ξύλον >ξύλο+ιταλ. lima

Ξυλοπάτωμα (τό)

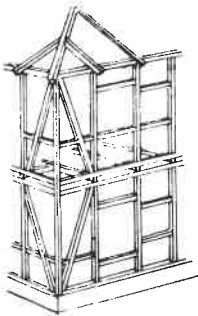
ξύλο+πάτωμα

Ξυλοσκεπή (ή)

ἀρχ. ξύλον+σκέπη

Ξυλόσφυρο (τό)

ἀρχ. ξύλον+σφύρα

Σχήμα 349

Σχήμα 350

Σχήμα 351

να βίδα σε μορφή καρφιοῦ, με (ἐπίπεδο) κεφάλι καὶ ἐγκοπὴ, με τὴν ὁποία συνδέουν ξύλινα κομμάτια ἢ μεταλλικὰ κομμάτια ἐπάνω σὲ ξύλο. Σχῆμα 348. [Γ.Τ.Σ. σ. 74 καὶ Ἄγ. Ὀδ.Οἰκ. σ. 27].

Ὅρθή (ἢ λοξή) ξύλινη γωνία γιὰ χάραξη οἰκοδομῆς ἢ μικρὴ ξύλινη γωνία στερεωμένη με τάκους στὶς ἄκμεις σοβάδων ἐνὸς χώρου, γιὰ ἐξασφάλισή τους ἀπὸ χτυπήματα κλπ. (γωνία).

Ξύλινο ἰκρίωμα ἢ ξύλινος σκελετὸς οἰκοδομῆς. Σχῆμα 349 ἢ ξύλινη κατασκευὴ ἢ διαγώνιοι ξύλινοι σύνδεσμοι [Παπ.Ο. σ. 92 καὶ Ὅρλ.Υ.Δ. σ. 16, 18, 22, 29].

Σιδερένιος μικρὸς ἄξονας γιὰ τὴ σύνδεση ξύλων [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 39].

Εἰδικὴ λίμα γιὰ λείανση ξύλου. Σχῆμα 350. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 135 καὶ Ὅρλ.Υ.Δ. σ. 55].

Ψευτοπάτωμα.

Ξύλινη στέγη.

Σφυρὶ με ξύλινο κεφάλι, ποὺ χρησιμεύει κυρίως γιὰ λεπτοξυλουργικὲς ἐργασίες ἢ ἐργασίες ὑδραυλικῶν. Σχῆμα 351. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 123 καὶ Ὅρλ.Υ. Δ. σ. 51].

Ξυλοτέξ (τό)

ὄνομ. Ξυλοτέξ

Ἰνόπλακα.

Ευλότρυπα (ή)

ἀρχ. ξύλον+μετρν. τρύπα

Ευλοφάϊ (τὸ)

ἀρχ. ξύλον+φαγεῖν

Εύστρα (ή)

ἀρχ. ξύω

Ξώφαλτσα

ἀρχ. ἔξω > ἔξω+ἰταλ. falso

Τρύπα σὲ τοῖχο γιὰ στήριξη *σκαλωσιᾶς* [Δ.Γ. Δ., τόμ. Α', σ. 184] (*σκαλότρυπα*).

Λίμα γιὰ λείανση ξύλου μὲ μεγάλα σχετικὰ δόντια (*ράσπα*).

Μικρὸ ὀρθογώνιο ἔλασμα ἀπὸ χάλυβα, μὲ κόψη (*ἀθέρα*), μὲ τὸ ὁποῖο ξύνεται ἢ ἐπιφάνεια ξύλου. Σχῆμα 352. || σιδερένιο ἔλασμα γιὰ καθάρισμα σὲ πέτρινες ἐπιφάνειες.

Ἀπότμηση μὲ ἐλαφριά (ἐλάχιστη) λοξάδα.

Σχῆμα 352

Ο

Ὀβίδα (ή)

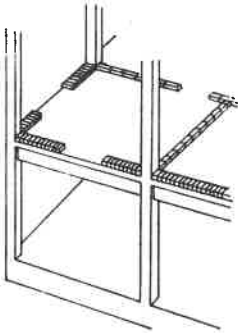
νεότ. όβις

Ὀγκος (ό)

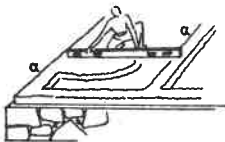
άρχ. όγκος

Ὀδηγός (ό)

μετγν. όδηγός < αρχ. όδός+άγω

Σχήμα 353

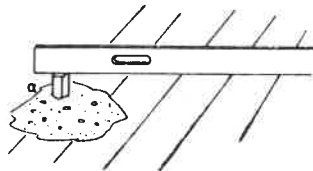

Σχήμα 354

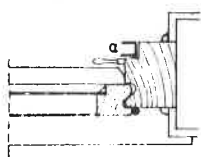
Χαλύβδινο αεροφυλάκιο όξυγόνου, ύδρογόνου ή άσετυλίνης [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 160] (μόμπα).

Μεγάλη μονοκόματη πέτρα (άπό μάρμαρο κλπ.).

Ἐπίπεδο ή γραμμή πού χρησιμεύει σάν βάση στη διαμόρφωση αντίστοιχα σέ επίπεδα ή γραμμές οίκοδομικής κατασκευής [Ἄγ. Ὀδ. Οίκ. σ. 23] || σειρά τούβλων ήτσιμεντόλιθων, πού στρώνονται σέ θεμέλιο ή πλάκα, ούτως ὥστε νά δίνουν τή μορφή τής κάτοψης τού ὀρόφου. Σχήμα 353. [Παπ.Ο. σ. 150] || λουρίδες άπό κονίαμα, πού κατασκευάζονται μέ πήχη και λιναίη και χρησιμεύουν σάν βάση για τήν επιπέδωση τών σοβάδων [Παπ.Ο. σ. 193 και Ἄγ. Ὀδ.Οίκ. σ. 27] || λουρίδες σέ άπόσταση 3-4 μ., άπό σκυροκονίαμα (σέ πλάτος περίπου 15 εκ. και πάχος ίσο πρὸς εκείνο πού επιδιώκουν) και πού χρησιμεύουν σάν βάση κατά τή διαμόρφωση στρώματος άπό σκυροκονίαμα. Σχήμα 354. [Παπ.Ο. σ. 201] || κομμάτι ξύλου σέ μήκος ίσο πρὸς τὸ πάχος πλάκας πού θέλουν νά ἔχουν και πού άποτελεϊ τή βάση για τή στρώση τών παραπάνω οδηγών άπό σκυροκονίαμα, πού αναφέραμε (τάκος) Σχήμα 355. || ρολού· σιδερένιο ἔλασμα

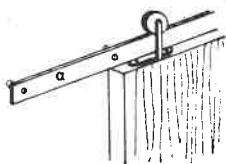
Σχήμα 355

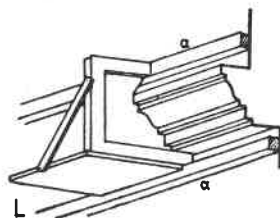
Σχῆμα 356

Σχῆμα 357

Σχῆμα 358

Σχῆμα 359

σὲ σχῆμα Π, μέσα στὸ αὐλάκι τοῦ ὁποῖου κυλᾶνε οἱ ἄκρες τῶν *φυλλαρακιῶν* τοῦ *στοριοῦ* (καὶ γιὰ ὀρισμένες συρτὲς ἢ κυλιόμενες κατασκευές). Σχῆμα 356. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 306] || τετράγωνο σιδερένιο ἔλασμα μὲ τρύπα στὴ μέση, ἀπὸ τὴν ὁποία περνάει ἡ λιναίη. Τὸ ἔλασμα ἔχει μικρὸ πάχος καὶ πλευρὰ ἴση μὲ τὴ διάμετρο τοῦ βαρυδιοῦ τῆς λιναίης καὶ χρησιμεύει γιὰ τὸν ἔλεγχο μιᾶς κατακόρυφης ἐπιφάνειας. Σχῆμα 357. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 96] || τροχιά πού ἐξέχει καὶ ἐπάνω στὴν ὁποία κινεῖται μικρὸς τροχὸς μὲ περιμετρικὸ αὐλάκι ἢ εἰδικὸ *δίχαλο*. Σχῆμα 358. (*Συρτὲξ*) || πῆχη ἀπὸ ξύλο, στερεωμένη προσωρινὰ σὲ τοῖχο, πού χρησιμεύει σὰν βάση ἀλλὰ καὶ σὰν τροχιά σὲ συρόμενη διατομὴ *τραβήγματος*. Σχῆμα 359. || (ἄσσανσέρ διευθυντήριοι ράβδοι) κατακόρυ-

φα σιδερένια δοκάρια, διατομῆς συνήθως T, σὲ ὅλο τὸ μήκος τῆς διαδρομῆς τοῦ ἄσσανσέρ, στὰ ὁποῖα κυλᾶνε ἀντίστοιχα σιδερένια κομμάτια διατομῆς Π, προσαρμοσμένα στὸ θάλαμο, γιὰ νὰ μὴ ταλαντεύεται κατὰ τὴν κίνησή του, καὶ μὲ τὰ ὁποῖα σφηνώνεται στοὺς *ὁδηγοὺς* ὅταν λειτουργήσῃ τὸ *ἀλεξίπτωτο* (ἀρπάγη).

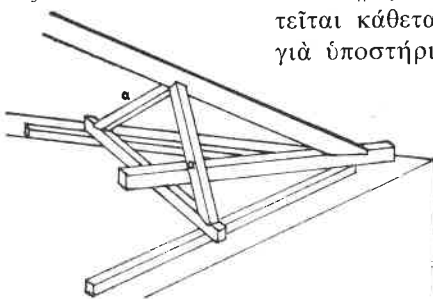
Εἶδος ξύλου (πού μοιάζει πολὺ μὲ τὸ *μαόνι*), σὲ σκοτεινὸ μᾶλλον χρῶμα, μαλακὸ, προέλευσης Ἀφρικῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατασκευάζεται ἓνα εἶδος *κόντρα-πλακὲ* [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 71] (*ὠκουμέ*).

Κυματιστὴ μορφή.

Ἄκουμέ (τὸ)
γαλλ. *okoumé*

Ἄντουλέ
γαλλ. *ondulé*

- Ήξυνά (ή)**
ἀρχ. ὄξύα
Ξύλο σὲ χρώμα κοκκινωπό, ἀρκετὰ σκληρὸ καὶ βαρὺ, ποὺ χρησιμοποιεῖται κυρίως στὴν ἐπιπλοποιΐα.
- Ήξυγονοκόλληση (ή)**
ὄξυγόνο+κόλληση <ἀρχ. κολλῶ.
Κόλλημα κομματιῶν ἀπὸ μέταλλο (σίδηρο), μὲ χρήση φλόγας ὑδρογόνου καὶ ὄξυγόνου [Τ.Ε.Ε. σ. 152].
- Ήπαλινὲ (τὰ)**
γαλλ. opalin
Γαλακτόχρωμα διαφώτιστα τζάμια.
- Ήπλισμένο τζάμι (τὸ)**
ἀρχ. ὀπλίζω >ὀπλίζω-τουρκ. cam
Τζάμι ὀπλισμένο μὲ συρματόπλεγμα [Παπ.Ο. σ. 99] || ὀπλισμένο τζάμι διαμαντέ.
- Ήργανο (τὸ)**
ἀρχ. ὄργανον
Χωροβάτης, ταχύμετρο ἢ θεοδόλιχος.
- Ήρεγκον-πάϊν (τὸ)**
ἀγγλ. oregon pine
Εἶδος ἔλατου Ἀμερικῆς, ποὺ χρησιμοποιεῖται καμιά φορὰ στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ κατασκευάζουν φυλλαράκια γιὰ ρολὸ παράθυρο [Παπ.Ο. σ. 89 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 47].
- Ήρθιο οὐρητήριο (τὸ)**
ἀρχ. ὄρθιος-νεότ. οὐρητήριον
Οὐρητήριο ἀπὸ πορσελάνη (συνήθως), τοποθετημένο κολλητὰ σὲ τοῖχο, μὲ παρειὲς ψηλὲς (1,60 μ. περίπου), ποὺ πατᾶνε στὸ κάτω μέρος του ὅταν τὸ χρησιμοποιοῦν καὶ ὅπου βρίσκεται καὶ ἡ τρύπα ἀπορροῆς του [Τ.Ε.Ε. σ. 56].
- Ήρθιο (τουῦβλο) (τὸ)**
ἀρχ. ὄρθιος
(Ήρθοδρομικό). Πλινθοδομὴ μὲ πάχος ἴσο μὲ τὸ ὕψος τοῦ τούβλου (συνήθως 6 ἐκ.) (κουρτέλο) [Παπ.Ο. σ. 149].
- Ήροφοπήχη (ή)**
ἀρχ. ὄροφή+πήχυς
Ξύλινη πήχη μικρῆς διατομῆς (διατομὴ τραπέζιο), γιὰ διαμόρφωση ὄροφῆς ἀπὸ μπαγδατὶ [Τ.Ο., τόμ. Β', σ.38].
- Ήρφανὸ (τὸ)**
ἀρχ. ὄρφανός
(Λαμπάς). Μεμονωμένα τοποθετημένη παραστάδα || ζευκτό· μικρὸ ζευκτό, ποὺ τοποθετεῖται κάθετα πρὸς τὴ ράχη στέγης (μαχιά) γιὰ ὑποστήριξή της. Σχῆμα 360.

Σχῆμα 360

Οϋ (τὸ)

γραμμ. U (λατ.)

Σιδερένια ράβδος με διατομή Π. Σχήμα 361.

Ουάϊτ-σπίριτ (τὸ)

ἀγγλ. white spirit

Διαλυτικό σὲ χρώματα ἀντὶ γιὰ νέφτι (ἀποτελείται ἀπὸ παράγωγα τοῦ πετρελαίου) [Λ.Δ. Υ., τόμ. Β', σ. 331].

Οὔπα(τ) (τὸ)

ὄνομ. Upat

(Φίσερ). Περικόχλιο ἀπὸ πλαστικὸ ὑλικό, ποὺ τοποθετοῦνε σὲ τρύπα ποὺ ἀνοίξανε μὲ τρυπάνι σὲ τοῖχο ἀπὸ τοῦβλα ἢ πέτρες (ἢ ἀπὸ παρόμοιο ὑλικό) καὶ ποὺ διαστέλλεται ὅταν βιδώσουνε τὴ βίδα, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζει πολὺ καλὴ στήριξη. Σχήμα 362.**Οὔρᾶ (ἡ)**

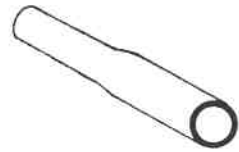
ἀρχ. οὔρᾶ

(Κρουνοῦ). Τὸ πρὸς τὸ σωλήνα, ποὺ δίνει νερό, μικρὸ ἄκρο τῆς βρύσης || μικρὸ κομμάτι σωλήνα μὲ ἐσωτερικὰ σπειρώματα (*βόλτες*). Σχήμα 363.

Σχήμα 361

Σχήμα 362

Σχήμα 363

Οὔρᾶ (πέτρας) (ἡ)

ἀρχ. οὔρᾶ

Τὸ ἀντίθετο πρὸς τὸ κεφάλι, μακρουλὸ μᾶλλον, σὲ μικρὸ πάχος κομμάτι πέτρας· (ἢ συνεχῆς μείωσή του ὀνομάζεται *μειουρία* καὶ ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι μικρότερη ἀπὸ ὀρισμένο βαθμό).**Οὔρανὸς (ὁ)**

ἀρχ. οὔρανὸς

Κάτω ἐπιφάνεια οἰκοδομικοῦ στοιχείου ποὺ φαίνεται || *ρολοῦ*· κάτω μέρος τοῦ κουτιοῦ, μέσα στὸ ὁποῖο κλείνεται τὸ τύμπανο περιέλιξης τοῦ *στοριοῦ* σὲ παράθυρο *ρολὸ* [Γ.Τ.Σ. σ. 86].**Ὀχτάρι (τὸ)**

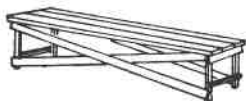
ἀρχ. ὀκτώ <ὀχτώ+ κατάλ. -άρι

Κομμάτι (ξύλου) μὲ πάχος 8 ἐκ.

Π

Πάγκος (ό)

ιταλ. banco

Σχήμα 364

Πάγου (οί)

ἀρχ. πάγος

Πάκο (διακόπτης) (ό)

όνομ. Pacco

Παλάγκο (τό)

ιταλ. palanco

Παλαμίζω

ἀρχ. παλάμη

Παλάμισμα (τό)

ρ. παλαμίζω

Παλεύω

ούσ. πάλη

Παλίσαντρο (τό)

ιταλ. palissandro

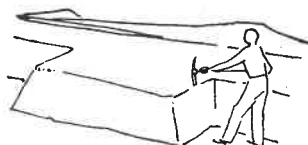
Παμάστικ (τό)

όνομ. Pammastic

Παναγιά (ή)

μετγν. Παναγία

Τραπέζι επάνω στο οποίο εργάζεται ο τεχνίτης. Σχήμα 364. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 88 κ.έ.] || όριζόντια πλάκα (ἀπό μάρμαρο) (μπάγκος) || όγκος ἀπό χῶμα για σκάψιμο, σε μορφή όρθογώνιου παραλληλεπίπεδου περίπου. Σχήμα 365.

Σχήμα 365

Είδος τζαμιών *διαμαντέ*, με ραβδώσεις του τζαμιού σε σχήματα σαν την τομή του πάγου.

Ήλεκτρικός διακόπτης που περιστρέφεται και που μπαίνει επάνω σε *ταμπλό*.

Πολύσπαστο [Μπ.Ο. σ. 65].

Σοβατίζω.

Σοβάτισμα.

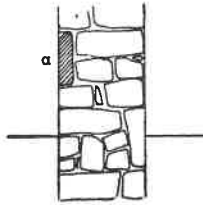
Ήσυχολοΰμε (με κάποια οικοδομική εργασία).

Είδος ξύλου της Βραζιλίας.

Στεγανωτικό για βάψιμο επιφάνειας (και χρώματα με το όνομα αυτό).

Πλακουτσή πέτρα, που τοποθετείται (κακότεχνα) σε ἀργολιθοδομή, όρθια με τη μεγάλη

Παντελόνη (τό)
γαλλ. pantalon

Σχήμα 366

Πα(ν)τζούρη (τό)
τουρκ. pancur

Πανώ (τό)
γαλλ. panneau

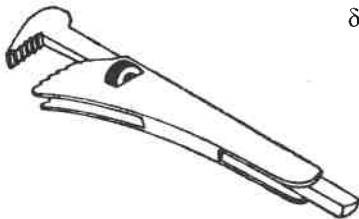
Πανωκάσι (τό)
άρχ. ἐπάνω >πάνω+
ιταλ. cassa

Πανωσήκωμα (τό)
ἐπάνω+μεσν. σηκώνω

Παξιμάδι (τό)
μεσν. παξιμάδιν

Παπαγάλακι (τό)
παπαγάλος+καταλ. -άκι

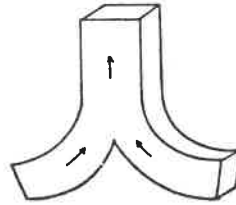
Παπαγάλος (ό)
ιταλ. pappagallo

Σχήμα 368

ἐπιφάνειά της στὴν ὄψη τῆς λιθοδομῆς. Σχῆμα 366.

Σημεῖο συμβολῆς (ἀπὸ λαμαρίνα συνήθως) δύο καπνοδόχων ἢ ἐξαεριστήρων. Σχῆμα 367.

Σχήμα 367

Ἄκαμπτο ἐξώφυλλο γιὰ σκίαση παράθυρου, (σκοῦρο) [Παπ.Ο. σ. 265].

Διακοσμητικὸς πίνακας || φάτνωμα [Παπ.Ο. σ. 478] || πλαστικό· πλαίσιο ἀπὸ πλαστικὴ ὕλη [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 308].

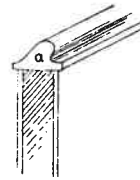
Ἐπάνω μέρος στὸ πλαίσιο (τετράζυλο) κουφώματος, (ἀνωκάσι) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 262, Γ.Τ.Σ. σ. 83 καὶ Παπ.Ο. σ. 265].

Ἄπανωσήκωμα.

(Περικόχλιο) [Παπ.Ο. σ. 289].

Μικρὸς παπαγάλος (κλειδί) || μικρὸς γερανὸς ἐπάνω σὲ φορτηγὸ αὐτοκίνητο γιὰ φόρτωμα καὶ ξεφόρτωμα βαριῶν ὑλικῶν (μάρμαρων κλπ.).

Κλειδί ὑδραυλικοῦ γιὰ βίδωμα, μὲ δόντια, σὰν τὸ ράμφος τοῦ ὀμόνυμου πουλιοῦ. Σχῆμα 368. [Τ.Ε.Ε. σ. 22] || χειραγωγὸς σὲ κουπαστὴ μὲ διατομὴ σὰν ράμφος. Σχῆμα 369.

Σχήμα 369

Πάπια (ή)

μεσν. πάπια

Ἐξηβιάδα γιά καθάρισμα ἀποχωρητήριου τούρκικου τύπου || σιδερένιο ραβδί ὀπλισμοῦ (στίς ἀρνητικὲς τάσεις) σὲ σχῆμα Π· με ἀνοιχτὰ σκέλη, (καβαλλάρης). Σχῆμα 370.

Πάπλωμα (τὸ)

μεσν. πάπλωμα

Κουβέρτα [Τ.Ε.Ε. σ. 185].

Παραγιός (ὁ)

πρόθ. παρὰ+υἰός

Μαθητευόμενος τεχνίτης.

Παράγκα (ή)

ἰταλ. baracca

Πρόχειρο ξύλινο ἢ ἀπὸ πλίθες παράπηγμα, γιά διαμονή τῶν ἐργατῶν ἢ γιά φύλαξη οἰκοδομικῶν ὑλικῶν ἢ γιά πρόχειρο γραφεῖο σὲ ἐργοτάξιο. Σχῆμα 371.

Παραγκόνι (τὸ)

πρόθ. παρὰ+ἀγκωνή

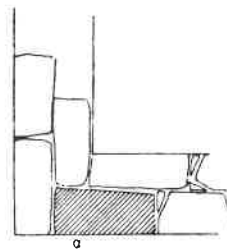
(Παραγωνιόλιθος). Ἐμιλάζευτη πέτρα, κάθετη πρὸς τὴν ἀκρογωνιαία καὶ στὴν ἴδια στρώση, γιά διαμόρφωση συμπλεγμάτων γωνίας σὲ λιθοδομή. Σχῆμα 372. [Γ.Τ.Σ. σ. 26 καὶ Ἐγ. Ὀδ.Οἰκ. σ. 20].

Σχῆμα 370

Σχῆμα 371

Σχῆμα 372

Παράγωνος (ὁ, ή, τὸ)

πρόθ. παρὰ+γωνία

Ἐκανόνιστος || αὐτὸς ποὺ δὲν εἶναι ὀρθογώνιος.

Παρακοπή (ή)

πρόθ. παρὰ+κόπτω

Ἐχρηστο ἀπόκομμα κομματιοῦ ξύλου [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 252].

Παραμίνα (ἢ μπαραμίνα) (ή)

ἰταλ. barra+mina

Μακροῦλὸ χαλύβδινο στρογγυλὸ ραβδί, με τὸ ὁποῖο ἀνοίγεται τὸ φουρνέλο. Σχῆμα 373 [Παπ. Ο. σ. 7].

Σχῆμα 373

Παραπέτο (τὸ)

ἰταλ. parapetto

Θωράκιο, *κουπαστή*, στηθαῖο (ἐλαφρῆς διαμόρφωσης).**Παραπόρτι (τὸ)**πρόθ. παρὰ + πόρτα
<λατ. porta

Βοηθητικὴ πόρτα.

Παρέλα (ἡ)

ἰταλ. parella = φορεῖο

*Παλάγκο.***Παρκὲ (τὸ)**

γαλλ. parquet

Δάπεδο ἀπὸ *παρκέτο* || *κάνω παρκέ*: γυαλίζω δάπεδο ἀπὸ *παρκέτο* || *παρκὲ διαρκείας*: βάνιμο δάπεδου ἀπὸ *παρκὲ* μὲ εἰδικὸ ρετσίνι, ποὺ κρατᾶει πολὺ καιρὸ (ἀφοῦ προηγούμενα γίνεи σχετικὴ προετοιμασία, ξύσιμο κλπ.).**Παρκετάρω**

γαλλ. parqueter

Γυαλίζω δάπεδο ἀπὸ *παρκέτο* κλπ. || γυαλίζω ξύλινη ἐπιφάνεια.**Παρκέτο (τὸ)**

γαλλ. parquet

Εὔλινο (ραβδωτὸ) λεῖο δάπεδο || σανίδα ποὺ συνθέτει *παρκέτο*. Σχῆμα 374 [Παπ.Ο. σ. 90, 311].**Παρτέρι (τὸ)**

γαλλ. parterre

Πρασιά.

Πασαμέντο (τὸ)

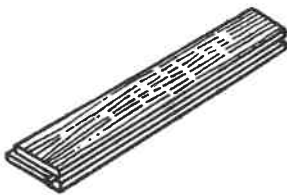
ἰταλ. passamano

Λουρίδα στὸ ὕψος τῆς παλάμης ὄρθιου ἀτόμου || ὀλόκληρη ἢ λουρίδα τῆς ἐπιφάνειας τοῦ τοίχου ἀπὸ τὸ δάπεδο μέχρι τὸ ὕψος αὐτὸ (ἢ ἄλλο). Σχῆμα 375. [Παπ.Ο. σ. 478].

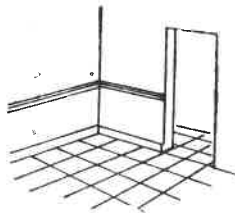
Πασέτο (τὸ)

ἰταλ. bacchetta = ράβδος

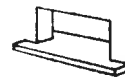
Μέτρο (ὑποδεκάμετρο) [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 139].

Σχῆμα 374

Σχῆμα 375

Σχῆμα 376

Πάσο (τὸ)

ἰταλ. passo

Θυρίδα γιὰ νὰ περνᾶνε πράγματα μεταξὺ δύο χώρων. Σχῆμα 376.

Πασπάλισμα (τὸ)

ἀρχ. πασπάλη

Κάλυψη μὲ σκόνη κάποιου ὕλικου [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 134].

Πασσαλομπήχτης (ὄ)

ἀρχ. πάσσαλος+μετρν. μπήγω

Μεγάλη μηχανή πού μπήγει πάσσαλους (για θεμελίωση ἢ για ἀντιστήριξη) μέσα στο ἔδαφος.

Πάστα (ἦ)

ἰταλ. pasta

Γύψινη διακόσμηση || χρώμα σὲ ἡμίρευστη κατάσταση [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 319].

Πασταδόρος (ὄ)

πάστα+κατάλ. -δόρος

Τεχνίτης για γύψινες διακοσμήσεις.

Παστράγκολο (τὸ)

ἀγν. ἔτυμ.

Εὔστρα ξυλουργικῆς, ἀπὸ λεπίδα και δύο χειρολαβὲς ἐκατέρωθέν της, για λείανση σὲ κοίλες ἐπιφάνειες [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 117].

Παταδόουρα (ἦ)

ἀγν. ἔτυμ.

(Τόρμος). Προεξοχή σανίδας, πού σχηματίζεται μὲ ὀρθογώνιο κόψιμο τῶν δύο πλευρῶν τῆς ἀκμῆς της και εἰσχωρεῖ σὲ ἴσου μεγέθους γκινισιὰ (για τὴ διαμόρφωση σανιδώματος). Σχῆμα 377. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 225, 227].

Πατάρι (τὸ)

πατάριον <ἀρχ. πάτος

Ἐξώστης μέσα σὲ χῶρο (ἄλλοτε γινόταν ξύλινος).

Πατέντα (ἦ)

ἰταλ. patente

Προνόμιο εὑρεσιτεχνίας || τυποποιημένη ἐργασία.

Πατερνόστερ (τὸ)

λατ. pater noster

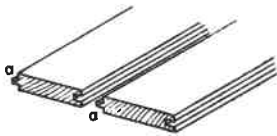
(πάτερ ἡμῶν), (κομβοσχοίνιο = κομβολόγι προσευχῆς)

Ἀναβατήρας για πρόσωπα, ἀπὸ σειρά μικρῶν θαλάμων πού συνδέονται ἀλυσιδωτὰ και κινοῦνται μὲ τὴν ἴδια ταχύτητα. Σχῆμα 378.

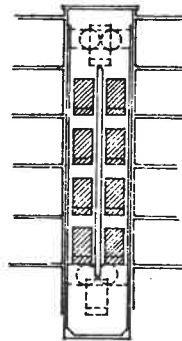
Πάτερο ἢ πατερό (τὸ)

μεσν. πατερόν <ἀρχ. πάτος

Μεγάλο ξύλινο δοκάρι πού στηρίζει σειρά ἀπὸ ἄλλα δοκάρια || μεγάλων διαστάσεων δοκάρι σὲ πάτωμα [Τ.Ο., τόμ. Β', σ. 18].

Σχῆμα 377

Σχῆμα 378

Πατζουρόβεργα (ή)
τουρκ. rancur+βέργα
<λατ. virga

Σιδερένιο κατακόρυφο ραβδί με κυκλική διατομή, που εξασφαλίζει εξώφυλλα (γαλλικοῦ παράθυρου). Σχῆμα 379. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 302 και Παπ.Ο. σ. 264, 271].

Πάτημα (τὸ)
ἀρχ. πατῶ

Ὅριζόντιο μέρος τῆς βαθμίδας (σκάλας) [Ἐ.Αγ. Ὀδ.Οικ. σ. 44 και Γ.Τ.Σ. σ. 80] || στήριγμα.

Πατητή (τσιμεντοκονία) (ή)
ἀρχ. πατῶ

Τσιμεντοκονία, τῆς ὁποίας ἡ τελευταία στρώση ζουλιέται με τὸ μυστρι, (στεγανοποίηση) [Παπ.Ο. σ. 198].

Πατίνα (ή)
γαλλ. patine <βενετ. patina

Ἀπομίμηση παλαιᾶς ἀπόχρωσης || ὀξειδωση σὲ χάλκινο ἀντικείμενο [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 191].

Πατινὲ
γαλλ. patiné

Χρωματισμὸς τύπου πατίνας || χρωματισμένος σὲ μορφή πατίνας.

Πατόξυλο (τὸ)
ἀρχ. πάτος+ξύλον

Ξύλινο δοκάρι πατώματος [Παπ.Ο. σ. 128, 157, 308] || ξύλινο δοκάρι.

Πάτος (ὁ)
ἀρχ. πάτος

Βαθύτερο μέρος μιᾶς κατασκευῆς || ὀριζόντιο μέρος σὲ ξυλότυπο πλάκας ἀπὸ μπετόν || δοκαριῶν ἢ κάτω ὀριζόντια ἐπιφάνειά του.

Πατούρα (ή)
ἀρχ. πατῶ

Ἐγκοπὴ στήν παρεὶά σανίδας. Σχῆμα 380. [Γ. Τ.Υ. σ. 76, 84, Παπ.Ο. σ. 118, 234 και Ὁρλ. Υ.Δ. σ. 16, 61].

Πατρόγκα (ή)
ἀγν. ἔτυμ.

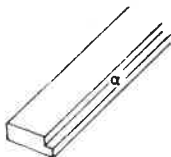
Βούρτσα γιὰ σαγρέδες και πλαστικά χρώματα, πὸ ἔχει σχῆμα μακρουλὸ ὀρθογώνιο. Σχῆμα 381.

Πατωσιά (ή)
ἀρχ. πατῶ

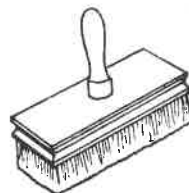
Δάπεδο.

Σχῆμα 379

Σχῆμα 380

Σχῆμα 381

Πάφυλλας (ό)
τουρκ. rafta+φύλλα

Πάχι (τò)
άρχ. πάχος

Παχοσανίδα (ή)
άρχ. πάχος+σανίς

**Παχύμετρο ή
παχόμετρο (τò)**
άρχ. παχύς+μέτρον

Πέζο (τò)
ιταλ. peso

Πεθαμένο (τò)
άρχ. αποθνήσκω

Πέκι (τò)
τουρκ. reki=πολύ καλά,
έντάξει

Πεκούνι (τò)
ιταλ. piccone=άξινα

Πολύ λεπτό έλασμα (συνήθως από όρειχαλκο) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 290].

Ξέχυμα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119].

Μαδέρι.

Σιδερένιος (συνήθως) κανόνας για τη μέτρηση πάχους (ή διαμέτρου), που έχει μετρικές διαιρέσεις και δύο κάθετα σκέλη, από τα όποια τò ένα είναι σταθερό ενώ τò άλλο κινητό, και κυλάει κατά μήκος του κανόνα. Σχήμα 382.

Ταλάντωση.

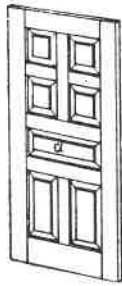
Όριζόντιος νταμπλάς ξύλινου πλαισίου. Σχήμα 383 [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 237].

Όριζόντια έδραση || είναι στα πέκια κανονική όριζόντια έδραση [Γ.Τ.Σ., σ. 11 και 26].

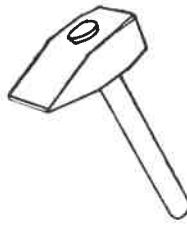
Χοντρό χαλύβδινο σφυρι χτίστη, με κεφάλι τετράγωνο από τη μία πλευρά και με κόψη από την άλλη. Σχήμα 384. [Παπ.Ο. σ. 13] || σιδερένιο σκεπάρι για έκσκαφή σε σκληρά πετρώματα, με μία αίχμη στραβωμένη. Σχήμα 385.

Σχήμα 382

Σχήμα 383

Σχήμα 384

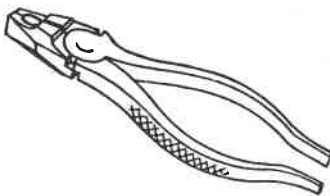

Σχήμα 385

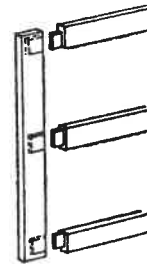
Πελεκάνος (ό)
άρχ. πελεκάν

(Λιθοξόος). Τεχνίτης που λαξεύει πέτρες [Παπ. Ο. σ. 125].

- Πελεκάω**
ἀρχ. πελεκῶ
Λαξεύω || λαξεύω πέτρα || κόβω.
- Πελέκημα (τὸ)**
ἀρχ. πελεκῶ
Ἀποκοπή ἑνὸς κομματιοῦ με λάξευση || ἀποκοπή.
- Πελεκητὴ (ξύλεια) (ἡ)**
ἀρχ. πελεκῶ
Ξυλεία ἀπὸ κορμούς δέντρων χοντρικά ὀρθογωνισμένους [Παπ.Ο. σ. 85, 91].
- Πελεκούδι (τὸ)**
ἀρχ. πέλεκυς
Ἀπόκομμα ξύλου με πελέκι || ἐπίσης ἀπὸ ἐπεξεργασία με τρυπάνι, μαχαίρι κλπ.
- Πένσα (ἡ)**
γαλλ. pince
Εἰδικὴ σιδερένια λαβίδα με πλακουτσὲς ἄκρες (ἐργαλεῖο ἠλεκτροτεχνίτου κυρίως). Σχῆμα 386.
- Πεντάρας (μολυβόπλακα) (ἡ)**
ἀρχ. πέντε > πέντε + κατάλ.
-άρα
Καθορισμὸς τοῦ πάχους μολυβόπλακας (περίπου 1,5 χιλ.) [Παπ.Ο. σ. 449].
- Πεντάρι (τὸ)**
πέντε + κατάλ. -άρι
Σανίδα με πάχος 5 ἐκ. (διπλοσανίδα) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 292].
- Πέρασιὰ (ἡ)**
ἀρχ. πέρασις < περῶ
Προέκταση ἢ σύμπτωση οἰκοδομικοῦ μέλους με δεδομένη γραμμὴ ἢ κατακόρυφο ἐπίπεδο¹.
- Πέρασμα (τὸ)**
ἀρχ. περῶ
Διάδρομος *σκαλωσιᾶς* [Τ.Ω.Σ., τόμ. III, σ. 1113] || διαδοχικὴ στρώση σὲ χρωματισμούς.
- Περαστὸς (ὁ, ἡ, τὸ)**
ἀρχ. πέρασις
Ὁ τρόπος σύνδεσης τῶν ξύλων, (με συναρμολόγηση), ποὺ γίνεται με χρῆση κομματιῶν, τὰ ὁποῖα προεξέχουν καὶ με ἀντίστοιχες τρύπες² (*μόρσο, μορσαρότρυπα*). Σχῆμα 387. [Γ.Τ.Σ. σ. 84, Παπ.Ο. σ. 120, 225 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 254].

Σχῆμα 386

Σχῆμα 387

1. Τὰ ὑποστυλώματα θὰ ἔρθουν περασιὰ με τὸν τοῖχο.
2. Τὰ φύλλα τῆς πόρτας θὰ γίνουιν περαστὰ (τὸ ἀντίθετο: καρφωτά).

Περβάζι (τὸ)
τουρκ. pervaz

Περβάζι [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 264, 286 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 82, 85]:

Πέργ(κ)ολα (ἡ)
ιταλ. pergola

Σκιάδα ἀπὸ κολόνες καὶ σκάρα δοκαριῶν γιὰ ἀναρρίχηση φυτῶν [Ὁρλ.Ξ.Π.Β. σ. 146, 147].

Περισπωμένη (ἡ)
ἀρχ. περισπωμένη

Διατομή σὲ μορφή περισπωμένης στοὺς ὀρθοστάτες *κάσας* ξύλινου παράθυρου ἢ πόρτας (στὴν ὁποία ἐφαρμόζει τὸ *νύχι*). Σχῆμα 388. || εἰδικὸ κομμάτι σωλήνα ἀποχέτευσης μὲ διπλὴ καμπύλη σὲ μορφή περισπωμένης. Σχῆμα 389.

Περλίτης (ὀ)
ιταλ. perla

Προϊὸν ἀπὸ θερμικὴ ἐπεξεργασία σὲ ἠφαστιογενὲς πέτρωμα ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ θερμομονώσεις [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 44, 192].

Περλιτοπετὸν (τὸ)
περλίτης+γαλλ. béton

Μονωτικὸ χοντροκονίαμα ἀπὸ *περλίτη* καὶ τσιμέντο [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 192].

Περλομὶν (τὸ)
ὄνομ. Perlomin

Θερμομονωτικὸ ὑλικό, ποὺ προστίθεται γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ στοὺς *σοβάδες*.

Περσπέξ (τὸ)
ὄνομ. Perspex

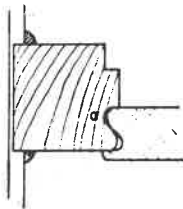
Πλεξιγκλάς.

Πεταλίδα (ἡ)
ιταλ. patella

Μικρὸ κωνικὸ κομμάτι *σοβά*, ποὺ ἀποσπᾶται λόγω διόγκωσης τῶν κόκκων τῆς ἀσβέστου ποὺ παρέμειναν ἄσβεστοι κατὰ τὴν ἐπεξεργασία! [Παπ.Ο. σ. 20].

Πέταλο (τὸ)
ἀρχ. πέταλον

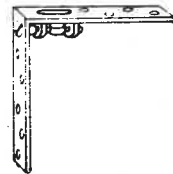
Σιδερένιο ἐξάρτημα σὲ μορφή γωνίας, ποὺ προσαρμόζεται στὶς γωνίες τῶν φύλλων πόρτας *ἀλλέ-ρετοῦρ* (ὅπου καὶ προσαρμόζονται οἱ ἀξονίσκοι περιστροφῆς τῆς). Σχῆμα 390.

Σχῆμα 388

Σχῆμα 389

Σχῆμα 390

1. Πολὺ σοβαρὴ βλάβη τῶν σοβάδων.

Πεταλοὶ (πλάκες) (οἶ)

Τοπονύμιο Πεταλοὶ

Πεταλούδα (ή)

ἀρχ. πεταλώδης

Πεταχτό (τὸ)

ἀρχ. πέτομαι

Πετούγια (ή)

γαλλ. béquille

Πέτρα (ή)

ἀρχ. πέτρα

Πετρὰς (ὀ)ἀρχ. πέτρα > πέτρα +
κατάλ. -ὰς**Πετσικάρισμα (τὸ)**

ρ. πετσικάρω

Πετσικάρω (πετσικάρησε)

οὐσ. πέτσικος

Πέτσικος (ὀ, ή, τὸ)

ιταλ. pecca = ἐλάττωμα

Πέτσωμα (τὸ)

μεσν. πετσίν

Πετσώνω

οὐσ. πέτσωμα

Πηλοκαζανάκι (τὸ)ἀρχ. πηλὸς > πηλὸς + τουρκ.
kazan**Πηλοσωλήνας (ὀ)**

ἀρχ. πηλὸς + σωλήν

Πέτρα σὲ μορφή πλάκας γιὰ στρώση δάπεδου ἢ πεζοδρόμιου [Γ.Τ.Σ. σ. 14 καὶ Παπ.Ο. σ. 6].

Μανταλάκι || *παξιμάδι* μὲ αὐτιά γιὰ τὸ εὐχερέστερο μὲ τὸ χέρι σφίξιμο σὲ *βίδα*. Σχῆμα 391.Ριπτό νερουλὸ ἐπίχρισμα [Παπ.Ο. σ. 191 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 37, 42, 49] || συνήθως λέγεται ἔτσι καὶ ἡ στρώση του || πρώτη στρώση σὲ *σοβά*.*Μπετούγια* [Παπ.Ο. σ. 261].Ἐργὲς πέτρες γιὰ χτίσιμο || *τοῦ ἡλίου* ἐπιφανειακὸ πέτρωμα σὲ λατομεῖο [Σοφ.Τ.Λ. σ. 74].

(Λατόμος). Ἐργάτης ποὺ δουλεύει σὲ λατομεῖο.

Στρέβλωση.

Ἐγινε στρεβλὸς! [Γ.Τ.Σ. σ. 74 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 18].

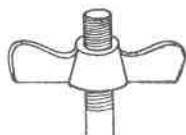
Στρεβλὸς [Γ.Τ.Σ. σ. 12, 50, 80].

Πεταύρωση [Γ.Τ.Σ. σ. 75 καὶ Παπ.Ο.σ. 368] || σανίδωμα σὲ ξυλότυπο κλπ.

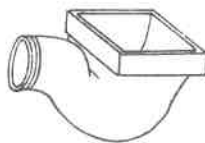
Κατασκευάζω σανίδωμα ἢ ξυλότυπο².

Μικρὸ φρεάτιο ἀπὸ ὀπτὴ γῆ, σὲ δάπεδο γιὰ συγκέντρωση τῶν ἀποχετεύσεων. Σχῆμα 392.

Σωλήνας ἀπὸ ψημένη ἄργιλο, ἐφωλωμένος ἐσωτερικὰ [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 409].

Σχῆμα 391

Σχῆμα 392

1. Οἱ κάσες πετσικάρανε.

2. Ἐπέτσωσα τὴ στέγη.

Πηλοφόρι (τό)
 άρχ. πηλός+φέρω

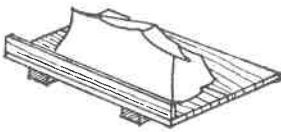
Δοχείο για μεταφορά ύγρης λάσπης σε λιθοδομές ή τουβλοδομές || ξύλινο σανίδωμα, με τὸ ὁποῖο μεταφέρει ἐργάτης ὑγρὸ κονίαμα (ἀλλοτε). Σχῆμα 393. [Ὁρλ.Π. Ἔργ. σ. 337 καὶ Ὁρλ. Υ.Δ. σ. 80].

Πηχαδόρος (ό)
 πήχη+κατάλ. -δόρος

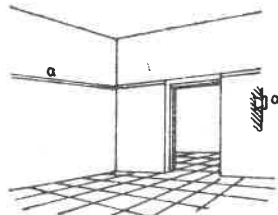
Τεχνίτης σκυροδέματος, πού χειρίζεται τὴν πήχη κατὰ τὴ διάστρωσή του [Δ.Γ.Δ., τόμ. Β', σ. 68].

Πηχάκι (τό)
 πήχη+κατάλ. -άκι

Μικρὴ πήχη [Παπ.Ο. σ. 243] || μικρὴ ξύλινη πήχη στερεωμένη με *τάκους* στὸν τοῖχο, γιὰ διαχωρισμὸ τῶν χρωματισμῶν. Σχῆμα 394.

Σχῆμα 393

Σχῆμα 394

Πήχη (ή)
 άρχ. πῆχυσ

Ξύλινη μακρὰ σανίδα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 80] || σανίδα πού ἔχει δουλευτεῖ σὲ τρόπο ὥστε νὰ ἔχει τελείως ἐπίπεδες καὶ εὐθείες παρειές (προ παντός στὸ πάχος), με τὴν ὁποία ἐλέγχεται καὶ διαμορφώνεται τὸ ἐπίπεδο τῶν *σοβάδων* στὰ μεταξὺ τῶν *ὁδηγῶν* κενά. Σχῆμα 395. || παρόμοια σανίδα πού χρησιμεύει γιὰ τὴ διάστρωση σκυροκονιαμάτων || ἐπίσης γιὰ τὴ διαμόρφωση ὀριζόντιων ἢ κατακόρυφων ἐπιφανειῶν με τὴ βοήθεια *ἀλφαδιοῦ* || μικρῆς διατομῆς πήχη πού καρφώνεται ἐπάνω στὸν ξυλότυπο πλάκας μετὸν γιὰ τὴ διαμόρφωση αὐλακιοῦ γιὰ τοποθέτηση ἠλεκτρικῶν σωλήνων || πῆχες γιὰ τὴ διαμόρφωση ἀπὸ αὐτὲς ἐπιφάνειας γιὰ *σοβάτισμα* (*τσατμάδες*) κλπ.

Σχῆμα 395

Σχῆμα 396

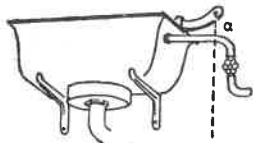
Πι (τό)
 γράμμα Π

Σύνδεσμος ἀπὸ ξύλο σὲ ἀνάλογο σχῆμα || ραβδί σιδερένιο, διατομῆς Π (*οῦ*) || σιφῶνι ἀποχέτευσης σὲ σχῆμα περίπου Π. Σχῆμα 396.

Πιάνω
 άρχ. πιάζω

Συνδέω [Γ.Τ.Σ. σ. 14] || *πιάνω τὰ νερά*: συγκρατῶ, φράζω διαρροὴ σὲ δίκτυο.

Πιεστικός (σωλήνας) (ό)
 άρχ. πιέζω

Σχήμα 397

Πικούνι (τò)
 ιταλ. piccone = άξίνα

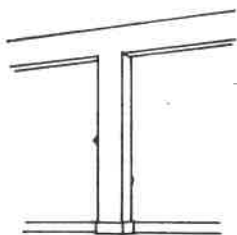
Πιλάστρο ή πιλάστρι (τò)
 γαλλ. pilastre <ιταλ. pilastro

Πιλοτή (ή)
 γαλλ. pilotis

Πίνακας (ό)
 άρχ. πίναξ

Πινέλο (τò)
 ιταλ. pennello

Πίπα (ή)
 ιταλ. pipa

Σχήμα 398

Πιράκι (τò)
 πίρος

Πίρος (ό)
 ιταλ. pirolo

Πιρτσίνι (τò)
 ιταλ. prizzare

Μολυβοσωλήνας ή σωλήνας από χαλκό ή άλουμίνιο ή πλαστικό, με σχετικώς παχιά τοιχώματα για να άντέχει σε πίεση, που χρησιμεύει συνήθως σαν παρέμβλημα μεταξύ διακόπτη και βρύσης (σε δίκτυο παροχής νερού κάποιου ύποδοχέα). Σχήμα 397. [Τ.Ε.Ε. σ. 19] || θερμοσίφοντας· κλειστός από τον άτμοσφαιρικό άερα θερμοσίφοντας με έκτόνωση σε δοχείο διαστολής || *πιεστικό καζάνι*· λέβητας σε πλυντήριο με παρεμφερή λειτουργία (άλλοτε) [Παπ.Ο. σ. 96, 405].

Πεκούνι [Παπ.Ο. σ.10].

Πεσσός (σε τοιχοποιία). Σχήμα 398. [Μπ.Ο. σ. 35] || παραστάδα.

Ίσόγειος χώρος άνοιχτός, στο ύπαιθρο, από κολόνες που κρατάνε επάνω τους ένα κτίριο.

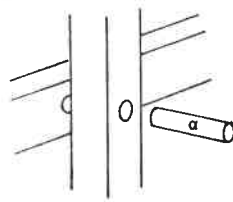
Ταμπλό.

(Χρωστήρας). Βούρτσα για βάψιμο [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 350].

(*Τσιμπούκι*). Άκροστόμιο σε ήλεκτρικό σωλήνα από πορσελάνη. Σχήμα 399.

Σχήμα 399

Σχήμα 400

Μικρός πίρος [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 290].

Μικρός άξονας. Σχήμα 400. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 267 και Γ.Τ.Σ. σ. 64].

Πιρτσίνι.

Πισσόπανο (τὸ)

ἀρχ. πίσσα+λατ. rannus

Χοντρό ύφασμα ποτισμένο με πίσσα, πού χρησιμεύει για στεγανώσεις κλπ.

Πισσόχαρτο (τὸ)

ἀρχ. πίσσα+χάρτης

Χοντρό χαρτί ποτισμένο με πίσσα, πού χρησιμεύει κυρίως για πρόχειρες επικαλύψεις σε στέγες κλπ. [Σοφ.Τ.Κ. σ. 259, Ἀγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 26 καὶ Παπ.Ο. σ. 224].

Πιστολαδόςος (ὁ)

πιστόλι+κατάλ. -δόςος

Ἐργάτης πού χειρίζεται ἀερόσφουρα (πιστόλι).

Πιστόλι (ἢ πιστολέτο) (τὸ)

ιταλ. pistola

Ψεκαστήρας για χρωματισμούς. Σχῆμα 401 [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 159] || ἀερόσφουρα με σμίλη, για την ἐκσκαφή σκληρῶν πετρωμάτων. Σχῆμα 402 [Δ.Γ.Δ., τόμ. Α΄, σ. 69] || εἰδικὸ πιστόλι για τοποθέτηση σιδερένιων στηριγμάτων.

Πιτόρος (ὁ)

ιταλ. pittore=ζωγράφος

(Πάτρα, Ἰόνιοι Νῆσοι). Τεχνίτης για χρωματισμούς.

Πιτσιλισμα ἢ πιτσύλισμα ἢ πιτσιλιτὸ (τὸ)

πιτυλίζω <ἀρχ. πίτυλος

Πεταχτὴ νερουλὴ στρώση σε ἐπίχρισμα (ἀραιὰ) [Παπ.Ο. σ. 184, 188].

Πίτσ-παῖν (τὸ)

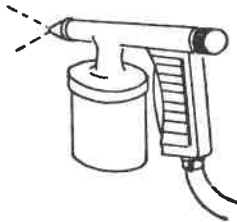
ἀγγλ. pitch pine

Εἶδος πεύκου τῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατασκευάζονται στὴν Ἑλλάδα δάπεδα (παρκέτα), σκάλες κλπ. [Παπ.Ο. σ. 310 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 46 κ.έ.].

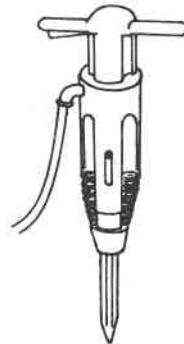
Πλαῖνὸ (τὸ)

ἀρχ. πλάγιος

Κατακόρυφη παρειὰ δοκαριοῦ ἢ ὑποστυλώματος ἢ πλάκας || ξυλότυπος (καλούπι) τῶν κατακόρυφων παρειῶν [Παπ.Μπ. σ. 127].

Σχῆμα 401

Σχῆμα 402

Πλάκα (ή)

άρχ. πλάξ

Πλάκα όπλισμένου σκυροκονιάματος || σιδερένια πλάκα, με καρφιά έπάνω της, με τη βοήθεια της οποίας γίνεται τó στράβωμα τού σιδερένιου όπλισμού. Σχήμα 403. || πλακουτσό έπιστόμιο-πλάκα κλειδαριάς πόρτας. Σχήμα 404. || πλακουτσή πέτρα [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 101] || (Μάλας) *μαλτεζόπλακα*.

Πλακάξ (τό)

γαλλ. placage

Σανίδωμα (με τó όποιο γίνονται συνήθως φύλλα κλπ. για έπιπλα) από τετράγωνες μικρής διατομής ξύλινες πηγες κολλημένες ή μία δίπλα στην άλλη (και φύλλα *κόντρα-πλακέ* κολλημένα στις δύο επιφάνειες τού σανιδώματος, πού δημιουργήθηκε μ' αυτό τόν τρόπο).

Πλακάς (ό)

πλάκα

Τεχνίτης για πλακοστρώσεις σε δάπεδα ή πού στρώνει μικρά πλακάκια σε τοίχους.

Πλακέ

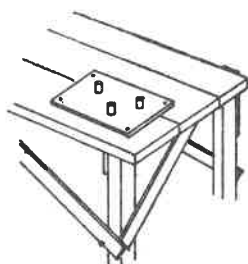
γαλλ. plaqué

Αυτός πού αποτελείται από λεπτό στρώμα.

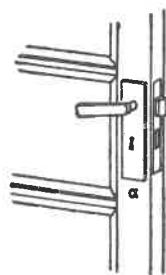
Πλάκες (οί)

πλάκα

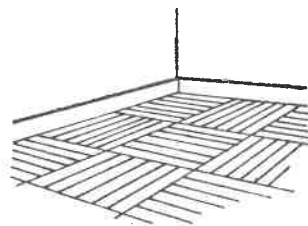
Διάταξη σε διάστροση *παρκέτου* από τέσσερις ή έξι (συνήθως) λουρίδες, πού σχηματίζουν τετράγωνες πλάκες με άρμους (στις λουρίδες) κάθε πλάκας, κάθετες στους άρμους της παρακείμενης. Σχήμα 405. || πριονιστή ξυλεία με διατομή πού δέν είναι σταθερή σε όλο τó μήκος [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 67].

Σχήμα 403

Σχήμα 404

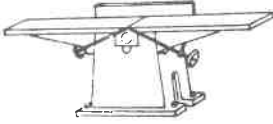

Σχήμα 405

Πλάνη (ή)

λατ. plana

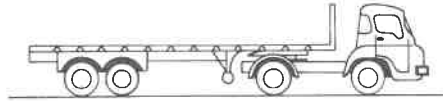
Μεγάλο χειροκίνητο ροκάνι || μηχανήμα για πλάνισμα ξύλων, πού αποτελείται κυρίως από σιδερένιο τραπεζάκι και περιστρεφόμενο έπά-

Σχήμα 406

Σχήμα 407

Σχήμα 408

Πλαστικά πατώματα (τά)
πλαστικός - μεσν. πάτωμα

Πλαστικό (τό)
άρχ. πλαστικός

Πλαστικοί (άγωγοί) (οί)
πλαστικός

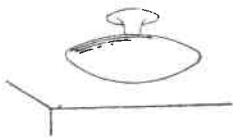
Πλαστικοί σωλήνες Πι-Βι-Σι (οί)
πλαστικός-σωλήν-άγγλ. P.V.C.

Πλαστικός σοβάς (ό)
πλαστικός - τουρκ. siva

Πλαστικό χρώμα (τό)
άρχ. πλαστικός - χρώμα

Πλατφόρμα (ή)
γαλλ. plate-forme

Πλαφονιέρα (ή)
γαλλ. plafonnier

νω του τύμπανο με λεπίδες. Σχήμα 406. || μηχανήματα για πλάνισμα σκληρών υλικών, όπως σίδηρο, μάρμαρο κλπ. || μακρουλό ξύλινο τριβίδι για λείανση σοβάδων. Σχήμα 407. [Γ.Τ.Σ. σ. 40 και Παπ.Ο. σ. 187].

Δάπεδα από πλακάκια πλαστικά ή όλόκληρα μεγάλα φύλλα ή χυτά στο δάπεδο.

Βιομηχανικό υλικό από φυσικά ή συνθετικά ρετσίνια.

Ήλεκτρικά καλώδια με μόνωση από πλαστική ύλη || πλαστικοί σωλήνες ηλεκτρικού (λειοί) σωλήνες από πλαστικό, μέσα στους οποίους μπαίνουν τα καλώδια των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.

Σωλήνες από χλωριούχο πολυβινίλιο (πλαστικό).

Ήπιχρισμα από άμμο και ρετσίνη (εποξειδική) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 299].

Χρώμα από γαλάκτωμα ενός συνθετικού ρετσινιού [Λ.Δ.Υ. τόμ. Β' σ. 334] (Λατέξ).

(Νταλικά). Μεγάλο φορείο που ρυμουλκείται από αυτοκίνητο, με το οποίο μεταφέρονται συνήθως οί σιδερένιοι όπλισμοί του μπετόν ή προκατασκευασμένα στοιχεία για ανέγερση σπιτιών κλπ. Σχήμα 408.

Ήλεκτρικός άνταυγαστήρας σε όροφή (ύψι-φωτο). Σχήμα 409 || πλαστική (από άκρυλικό ή πολυαιθυλένιο) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 286].

Σχήμα 409

Πλεξιγκλάς (τό)
ὄνομ. Plexiglass

Τζάμι ἀπὸ δύο (ἢ περισσότερα) φύλλα (τζαμιού), ποὺ γίνονται ἓνα μὲ δυνατὴ συμπίεση, ἀφοῦ πρῶτα τοποθετηθεῖ μεταξύ τους λεπτὸ φύλλο ἀπὸ εἰδικὸ διαφανὲς ὑλικὸ [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 226] (Perspex).

Πλιθάρι ἢ πλίθρα (τό, ἦ)
ἀρχ. πλίνθος

Ἐψητο τοῦβλο [Σοφ.Τ.Κ. σ. 12 καὶ Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 230].

Πλιθιά (ἦ)
ἀρχ. πλίνθος

Πλινθοδομὴ ἀπὸ ἄψητα τοῦβλα [Παπ.Ο. σ. 30].

Ποδαρικὸ (τό)
ποδάριν <ἀρχ. ποὺς

Κάτω μέρος σὲ κατακόρυφα στοιχεῖα (ὀρθοστάτες, στύλους, παρειὲς σκαμμάτων κλπ.) [Παπ.Ο. σ. 433] || βραχίονας ποὺ ἀνοίγει γιὰ καλύτερη στήριξη τῆς πρέσας (ἀντλίας σκυροδέματος).

Ποδιά (ἦ)
ποδέα <ἀρχ. ποδεῖον

Στηθαῖο σὲ παράθυρο. Σχῆμα 410. [Γ.Τ.Σ. σ. 81, Μπ.Ο. σ. 34 καὶ Ὁρλ.Ξ.Π.Β. σ. 571] || ἐπικάλυψη (ἀπὸ μάρμαρο) σὲ στηθαῖο παράθυρου κλπ. Σχῆμα 411. [Παπ.Ο. σ. 3] || κατώφλι (μπαλκονοποδιά) [Γ.Τ.Σ. σ. 58].

Πολεμάω
ἀρχ. πολεμῶ

Ἀσχολοῦμαι (ἐντατικά) μὲ μιὰ (οἰκοδομικὴ) δουλειά!.

Πολύκλωνο (ἀγωγός) (τό)
ἀρχ. πολὺς+κλών

Ἡλεκτρικὸ καλώδιο ἀπὸ πολλὰ λεπτὰ σύρματα [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 193].

Πόμολο (τό)
ἰταλ. romolo

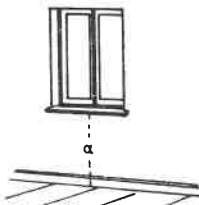
Χειρολαβὴ πόρτας.

Πομπὲ
γαλλ. bombé

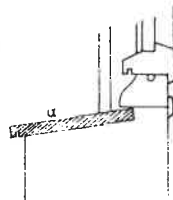
Σφαιρικὸς || κυρτὸς [Παπ.Ο. σ. 123, 124 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 125].

Πόντα (ἦ)
ἰταλ. punta

Αἰχμηρὸ ἐργαλεῖο γιὰ χάραξη, μὲ χτυπήματα, βασικῶν σημείων ἐπάνω σὲ μεταλλικὰ κομμάτια. Σχῆμα 412. [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ' σ. 150, 151].

Σχῆμα 410

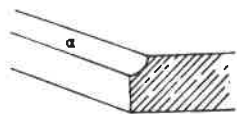
Σχῆμα 411

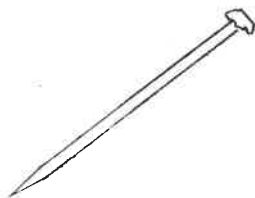
Σχῆμα 412

1. Οἱ μπογιατζῆδες πολεμᾶνε τὸ τρίτο πάτωμα.

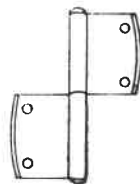
- Ποντάρω**
πόντα
Σημειώνω με τήν *πόντα*.
- Ποντίδο (τό)**
ἀγν. ἔτυμ.
Κυμάτιο σὲ διατομή τεταρτοκύκλιου. Σχῆμα 413. [Μπ.Ξ. Ξ. σ. 119] (*λουκλουδιά*).
- Ποντίλι (τό)**
μετγν. πόντιλον
Σμίλη *μαρμαρᾶ* με ἀίχμη πολὺ λεπτή γιὰ λεπτὲς μαρμαρικὲς ἐργασίες (λεπτὲς γλυφές, χάραξη γραμμάτων κλπ.) Σχῆμα 414.
- Ποντισέλι (τό)**
ἰταλ. ronticello = γεφυράκι
Σανίδα ποὺ ἔχει πάχος 3 ἐκ. [Λ.Ξ. σ. 15, Γ.Τ.Σ. σ. 75 καὶ Παπ.Ο. σ. 86].
- Πόντος (ό)**
βενετ. ponto
Σανίδα ποὺ ἔχει πάχος 4 ἐκ. ἢ 5 ἐκ. [Λ.Ξ. σ. 15, Γ.Τ.Σ. σ. 75 καὶ Παπ.Ο. σ. 86].
- Πορσελάνη (ή)**
ἰταλ. porcellana
Ἄλευρι θηραϊκῆς γῆς (κίσσηρης) ἢ εἰδικὸ ψημένο χῶμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατασκευάζονται τὰ φαβεντιανὰ (*faience*) εἶδη ὑγιεινῆς.
- Πορταδέλα (ή)**
ἰταλ. portella = θυρίδα
Στροφέας με φτερά γιὰ ἀνάρτηση, ποὺ συμπιπτουν με ἐπίπεδα ἐφαπτόμενα στὸ μικρὸ κύλινδρο περιστροφῆς καὶ μπαίνουν σὲ εἰδικὲς σχισμὲς τῆς *κάσας*. Σχῆμα 415. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 266, 267 καὶ Παπ.Ο. σ. 263, 268].
- Πορτοπαράθυρα (τὰ)**
λατ. porta + παράθυρος (θύρα)
Ἐξωτερικὰ *κουφώματα* σὲ οἰκοδομή.
- Πορτοσιὰ (ή)**
πόρτα
Θύρωμα ἢ περιθώριο σὲ ἄνοιγμα [Παπ.Ο. σ. 141].
- Ποταμὸς (ό)**
ἀρχ. ποταμὸς
(Σκοτία) ἢ Μακρουλὸ αὐλάκι στὴν κάτω ἐπιφάνεια, σὲ στοιχεῖο ποὺ προεξέχει, καὶ ἀποτελεῖ ἐπικάλυψη (πλάκας μάρμαρου κλπ.) γιὰ νὰ στάζουν ἀπὸ αὐτὸ τὰ νερά τῆς βροχῆς καὶ νὰ μὴ λερώνουν τίς κατακόρυφες ἐπιφάνειες (τὴν ὄψη τοῦ κτήριου). Σχῆμα 416. [Παπ.Ο.

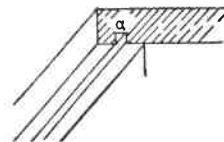
Σχῆμα 413

Σχῆμα 414

Σχῆμα 415

Σχῆμα 416

σ. 140, Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 149] || έγκοπή στην όποία μπαίνει τὸ κλειδὶ κατὰ τὴ σύνθεση σὲ σανίδωμα, κατὰ τὸ σύστημα κλειδιοῦ. Σχῆμα 417.

Ποτάσα (ή)

ιταλ. potassa

Ποτήρι (τὸ)

ἀρχ. ποτήριον

Πουάρ (τὸ)

γαλλ. poire

Πουκάμισο (τὸ)

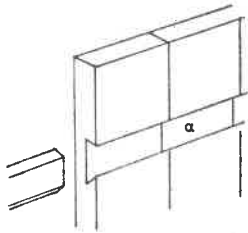
μεσν. πουκάμισον

Ἀνθρακικὸ κάλιο [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 235].

Ἐξάρτημα τοῦ *τόρνου* || (ἀντλίας)· βαλβίδα σὲ ὑδραντλία πηγαδιοῦ.

Σημεῖο γιὰ κλήση σὲ ἠλεκτρικὸ κουδούνι, ποῦ ἔχει μορφή ἀχλαδιοῦ || ἠλεκτρικὸς διακόπτης μὲ μορφή ἀχλαδιοῦ. Σχῆμα 418.

Τὸ ἐξωτερικὸ (κυρίως) τοίχωμα τοῦ *μπόιλερ* ἀπὸ γαλβανισμένο σιδερένιο ἔλασμα, ποῦ σχηματίζει τὸ χῶρο ποῦ θερμαίνεται τὸ νερὸ τῆς πόλης καὶ στὸν όποῖο κυκλοφορεῖ τὸ ζεστὸ νερό, γιὰ νὰ στέλνεται στοὺς διάφορους ὑδραυλικὸς ὑποδοχεῖς.

Σχῆμα 417

Σχῆμα 418

Πούντρα (ή)

γαλλ. poudre

Πουργός (ὁ)

ἀρχ. ὑπό - ἔργος

Πουρί (τὸ)

ἀρχ. πῶρος

Πράμα (τὸ)

μεσν. πῤῥαμα <ἀρχ. πῤῥαγμα

Πράσινης σφραγίδας

(τσίγκος) (ὁ)

ἀρχ. πῤῥάσινος - σφραγίς

(Παιπάλη). Πολὺ λεπτὴ σκόνη ὕλικου (*ἄχνη*).

Ἐργάτης ποῦ μεταφέρει κονιάματα (βοηθὸς χτίστου) [Ὁρλ.Π. Ἔργ. σ. 337, σήμ. 3 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 80].

Πωρόλιθος [Σοφ.Τ.Λ. σ. 50] || ἀκαθαρσία σὲ σωλήνα [Παπ.Ο. σ. 97] || *μουρί*.

Ἐγγρὸ σκυρόδεμα || ὕγρὸ κονίαμα.

(Χρωματισμοί). Ὁξειδίο τοῦ ψευδάργυρου, καλῆς ποιότητας, ποῦ ἔρχεται στὴν ἀγορὰ μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ αὐτὸ [Γ.Τ.Σ. σ. 69, 70].

Πρεβάζι (ή **περβάζι**) (τò)
τουρκ. pervaz=στεφάνι

Πλαισίωμα || περιθώριο που καλύπτει άρμò || περιθώριο που καλύπτει τòn άρμò τού τετράξυλου (*κάσας*) και τού ανοίγματος. Σχήμα 419. [Παπ.Ο. σ. 251].

Πρέκι (τò)
βενετ. brechia

Άνωφλιο σε άνοιγμα [Μπ.Ο. σ. 29 και Παπ. Μπ.σ. 129, 133] || δοκάρι σε άνωφλιο ενòς ανοίγματος [Παπ.Ο. σ. 6, 91].

Πρεκιάζω
ούσ. πρέκι

Καλύπτω με δοκάρι ένα άνοιγμα¹.

Πρέκιασμα (τò)
ρ. πρεκιάζω

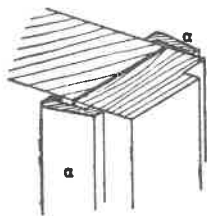
Έργασία για τήν κατασκευή άνωφλιου || στάθμη σε άνωφλιο.

Πρεκοδοκòς (ò)
πρέκι+δοκòς

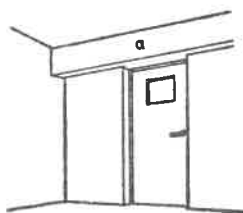
Δοκάρι που σχηματίζει συγχρόνως και τò άνωφλιο σε άνοιγμα. Σχήμα 420.

Πρέσα (ή)
ιταλ. pressa

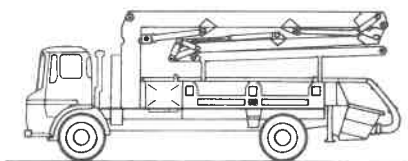
Άντλία επάνω σε αυτοκίνητο, με συγκρότημα από σωλήνες, για μεταφορά με πίεση για διάστρωση, σκυροκονιάματος και με πτυσσόμενους σιδερένιους βραχίονες που συγκρατούν τούς σωλήνες. Σχήμα 421. || μηχανή για σφίξιμο και κόλλημα ξύλων που έχουν μεγάλη επιφάνεια. Σχήμα 422. [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 139] || μηχανήμα με τò όποιο ελέγχουν τή στεγανότητα σωληνώσεων || *πρέσας*· όπτες πλίθες ή κεραμίδια ή και τσιμεντόπλακες για επικάλυψη, που κατασκευάζονται με συμπίεση σε ειδικές μήτρες [Παπ.Ο. σ. 73].

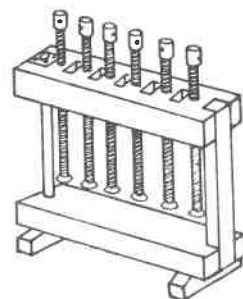
Σχήμα 419

Σχήμα 420

Σχήμα 421

Σχήμα 422

Πρεσάρισμα (τò)
ρ. πρεσάρω

Συμπίεση || έλεγχος τής στεγανότητας σε σωληνώσεις, με εφαρμογή έσωτερικής πίεσης

1. Θα πρεκιάσουμε στά 2,30 μέτρα.

Πρεσαριστή (πόρτα) (ή)

ρ. πρεσάρω

|| μεταφορὰ σκυροδέματος στη στάθμη διάστρωσης, με τὴν *πρέσα*.

Φύλλο πόρτας, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ σκελετὸ με ἐκατέρωθεν κολλημένα φύλλα *κόντρα-πλακέ*, με δυνατὴ πίεση, σὲ εἰδικὸ μηχανήμα (*πρέσα*). Σχῆμα 423.

Πρεσάρωἰταλ. *pressare*

Συμπιέζω || ἐλέγχω τὴ στεγανότητα σὲ σωληνώσεις με ἐφαρμογὴ ἐσωτερικῆς πίεσης¹.

Πρεσπὰν (φύλλο) (τὸ)

ἀγν. ἐτυμ.

Εἰδικὸ ἠλεκτρομονωτικὸ φύλλο.

Πρίζα (ή)γαλλ. *prise*

(Ρευματοδότης). Ἐξάρτημα σὲ τοῖχο γιὰ ρευματοδότηση.

Πριονίδι (τὸ)

ἀρχ. πρίων

Λεπτὸ ἀπόκομμα ξύλου, πού ἀπομένει ἀπὸ τὸ κόψιμό του με πριόνι.

Πριονιστὴ ξυλεία (ή)

ἀρχ. πρίων - ξυλεῦω

Ξυλεία, τῆς ὁποίας τὰ κομμάτια εἶναι κανονικὰ ὀρθογώνια παραλληλεπίπεδα (κόψιμο με πριόνι).

Πριονοκορδέλα (ή)ἀρχ. πρίων+ἰταλ. *cordella*

Κορδέλα.

Πριτσίνι (τὸ)

ρ. πριτσινώνω

Καρφὶ με δύο κεφάλια. Σχῆμα 424. (*πριτσίνι*) [Μπ.Κ. σ. 66 καὶ Παπ.Ο. σ. 289, 290] || λουρίδα σὲ ἐπίχρισμα πού ἔχει μικρὸ πλάτος (κυρίως στὸ *ἀρτιφισιέλ*).

Πριτσίνωμα (τὸ)

ρ. πριτσινώνω

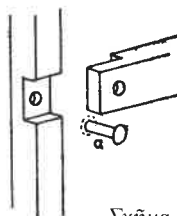
Πλάτεμα τῆς ἀκέφαλης ἄκρης τοῦ καρφιοῦ [Παπ.Ο. σ. 289, 290].

Πριτσινώνωἰταλ. *grizzare*

Πλαταίνω τὴν ἀκέφαλη ἄκρη τοῦ καρφιοῦ || στερεώνω με *πριτσίνια*².

Σχῆμα 423

Σχῆμα 424

1. Οἱ σωληνες τοῦ καλοριφέρ δὲν πρεσαρίστηκαν.
2. Ἡ λαμαρίνα πριτσινώθηκε.

Πρόκα (ή)
βενετ. broca

Καρφι [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 125].

Προσκέφαλο (τò)
ἀρχ. προσκεφάλαιον

(Μαξιλάρι). Σῶμα πὺν παρεμβάλλεται στὸ ση-
μεῖο ἐφαρμογῆς συγκεντρωμένου φορτίου, γιὰ
εὐνοϊκότερη κατανομή του ἢ μικρὸ σὲ μῆκος
κομματί ξύλου, πὺν καρφώνεται στὴν κορυφή
καὶ κάθετα πρὸς ξύλινο στήριγμα ἢ στύλο,
καὶ μὲ τὸ ὁποῖο ἐπιτυγχάνεται μεγαλύτερη
ἐπιφάνεια στήριξης. Σχῆμα 425. [Γ.Τ.Σ. σ.
81].

Προστάντζα (ή)
ἀγν. ἐτυμ.

Προκαταβολή (πληρωμή ἑνὸς μέρους τῆς ἀ-
ξίας μιᾶς ἐργασίας).

Προστόμιο (τò)
πρόθ. πρό+στόμιο
<ἀρχ. στόμιον

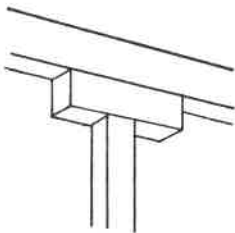
Φράξιμο γύρω-γύρω τῆς τρύπας κλειδαριάς ἢ
μικρὸς σωλήνας γιὰ αὐξηση, σὲ μῆκος, ἄλ-
λου σωλήνα τῆς ὑδρευσης. Σχῆμα 426.

Πρόσωπο (τò)
ἀρχ. πρόσωπον

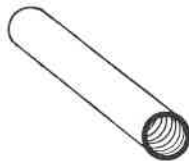
Κατακόρυφη ἐπιφάνεια πὺν διέρχεται ἀπὸ δε-
δομένη γραμμὴ ἢ εὐνοϊκότερη ἐπιφάνεια γιὰ
χρησιμοποίηση κομματιοῦ ξύλου ἢ κατακό-
ρυφη ἐπιφάνεια [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 221] ἢ μεγαλύτε-
ρη ἐπιφάνεια σὲ οἰκοδομικὰ στοιχεῖα ἢ μπρο-
στινὴ ἐπιφάνεια ἢ *φέρνω πρόσωπο*· τοποθετῶ
κάτι τι σὲ σύμπτωση μὲ δεδομένη κατακόρυ-
φη ἐπιφάνεια.

Προφίλ (τò)
γαλλ. profil

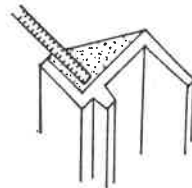
Διατομὴ [Παπ.Ο.σ. 194] ἢ διατομὴ σὲ οἰκοδο-
μικὸ στοιχεῖο πὺν φέρει φορτία ἢ τομὴ σὲ
κυμάτιο [Γ.Τ.Σ. σ. 12] ἢ εἰδικῆς διατομῆς
σιδερένια ἐλάσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατασκευ-
άζονται σιδερένια παράθυρα κλπ. Σχῆμα 427.
[Ἄγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 27] ἢ εἰδικῆς διατομῆς ἐλά-
σματα ἀπὸ ἀλουμίνιο, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατα-
σκευάζονται κουφώματα (ἢ ἀπὸ πλαστικό).

Σχῆμα 425

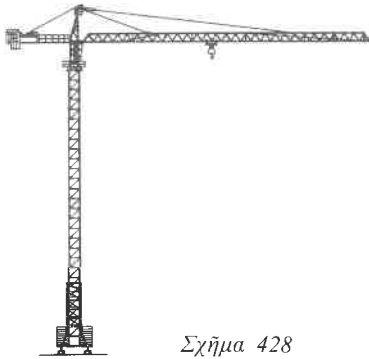

Σχῆμα 426

Σχῆμα 427

Πυρασβεστήρας (ή
πυροσβεστήρας) (ό)
πυροσβεστήρας <νεότ. πυρο-
σβέστης

Σχῆμα 428

Πυργογερανός (ό)
ἀρχ. πύργος+γέρανος

Πυροστάτης (ό)
ἀρχ. πῦρ+καταλ. -στάτης

Πυρότουβλο (τό)
ἀρχ. πῦρ+λατ. tubulus

Πυρόχωμα (τό)
ἀρχ. πῦρ+χῶμα

Μικρὴ σχετικὰ φορητὴ συσκευὴ γιὰ σβῆσιμο φωτιᾶς (πυρκαγιᾶς). Εἶναι διάφοροι οἱ τύποι τῶν πυρασβεστήρων: α) ἀπλοί, δηλαδὴ δοχεῖο γεμάτο νερὸ καὶ ἀντλία τοῦ χειριοῦ ἐπάνω στὸ δοχεῖο, ποὺ πετάει τὸ νερὸ μακρυνὰ στὴ φωτιά· β) διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα (ὑπὸ πίεση), ποὺ πιέζει τὸ νερὸ, τὸ ὁποῖο ὑπάρχει μέσα στὸ δοχεῖο καὶ τὸ πετάει στὴ φωτιά· γ) ἀφροῦ· δοχεῖο μὲ νερὸ, διττανθρακικὸ νάτριο καὶ ὀξύ, τὰ ὁποῖα γίνονται ἀφρὸς ὅταν ἀνακατε-
τοῦν, μὲ τὸ σπᾶσιμο ἀπὸ βελόνα ποὺ χτυπᾶμε τῶν μικρότερων δοχείων ποὺ καθένα τὰ περιέχει· δ) χιονιοῦ· μὲ παρόμοια περίπου διάταξη καὶ ὑλικά· ε) ἀντιηλεκτρικός· γιὰ σημεία ποὺ ἔχουν ἠλεκτρικὸ ρεῦμα, μὲ εἰδικὴ σκόνη ἢ ἀφρὸ, ποὺ πετάγεται μὲ δύναμη λόγω τῆς παρουσίας διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα ὑπὸ πίεση, ποὺ ὑπάρχει μέσα στὸ δοχεῖο.

Γερανὸς τοποθετημένος ἐπάνω σὲ σιδερένιο πύργο, γιὰ ἀνύψωση ἢ μετακίνηση ὑλικῶν σὲ ἐργοτάξιο. Σχῆμα 428. [E.E.E. σ. 281, 283, 285].

Αὐτόματος ἠλεκτρικὸς διακόπτης σὲ καυστήρα πετρέλαιου, ποὺ σταματᾶει τὴ λειτουργία του ἂν δὲν γίνεταί σπινθηρισμὸς ἀλλὰ διοχετεύεται μόνον πετρέλαιο.

Πυρίμαχη πλίνθος [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 297].

Πυρίμαχο χῶμα.

Ρ

Ράγια (ή)

γαλλ. rail

Σιδερένιο ραβδί, πού χρησιμεύει για κύλιση (συρτῆς πόρτας ἢ παράθυρου). Σχῆμα 429. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 268] || σιδηροτροχιά.

Ραγοδιακόπτης (ό)

ράγια <γαλλ. rail+νεότ. διακόπτης

Μικρός ηλεκτρικός διακόπτης σὲ ηλεκτρικό ταμπλό, πού στερεώνεται σὲ ράγια μὲ κούμπωμα.

Ρακόρ (τὸ)

γαλλ. raccord

Ίσιος (ἢ καμπύλος) σιδερένιος σύνδεσμος για σύνδεση, μὲ βίδωμα δύο, συνήθως ἴσης διαμέτρου, μικρῶν σιδερένιων σωλήνων. Σχῆμα 430. [Ε.Ε.Ε. σ. 19 καὶ Παπ.Ο. σ. 416, 425].

Ράμμα (τὸ)

ἀρχ. ράμμα

Νῆμα || νῆμα για χαράξεις [᾿Αγ. ᾿Οδ.Οικ. σ. 6 καὶ Παπ.Ο. σ. 108].

Ράμπα (ή)

γαλλ. rampe

Σειρά ἀπὸ ὅμοια στοιχεῖα || κεκλιμένο ἐπίπεδο για ἀνάβασμα προσώπων (ἢ για τροχοφόρα). Σχῆμα 431.

Ραμποτάρισμα (τὸ)

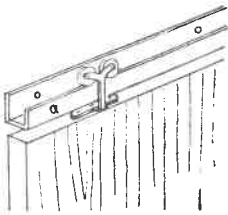
ραμποτέ

Συναρμολόγηση σανίδων κατὰ τὸ πάχος τους.

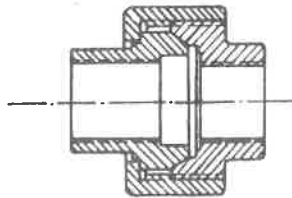
Ραμποτέ (τὸ)

γαλλ. raboté

Τρόπος συναρμολόγησης δύο σανίδων (σὲ δάπεδο) κατὰ τὸ πάχος τους, μὲ τὴ χρήση αὐλακιοῦ στὴ μία καὶ προεξοχῆς στὴν ἄλλη. Σχῆμα 432. [Γ.Τ.Σ. σ. 76,77 καὶ Παπ.Ο. σ. 270, 310].

Σχῆμα 429

Σχῆμα 430

Σχῆμα 431

Ραμποτέζα (ή)

ραμποτέ

Ξυλουργική μηχανή που ανοίγει αυλάκια και προεξοχές σε σανίδες για σύνδεσή τους με το σύστημα *ραμποτέ*.

Ραντιέ (τò)

γαλλ. radier

Πλάκα σε θεμέλιο, που διαβιβάζει φορτία στο έδαφος. (*Ραντιέ ζενεράλ*=σε όλη την επιφάνεια του κτήριου πλάκα θεμελίωσης). Σχῆμα 433. (*Ραντιέ παρσιέλ*=μερική πλάκα θεμελίωσης) [᾿Αγ. ᾿Οδ.Οικ. σ. 11].

Ράουλο (τò)

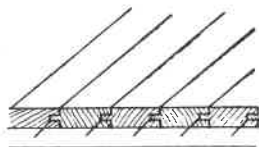
ιταλ. rullo = κύλιση

Τροχός || μικρός τροχός διάφορων μηχανισμῶν σε κυλιόμενες οικοδομικές κατασκευές (φύλλα). Σχῆμα 434. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 268, 296] || μικρός τροχός μηχανῆς.

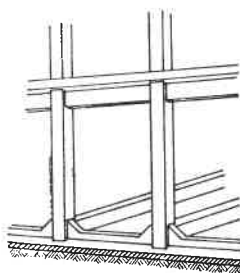
Ράσπα (ή)

ιταλ. raspa

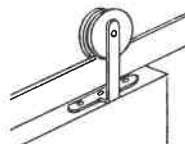
Λίμα για λείανση ξύλου με μεγαλύτερα δόντια ἀπὸ τὴν *ξυλόλιμα* (διατομή δοντιῶν περιπου ἡμικυκλική). Σχῆμα 435. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 135].

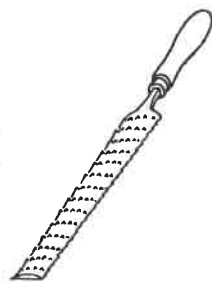
Σχῆμα 432

Σχῆμα 433

Σχῆμα 434

Σχῆμα 435

Ράψιμο (τò)

ἀρχ. ράπτω

Σύνδεση || σύνδεση στις μικρές πῆχες παράθυρου *ρολοῦ* [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 307].

Ρεγουλάρισμα (τò)

ρ. ρεγουλάρω

Ρύθμιση.

Ρεγουλάρω

ιταλ. regolare

Ρυθμίζω (μηχανή).

Ρεζέρβα (ή)

ιταλ. riserva

Ἀνταλλακτικό.

Ρεζές (ò)

τουρκ. reze

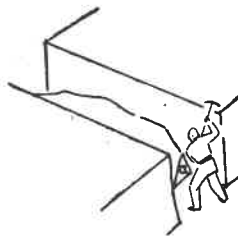
Στροφέας [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 299] || σημείο περιστροφῆς.

Ρελιέφ (τò)

ὄνομ. Relief

(Λέγεται καὶ *ρελιέφ-νέφ*). Χρῶμα που περιέχει πλαστικές οὐσίες καὶ χρησιμοποιεῖται γιὰ χρωματισμούς.

- Ρεντγούντ (τό)**
 άγγλ. red wood
 Ξύλο κοκκινωπό, πού έρχεται από την Ἄμερικὴ καὶ πού χρησιμοποιεῖται καμιά φορὰ γιὰ τὴν κατασκευὴ μικρῶν πήγεων σὲ *ρολά* παράθυρα.
- Ρεπερ (τό)**
 γαλλ. repère
 Σταθερὸ σημεῖο σὲ ύψομετρικὸ δίκτυο [Ἰ. Ἀγ. Ὀδ. Οἰκ. σ. 5].
- Ρετάλι (τό)**
 ἰταλ. ritaglio
 Ἐπίκομμα κάποιου ὑλικοῦ μὲ περιορισμένη δυνατότητα χρησιμοποίησής του, ἐπειδὴ εἶναι ἀνεπαρκεῖς οἱ διαστάσεις του [Παπ. Μπ. σ. 33, 105 καὶ Δ. Γ. Δ., τόμ. Β', σελ. 100].
- Ρετσινόκολλα (ή)**
 άρχ. ρητίνη+κόλλα
 Ἐποξειδικὸ ρετσίνο (*κόλλα*) γιὰ δυνατό κόλλημα σὲ φέροντα φορτία στοιχεῖα ἀπὸ μπετόν, πού ἔχουν ὑποστρεῖ ζημιες (ἀπὸ σεισμό), καθὼς καὶ γιὰ ἄλλα ἰσχυρὰ κολλήματα (μέταλλα κλπ.) [Λ. Δ. Υ., τόμ. Β', σ. 292].
- Ρηγωτὸ (τό)**
 μετγν. ρήγλα <λατ. regula
 Εἶδος διαφώτιστων τζαμιῶν μὲ κανονικὲς ραβδώσεις [Σοφ. Τ. Κ. σ. 283].
- Ρήμαγμα (τό)**
 ρ. ρημάζω
 Ἐρείπωση, καταστροφή.
- Ρημάζω (ρημάζει)**
 ἔρημάζω <άρχ. ἔρημος
 Ἐρειπώνεται, καταστρέφεται.
- Ριζοκόβω**
 άρχ. ρίζα+κόπτω
 Σκάβω τὴ βάση ὀρύγματος γιὰ διαμόρφωση κατακόρυφων παρειῶν¹.
- Ριζόκομμα (τό)**
 ριζοκόβω
 Ἐκσκαφὴ στὴ βάση ἑνὸς ὀρύγματος γιὰ διαμόρφωση κατακόρυφων παρειῶν. Σχῆμα 436.
- ΡΙπολίνη (ή)**
 γαλλ. Ripolin
 (Εἰδικὸ) σμαλτόχρωμα [Παπ. Ο. σ. 470].

Σχῆμα 436

1. Τὸ θεμέλιο θὰ ριζοκοπεῖ.

Ρίχτι (τὸ)

ρίχνω <ἀρχ. ρίπτω

Κατακόρυφο μέρος (*μέτωπο*) βαθμίδας (*ἀντιβαθμίδας*). Σχῆμα 437. [Γ.Τ.Σ. σ. 53,58, 80 καὶ Παπ.Μπ. σ. 140, 146, 147].**Ροδέλα (ἡ)**

ἰταλ. rotella

Πλακουτσὸ δαχτυλίδι (συνήθως σιδερένιο) [Γ.Τ.Σ. σ. 64, 88] ἢ δαχτυλίδι πὸν τοποθετεῖται σὲ σπειρώματα (*βόλτες*) πρὶν ἀπὸ τὸ περικόχλιο. Σχῆμα 438. [Παπ.Ο. σ. 370 καὶ Λ.Ξ. σ. 32].**Ροδέλα Γκρόβερ (ἡ)**

ἰταλ. rotella - ὄνομ. Grover

(Ἐλατηριωτὸς δακτύλιος). Δαχτυλίδι-ἐλατήριον γιὰ ἐξασφάλιση τῶν *παξιμαδιῶν* [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 173].**Ροζέτα (ἡ)**

ἰταλ. rosetta

(Ρόδαξ) ἢ στρογγυλὴ σὰν ἔλλειψη ἢ ὀρθογώνια γύψινη διακόσμηση στὸ μέσον τῆς ὀροφῆς ἑνὸς δωματίου. Σχῆμα 439 ἢ πλακουτσὸ δαχτυλίδι ἀπὸ χαρτί ἢ βακελίτη ἢ πορσελάνη, ἐπάνω στὸ ὁποῖο στηρίζεται διακόπτης, ἠλεκτρικὴ *πρίζα* ἢ κουδούνι.

Αὐτὸς πὸν ἔχει ρόζους (Γ.Τ.Σ. σ. 80).

Ροζιάρικος (ὁ, ἡ, τὸ)

ρόζος <ἀρχ. ὄζος

(Ρυκάνη). [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 108 κ. ἐ.] ἢ μηχανὴ γιὰ λείανση ξύλου.

Ροκάνι (τὸ)

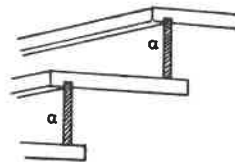
μετρν. ρυκάνη

Ἀπόκομμα ξύλου τῆς *πλάνης* [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 25].**Ροκανίδι (τὸ)**

ροκάνι

Ρόλερ (τὸ)

ἀγγλ. roller

(Λέγεται καὶ *ρόλος* ἢ καὶ *ρουλὸ* = γαλλ. rouleau) [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 351]. Μικρὸς κύλινδρος μὲ ἀνώμαλη ἐπιφάνεια, πὸν περιστρέφεται ἐλεύθερα περὶ τὸν ἄξονά του, μὲ λαβὴ καὶ ὁ ὁποῖος κυλιέται ἐπάνω σὲ νωπὸ χρῶμα τοῖχου (πλαστικὸ) γιὰ τὴ δημιουργία ἐπιφάνειας σὰν *σαγρέ*. (Ἡ ἐπιφάνειά του μπορεῖ νὰ ἔχει διάφορα σχήματα πὸν ἀποτυπώνονται στὸν τοῖχο). Σχῆμα 440.

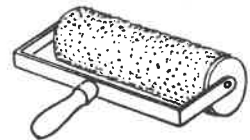
Σχῆμα 437

Σχῆμα 438

Σχῆμα 439

Σχῆμα 440

Ρολό (τὸ)

γαλλ. rouleau

Παράθυρο (μαζί με υαλοστάσιο) με εξώφυλλο από περιελισσόμενες μικρές πηγές από ξύλο ή πλαστικό ή αλουμίνιο γύρω από ένα τύμπανο. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 306, Παπ.Ο. σ. 265, 274 κ.έ. και Γ.Τ.Σ. σ. 63, 85] || σιδερένια περιελισσόμενα παραπετάσματα (σὲ καταστήματα, προθήκες κλπ.). [Παπ.Ο. σ. 302].

Ρολόι (τὸ)

μετγν. ὠρολόγιον

Μετρητής (ἠλεκτρικὸς κλπ.) [Παπ.Ο. σ. 409, Τ.Ε.Ε. σ. 204].

Ρόμβος (ὁ)

ἀρχ. ρόμβος

Διάταξη σὲ διάστρωση *παρκέτου* ἀπὸ λουρίδες, κατὰ τὴν ὁποία σχηματίζονται μὲ τις σανίδες ρόμβοι πὸ ἔχουν τὸ ἴδιο κέντρο. Σχῆμα 441.

Ροντάρω

γαλλ. rond

Στρογγυλεύω τὴν ἄκρη.

Ροντέ

γαλλ. rondé

Ὁ στρογγυλὸς στὴν ἄκρη (κρύσταλλο). Σχῆμα 442.

Ροντολιτ (τὸ)

γαλλ. rond

Τζάμια *διαμαντέ* μὲ χαραγές στὴ μία ἐπιφάνεια μέσα σὲ σχήματα σὲ μορφή κύκλου. Σχῆμα 443.

Ρουζούνι (τὸ)

ἀγν. ἐτυμ.

Στραβωμένο ράμφος βρύσης.

Ρουλάτο (τὸ)

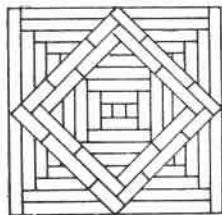
ἰταλ. rullato

Εἶδος χρωματισμοῦ *ρελιέφ* ἀπὸ ἀκρυλικὸ ὕλικό.

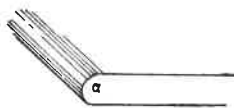
Ρουλεμάν (τὸ)

γαλλ. roulement

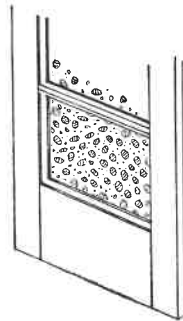
Ἐνσφαιροὶ τριβεῖς γιὰ περιστροφὴ ἄξονα. Σχῆμα 444. [Γ.Τ.Σ. σ. 65, Παπ.Ο. σ. 259 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 309].

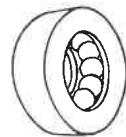
Σχῆμα 441

Σχῆμα 442

Σχῆμα 443

Σχῆμα 444

- Ρουμάνικο (ξύλο) (τὸ)**
Ρουμανία
Ξυλεία ἔλατου μὲ προέλευση τῆ Ρουμανία ἢ
ξύλεια ἔλατου δεύτερης ποιότητος.
- Ρουμπάτι (τὸ)**
ἀγν. ἔτυμ.
Πρώτη ἐγκάρσια ἀγκρογωνιαία πέτρα σὲ λι-
θοδομή.
- Ρουμπινὲ (τὸ)**
γαλλ. robinet
(Κρουνός). Βρύση.
- Ρούνταλ (τὸ)**
ὄνομ. Runtal
Σῶμα καλοριφέρ ἀπὸ *λαμάρινα* μὲ φτεράκια
ἀπὸ τὸ ἴδιο ὕλικό, ὀρθογώνια, τὸ ἓνα δίπλα
στὸ ἄλλο, ποὺ προεξέχουν καὶ σχηματίζουν
ὀρθογώνιες ἔσοχές.
- Ρουπάκι (τὸ)**
μεσν. ρωπάκιον <ἀρχ. ρῶπαξ
Ἔνα εἶδος δρῦ.
- Ρύζι (τὸ)**
ἀρχ. ὄρυζα
Ψηφίδες ἄσπρου ἢ χρωματιστοῦ μάρμαρου σὲ
μέγεθος ρυζιοῦ, ποὺ χρησιμεύουν γιὰ *μωσαϊκὰ*
δάπεδα καὶ *ἀρτιφισιέλ* [Γ.Τ.Σ. σ. 13 καὶ Σοφ.Τ.
Λ. σ. 92].
- Ρυμούλκα (ἡ)**
μετγν. ρυμουλκῶ
Πλατφόρμα.
- Ρύση (ἡ)**
ἀρχ. ρέω
Κλίση (κυρίως γιὰ σωληνώσεις καὶ κεκλιμέ-
να ἐπίπεδα) [Παπ.Ο. σ. 219].
- Ρωμαῖικο (φτυάρι) (τὸ)**
ἀρχ. Ρωμαῖος
Φτυάρι μὲ κοντὸ *στελιάρι*, γιὰ ἀνάμιξη μέσα
σὲ δοχεῖο τῆς ὑγρῆς λάσπης γιὰ ἐπιχρίσματα.
Χρησιμοποιεῖται κάποτε γιὰ πέταγμα τοῦ ὕλι-
κοῦ τοῦ ἐπιχρίσματος τῆς δεύτερης στρώσης
(*λάσπωμα*) (κακότεχνα). Σχῆμα 445 [Γ.Τ.Σ. σ.
40].

Σχῆμα 445

Σ

Σαβάκι (τό)

άγν. έτυμ.

Συμπληρωμένη ζώνη χτισίματος σέ ίσο ύψος (λιθοδομής) [Γ.Τ.Σ. σ. 25].

Σαγρές (ό)

τουρκ. sahre=βράχος

Σπυρωτή επιφάνεια (σέ επίχρισμα) [Παπ.Ο. σ. 195] || έλαιοχρωματισμοί με σπυρωτή επιφάνεια (πού γίνεται με χτύπημα με τις άκρες από τις τρίχες βούρτσας, έφ' όσον τό χρώμα είναι ακόμη νωπό) [Παπ.Ο. σ. 354, 473 || άρτιφισιέλ με επιφάνεια σπυρωτή (γίνεται με πελέκημα με τη θραπίνα) [Γ.Τ.Σ. σ. 42] || διαφώτιστα τζάμια ανάλογης επιφάνειας πού προκύπτει με τύωμα. Σχήμα 446.

Σαλαμάστρα (ή)

ιταλ. salmastra

(Εϊδικό) σχοινί, πού χρησιμοποιείται σαν παρέμβυσμα για τη στεγανοποίηση σέ βρύσες, άντλίες κλπ.

Σαλίγκαρος (ό)

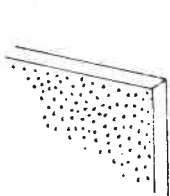
σαλίγκας <άρχ. σιαλικός

Κάθε τί πού μοιάζει με έλικά || διάταξη σέ διάστρωση λουρίδων *παρκέτου*, κατά την όποία τοποθετούνται αυτές παράλληλα πρós τους τοίχους τοϋ χώρου, και σχηματίζουν όρθογώνια πού δέν είναι ίσα. Σχήμα 447. [Παπ.Ο. σ. 320, 322] || διάταξη για τὰ καυσάερια πού είναι σαν έλικας σέ φουρνάκι γύρω από θερμαινόμενο δοχείο νερού. Σχήμα 448.

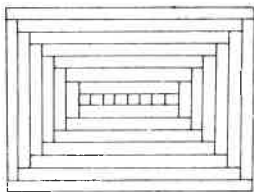
Σαμάρι (τό)

μεσν. σαμάριν <άρχ. σάγμα

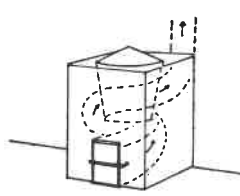
Τριγωνική διατομή στέψης τοίχου. Σχήμα 449 [Παπ.Ο. σ. 147].

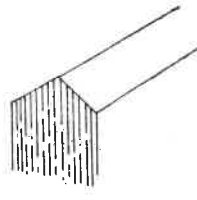
Σχήμα 446

Σχήμα 447

Σχήμα 448

Σχήμα 449

Σαμπάνι (τό)

τουρκ. sapan = σφενδόνη

Σάντουιτς (τό)

ἀγγλ. sandwich

Σαούλι (τό)

τουρκ. savul

Σαπιοκιμηλιά (ή)

ἀρχ. σήπομαι + κιμωλία

Σαράκι ή Σαράκιασμα (τό)σαράκιον < σήρ
= σκουλίκι**Σάρκα (ή)**

ἀρχ. σάρξ

Σατινέ (ό, ή, τό)

γαλλ. satiné

Σαχλέμπεν

ἀγν. έτυμ.

Σβανός (ό)

ἀγν. έτυμ.

Σβούρα (ή)

ήχος σβούρρ

Σχήμα 450

Δίχτι, για τὸ σήκωμα μέσα σ' αὐτὸ οἰκοδομικῶν ὑλικῶν || θηλειὰ για τὸ σήκωμα τῶν βαριῶν πραγμάτων.

Πλάκες ἑλαφρὲς για διάφορες χρήσεις ἀπὸ τρία στρώματα, τὸ μεσαῖο ἀπὸ διωγκωμένη πλαστικὴ ὕλη ἢ αὐλακωτὸ πλαστικὸ φύλλο καὶ κολλημένες ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς τους μεμβράνες ἀπὸ πλαστικὸ [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 290, 291] || διπλὸς ἐξωτερικὸς μανδύας ἀπὸ μπετόν για ἐξασφάλιση σὲ τοίχωμα ἀπὸ τὸ ἴδιο ὑλικὸ ποὺ ἔχει πάθει ζημιὰ (ἀπὸ σεισμὸ συνήθως).

Λιναίη.

Σαθρὴ κιμηλιά.

Βλάβη ξύλου ἀπὸ σκουλήκια ἢ ζούφια [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 11, 31].

Ἡ δυνατότητα στοὺς χρωματισμοὺς διαμόρφωσης ἑνὸς στρώματος ἐπικάλυψης ἐπάνω στὴν ἐπιφάνεια ποὺ βάφεται!

Αὐτὸς ποὺ γυαλίζει.

Τύπος ὀξειδίου τοῦ ψευδάργυρου (*τσιγκος για ἔλαιοχρωματισμοὺς*) πολὺ καλῆς ποιότητας, ποὺ ἐρχόταν στὴν ἀγορά, ἄλλοτε, μὲ τὸ ὄνομα αὐτό.

Πριόνι τοῦ χεριοῦ μὲ ὀρθογώνια λεπίδα. Σχήμα 450. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 102].

Ξυλουργικὴ μηχανὴ ποὺ κάνει τὰ *τραβήγματα* [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 194 κ.έ.] || μηχανὴ για γυάλισμα μάρμαρου (*στρόμβος*), ἀπὸ ταχύστροφο δίσκο ποὺ ἔχει ἐπάνω του κομμάτια ἀπὸ λειαντικὸ ὑλικὸ [Σοφ.Τ.Λ. σ. 104] || κομμάτι ξύλου σὰν κῶνος ποὺ μπαίνει στὴν ἄκρη μολυβοσωλήνα για τὴ διάνοιξή του (*ταπόνη*) || διάταξη διά-

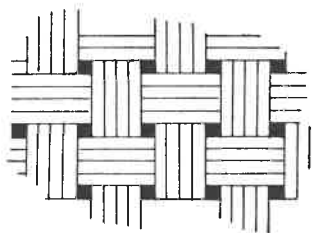
1. Τὸ χρώμα δὲν ἔχει σάρκα.

Σβουράκι (τò)

σβούρα + καταλ. -άκι

Σγρόμπια (ή)

ιταλ. sgorbia

Σχήμα 451

Σέγα (ή)

ιταλ. scheggiare = σχίζω (sega)

Σεκατιφ (τò)

γαλλ. siccatif

Σέκουριτ (τò)

όνομ. Securit

Σελοτεξ (τò)

όνομ. Selotex

Σενάζ (τò)

γαλλ. chaînage

Σέντ (στέγη) (ή)

όνομ. Shed

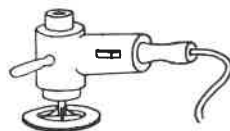
Σεντόνι (τò)

σινδόνιον < άρχ. σινδών

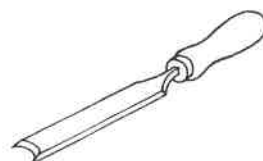
στρωσης ξύλινου *παρκέτου*, από μικρού πλάτους λουρίδες και *τάκους*, έτσι ώστε οι λουρίδες να δίνουν τη μορφή πλεχτού (πανιού). Σχήμα 451.

Μικρός ηλεκτροκίνητος δίσκος που στρέφεται γρήγορα για γυάλισμα ή τρίψιμο *σοβατεπιών*, *μωσαϊκών* κλπ. Σχήμα 452.

Σκαρπέλο ξυλουργού με καμπύλη κόψη. Σχήμα 453. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 121].

Σχήμα 452

Σχήμα 453

Μικρό μηχάνημα που κόβει με ψιλò κατακόρυφο πριονάκι που κινείται παλινδρομικά και χρησιμεύει για λεπτά κοψίματα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 183].

Ειδικò ύγρò (ή σκόνη), που προστίθεται σε έλαιοχρώματα για να επιταχύνεται τò στέγνωμά τους (*στεγνωτικό*) [Γ.Τ.Σ. σ. 70].

Τζάμι που έχει περάσει από ειδική θερμική κατεργασία και έχει άποκτήσει μεγάλη άντοχή στα χτυπήματα.

Πλάκες μονωτικές από ξυλώδεις ίνες, υποπροϊόντα άλλων βιομηχανιών [Παπ.Ο. σ. 175].

Περίδεσμος για ενίσχυση τοίχου από ύλικò που άντέχει σε τάσεις έφελκισμοϋ. Σχήμα 454. [Γ.Τ.Σ., σ. 33, Παπ.Ο. σ. 157].

(Πριονοειδής στέγη). Δικτύωμα στέγης (από ξύλο ή μέταλλο ή μετόν) που μοιάζει στην τομή του σαν δόντια πριονιού [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 199].

Τρόπος που μετράνε τα επιχρίσματα ή τούς χρωματισμούς κατά την κατακόρυφη προβο-

Σερπαντίνα (ή)
γαλλ. serpentin

λή τους (δέν λαμβάνονται ύπ' ὄψη τὰ ἀνοίγματα καὶ οἱ κάθετες πρὸς αὐτὰ ἐπιφάνειες) [Ἐγ. Ὀδ. Οἰκ. σ. 33, 43, Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 267].

Σέρτικος (ὄ, ή, τὸ)
τουρκ. sert = σκληρὸς

Σωλήνας (θερμοσίφωνα) ἢ κεντρικῆς θέρμανσης στραβωμένος κυματιστὰ ἢ σὰν ἔλικα || ὁμοίας μορφῆς σωλήνας παροχῆς νεροῦ σὲ *μπόϊλερ*.

Σημαδούρα (ή)
σημάδι + κατάλ. -ούρα < ἀρχ. σῆμα

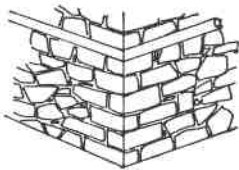
Ἐργαλεῖο γιὰ χάραξη (σὲ ξύλο ἢ μέταλλο) παράλληλων γραμμῶν. Σχῆμα 455. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 95].

Σημαία (ή)
ἀρχ. σῆμα

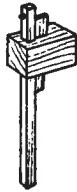
Στήριγμα ἀπὸ ξύλο, κάθετα σὲ τοῖχο, ἐπάνω στὸ ὁποῖο πατάει ὁ ἄξονας περιστροφῆς στὰ ρολὰ παράθυρα. Σχῆμα 456. [Γ.Τ.Σ. σ. 63].

Σιγάτσα (ή)
ἰταλ. sega

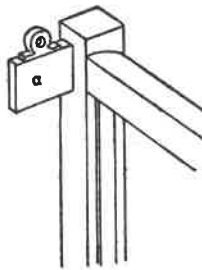
Πριόνι ξυλουργοῦ τοῦ χεριοῦ μὲ λεπίδα σὰν τραπέζιο. Σχῆμα 457. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 103 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 49].

Σχῆμα 454

Σχῆμα 455

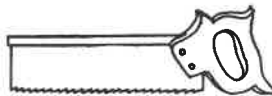
Σχῆμα 456

Σχῆμα 457

Σιγάτσο (τὸ)
ἰταλ. sega

Πριόνι ξυλουργοῦ τοῦ χεριοῦ γιὰ λεπτὲς ἐργασίες μὲ ἐνισχυμένη στὸ πάνω μέρος τῆ λεπίδα του. Σχῆμα 458. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 103].

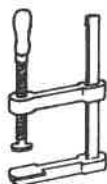

Σχῆμα 458

- Σίγμα (τὸ)**
γράμμα σίγμα
Εἰδικὸ κομμάτι σωλήνα μὲ διπλὴ καμπυλότη-
τα (γιὰ ἀποχετεύσεις). Σχῆμα 459.
- Σίδερα (τὰ)**
ἀρχ. σίδηρος
Μεταλλικὰ ἐξαρτήματα, κυρίως *μεντεσέδες*
γιὰ κουφώματα (*γαλλικὰ σίδερα*).
- Σίδερα γαλλικὰ (τὰ)**
ἀρχ. σίδηρος
Γαλλικὰ σίδερα.
- Σιδεράς (ὁ)**
σίδηρο+κατάλ. -ὰς
Τεχνίτης γιὰ σιδηρουργικὲς ἐργασίες || τεχνί-
της ποῦ τοποθετεῖ σιδερένιους ὄπλισμούς.
- Σιδεριὰ (ἡ)**
σίδηρο+κατάλ. -ιὰ
Σιδερένιο κιγκλίδωμα (σὲ φεγγίτη, παράθυρο,
ἢ πόρτα) [Παπ.Ο. σ. 247, 248 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ.
288].
- Σιδερόβιδα (ἡ)**
σίδηρος+βενετ. *vida*
Σιδερένια βίδα-καρφί, μὲ πυκνὸ βῆμα καὶ *πα-
ξιμάδι* [Γ.Τ.Σ. σ. 74] || σιδερένιος σφιχτήρας
σὲ σχῆμα Π γιὰ συγκόλληση ἢ συγκράτηση
κομματιῶν ξύλου, ποῦ ἡ μιὰ ἄκρη τοῦ ποδιοῦ
τοῦ Π διαπερνάει σιδερένια βίδα, γιὰ τὸ σφί-
ξιμο μὲ τὸ ἄλλο. Σχῆμα 460. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 137,
138].
- Σιδερόβουρτσα (ἡ)**
σίδηρο+βούρτσα
Βούρτσα, μὲ τρίχες ἀπὸ χάλυβα γιὰ νὰ καθα-
ρίζονται οἱ πέτρες ἢ ἄλλες σκληρὲς ἐπιφά-
νειες.
- Σιδερογωνιὰ (ἡ)**
ἀρχ. σίδηρος+γωνία
Σιδερένια γωνία (γιὰ συνδέσεις σὲ *σκαλωσιές*,
καλούπια ἢ γιὰ ὑποστηρίξεις).
- Σιδερόξυλο (τὸ)**
ἀρχ. σίδηρος+ξύλον
Βαρὺ καὶ σκληρὸ ξύλο [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ.
35].
- Σιδεροπρίονο (τὸ)**
ἀρχ. σίδηρος+πρίων
Πρίονο γιὰ κόψιμο σιδερένιων κομματιῶν καὶ
σιδεροσωλήνων. Σχῆμα 461.
- Σιδερόστοκος (ὁ)**
σίδηρος+ἰταλ. *stocco*
Εἰδικὸς στόκος γιὰ *στοκάρισμα* σὲ σιδερένιες
ἐπιφάνειες.
- Σιδέρωμα (τὸ)**
ρ. σιδερώνω
Τοποθέτηση ὄπλισμοῦ στὸ σκυρόδεμα.

Σχῆμα 459

Σχῆμα 460

Σχῆμα 461

Σιδερώνω

σίδηρο+κατάλ. -ώνω
<ἀρχ. σίδηρος

Σιδηρόδρομος (ὀ)

νεότ. σιδηρόδρομος

Σιλικάτο (τὸ)

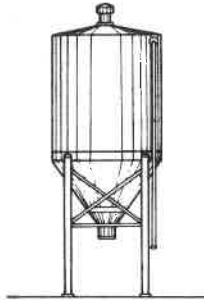
ἰταλ. silicato

Σιλικὸν (τὸ)

ὄνομ. Silicon

Σιλὸ (τὸ)

γαλλ. silo

Τοποθετῶ τοὺς ὀπλισμοὺς τοῦ σκυροδέματος¹
|| τοποθετῶ τις κλειδαριές, τοὺς *μεντεσέδες*
κλπ. σὲ φύλλα πού ἀνοίγουν.

Μικρὴ σιδερένια *ράγια* ἐπάνω στὴν ὁποία κυ-
λᾶνε μικροὶ κυλινδρικοὶ τροχοὶ μὲ γάντζους
ἀπὸ τοὺς ὁποίους κρεμᾶνε παραπετάσματα ἢ
κουρτίνες.

(᾽ Ὑδρύαλος) [Σοφ.Τ.Κ. σ. 286 καὶ Παπ.Ο. σ.
464].

Συνθετικὸ καουτσουκ [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β΄, σ. 267]

Ἐποθήκη (ἀπὸ μπετόν συνήθως) γιὰ συγκέν-
τρωση ὑλικῶν πού προέρχονται ἀπὸ θραυστή-
ρες (χαλίκι, ἄμμος) || μεγάλο κλειστὸ σιδερέ-
νιο κυλινδρικό δοχεῖο πού ἐγκαθίσταται στὸ
ἐργοτάξιο καὶ πού χρησιμεύει γιὰ ἀποθήκευ-
ση καὶ γιὰ νὰ παίρνουν ἀπὸ αὐτὸ τσιμέντο.
Σχῆμα 462. [Τ.Ο., τόμ. Α΄, σ. 9].

Σχῆμα 462

Σιμιγᾶλι (τὸ)

ἀρχ. σεμίδαλις

Συντρίμματα ἀπὸ πολύχρωμα μάρμαρα, σὲ μι-
κρὸ μέγεθος κόκκων, πού χρησιμοποιοῦνται
στὸ *ἀρτιφισιέλ*, κατὰ τὴν παρασκευὴ τῆς τε-
λευταίας στρώσης του.

Σιντέφι (τὸ)

τουρκ. sedef

Μάργαρο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 320].

Σίτα (ἡ)

ἀρχ. σήθω

Πυκνὸ κόσκινο.

Σιτεύω (σιτεύει)

ἀρχ. σιτεύω

(Γιὰ ὑλικά). Φυσικὴ ἀλλαγὴ, συνήθως βελτίω-
ση σὺν τῷ χρόνῳ (ἐπίδραση τῶν ἀκτίνων τοῦ
ἡλίου)² [Παπ.Μπ. σ. 4 καὶ Παπ.Ο. σ. 19].

1. Σιδερώνω τὴν πλάκα τοῦ ὀρόφου.

2. Πρέπει τὰ χρώματα (ὕλικὸ) νὰ σιτέψουν.

Σιφώνι (τὸ)
γαλλ. siphon
(ἀρχ. σίφων)

Σίφων [Ε.Υ.Ε. σ. 4 καὶ Παπ.Ο. σ. 405] || σιφώνι ἀπὸ χυτοσίδηρο || σιφώνι ἀπὸ πηλοσωλήνα || σιφώνι ἀπὸ μολύβι ἢ πλαστικὸ κλπ.

Σκαλιέρα (ἡ)
λατ. scala

Ἐύλινες πῆχες καρφωμένες σὲ κεκλιμένα μέρη *σκαλωσιᾶς* γιὰ νὰ ἀποφεύγεται τὸ γλύστριμα σ' αὐτοὺς ποὺ τὴν ἀνεβαίνουν. Σχῆμα 463. [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 28] || ὑποδοχὴ ἀπὸ πῆχες με δόντια γιὰ νὰ πατᾶνε τὰ ἐσωτερικὰ διαχωρίσματα ντουλαπιῶν.

Σκαλιστής (ὁ)
ρ. σκαλίζω

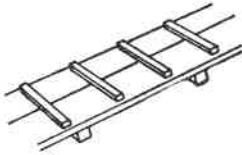
Χαράχτης [Ὁρλ.Υ.Δ. σ. 37].

Σκαλοκέφαλο (τὸ)
λατ. scala+ἀρχ. κεφαλῆ

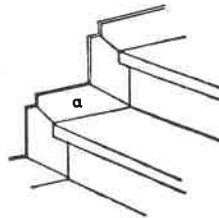
Ἡ πιὸ πάνω βαθμίδα μιᾶς σκάλας.

Σκαλομέρι (τὸ)
λατ. scala+ἀρχ. μέρος

Ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια σὲ βαθμιδοφόρο, ἐπάνω ἀπὸ τὸ περίγραμμα τῶν σκαλιῶν. Σχῆμα 464. [Γ.Τ.Σ., σ. 58,80 καὶ Ὁρλ.Υ.Δ., σ. 62].

Σχῆμα 463

Σχῆμα 464

Σκαλοπάτι (τὸ)
μετγν. σκάλα+ρ. πατῶ

Βαθμίδα || μεγάλη σχετικὰ σὲ ὕψος βαθμίδα σὲ λατομεῖο, γιὰ ἐξόρυξη τοῦ πετρώματος [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 128].

Σκαλότρυπα (ἡ)
μετγν. σκάλα+τρύπα

Τρύπα σὲ τοῖχο γιὰ νὰ στηριχτοῦν οἱ *σκαλωσιές* [Δ.Γ.Δ., τόμ. Α', σ. 184].

Σκάλωμα (τὸ)
ρ. σκαλώνω

Στερέωση *σκαλωσιᾶς*.

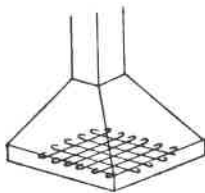
Σκαλώνω
σκάλα+κατάλ. -ώνω

Κατασκευάζω *σκαλωσιὰ* || περιβάλλω μὲ *σκαλωσιὰ* || ἀγκιστρώνω (ἐξασφαλίζω) *σκαλωσιὰ*.

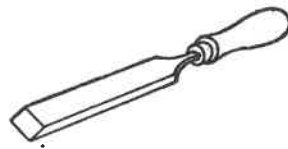
Σκαλωσιὰ (ἡ)
ρ. σκαλώνω

Ἴκρίωμα [Γ.Τ.Σ. σ. 25, 69, Παπ.Ο. σ. 132 καὶ Μπ.Ο. σ. 40] || *κρεμαστὴ σκαλωσιὰ*: μικρῆς

- Σκάμμα (τό)**
ἀρχ. σκάπτω
- Σκάρα (ή)**
ἀρχ. ἐσχάρα
- Σκαρι (τό)**
σκάρα <ἀρχ. ἐσχάρα
- Σκαρπέλο (τό)**
ιταλ. scarpello
- Σκάρπος (ό, ή, τό)**
ιταλ. scarpa = κλίση
- Σκάρτα (τά)**
σκάρτος
- Σκάρτος (ό, ή, τό)**
ιταλ. scarto
- Σκαρώνω**
σκαρι+κατάλ. -ώνω
- σχετικά επιφάνειας πάτωμα για εκτέλεση εργασίας ἀπ' αυτό. Ἀποτελείται ἀπὸ μαδέρια (καὶ γύρω-γύρω *κουπαστή*) καὶ κρέμεται ἀπὸ ψηλά, δεμένο μὲ χοντρά σχοινιά ἢ συρματόσχοινα ἢ ἄλυσίδες.
- Ὅργανο [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 53].
- Παράλληλη παράθεση ξύλινων ἢ μεταλλινῶν ράβδων (κατ' ἀποστάσεις) || σκάρα ἀπὸ δύο σειρὲς ραβδίων ὀπλισμοῦ, κάθετες μεταξύ τους σὲ σχῆμα σταυρῶν (ὀπλισμὸς πέδιλου). Σχῆμα 465.
- Σκελετὸς || βασικὴ γραμμὴ μιᾶς κατασκευῆς.
- Σμίλη τοῦ ξυλουργοῦ (κοπίς). Σχῆμα 466. [Γ. Τ.Σ. σ. 83, Παπ.Ο. σ. 468, Μπ.Ξ.Ξ. σ. 120 καὶ Ὅρλ.Υ.Δ. σ. 55].
- Λοξός¹.
- Ἀπορρίματα ἀπὸ ἐπεξεργασία πὺ ἐγίνε σὲ πέτρες [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 135].
- Ἄχρηστος || κακῆς ποιότητάς.
- Συναρμολογῶ².

Σχῆμα 465

Σχῆμα 466

1. Τὸ θεμέλιο νὰ σκαφτεῖ λίγο σκάρπο.
2. Τὸ καλούπι τῆς σκάλας σκαρώνουμε.

Σκάσιμο (τό)

ρ. σκάζω+κατάλ. -ιμο

Σκάτσα (ή)

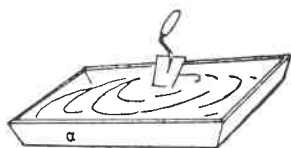
ιταλ. scarsa=έλλειπής

Σκαφάκι (τό)

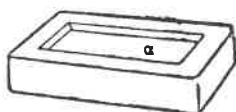
σκάφη+καταλ. -άκι

Σκάφη (ή)

άρχ. σκάφη

Σχῆμα 467

Σχῆμα 468

Σκελετά (τά)

άρχ. σκελετός

Σκελετός (ό)

άρχ. σκελετός

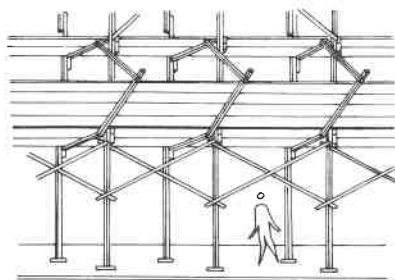
Σκεπαρνάς (ό)άρχ. σκέπαρνον >
σκεπάρνη+κατάλ. -άς

Ρωγμή (σὲ ξύλο) [Τ.Ο., τόμ. Β', σ. 13].

(Ἔντορμία).

Μικρὸ σὲ βάθος δοχεῖο, μέσα στὸ ὁποῖο βάζουν τὸ χρώμα καὶ τὸ παίρνουν ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τὸ *ρόλερ*, ἀφοῦ τὸ στραγγίζουν.

Ὅρθογώνιο, ὄχι βαθυλό, δοχεῖο ἀπὸ λαμαρίνα, γιὰ ἀπόθεση καὶ ἀνάμιξη νερούλης λάσπης γιὰ ἐπιχρίσματα. Σχῆμα 467. || *τούβλου*: ἐπιφάνεια σὲ πλήρη τούβλα, πὺ εἶναι σὰν σκάφη καὶ μέσα στὴν ὁποία μπαίνει τὸ κονίαμα. Σχῆμα 468. || λεκάνη ὑποδομῆς σὲ δόστρωμα || σανίδωμα ἀπὸ ὀριζόντια καὶ λοξὰ ξύλα στὴν πρόσοψη οἰκοδομῆς, πὺ χτίζεται. Τὸ σανίδωμα αὐτὸ ἔχει σκοπὸ νὰ προστατεύει αὐτοὺς πὺ κυκλοφοροῦν ἀπὸ κάτω, γιὰ νὰ μὴν πέσουν ἐπάνω τους ὑλικά ἢ νὰ λερωθοῦν. Σχῆμα 469.

Σχῆμα 469

Ξύλινα διαχωρίσματα γιὰ προθήκες καταστημάτων (ράφια).

Ἡ κατασκευὴ πὺ φέρει τὰ φορτία σὲ μιὰ οἰκοδομῆ (συνήθως ἀπὸ ὄπλισμένο σκυρόδεμα) [Παπ.Μπ. σ. 101, 104] || πλαίσιο μιᾶς κατασκευῆς.

Τεχνίτης γιὰ ξύλινες χοντροκατασκευές (στέγες, πατώματα κλπ.).

- Σκεπάρνι (τὸ)**
σκεπάρνιον <ἀρχ. σκέπαρνον
(Σκέπαρνον). Σχήμα 470. [Παπ.Ο. σ. 369 και Μπ.Ξ.Ξ. σ. 124].
- Σκεύρωμα (τὸ)**
σκευρώνω
Στράβωμα (σὲ ξύλο).
- Σκευρώνω**
μεσν. σκευρώνω
Γίνομαι στραβὸς¹ [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 3].
- Σκιτζής (ὁ)**
τουρκ. eskici
Ἄδέξιος τεχνίτης.
- Σκλέτζα (ἡ)**
ἰταλ. scheggia = σχίζα
Ἄκίδα ἀποκομμένη ἀπὸ κομμάτι ξύλου.
- Σκλήθρο (τὸ)**
ἀρχ. κλήθρα
Εἶδος ξύλου, ἀνοιχτὸ σὲ χρῶμα, μαλακό, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ κατασκευὴ φτηνῶν ἐπιπλῶν καὶ *κόντρα-πλακέ*.

Σχήμα 470

- Σκούπας (ἐπίχρισμα) (τὸ)**
μεσν. σκούπα <λατ. scopa
Ριπτὸ (*πεταχτὸ*) ἐπίχρισμα, ἡ τελευταία στρώση τοῦ ὁποῦοι γίνεται *πεταχτὴ* μὲ μικρὴ σκούπα [Γ.Τ.Σ. σ.42].
- Σκουπιδοφάγος (ὁ)**
σκουπίδι <μεσν. σκούπα + ἀρχ. φάγος
Ἡλεκτρικὸ μηχανήμα, ποὺ τοποθετεῖται στὴν ἀποχέτευση *νεροχύτη* καὶ ἀλέθει τὰ σκουπίδια ποὺ ρίχνονται ἐκεῖ, ὥστε τὰ ἀλέσματα νὰ πηγαίνουν μὲ τὴ ροὴ τῶν νερῶν στὴν ἀποχέτευση.
- Σκουρέτο (τὸ)**
ἰταλ. oscuro
Σανίδα μὲ πάχος 12 χιλ. (*πέταυρο*) [Παπ.Ο. σ. 86 καὶ Λ.Ξ. σ. 15].
- Σκουριά (ἡ)**
ἀρχ. σκωρία
(Σκωρία) || σκουριές ἀπὸ κάρβουνο, ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ θερμικὴ μόνωση σὲ δάπεδα ἢ ταράτσες.
- Σκοῦρο (τὸ)**
ἰταλ. oscuro
Ἐξώφυλλο γιὰ σκίαση καὶ ἀσφάλεια σὲ παράθυρο, ἄκαμπτο, μὲ περσιδές ἢ πλήρες (*παντζούρι*) [Γ.Τ.Σ. σ. 83 καὶ Μπ.Κ. σ. 11].

1. Οἱ κάσες σκευρώσανε.

Σκούφια (ή)
ιταλ. scuffia

Σμίλα (ή)
ἀρχ. σμίλη

Σμίνι (τὸ)
ιταλ. sminiuire = ἐλαττώνω

Σχῆμα 471

Σμυρίγλι (τὸ)
ιταλ. smeriglio
<μετγν. σμύρις

Σμυριδόπανο (τὸ)
μετγν. σμύρις+πανί <
λατ. pannus

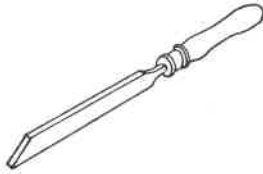
Σοβατεπί (τὸ)
τουρκ. siva+tepe

Σόβελ (τὸ)
ἀγγλ. shovel <ρ. shove

Ἄκρη στέγης με τρεῖς κλίσεις (χωρὶς ἀέτωμα). Σχῆμα 471. [Ὁρλ.Ξ.Π.Β. σ. 180, 391, 392].

Σμίλη ξυλουργοῦ, με λεπίδα πὺ ἐχει πάχος μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ σκαρπέλο. Σχῆμα 472. [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 121 καὶ Ὁρλ.Π. Ἔργ. σ. 211] ἢ ξυλουργικὸ μηχανήμα πὺ ἀνοίγει γλυφές ἢ ὀρθογώνιες τρύπες [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 238].

Πριόνι τοῦ χεριοῦ με στενὴ λεπίδα. Σχῆμα 473.

Σχῆμα 472

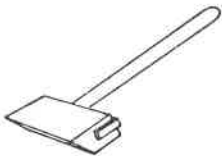
Σχῆμα 473

Πέτρα ἀπὸ σμύριδα γιὰ λείανση. Σχῆμα 474. [Σοφ.Τ.Λ. σ. 102 καὶ Παπ.Ο. σ. 11].

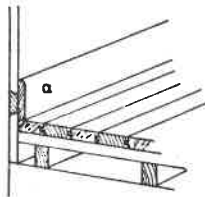
Ἵψασμα, με κολλημένους ἐπάνω του κόκκου σμύριδας, πὺ χρησιμεῖ γιὰ λείανση.

Περιθώριο ἀπὸ ξύλο, μάρμαρο ἢ *μωσαϊκό*, στὸ σημεῖο συνάντησης τοῦ δάπεδου με τὸν τοῖχο. Σχῆμα 475. [Γ.Τ.Σ. σ. 39, 49, 50, Ἄγ. Ὁδ.Οἶκ. σ. 25 καὶ Παπ.Ο. σ. 215].

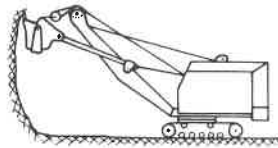
Μηχανικὸς ἐκσκαφέας με φτυάρι σκαψίματος, πὺ εἶναι στριμμένο πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ πὺ σκάβει ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο πὺ πατάει τὸ μηχανήμα καὶ ἐπάνω. Σχῆμα 476.

Σχῆμα 474

Σχῆμα 475

Σχῆμα 476

Σόκορο (τό)λατ. *secare* = κόβω**Σόκος (ό)**

άγν. έτυμ.

Σο(υ)βάς (ό)τουρκ. *sıva***Σο(υ)βατζής (ό)**τουρκ. *sıvacı***Σο(υ)βατίζω**

σοβάς

Σο(υ)βάτισμα (τό)

σοβατίζω

Σουβές (ό)τουρκ. *süve* = πλαίσιο

Έγκάρσια τομή [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 221] || έγκάρσια τομή ξύλου. Σχήμα 477. [Παπ.Ο. σ. 241] || έγκάρσια επιφάνεια στην άκρη.

Σφυρί λιθοξόου με δύο αιχμές έλαφρά στραβωμένες (άντίθετες) για χτύπημα. Σχήμα 478.

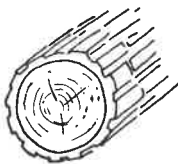
Επίχρισμα [Γ.Τ.Σ. σ. 45 και Μπ.Ο. σ. 23].

Τεχνίτης *σοβάδων* [Παπ.Ο. σ. 183].

Κατασκευάζω *σοβά* (επίχρισμα).

Σοβάς (επίχρισμα).

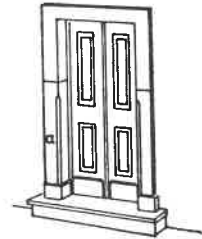
Περιθώριο σε θύρωμα || επένδυση σε θύρωμα μέχρι κάποιο ύψος από τη βάση, με ύλικό διαφορετικό από τὸ υπόλοιπο τμήμα (και υπέρθυρο). Σχήμα 479. [Παπ.Ο. σ. 141, 142].

Σχήμα 477

Σχήμα 478

Σχήμα 479

Σουηδικό (ξύλο) (τό)

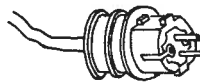
όνομ. Σουηδία

Σουόκο (ή)γερμ. όνομ. *Schuko***Σουλάτσο (τό)**ίταλ. *sfilaccio* = ξέφτι

Ξύλο από πεύκο του Βορρά (προέλευση Σουηδία) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 42 κ.έ.].

Εϊδική προστασία σε *πρίζα*, με γείωση, για να τοποθετείται σε μέρη υγρά κλπ. Σχήμα 480.

Σφιλάτσο [Παπ.Ο. σ. 437].

Σχήμα 480

Σουμαδόρος (ό)
ιταλ. sommatore

Πλατιά βούρτσα για λαδομπογιές, με λεπτή τρίχα, για την απάλειψη των γραμμών τις όποιες αφήνει ή κοινή βούρτσα. Σχήμα 481. [Παπ.Ο. σ. 463, 475].

Σουμάρω
ιταλ. sommare

Ἐξαλείφω με τὸ σουμαδόρο τις γραμμές που αφήνει ή κοινή βούρτσα για έλαιοχρωματισμούς, κατά τὸ βάψιμο μιᾶς ἐπιφάνειας.

Σούμπια (ή)
ιταλ. subbia=εἶδ. σμίλη

Πελεκητή ξυλεία ἀπὸ ὀξυᾶ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 52].

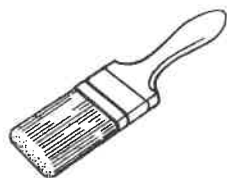
Σουρμές (ό)
τουρκ. sürtme=σύρτης

Σύρτης ἐνσωματωμένος στοῦ φύλλο πόρτας (σὲ δάπεδο ἢ ἀνώφλι). Σχήμα 482. [Μπ.Κ. σ. 5].

Σουσάμι (τὸ)
σησάμιον <ἀρχ.
σήσαμον

Ψηφίδες μάρμαρου μικρές σὲ μέγεθος (μέγεθος σουσαμιού περίπου), ἢ ἄλλου σκληροῦ πετρώματος, που χρησιμοποιοῦνται για κατασκευή μωσαϊκῶν, ἀρτιφισιέλ κλπ. [Γ.Τ.Σ., σ. 13].

Σούστα (ή)
ιταλ. susta

Σχήμα 481

Ἐλατήριο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 271] || (ντουλαπιῶν κλπ.) σύστημα για ἐξασφάλιση φύλλων που ἀνοίγουν (μικρὰ σὲ μέγεθος), που ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὸ ἐλατήριο μέσα σὲ θήκη καὶ σφαιρίδιο. Σχήμα 483. || ἀέρος· εἰδικὸς μηχανισμὸς (λειτουργεῖ με συμπίεση ἀέρα), ὁ ὁποῖος στερεώνεται στοῦ φύλλο καὶ στὴν κάσα ἀνοίγματος καὶ ἐπιτρέπει τὸ ὀμαλὸ καὶ χωρὶς χτυπήματα κλείσιμο τοῦ φύλλου (στερεώνεται συχνὰ καὶ στοῦ δάπεδο). Σχήμα 484.

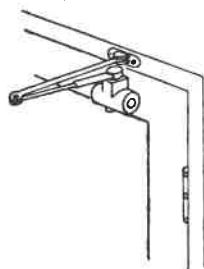
Σχήμα 482

Σοφίτα (ή)
ιταλ. soffitta

Σχήμα 483

Δωμάτιο μέσα σὲ στέγη.

Σχήμα 484

Σόφτ-μπόορντ (τὸ)
ἀγγλ. soft-board

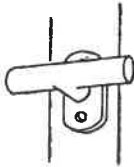
Φύλλο, λεπτὸ στοῦ πάχος, ἀπὸ ξυλοπολτὸ που δὲν ἔχει πιεστεῖ πολὺ, κατά τὴ διαδικασία διαμόρφωσής του [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 25].

Σπαγιολέτα
(ἢ σπανιολέτα) (ἦ)
ἰταλ. spagnoletta

Σπάρισμο (τὸ)
ἀρχ. σπείρω

Σπατιλέτα (ἦ)
ἰταλ. spatoletta

Σπάτουλα (ἦ)
λατ. spatula

Σχῆμα 485

Σπατουλάρισμα (τὸ)
ρ. σπατουλάρω

Σπατουλάρω
σπάτουλα

Σπειρωτὸ ἢ σπυρωτὸ (τὸ)
σπυρίον < ἀρχ. πῦρ

Σπίγγος (ὄ)
ἀρχ. σπίνος

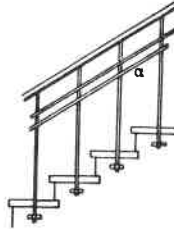
Σπιγκολοβίβα (τὰ)
ἰταλ. spigolo = γωνία + viva =
ζωντανή

Χειρολαβὴ γρύλλου τζαμιλικιοῦ. Σχῆμα 485.

Τὸ ρίζιμο μαρμάρινων ψηφίδων, σὰν νὰ σπέρ-
νουν, κατὰ τὸ στρώσιμο τοῦ *μωσαϊκοῦ*.

Σιδερένιο ἔλασμα, κατὰ μῆκος σιδερένιου
κιγκλιδώματος σκάλας. Σχῆμα 486.

(Σπαθίς). Σχῆμα 487. [Γ.Τ.Σ. σ. 71, 'Αγ.' Οδ.
Οἰκ. σ. 25 καὶ Παπ.Ο. σ. 461].

Σχῆμα 486

Σχῆμα 487

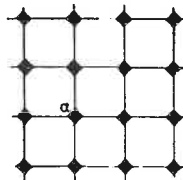
Ἡ ἐργασία ποὺ κάνουν γιὰ νὰ δημιουργήσουν
λεπτὸ καὶ λειὸ ὑπόστρωμα ἀπὸ ἐπίπλασμα
στόκου πρὶν ἀπὸ τὸ βάψιμο, μὲ τὴ χρήση τῆς
σπάτουλας ['Αγ.' Οδ. Οἰκ. σ. 28 καὶ Παπ. Ο.
σ. 469].

Κάνω τὸ *σπατουλάρισμα* [Γ.Τ.Σ. σ. 70, 71].

Εἶδος τζαμιῶν *διαμαντὲ* μὲ σπυρωτὴ ἐπιφάνεια
(*σαγρέ*).

Μικρὸ τετράγωνο (ρόμβος) διαφορετικοῦ χρώ-
ματος, ποὺ τοποθετεῖται στὶς γωνίες στὰ τε-
τράγωνα πλακάκια, κατὰ τὸ στρώσιμό τους.
Σχῆμα 488. [Παπ.Ο. σ. 207, 208].

Κορμοὶ δέντρων ὀρθογωνισμένοι [Μπ.Ξ.Ξ. σ.
13].

Σχῆμα 488

Σπιράλ (τὸ)
γαλλ. spiral <ἀρχ.
σπειρα

Σωλήνας ἀπὸ λάστιχο ἢ πλαστικό, μὲ περιβλημα ἀπὸ λεπτὸ ἔλασμα σὲ μορφή ἑλικά, γιὰ προστασία (καταιονητήρα). Σχῆμα 489. [T.E. E. σ. 35] || σωλήνας εὐκαμπτος, ἀπὸ ἑλικοειδή ταινία λεπτοῦ φύλλου ψευδάργυρου, ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ περνᾶνε μέσα του ἠλεκτρικὰ σύρματα || παρόμοιος σωλήνας ἀπὸ πλαστικό.

Σχῆμα 489

Σπίρτο τοῦ ἄλατος (τὸ)
ἰταλ. spirito - μετγν. ἄλας

Ὑδροχλωρικό ὄξύ, ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ καθαρισμὸ [Γ.Τ.Σ., σ. 45].

Σπίρτο τοῦ βιτριολιοῦ (τὸ)
ἰταλ. spirito - γαλλ. vitriol

Θεικὸ ὄξύ.

Σπὸτ (τὸ)
ἀγγλ. spot (spot-light)

Λάμπα ἠλεκτρικοῦ σὲ μορφή ἀχλαδιοῦ, ποὺ ἡ μέσα ἐπιφάνειά της εἶναι καθρέφτης καὶ ποὺ φωτίζει σὰν προβολέας μιὰ μικρὴ σχετικὰ περιοχὴ.

Σπρίνγκλερς (τὸ)
ἀγγλ. ὄνομ. Sprinklers

Αὐτόματο σύστημα γιὰ τὸ σβύσιμο πυρκαγιᾶς σὲ κτίρια (καὶ πλοῖα), ἀπὸ δεξαμενὲς μὲ νερὸ (ὑπὸ πίεση) καὶ δίκτυο ἀπὸ σωλήνες ποὺ καταλήγουν σὲ στόμια σὲ ἀπόσταση 3 ἕως 4 μέτρων μεταξύ τους, σὲ ὄλους τοὺς χώρους στὴν ὀροφή τους. Τὰ στόμια αὐτά, κλείνονται μὲ εὐθηκτο ὑλικό, ποὺ ὅταν ζεσταθεῖ λειώνει, καὶ καταβρέχει τὸ χώρο ποὺ σημειώθηκε ξηραρξὴ πυρκαγιᾶς, μὲ τὸ νερὸ τοῦ δίκτυου.

Σπυρωτὸ (τὸ)
σπυρίον <ἀρχ. πῦρ

Σπειρωτό.

Σταδία (ἡ)
ἀρχ. στάδιον

Στόχος γιὰ μέτρηση μὲ τὸ ταχύμετρο ἢ τὸ χωροβάτη, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ σανίδα (ἀπὸ ἔλατο), μὲ διαιρέσεις σὲ ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου στὴ μία πλευρά της.

Σταλαγμὸς (ὁ)
μετγν. σταλάζω

(Νεροδιώχτης). Τριγωνικὴ (συνήθως) μικρὴ προεξοχὴ ἀπὸ σοβά (ἢ ἄλλο ὑλικό) σὲ τοῖχο ἢ σὲ προεξοχὴ (μαρκίζα), γιὰ νὰ μὴν τρέχουν τὰ

νερά τῆς βροχῆς ἐπάνω στὸν τοῖχο ἢ στὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς προεξοχῆς. Σχῆμα 490.

Στάνταρ (ὁ, ἡ, τὸ)
ἀγγλ. standard

Σταθερὸς ἢ τυποποιημένος¹ ἢ πολὺ καλῆς ποιότητος ἢ *Ἀϊντίαλ Στάνταρ* (Ideal Standard) βιομηχανία ποὺ κάνει ἤδη ὑγιεινῆς.

Σταυροκατσάβιδο (τὸ)
ἀρχ. σταυρὸς+κατσαβίδι

Κατσαβίδι.

Σταυροκόλληση (ἡ)
σταυρὸς+κολλῶ

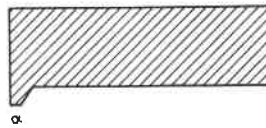
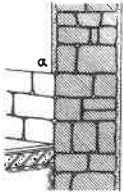
Συγκόλληση σὲ σωλῆνες (ὑδρευσης) κατὰ ὀρθὴ γωνία (σταυρὸ), ἀνοίγοντας δύο ἀπέναντι τρύπες στὸν ἓνα σωλῆνα καὶ προσαρμόζοντας σ' αὐτὲς τὰ δύο ἄλλα κομμάτια. Σχῆμα 491.

Σταυρὸς (ὁ)
ἀρχ. σταυρὸς

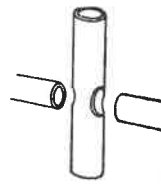
Εἰδικὸ κομμάτι σωλῆνα, σὲ σχῆμα σταυροῦ, μὲ τέσσερα στόμια. Σχῆμα 492. [Παπ.Ο. σ. 414] ἢ σχῆμα ποὺ ἔχουν τὰ ὀριζόντια καὶ κατακόρυφα ἐσωτερικὰ ξύλα σὲ πλαίσιο.

Σταυρὸς τ' ἄγι' Ἀντρέα (ὁ)
ἀρχ. σταυρὸς

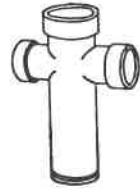
Εὐλύινος σύνδεσμος σὲ σχῆμα Χ, δύο ὑποστηρικμάτων (*μπουτέλια*). Σχῆμα 493.

Σχῆμα 490

Σχῆμα 491

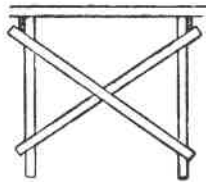
Σχῆμα 492

Στεγανὴ ἐγκατάσταση (ἡλεκτρικοῦ) (ἡ)
ἀρχ. στεγανὸς

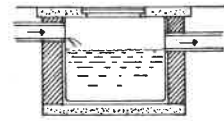
Ἡλεκτρικὴ ἐγκατάσταση μέσα σὲ σιδηροσωλῆνες.

Στεγανὸ (τὸ)
ἀρχ. στεγανὸς

Φρεάτιο ποὺ ἔχει μεγάλες διαστάσεις. Σχῆμα 494. ἢ σηπτικὸς βόθρος ἢ *στεγανὸ φῶς, ἀρματούρα.*

Σχῆμα 493

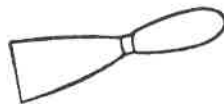
Σχῆμα 494

1. Τὸ ὑλικὸ αὐτὸ εἶναι στάνταρ.

- Στεγνωτικό (τὸ)**
ἀρχ. στεγνός
- Στέκα (ἡ)**
ἰταλ. stecca
- Στέλα (ἡ)**
ἰταλ. stela
- Στελιάρι (τὸ)**
ἀρχ. στειλεός
- Στενόβενος (ὁ, ἡ, τὸ)**
ἀρχ. στενός+λατ. vena
- Στέρνα (ἡ)**
λατ. cisterna
- Στοκαδόρος (ὁ)**
στόκος+κατάλ. -δόρος
- Στοκάρισμα (τὸ)**
ρ. στοκάρω
- Στοκάρω**
οὐσ. στόκος
- Στόκος (ὁ)**
ἰταλ. stocco < βενετ. stucco
- Στόπερ (τὸ)**
ἀγγλ. stop
- Στόρι (τὸ)**
γαλλ. store
- Εἰδικὸ ὑγρὸ ποὺ προστίθεται στὰ ἐλαιοχρώματα (*σεκατίφ*) καὶ ἐπιταχύνει τὸ στέγνωμά τους [Παπ.Ο. σ. 466].
- Κομμάτι ξύλου, μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται τὸ *στοκάρισμα* στὰ *μωσαϊκά*.
- Μεταβλητὴ γωνία, ξύλινη, γιὰ χάραξη γωνιῶν ἢ μεταφορὰ τους. Σχῆμα 495. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 94].
- (Στειλεός).
- Αὐτὸς ποὺ ἔχει πυκνὲς ἴνες (ἢ ἴσιες) [Γ.Τ.Σ., σ. 15].
- Ἀποθήκη νεροῦ ἀπὸ τοιχώματα κλπ. ποὺ δὲν εἶναι μεταλλικὰ (ἐπάνω στὸ ἔδαφος) [Τ.Ε.Ε., σ. 7].
- Μικρὴ *σπάτουλα* γιὰ *στοκάρισμα*, μὲ τριγωνικὴ λοξὴ λεπίδα. Σχῆμα 496.
- Ἡ ἐργασία ποὺ κλείνονται μικροτρύπες κλπ. μὲ *στόκο* [Γ.Τ.Σ., σ. 70] ἢ *μωσαϊκῶν* ἢ ἐργασία ποὺ κλείνονται μικροτρύπες στὰ *μωσαϊκὰ* δάπεδα.
- Γεμίζω μικροτρύπες καὶ ἄλλες κοίλες ἀνωμαλίες μὲ ἐπίπλασμα *στόκου*.
- Μαστίχα ἀπὸ ἀσβεστολιθικὸ ἀλεύρι καὶ λινέλαιο [Γ.Τ.Σ., σ. 73, 79 καὶ Σοφ.Τ.Λ., σ. 82].
- (*Τέρμα*). Σταθερὴ προεξοχὴ ποὺ χτυπάει καὶ σταματᾶει ἀνοιγόμενο φύλλο.
- Φύλλο ἀπὸ παραπέτο ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ πῆχες (συνήθως) γιὰ διαμόρφωση ἐξώφυλλο (*σκούρου*) σὲ παράθυρο. Σχῆμα 497. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 306] ἢ ἐξώφυλλο ἀπὸ μικρὲς πῆχες ἢ παραπέτασμα.

Σχῆμα 495

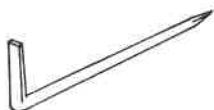

Σχῆμα 496

Σχῆμα 497

- Στότς (τό)**
ὄνομ. γερμ.
ἐργοστασίου Stotz
Ἡλεκτρικὸς ἀκροδέκτης ἀπὸ πορσελάνη μὲ δύο ἄκρες, γιὰ ἐπαφές.
- Στούπα (ή)**
ἀρχ. στύππη
Σφαῖρα ἀπὸ φύλλα μολυβιοῦ, γιὰ γυάλισμα μάρμαρων (*μπάλλα*) [Σοφ.Τ.Λ. σ. 103 καὶ Παπ. Ο. σ. 12].
- Στουπέτσι (τό)**
λατ. stibium=ἀντιμόνιο
Λευκὸ τοῦ μολυβιοῦ, ποὺ χρησιμοποιεῖται στοὺς ἐλαιοχρωματισμοὺς [Παπ.Ο. σ. 414, 457, 469].
- Στουπί (τό)**
ἀρχ. στυππεῖον
Μάζα ἀπὸ ὑφασμάτινες ἴνες γιὰ τὸν καθαρισμὸ ἀπὸ λάδια κλπ. (τίλμα).
- Στουρνάρι (τό)**
στορνάριον <μετγν.
στορύνη
Σκληρὸ πέτρωμα || σκληρὴ πέτρα || λέγεται καὶ γιὰ σκληρὸ ξύλο.
- Στραβόκαρφο (τό)**
στραβὸς+καρφί <
ἀρχ. κάρφος
Μεγάλο σιδερένιο καρφί σὲ μορφή Γ, γιὰ συγκράτηση *πλαῖνοῦ* σὲ ξυλότυπο πλάκας ὀπλισμένου σκυροδέματος. Σχῆμα 498. [Παπ. Μπ. σ. 112].
- Στραβοπίνελο (τό)**
στραβὸς+ἰταλ. penello
Βούρτσα γιὰ ἐλαιοχρωματισμοὺς μὲ στραβωμένο τὸ ξύλινο στέλεχος στὴν ἄκρη, γιὰ χρωματισμὸ σὲ ἐπιφάνειες ποὺ εἰσέχουν (*σώματα* καλοριφέρ κλπ.). Σχῆμα 499.

Σχῆμα 498

Σχῆμα 499

- Στραγάλι (τό)**
μεσν. στραγάλιν
<ἀρχ. ἀστράγαλος
Κίσσηρη ἀπὸ κόκκους ποὺ ἔχουν μέγεθος σὰν τοῦ ρεβιθιοῦ.
- Στράντζα (ή)**
ἀπὸ τὸ ἰταλ. ρ. stringere=
σφίγγω, ζουπάω
Μηχάνημα ποὺ στραβώνει τὴ *λαμαρίνα* καὶ τῆς δίνει διάφορες μορφές καὶ εἰδικές διατομές.
- Στραντζαριστὴ λαμαρίνα (ή)**
στράντζα βενετ. lamarin
Λαμαρίνα ποὺ ἔχει πάρει εἰδικές μορφές στὴ *στράντζα* [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 160].
- Στραντζαριστὸς (ὄ, ή, τό)**
στράντζα
Αὐτὸς ποὺ ἔχει δουλευτεῖ στὴ *στράντζα*.

Στρατιωτάκια (τά)

ἀρχ. στρατιώτης

Τοποθέτηση κατά τὸ χτίσιμο σειρᾶς ἀπὸ ὀρθια τοῦβλα || μικρὰ κομμάτια *παρκέτου* στὸ πάχος *δρομικῆς* πόρτας καὶ κάθετα πρὸς τὸν τοῖχο.

Στρατσόνα (ή)

βενετ. strazzon = ράκος

* Ἀδιασμα καὶ καθάρισμα λέβητα κεντρικῆς θέρμανσης.

Στράχωμα (τὸ)

ἀρχ. ὄστρακον

* *Ἀστράχωμα*.

Στριμμένα νερά (τὰ)

ἀρχ. στρέφω - νεαρὸν

* Ἴνες ξύλου σὲ μορφή ἑλικά [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 46].

Στριφόνι (τὸ)

ἀρχ. στρέφω

Μεγάλη σιδερένια βίδα γιὰ σύνδεση ζευκτῶν στέγης. Σχῆμα 500. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 128].

Σχῆμα 500

Στρογγύλι (τὸ)

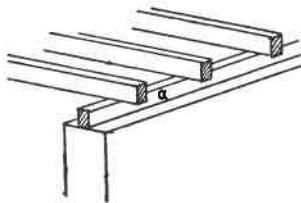
ἀρχ. στρογγύλος

Ξυλεία ἀπὸ πελεκητοῦς ἀποφλοιωμένους κορμῶδες [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 12 καὶ Μπ.Ο. σ. 42].

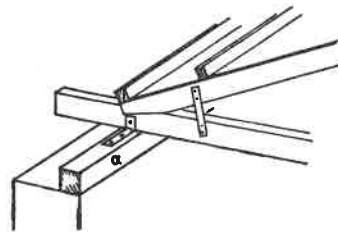
Στρωτήρας (ὁ)

ἀρχ. στρώσις

Δοκάρι πὺ πατάει σὲ ὄλο τὸ μῆκος του καὶ ἐπάνω στὸ ὁποῖο στηρίζονται κάθετα ἄλλα δοκάρια. Σχῆμα 501. || ξύλινο δοκάρι (μηκίς) ἐπάνω σὲ τοῖχο, πὺ πατᾶνε ζευκτὰ στέγης. Σχῆμα 502. || δοκάρι (μηκίς) πὺ πατᾶνε ὑπο-

Σχῆμα 501

Σχῆμα 502

Στυλοκέφαλο (τὸ)

ἀρχ. στῦλος+κεφαλή

Στυλοπάτι (τὸ)

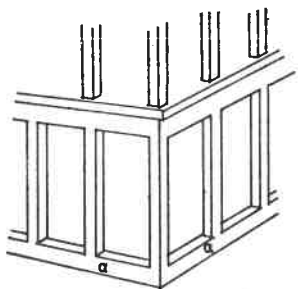
ἀρχ. στῦλος+πατῶ

Στύλωμα (τὸ)

μετγν. στυλῶ

Σύγκομμα (τὸ)

ἀρχ. σὺν+κόπτω

Σχῆμα 503

Συγκρότημα μπετοῦ (τὸ)

μετγν. συγκρότημα - γαλλ. béton

Συμμάσχαλο (τὸ)

ἀρχ. σὺν+μασχάλη

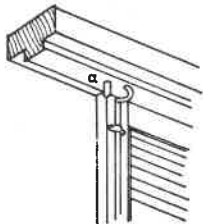
στυλώματα. Σχῆμα 503. || ξύλινο δοκάρι, ἐπάνω στὸ ὁποῖο πατᾶνε στῦλοι *μπαγαδατότοιχου*.

Κιονόκρανο.

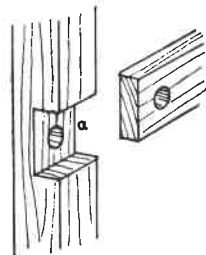
Βάση στύλου || στυλοβάτης.

Μικρὸ σιδερένιο ραβδί γιὰ σταθεροποίηση φύλλων παράθυρου (ὅταν αὐτὸ εἶναι κλειστὸ). Σχῆμα 504. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 302].

Ὁρθογώνια ἀπότμηση (κατὰ τὸ πάχος) σὲ σιδερένιο στέλεχος, γιὰ νὰ μπεῖ μέσα ἄλλο σιδερένιο ραβδί. Σχῆμα 505. [Μπ.Κ. σ. 95].

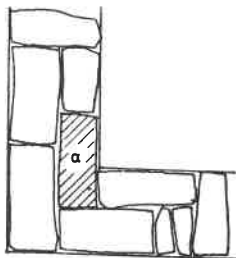
Σχῆμα 504

Σχῆμα 505

(Λέγεται καὶ *μπετονιέρα*). Σύνολο ἀπὸ μηχανήματα, δηλαδὴ ἀπὸ ζυγαριὰ γιὰ ζύγισμα τῆς ἄμμου καὶ τῶν χαλικιῶν, ἀπὸ μηχανήματα ποῦ τροφοδοτεῖ, ἀπὸ *σιλὸ* τσιμέντου, καὶ ζυγαριὰ ποῦ τὸ ζυγίζει καὶ ἀπὸ *μπετονιέρα* γιὰ συνεχή παραγωγή μπετοῦ σὲ μεγάλες ποσότητες.

Γωνιόλιθος στὸ ἐσωτερικὸ τῆς γωνίας λιθοδομῆς. Σχῆμα 506.

Σχῆμα 506

Σύνθετο τζάμι (τò)
 άρχ. σύνθετος - τουρκ. cam

Πλεξίγκλας.

Συντίρι (τò)
 άγν. έτυμ.

Στενό τμήμα τοίχου μεταξύ δύο ανοιγμάτων (πεσσός). Σχήμα 507.

Σύντριμμα (τò)
 άρχ. σύντριμμα

(*Γαρμπίλι*). Ψηφίδες, από σπάσιμο φυσικής πέτρας με διαστάσεις κόκκου από 1/2 έως 1 εκ. [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 188].

Συρτέξ (τò)
 όνομ. Συρτέξ

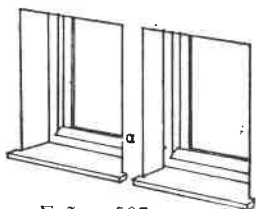
΄Οδηγός.

Συρτός (ò, ή, τò)
 μεγν. συρτός

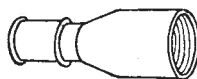
Κατασκευή με μέρη που σύρονται (κυρίως για φύλλα κουφωμάτων) [Παπ.Ο. σ. 249].

Συστολή (ή)
 μεγν. συστολή

Μικρό κομμάτι σωλήνα με διάφορες διαμέτρους στις δύο άκρες του. Σχήμα 508.

Σχήμα 507

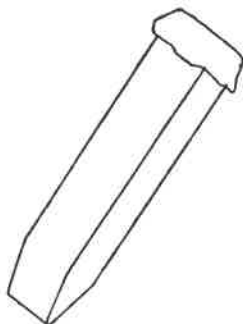
Σχήμα 508

Σφεντάμι (τò)
 άρχ. σφένδαμνος

Κελεμπέκι [Μπ.Ξ.Ξ., σ. 57].

Σφήνα (ή)
 άρχ. σφήν

(Σφήνα γενικά) [΄Αγ. ΄Οδ.Οίκ., σ. 25] || σιδερένια σφήνα για σπάσιμο με χτυπήματα τών σκληρών πετρωμάτων. Σχήμα 509. || χωνί από χάλυβα για στερέωση τών συρματόσχοινων (τενόντων) στο προεντεταμένο σκυρόδεμα.

Σχήμα 509

Σφιλάτσο (τὸ)

ιταλ. sfilaccio = ξέφτι

Σφυρι (τὸ)

σφυρίον < ἄρχ. σφῦρα

Σφυροδράπανο (τὸ)

ἄρχ. σφῦρα + δράπανον

Σχέδιο (τὸ)

ἄρχ. σχέδιον

Σχίζα (ἡ)

ἄρχ. σχίζω

Σωλήνας (ἀλφαδιάσματος) (ὁ)

ἄρχ. σωλήν

Σωλήνες με ραφή (οἱ)

ἄρχ. σωλήν - ράπτω

Σωληνόσυρμα (τὸ)

ἄρχ. σωλήν + σύρμα

Σῶμα (τὸ)

ἄρχ. σῶμα

Κατραμόσχοινο [Γ.Τ.Σ. σ. 94].

(Σφῦρα). Σχῆμα 510. || *σφυρι πλαστικό*: με κεφάλια ἀπὸ πλαστικό γιὰ χτύπημα || *σφυρι μπάλα*: με σφαιρικό κεφάλι γιὰ δουλειές μηχανουργοῦ.

Μεγάλο τρυπάνι ποῦ κινεῖται με ἤλεκτρισμό (ἢ με πεπιεσμένο ἀέρα) καὶ ποῦ ἀποσυνθέτει σκυροκονιάματα ἢ σκληρὰ πετρώματα (τὰ μικρότερα φορητὰ δουλεύουν με βενζινομηχανή).

Κεντρική διακόσμηση (συνήθως *τάκος* ἀπὸ πολυτελή ξυλεία) τοῦ *σαλίγγαρου παρκέτου* [Παπ.Ο. σ. 320].

Κομμάτι με αἰχμηρὴ ἄκρη ἀπὸ τὸ κόψιμο ξύλου.

Εὐλύγιτος σωλήνας, ἀπὸ διαφανὴ ὕλη γεμάτος νερό, ποῦ χρησιμεύει γιὰ νὰ παίρνουν *ἀλφαδιές* (*νεράλφαδο*).

Σιδερένιοι σωλήνες γιὰ παροχὴ νεροῦ, ποῦ γίνονται με λύγισμα μακρουλοῦ ἐλάσματος καὶ ἤλεκτροσυγκόλληση τοῦ κατὰ μήκος ἄρμου.

Ἡλεκτρικό καλώδιο με περίβλημα ἀπὸ λάστιχο ἢ πλαστικό [Τ.Ε.Ε. σ. 189].

Θερμοπομπὸς κεντρικῆς θέρμανσης (ἀπὸ χυτοσίδηρο ἄλλοτε, τώρα ἀπὸ σιδερένιο ἔλασμα ἢ κράμμα ἀλουμίνιου) || *γίνεται σῶμα*: σκληρύνεται! || *γίνεται συσσωμάτωση* (σὲ ὕλικά διάφορα μεταξὺ τους).

Σχῆμα 510

1. Τὸ μπετό ἐγινε σῶμα.

T

Ταβάνι (τὸ)

τουρκ. tavan

Νταβάνι.

Ταβανοκολόνα (ἡ)

τουρκ. tavan+ιταλ. colonna

Νταβανοκολόνα.

Ταβανοσάνιδο (τὸ)

τουρκ. tavan+σανίδιον <ἀρχ.
σανίς

^οΟροφoσανίδα.

Ταβάνωμα (τὸ)

ταβάνι

Νταβάνωμα.

Τάβλα (ἡ)

λατ. tabula

Σανίδα [᾽Ορλ.Υ.Δ. σ. 35] || σανίδα με πάχος 25 χιλ. [Λ.Ξ. σ. 14, Γ.Τ.Σ. σ. 79, Παπ.Ο. σ. 86 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 283].

Ταγιέ (τὰ)

γαλλ. taillé

Τζάμια *διαμαντέ* με ἔντονες διακοσμητικὲς χαραγὲς στὴ μία (συνήθως) ἐπιφάνειά τους.

Ταιριάζω

ἀρχ. ἐταῖρος >ταῖρι+κατάλ.
-ιάζω

Συναρμολογῶ¹ || προσαρμόζω [Παπ.Ο. σ. 478 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 284].

Τακάκι (τὸ)

βενετ. tacco >τάκος+κατάλ.
-άκι

Μικρὸς *τάκος*.

Τακαρία (ἡ)

ἀπὸ τὸ τάκος

^οΥποστήριξη σὲ φέροντα οἰκοδομικὰ στοιχεῖα ποὺ ἔχουν πάθει ζημιές (ἀπὸ σεισμό), με κανονικὲς στρώσεις ξυλοδοκῶν ἢ με σιδηροδρομικοὺς στρωτήρες. Σχῆμα 511. [Τ.Ω.Σ., τόμ. II, σ. 1001].

Τάκιασμα (τὸ)

βενετ. tacco

Χονδροειδὲς πελέκημα σὲ κορμούς δένδρων [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 13].

1. Ὁά ταιριάσω τὰ μπόγια με τίς τραβέρσες.

Τακίμι (τὸ)

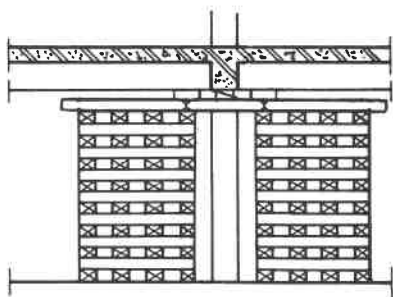
τουρκ. takim = σειρά

Σύνολο τῶν ἐργαλείων || σύνολο τῶν συνεργειῶν || σωρὸς ἀπὸ σανίδες [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 14] || ὄγκος ὕλικου (*τακίμι μαλτεζόπλακας*) || χαρακτηρισμὸς δύο τελείως ὁμοίων οἰκοδομικῶν στοιχείων.

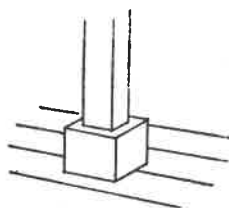
Τάκος (ὁ)

βενετ. tacco

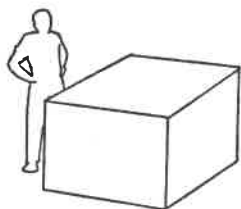
Ἀπόκομμα ξύλου || ἐντοιχισμένος μικρὸς ξύλινος κύβος, ποὺ συγκρατεῖται μὲ γύψο καὶ

Σχῆμα 511

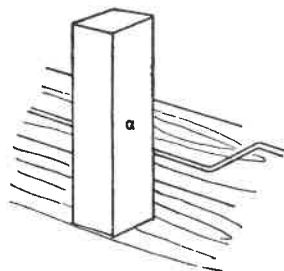

Σχῆμα 512

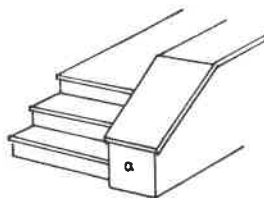

Σχῆμα 513

χρησιμεύει ὡς μάζα γιὰ κάρφωμα ἢ βίδωμα [Γ.Τ.Σ. σ. 39, 79] || κλειδὶ γιὰ σύνδεση σὲ πλάκες *Μάλτας* || ξύλινος κύβος γιὰ διανομὴ φορτίου κάτω ἀπὸ ξύλινο στήριγμα (ἢ ὑποστύλωμα). Σχῆμα 512. || μεγάλος κύβος ἀπὸ τὸν ὁποῖο παίρνομε, μὲ κόψιμο, πλάκες κάποιου ὕλικου (μάρμαρα ἢ πλάκες *Μάλτας*). Σχῆμα 513. || μικρὸς πῆχης σὲ μῆκος ἴσο μὲ τὸ πάχος πλάκας σκυροδέματος, ποὺ χρησιμεύει ὡς ὁδηγός. Σχῆμα 514. || πλατὺς προστατευτικὸς τοῖχος μικρῆς σκάλας ἢ ἐξώστη. Σχῆμα 515. || τετράγωνη ἐπιφάνεια (ἀπὸ ξύλο).

Σχῆμα 514

Σχῆμα 515

Τάληρου
(μολυβόπλακα) (τού)
ιταλ. tallero

Χαρακτηρισμός πλάκας από μολύβι, που έχει πάχος 2,5 χιλ. [Παπ.Ο. σ. 449].

Ταλιαδόρος (ό)
ιταλ. tagliatore = κόφτης

(Ξυλογλύπτης).

Ταλικά (ή)
τουρκ. talika = τετράτροχο
κάρο που τὸ σέρνουν με
λουριά

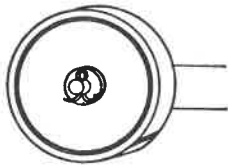
Νταλικά.

Ταμπακιέρα (ή)
ιταλ. tabacchiera

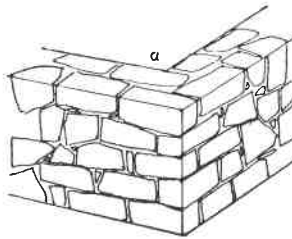
Μικρὸ κιβώτιο που περιέχει τὸ *ελατήριο ρο-
λοῦ* (παράθυρο). Σχῆμα 516.

Ταμπάνι (τὸ)
πιθανῶς τουρκ. dam = στέγη

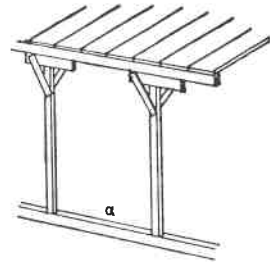
Ὅριζόντια στρώση λιθοδομῆς ἢ τουβλοδομῆς.
Σχῆμα 517. || ὀριζόντια στρώση λιθοδομῆς ἢ

Σχῆμα 516

Σχῆμα 517

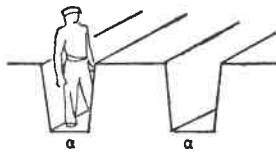

Σχῆμα 518

τουβλοδομῆς στὸ ὕψος πλάκας που καλύπτει
χώρο (ἢ στέγη) || *στρωτήρας* ἐπάνω στὸν ὁποῖο
πατᾶνε ξύλινοι στύλοι ἢ δοκάρια. Σχῆμα 518.
|| ὀριζόντιος *πάτος* σὲ τάφρο που δημιουργή-
θηκε με ἐκσκαφή. Σχῆμα 519.

Ταμπανιάζω
οὔσ. ταμπάνι

Διαμορφῶν ἐπιφάνεια που μποροῦν νὰ πατή-
σουν φορτία (συνήθως ὀριζόντια) || διαμορ-
φῶν τὸν *πάτο* σὲ τάφρο (θεμέλια).

Σχῆμα 519

1. Ἡ λιθοδομὴ ἤρθε σὲ ταμπάνι.

Ταμπάνιασμα (τò)
ταμπάνι

Έργασιá κατὰ τὴν ὁποία γίνεται τὸ ταμπάνι.

Τάμπερ (τò)
ἀγγλ. damper

Θυρίδα ἢ δικλίδα σὲ καπνοδόχο, ποὺ ρυθμίζει τὸν ἔλκυσµὸ τῶν καυσαερίων (σὲ σόµπα ἢ τζάκι). Σχῆµα 520. || σιδερένια θυρίδα γιὰ καθαρισµὸ καπνοδόχου ἢ τζακιοῦ.

Ταμπλαδορόκανο (τò)
τουρκ. tabla+ροκάνι <
μετγν. ρυκάνη

Νταμπλαδορόκανο [Γ.Τ.Σ. σ. 84 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 116].

Ταμπλαδοτὸς (ὀ, ἦ, τὸ)
ταμπλὰς

Νταμπλαδοτὸς.

Ταμπλὰς (ὀ)
τουρκ. tabla=δίσκος

Νταμπλὰς [Παπ.Ο. σ. 230, 233, 259 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 84].

**Τάμπλερ (ἠλεκτρικὸς
διακόπτης) (ὀ)**
ὄνοµ. Tamber

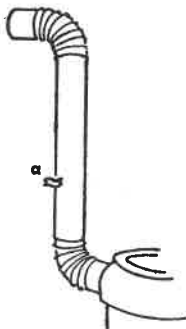
Ἡλεκτρικὸς διακόπτης *χωνευτὸς*, ἀπὸ πλαστικό συνήθως, ποὺ ἀνάβει καὶ σβύνει τὸ φῶς µὲ τὸ ἀνέβασµα καὶ κατέβασµα μιᾶς μικρῆς προεξοχῆς ποὺ προβάλλει ἀπὸ τὸ κάλυµµά του.

Ταμπλό (τὸ)
γαλλ. tableau

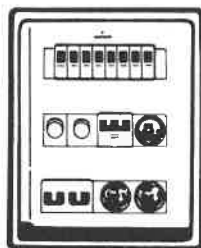
Διακοσμητικὸ πλαίσιο || πίνακας διανοµῆς σὲ ἠλεκτρικὲς γραµµές. Σχῆµα 521. || *ταμπλό πλαστικὸ*· πίνακας διανοµῆς ἠλεκτρικοῦ ἀπὸ πλαστικὸ || *λαμαρινένιο ταμπλό*· πίνακας ἠλεκτρικοῦ ἀπὸ λαμαρίνα || *ταμπλό στεγανό*· πίνακας διανοµῆς ἠλεκτρικοῦ μέσα σὲ *λαμαρινένιο* κουτί, γιὰ χώρους ποὺ ἔχουν ὑγρασία.

Τανάλια (ἦ)
ἰταλ. tanaglia

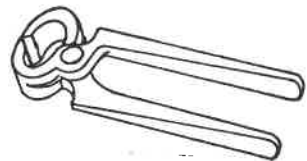
Λαβίδα µὲ καμπύλα δόντια, ποὺ χρησιµοποιεῖται γιὰ ἐξαγωγή καρφίων κλπ. Σχῆµα 522.

Σχῆµα 520

Σχῆµα 521

Σχῆµα 522

Τάπα (ή)
γαλλ. tarte

Βούλωμα στόμιου σωλήνα. Σχήμα 523. [Παπ. Ο. σ. 419] || βούλωμα στόμιου άποχέτευσης.

Ταπετσαρία (ή)
ιταλ. tappezzeria

(Τοιχόστρωση με διακοσμητικό χαρτί). Κόλλημα χαρτιού στους τοίχους με διακοσμήσεις [Παπ.Ο. σ. 189, 457] || επένδυση σε έπιπλα || *ταπετσαρίας χαρτί*: χαρτί ή πλαστικό φύλλο με διακοσμήσεις, για κόλλημα στους τοίχους [Παπ.Ο. σ. 477].

Ταπετσέρης (ό)
ταπετσαρία

Τεχνίτης που τοποθετεί *ταπετσαρίες* || τεχνίτης που κάνει επενδύσεις σε έπιπλα.

Ταπι-ρουλάν (τό)
γαλλ. tapis-roulant

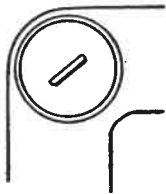
Ταινία που κινείται με (ήλεκτρο)κινητήρα και επάνω στην όποία βάζουν ύλικά για μεταφορά τους σε μικρή άπόσταση, σε έργοτάξιο ή *νταμάρι* || μόνιμο σε θέση μηχανικό συγκρότημα, που μεταφέρει πρόσωπα επάνω σε ταινία, που κινείται με μικρή σχετικά ταχύτητα. Η κίνηση δίνεται από ήλεκτροκινητήρα.

Ταπόνι (τό)
ιταλ. tappo

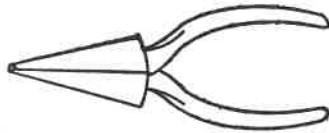
Σβούρα (για άνοιγμα μολυβοσωλήνων) || σιδερένια λαβίδα για άνοιγμα μολυβοσωλήνα. Σχήμα 524.

Ταρατσομόλυβο (τό)
ιταλ. terrazza + μολύβι
<άρχ. μόλυβδος

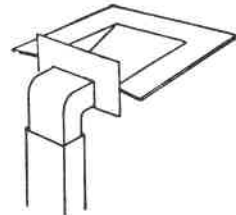
Μικρό κουτί σαν σκάφη σε ταρατσα από μολυβόπλακα, (ή από πλαστικό) με στόμιο για άπορροή, που συνδέεται με ύδρορροή. Σχήμα 525.

Σχήμα 523

Σχήμα 524

Σχήμα 525

Ταράτσωμα (τό)
ιταλ. terrazza

Συμπίεση και διαμόρφωση σε όριζόντιο στρώμα σκληρό και επίπεδο (κυρίως σε έπιχώσεις).

Ταϋ (τό)
γράμμα T.

Είδικό κομμάτι σε σωληνώσεις, που έχει μορφή περίπου T με τέσσερα στόμια. Σχήμα 526. [Παπ.Ο. σ. 283, 287, 414].

Ταῦ ἀπλό (τὸ)

γράμμα Γ - ἀρχ. ἀπλοῦς

Εἰδικὸ κομμάτι σὲ σωληνώσεις (ἀποχέτευσης), πού ἔχει μορφή Γ (κομμένο Τ). Σχῆμα 527. [Τ.Ε.Ε. σ. 86] (γάμα).

Ταχυθερμοσίφωνα (ὄ)

ἀρχ. ταχύς+θερμός+σίφων

Θερμοσίφωνα με ἰσχυρὴ ἠλεκτρικὴ ἀντίστα-
ση, πού ζεσταίνει γρήγορα τὸ νερό.

Τέζα (ἦ)

ἰταλ. tesa

Τάση.

Τεζάρω

ἰταλ. tesare

Βάζω δύναμη (τραβάω ἢ ζουλάω ἢ σφίγγω).

Τελάκι (τὸ)

τέλι+κατάλ. -άκι

Πολὺ μικρὸ καρφί χωρὶς κεφάλι. Σχῆμα 528. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 125].

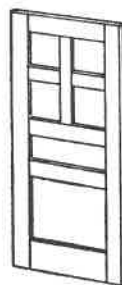
Σχῆμα 526

Σχῆμα 527

Σχῆμα 528

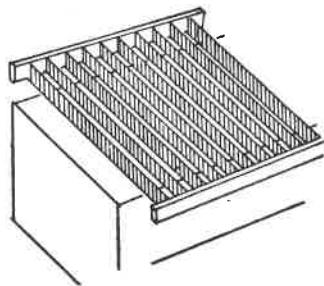

Σχῆμα 529

Τελάρω (τὸ)

ἰταλ. telaro

Πλαῖσιο ἀπὸ ξύλο ἢ σίδηρο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 250 καὶ Παπ.Ο. σ. 295] || πλαῖσιο ξύλινου φύλλου σὲ ἄνοιγμα. Σχῆμα 529. || πλαῖσιο με σειρὰ παράλληλων ἐλασμάτων ἀπὸ χάλυβα γιὰ τὸ κόψιμο ὄγκων μάρμαρου σὲ πλάκες, στὸν κα-
ταρράχτη. Σχῆμα 530. || πλαῖσιο πρεσαριστοῦ φύλλου σὲ ἄνοιγμα.

Σχῆμα 530

Τέλι (τὸ)
τουρκ. tel=σύρμα

Λεπτό σύρμα ἀπὸ χάλυβα || *ἀτσαλόσυρμα*: πλέγμα ἀπὸ λεπτό σύρμα μὲ μικρὲς τρύπες.

Τεμπεσίρι (τὸ)
τουρκ. tebesir

Κιμωλία γιὰ νὰ σημειώνονται τὰ σημεῖα ποὺ στραβώνεται ὁ σιδερένιος ὄπλισμός στοὺ μπετόν καὶ σὲ ἄλλες σιδερένιες κατασκευὲς [Δ.Γ. Δ., τόμ. Β', σ. 100].

Τενεκὲς (ὀ)
τουρκ. teneke

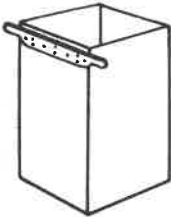
Λευκοσίδηρο || δοχεῖο ἀπὸ λεπτό φύλλο λευκοσίδηρου ἐπικασσιτερωμένο, γιὰ μεταφορὰ ὑγρῶν κονιαμάτων. Σχῆμα 531.

Τεπέγκι (τὸ)
πιθανῶς ἀπὸ τὸ *κεπέγκι*.

Ἐξώφυλλο *γερμανικοῦ* παράθυρου [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 299, 300].

Τέρμα (τὸ)
ἀρχ. τέρμα

Χαρακτηρίζει τὴν ἄκρη (πέρας) ἢ τὴ διαμόρφωση τερμάτων ὀρισμένων κατασκευῶν || (σὲ *συρτὰ ἀνοίγματα*): σιδερένια μικρὴ προεξοχή, ποὺ ἔχει ἐπάνω της ἓνα κομμάτι ἀπὸ λάστιχο ἢ πλαστικό, καὶ ποὺ στερεώνεται εἴτε στοὺ φύλλο εἴτε στὴν *κάσα συρτῆς* πόρτας ἢ παράθυρου καὶ στὴν προεξοχή αὐτὴ χτυπάει τὸ φύλλο. Σχῆμα 532. || (σὲ *πλακάκια*): ἀκραιοὺ πλακάκι σὲ *πλακόστρωση*, τοῦ ὁποῦ μίᾳ ἀκμῇ, καὶ μάλιστα ἢ πρὸς τὰ ἔξω, ἔχει διατομὴ τέταρτου τοῦ κύκλου. Σχῆμα 533. [Γ.Τ.Σ. σ. 49].

Σχῆμα 531

Σχῆμα 532

Σχῆμα 533

Σχῆμα 534

Τεσσάρι (τὸ)
τέσσερα <ἀρχ. τέσσαρα

Σανίδα μὲ πάχος 4 ἐκ. (*διπλοσανίδα*) || διαμέρισμα σὲ πολυκατοικία ἀπὸ τέσσερα κύρια δωμάτια.

Τετράριχτη (στέγη) (ἡ)
ἀρχ. τέσσαρα+ρίπτω

Στέγη ἀπὸ τέσσερα κεκλιμένα ἐπίπεδα, σὲ χῶρο ποὺ ἔχει σχῆμα κάτοψης ὀρθογώνιο, ἓνα πρὸς κάθε πλευρὰ καὶ ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ ἐπίπεδα κοινὴ κορυφὴ (σημεῖο ἢ γραμμὴ). Σχῆμα 534. [Λ.Ξ. σ. 94].

Τετράφυλλος (ό, ή, τὸ)
ἀρχ. τέσσαρα+φύλλον

(Γιὰ πόρτες ἢ παράθυρα). Αὐτὸς ποὺ ἔχει τέσσερα (ἀνοίγοντα) φύλλα.

Τζαβέτα (ή)
ἰταλ. chiavetta

(Βλῆτρον). Μεγάλο σὲ μῆκος καρφι-βίδα (μπουλόνι), ποὺ χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος ἢ ἔλκυστήρας. Σχῆμα 535. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 82].

Τζαβετάρισμα (τὸ)
τζαβέτα

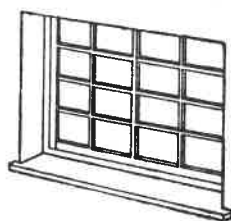
Διαπλάτυνση μὲ χτυπήματα τῆς χωρὶς κεφάλι ἄκρης τῆς τζαβέτας.

Τζαμαρία (ή)
τουρκ. cam >τζάμι+
κατάλ. -αρία

Τζαμένιο χώρισμα (ἐσωτερικὸ ἢ ἐξωτερικὸ) μὲ σταθερὰ ἢ κινητὰ φύλλα || ὑαλοστάσιο. Σχῆμα 536. [Παπ.Ο. σ. 279, Μπ.Ξ.Ξ. σ. 294].

Σχῆμα 535

Σχῆμα 536

Τζάμι (τὸ)
τουρκ. cam

Ύαλοπίνακας || τζάμι μὲ κενό· ὑαλοπίνακας ἀπὸ δύο ἢ περισσότερα τζάμια, σὲ μικρὴ ἀπόσταση μεταξύ τους, μὲ κενὸ ἀπὸ ξερὸ ἀέρα, ἔτσι ποὺ λιγοστεύει ἡ θερμικὴ ἀκτινοβολία καὶ γίνεται ἐξαιρετικὰ ἠχομονωτικὸ || σκληρὴ σὰν γυαλί φλέβα σὲ μάρμαρο.

Τζαμιλίκι (τὸ)
τουρκ. camlı

Ύαλοστάσιο || φύλλο (παράθυρου) μὲ τζάμια [Παπ.Ο. σ. 262, 263 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 291].

Τζαμοκαθρέφτης (ὁ)
τουρκ. cam+μεσν. καθρέφτης

Τζάμι ποὺ εἶναι καθρέφτης ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ δεῖ ἔξω ἀπὸ μέσα, σὰν νὰ εἶναι ὑαλοπίνακας.

Τζαμοκεραμίδι (τὸ)
τουρκ. cam+ἀρχ. κέραμος

Κεραμίδι ἀπὸ γυαλί.

Τζαμόπλακα (ή)
τουρκ. cam+ἀρχ. πλάξ

Πλάκα ἀπὸ τζάμι σὲ τετράγωνη μορφή μὲ τὴν ἐπάνω ἐπιφάνειά της, μὲ χαράγματα γιὰ νὰ μὴ γλυστράνε αὐτοὶ ποὺ περπατοῦν ἐπάνω της.

Τζαμόπορτα (ή)
τουρκ. cam+πόρτα <
λατ. porta

(Ύαλόθυρα) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 282].

Τζαμότουβλο (τὸ)

τουρκ. cam+τούβλο <
λατ. tubulus

(΄Υαλόπλινθος ἢ ὑαλόλιθος). Τούβλο (ἢ πέτρα)
ἀπὸ γυαλί.

Τζίβα ἢ τσίβα (ἡ)

ἀγν. ἔτυμ.

Φυτικές ἴνες, πὺ ἀνακατεύονται μὲ πλαστική
γύψο καὶ γίνονται ἀπὸ τὸ μείγμα αὐτὸ οἱ
γυψοσανίδες καὶ ἄλλα γύψινα ὑλικά [Λ.Δ.Υ.,
τόμ. Α΄, σ. 204].

Τζιβέρα (ἡ)

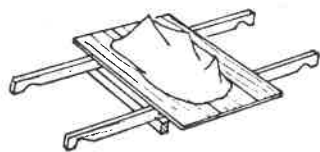
βενετ. (celiera)
civiéra

Σανίδωμα μὲ διαστάσεις περίπου 40X60 ἐκ.,
μὲ ἢ χωρὶς κατακόρυφες περιμετρικὲς προε-
ξοχὲς στὶς τρεῖς πλευρὲς του καὶ μὲ δύο ζεύγη
χειρολαβῶν, πὺ χρησιμεύει γιὰ τὴ μεταφορὰ
ὕγρου κονιάματος ἢ τούβλων κλπ. ἀπὸ δύο
ἐργάτες. Σχῆμα 537.

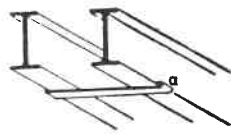
Τζινέτι (τὸ)

τουρκ. çene=σιαγών, χηλῆ

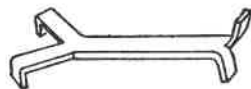
Σιδερένιος σύνδεσμος [Γ.Τ.Σ. σ. 26, 28, 79,
Λ.Ξ. σ. 36, 71, 181] || σιδερένιο ἔλασμα μὲ
ἀγκίστρια στὶς ἄκρες, γιὰ συγκράτηση σιδερέ-
νιων δοκαριῶν διατομῆς διπλοῦ ταῦ (παλαιὰ
ὑπέρθυρα). Σχῆμα 538. [Γ.Τ.Σ. σ. 66 καὶ Παπ.
Ο. σ. 145] || ἀγκύριο γιὰ συγκράτηση ὀρθο-
μαρμάρωσης. Σχῆμα 539.

Σχῆμα 537

Σχῆμα 538

Σχῆμα 539

Τζιτζίκι (τὸ)

φωνὴ τζι-τζι

Ἐλεκτρικὸς βομβητὴς γιὰ κλήση, μὲ χαρα-
κτηριστικὸ ἦχο.

Τζόγος (ὁ)

ἰταλ. giuoco

Κενὸ (περιθώριο) σὲ συναρμογή¹.

Τηνιακὰ (πλάκα) (ἡ)

ὄνομ. Τῆνος

Σχιστολιθικὴ πλάκα μὲ προέλευση κυρίως τὴν
Τῆνο, πὺ χρησιμεύει γιὰ χονδροειδῆ πλα-
κόστρωση, γεφύρωση σὲ κενὸ μεταξὺ σιδερέ-
νιων δοκαριῶν πατωμάτων ἢ *πρεκιῶν*, διαμόρ-
φωση κορνιζωμάτων κλπ. (παλαιότερα) [Σοφ.
Τ.Λ. σ. 47 καὶ Παπ.Ο. σ. 14].

Τικ (τὸ)

ἀγγλ. teak

Ξύλο καστανόχρωμο, βαρὺ καὶ σκληρό, μὲ
προέλευση (κυρίως) Ἀσία, πὺ χρησιμοποι-

1. Νὰ ἔχει τζόγο, νὰ μὴν ἔχει τζόγο.

Τίντα (ή)
ιταλ. tinta

είται σὲ ξύλινες κατασκευὲς βαγονιῶν, πλοίων κλπ. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 73].

Τιράντα (ή)
ιταλ. tirante

Ἐπάλειψη μὲ χρῶμα, μικρῆς καλυπτικῆς ἰκανότητος, μὲ τὸ ὁποῖο γίνεται χρωματισμὸς κατὰ τὴν τελευταία στρώση τῆς ἀπομίμησης [Παπ.Ο. σ. 471, 476].

Τισλιδάκι (τὸ)
τουρκ. disli =
μὲ δόντια

Λουρίδα ἀπὸ δυνατὸ ὕφασμα, γιὰ νὰ συναρμώζουσι τὶς μικρὲς πῆγες ρολοῦ στὸν ἄξονα περιτυλίγματός του. Σχῆμα 540. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 308] || λουρίδες ἀπὸ ὕφασμα, γιὰ νὰ συγκρατοῦν τὰ ἐλατήρια σὲ καθίσματα || ξύλινη ἀντηρίδα σκαλωσιᾶς (μεσόζευγμα).

Ντεσιλιδάκι.

Τισλίδικο (τὸ)
τισλιδάκι

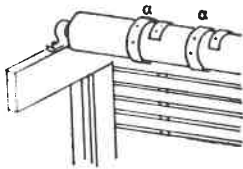
Ντεσιλίδικο.

Τορναδόρος (ὁ)
τόρνος

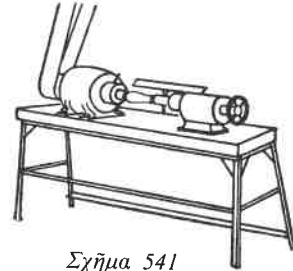
Τεχνίτης ποὺ χειρίζεται *τόρνο* [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 120].

Τόρνος (ὁ)
ἀρχ. τόρνος

Ἐυλουργικὸ μηχανήμα γιὰ τὴ διαμόρφωση σὲ κυλινδρικές ἢ γενικὰ καμπύλες ἐκ περιστροφῆς ἐπιφάνειες. Σχῆμα 541. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 216 κ.ἑ.] || ἀνάλογο μηχανήμα γιὰ ἐπεξεργασία ἀντίστοιχα σιδερένιων κομματιῶν.

Σχῆμα 540

Σχῆμα 541

Τοῦβλο (τὸ)
λατ. tubulus

(Ὅπτόπλινθος) || ὠμὴ πλίνθος || τῆς φωτιᾶς· τοῦβλο ποὺ ἀντέχει στὴ φωτιᾷ [Σοφ.Τ.Κ. σ. 36, Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 153, 198].

Τούμπα (ή)
λατ. tumba

Σιδηροσωλήνας χωρὶς ραφή || σωρὸς ἀπὸ χώματα || (ν)τούμπα· αὐλὸς σὲ λέβητα κεντρικῆς θέρμανσης.

Τουμπέρνω ή **τουμπάρω**
 οὐσ. τούμπα

Ἀνατρέπω (λέγεται γιὰ τροχοφόρα).

Τουνέλι (τὸ)
 ἀγγλ. tunnel

Σήραγγα || λαγούμι.

Τούρκικη (λεκάνη) (ή)
 οὐσ. Τουρκία

Λεκάνη ἀποχωρητήριου χωρὶς κάθισμα. Σχῆμα 542. [Παπ.Ο. σ. 419].

Τουρκουάζ (χρωματισμός)
 γαλλ. turquoise

(Οὐρανόχρουν). Μπλε ἀνοιχτὴ ἀπόχρωση.

Τούρλα (ή)
 μεσν. τούρλα

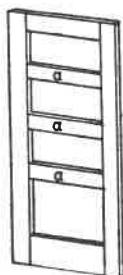
Σωρὸς σὰν λόφος.

Τραβέρσα (ή)
 ἰταλ. traversa

Ὅριζόντιο κομμάτι ξύλου [Γ.Τ.Σ. σ. 84 καὶ Παπ.Ο. σ. 133] || ὀριζόντιο κομμάτι σὲ περαστὲς σκάρες ξύλινης κατασκευῆς (φύλλα σὲ περαστὲς πόρτες). Σχῆμα 543. [Παπ.Ο. σ. 288] || ξύλινο κομμάτι στὴν ἄκρη ἀπὸ σανίδωμα, ποὺ συγκρατεῖ τὶς σανίδες μὲ γκινισιά. Σχῆμα 544. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 233].

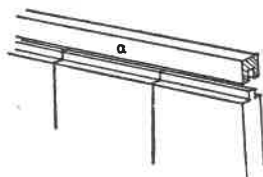

Σχῆμα 542

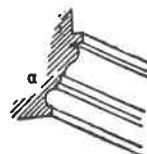

Σχῆμα 543

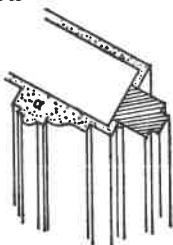
Τράβηγμα (τὸ)
 ρ. τραβῶ

Σχῆμα 544

Σχῆμα 545

Σχῆμα 546

Κυμάτιο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 118, 119] || γλυφὴ στὶς διαμορφώσεις ἐπιχρισμάτων καὶ ὅπου κατασκευάζονται σοβάδες μὲ τράβηγμα (εἰδικοῦ τύπου). Σχῆμα 545. [Σοφ.Τ.Κ. σ. 101, 130] || ἔλκυσμός στὰ καυσαέρια καπνοδόχου || φάσα μὲ κορνιζώματα, ποὺ περιβάλλει ἀνοιγμα πόρτας ἢ παράθυρου. Σχῆμα 546.

Τραβηχτός (ὁ, ή, τὸ)
 ρ. τραβῶ

Αὐτὸς ποὺ ἔγινε μὲ χρῆση συρόμενου μοντέλου μὲ ἀρνητικὴ μορφή [Γ.Τ.Σ. σ. 39].

Τραβηχτός σωλήνας (ό)
ρ. τραβῶ-άρχ. σωλήν

Σωλήνας που ἔγινε με τράβηγμα (ἐφέλκυση).

Τράβο (τὸ)
ἰταλ. trave

Πελεκητό, ξύλινο δοκάρι μεγάλης σχετικά διατομῆς, [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 29].

Τραβῶ (ἐτράβηξε)
μεσν. τραβῶ

Κατασκευάζω κυμάτιο ἢ γλυφή ἢ πλαίσιο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 286] || ξεραίνεται (γιὰ χρωματισμούς)¹ || (γιὰ καπνοδόχους)² ἔχει ἔλκυσμό.

Τραχήλωμα (τὸ)
ἀρχ. τράχηλος

² Ἀστράχωμα [Παπ.Ο. σ. 143].

Τρελός (ό, ἦ, τὸ)
μεσν. τρελός

² Ἐλεύθερος [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 130] || ὁ ἀδέσμευτος ἀπὸ συναρμογῆς καὶ που ἐλεύθερα κινεῖται (ρόδα, μαγγάνι κλπ.)².

Τρέσο (τὸ)
ἰταλ. stretto = σφιχτός

Κομμάτι ἀπὸ ξύλο, που τοποθετεῖται ἐγκάρσια πρὸς τὴν κατεύθυνση σανίδων, γιὰ τὴ σύνδεσή τους καὶ γιὰ τὴ διαμόρφωσή τους σὲ σανίδωμα (συνήθως εἶναι ὄρατό, ἀλλὰ καμιά φορὰ δὲ φαίνεται, δηλαδὴ εἶναι μέσα στὸ πάχος τοῦ σανιδώματος, *κρυφοτρέσο*). Σχῆμα 547. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 229 καὶ Μπ.Κ. σ. 29].

Τριάρι (τὸ)
ἀρχ. τρία

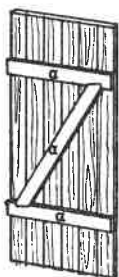
Διαμέρισμα σὲ πολυκατοικία ἀπὸ τρία κύρια δωμάτια.

Τριβέλι (τὸ)
ἰταλ. trivella

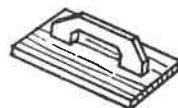
(Τέρετρον). Τρυπάνι [Γ.Τ.Σ. σ. 61].

Τριβίδι (τὸ)
ἀρχ. τριβή

Ξύλινη μικρὴ σανίδα με χειρολαβὴ γιὰ λειάνση *σοβάδων*. Σχῆμα 548.

Σχῆμα 547

Σχῆμα 548

1. Τὰ χρώματα τραβήξανε.
2. Γυρίζει τρελό.

Τρικ-τράκ (τὸ)
ἦχος τρικ-τράκ

Σούστα για ντουλάπια κλπ. || *σούστα*.

Τρίπατος (ὁ, τὸ)
ἀρχ. τρίς+πατῶ

Τριώροφος.

Τρίριχτη (στέγη) (ἡ)
ἀρχ. τρίς+ρίπτω

Στέγη, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία κεκλιμένα ἐπίπεδα, μὲ κοινὴ κορυφὴ (σημεῖο ἢ γραμμὴ), για τὴ στέγαση ὀρθογώνιου χώρου (τῆς ὁποίας στέγης ἢ μία πλευρὰ διαμορφώνεται σὲ ἀέτωμα). Σχῆμα 549.

Σχῆμα 549

Τρίστηλο σῶμα (καλοριφέρ) (τὸ)
ἀρχ. τρίς+στήλη - σῶμα

Σῶμα κεντρικῆς θέρμανσης μὲ τρεῖς κατακόρυφες στῆλες νεροῦ μέσα του.

Τρίτωμα (τὸ)
ρ. τριτώνω

Τρίτη στρώση σὲ χρωματισμὸ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 155].

Τριτώνω
ἀρχ. τρίτος

Κάνω τὴν τρίτη στρώση σὲ χρωματισμό.

Τρίφτης (ὁ)
ἀρχ. τρίβω > τρίπτης

Μηχανὴ για λείανση μάρμαρου.

Τριφτὸ (ἐπιχρίσμα) (τὸ)
ἀρχ. τρίβω

Σοβάς πού ἔχει γίνει λείος μὲ τὸ *τριβίδι* || τελευταία στρώση στὰ ἐπιχρίσματα τὰ ἐπεξεργασμένα μὲ τὸ *τριβίδι* (*μάρμαρο*).

Τρίφυλλος (ὁ, ἡ, τὸ)
τρὶς+φύλλον

(Για πόρτες ἢ παράθυρα). Αὐτὸς πού ἔχει τρία φύλλα (πού ἀνοίγουν).

Τρίχα (ἡ)
ἀρχ. θριξ

Τρίχα κατσίκας, πού χρησιμοποιεῖται ὡς συνδετικὸ ὑλικὸ στὰ ἐπιχρίσματα ἐπάνω σὲ *μαγδατι* (ἐπιχρίσματα *γιαγλί*).

Τρόμπα (ἡ)
ἰταλ. tromba

Ἄντλία || ἀντλία νεροῦ || ἀντλία πού μεταφέρει μὲ σωλῆνες ὑγρὸ σκυρόδεμα.

Τρόμπα για σοβάδες (ἡ)
ἰταλ. tromba - τουρκ. siva

Ἄντλία πού μεταφέρει μὲ σωλῆνες ὑγρὸ τὸ κονίαμα για *σοβάδες*, ἀπὸ τὸ σημεῖο πού γίνεται ἡ ἀνάμειξη καὶ ἐπεξεργασία του στὸ μέρος πού κατασκευάζονται στοὺς τοίχους *οἱ σοβάδες*.

Τροπικό ξύλο (τò)
 άρχ. τροπικός - ξύλον

Ξύλο προέλευσης κυρίως Ἀφρικής καὶ Ἀσίας, όπως τὸ *σίπο*, *ιρόκο*, *τιάμα*, *κοσίπο*, *άζόβε* καὶ ἄλλα, πὸν χρησιμοποιοῦνται σὲ διάφορες οἰκοδομικὲς κατασκευές.

Τρ(ο)υπόξυλο (τò)
 τρυπα + ξύλο

Ἐπιζώντιο (καὶ κάθετο πρὸς τὸ ἐπίπεδο τοῦ τοίχου) κομμάτι ξύλινης *σκαλωσιᾶς*, πὸν διαπερνάει τοῖχο (*μασγάλι*). Σχῆμα 550. [Παπ.Ο. σ. 133].

Τρόχαλο (τò)
 μετγν. τρόχμαλος

Βράχος || χοντρὸ χαλίκι || ψηφίδα ἀπὸ μάρμαρο.

Τροχὸς (ὀ)
 άρχ. τροχὸς <τρέχω

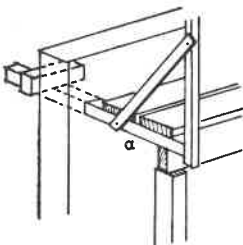
Κυκλικὴ πλάκα ἀπὸ σμύριδα (σὲ σταθερὴ βάση ἢ σὲ κινητή), πὸν περιστρέφεται μὲ τὸ χέρι (*νεροτροχὸς*) ἢ μὲ μηχανή, γιὰ τὸ τρόχισμα ἐργαλείων ἢ γιὰ τὴ λείανση σιδερένιων κομματιῶν. Σχῆμα 551. || ἠλεκτροκίνητος τροχὸς πὸν λαξεύονται οἱ πέτρες [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 127].

Τρυπάνι (τò)
 τρυπάνιον <άρχ. τρύπανον

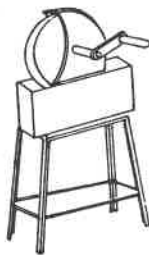
Ἐργαλεῖο (ἢ μηχανήμα) γιὰ νὰ ἀνοίγονται τρύπες. Σχῆμα 552. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 208 κ.έ.] || *γαλλικὸ τρυπάνι*: εἰδικὸ μηχανήμα γιὰ νὰ ἀνοίγονται ἐντομὲς στὰ πλαίσια τῶν *γαλλικῶν* ἐξώφυλλων, ὥστε νὰ μπαίνουν μέσα οἱ περσίδες τους (*φυλλαράκια*).

Τρυπητὸ (τò)
 άρχ. τρυπητὸς

(Πολύτρητο). Στόμιο μὲ πολλὲς τρύπες, σὲ ἀποχέτευση (γιὰ συγκράτηση τῶν ἀκαθαρσιῶν). Σχῆμα 553. || σιδερένια ραβδωτὴ σκάρα [Παπ.Ο. σ. 434].

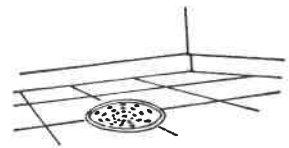
Σχῆμα 550

Σχῆμα 551

Σχῆμα 552

Σχῆμα 553

Τρυπολόγος (ὀ)
 άρχ. τρυπὼ >τρυπὼ +
 κατάλ. -λόγος

Μηχανὴ γιὰ νὰ ἀνοίγουν τρύπες στὰ *μπόγια* τῶν ἐξώφυλλων τοῦ *γαλλικοῦ* παράθυρου.

Τσαγαλί (χρωματισμός)
τουρκ. *çagla* = άμύγδαλο

**Τσαίς (κλειδαριά
άσφαλείας) (ή)**
Γερμ. όνομ. *Zeiss*

Τσάπα (ή)
ιταλ. *zappa*

Τσάπισμα (τό)
τσάπα

Τσαπαράζι (τό)
τουρκ. *çarğaz*

Τσαπραζολόγος (ό)
τσαπαράζι + κατάλ. -λόγος

Τσαπράκι (τό)
τουρκ. *çarğık* = στρεβλός

Πρασινωπό.

Σήμα έργοστάσιου για κλειδαριές άσφαλείας
|| τύπος κλειδαριάς άσφαλείας [Μπ.Ξ.Ξ. σ.
290].

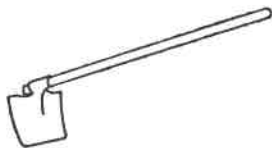
Ειδικό *σκεπάρι* με *στελιάρι* για ανάμιξη τών
κονιαμάτων. Σχήμα 554. [΄Ορλ.Π. Έργ. σ.
337 και Παπ.Ο. σ. 35, 36] || μηχανήμα για
σκάψιμο, με άνεστραμμένο τὸ *φτυάρι* του
(πρὸς τὰ κάτω), πὸν σκάβει ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο
πὸν βρίσκεται καὶ κάτω. Σχήμα 555. [Ε.Ε.Ε.
σ. 32].

΄Ανάμιξη (για κονίαμα) με τὴν *τσάπα* || ἐκ-
σκαφή με τὸ μηχανήμα *τσάπα*.

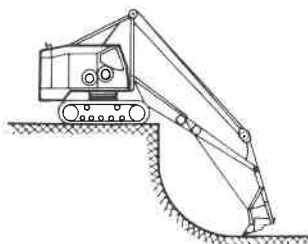
Λοξή ἐναλλάξ κάμψη τών δοντιῶν πριονιοῦ,
ἔτσι πὸν νὰ ἀνοίγεται μεγαλύτερη σχισμὴ καὶ
νὰ κινεῖται εὐχερέστερα τὸ πριόνι μέσα της
[Μπ.Ξ.Ξ. σ. 99].

΄Εργαλεῖο για στράβωμα τών δοντιῶν πριο-
νιοῦ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 107].

Μικρὸ σφυρὶ τεχνίτη για πλακοστρώσεις (*πλα-
κᾶ*), με ἑλαφρὰ στραβωμένο τὸ κεφάλι καὶ με
κόψη ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ του. Σχήμα 556.

Σχήμα 554

Σχήμα 555

Σχήμα 556

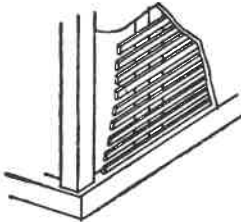
Τσάτισμα (τό)
τουρκ. *çatısmak* = προσαρμόζω

Τσατμάς (ό)
τουρκ. *çatma*

Προκαταρκτικὴ συναρμολόγηση σὲ κούφωμα
[Μπ.Ξ.Ξ. σ. 260 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 83] || ἐγκοπὴ,
πὸν ἀνοίγεται σὲ πλατιὲς ὀροφοπήγες για τὴν
πρόσφυση τῆς λάσπης [Γ.Τ.Σ. σ. 41].

Τοῖχος ἀπὸ ξύλα, πὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ ξύλινο
σκελετό, πῆγες καὶ *σοβά* (καμιὰ φορὰ τὰ κενὰ

Τσέλνερ (πλάκα) (ή)
 γερμ. όνομ. Zöllner

Σχήμα 557

Τσέρκι (τò)
 ιταλ. cerchio = στεφάνι

Σχήμα 559

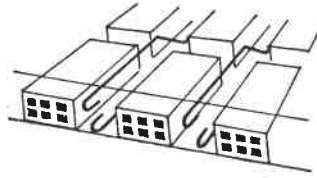
Τσεσίτι (τò)
 τουρκ. cesit

Τσιβίκι ή τζιβίκι (τò)
 κιμβίκιον <άρχ. κίμβιξ

Τσίγκος (ò)
 ιταλ. zinco

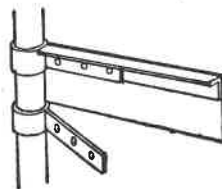
του σκελετού γεμίζονται με πλιθιές, άντι με πñγες). Σχήμα 557. [Γ.Τ.Σ. σ. 82].

(Δοκιδωτή πλάκα). Τύπος πλάκας του όπλισμένου σκυροδέματος, με κενά στο κάτω μέρος της επιφάνειάς της, σε μορφή αύλακώσεων, που γεμίζονται με έλαφρά σώματα, (τρύπια τουβλα ή λαγκοπλάτ ή άλλα). Σχήμα 558. [΄Αγ.΄Οδ.Οίκ., σ. 41 και Παπ.Μπ. σ. 23].

Σχήμα 558

Σιδερένιο στεφάνι || άναβολέας δοκαριού ή ύποστυλώματος στο όπλισμένο σκυρόδεμα. Σχήμα 559. [Παπ.Μπ. σ. 52, 132] || σιδερένια ραβδί που περιβάλλει τον μπαμπά σε σιδερένια έλικοειδή σκάλα και που στηρίζονται έπάνω του οί βαθμίδες. Σχήμα 560.

Σχήμα 560

΄Ογκος κάποιου ύλικού (όγκόλιθος άπό τον όποιο βγαίνουν με κόψιμο οί μαλτεζόπλακες).

(Λατύπη). Μικρή πέτρα σαν σφήνα [Παπ.Ο. σ. 125].

Λεπτό έπιψευδαργυρομένο σιδερόφυλλο || τσίγκος έλαφρής· λευκό του ψευδάργυρου, που χρησιμοποιείται στους έλαιοχρωματισμούς || τσίγκος βαρύς· μείγμα θειϊκού βαρίου και θειούχου ψευδάργυρου, που χρησιμοποιείται σε ευτελέστερες έργασίες χρωματισμών [΄Αγ.΄Οδ. Οίκ. σ. 28 και Παπ.Ο. σ. 270, 458].

Τσιμεντάρισμα (τό)
τσιμέντο

Στρώση με τσιμεντοκονίαμα || φράξιμο άρμωών με τσιμεντοκονίαμα || (στεγανοποίηση).

Τσιμεντάρω
τσιμέντο

Στρώνω τσιμεντοκονίαμα || φράζω άρμους με τσιμεντοκονίαμα || (κάνω κάτι στεγανό).

Τσιμεντόλασπη (ή)
ιταλ. cemento + μεσν. λάσπη

Άσβεστοκονία που περιέχει κάποια ποσότητα τσιμέντου.

Τσιμεντόλιθος (ό)
τσιμέντο + λίθος

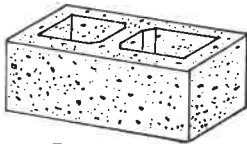
Τοῦβλο από σκυροκονίαμα (ή κισσηροτσιμεντοκονίαμα). Σχήμα 561. [Σοφ.Τ.Κ. σ. 192 και Παπ.Ο. σ. 75].

Τσιμεντόπλακα (ή)
τσιμέντο + άρχ. πλάξ

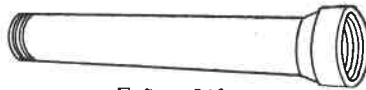
Πλάκα από τσιμέντο και άδρανή ύλικά για στρώσιμο σε ταράτσες ή σε δάπεδα [Τ.Ο., τόμ. Β', σ. 113].

Τσιμεντοσωλήνας (ό)
τσιμέντο + σωλήνας

Σωλήνας άποχέτευσης από τσιμεντοκονίαμα. Σχήμα 562. [Σοφ.Τ.Κ. σ. 194].

Σχήμα 561

Σχήμα 562

Τσιμενόχρωμα (τό)
τσιμέντο + άρχ. χρώμα

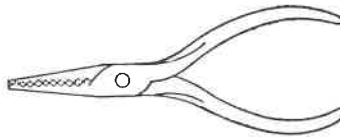
(Λέγεται και *μπετονόχρωμα*). Ειδικό χρώμα για βάψιμο επάνω σε επιφάνειες από τσιμέντο.

Τσιμισίρι (τό)
τουρκ. simsir

Είδος ξύλου (πύξος) με χρώμα κίτρινο, που χρησιμεύει για να κατασκευάζουν λαβές έργαλείων και στην ξυλογλυπτική [Όρλ.Υ.Δ. σ. 18].

Τσιμπίδα (ή)
άρχ. έμπις

Λαβίδα του *σιδερά* || ειδική λαβίδα για βίδες κλπ. *ύδραυλικού*. Σχήμα 563.

Σχήμα 563

Τσίμπλα (ή)
μεσν. τσίμπλα

Κόκκος που εξέχει σε επίχρισμα, και που ξύνεται πριν από το χρωματισμό (του τοίχου) [Παπ.Ο. σ. 463].

Τσιμπούκι (τὸ)

τουρκ. çubuk = πίπα

Κυμάτιο σὲ διατομὴ ἡμικύκλιου (ραβδί). Σχῆμα 564. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119, 284] || *πίπα*: ἀκροστόμιο ἠλεκτρικοῦ σωλήνα ἀπὸ πορσελάνη.**Τσίφτης (ὁ)**

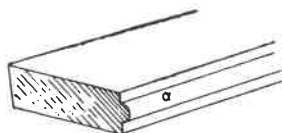
τουρκ. çift = διπλὸς

Λαβίδα μὲ μακρουλά λεπτά σαγόνια. Σχῆμα 565.

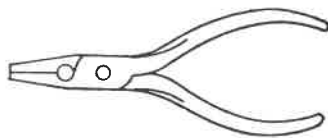
Τσόκ (τὸ)

ἀγγλ. chuck

Θήκη γιὰ συγκράτηση, μὲ βίδωμα, τῆς σμίλης τρυπανιοῦ κλπ. Σχῆμα 566.

Σχῆμα 564

Σχῆμα 565

Τσόντα (ἡ)

βενετ. zonta

Προσθήκη στὴν κύρια κατασκευὴ || χαρακτηρισμὸς κακότεχνης διαμόρφωσης, ὅταν ἀντικαθίσταται ὀλόσωμη κατασκευὴ πού ἐπιβάλλεται νὰ γίνει¹.**Τσοντάρω**

οὔσ. τσόντα

Συμπληρώσω ὑλικὸ ἢ κατασκευὴ μὲ προσθήκη (*τσόντα*).**Τσουγκράνα (ἡ)**

μεσν. τσαγγουρνίζω

Μεγάλο πιρούνι μὲ *στελιάρι*, γιὰ ἀνάμιξη σκυροκονιάματος ἢ διάστρωση σκύρων. Σχῆμα 567. [Παπ.Ο. σ. 55].

Σχῆμα 566

Σχῆμα 567

Τσουκάνι (τὸ)

ἀρχ. τυκάνι

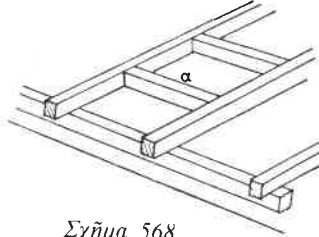
(Λέγεται καὶ *τσουκάνα*). Σφυρὶ λιθοξόου (*ματρακάς*).**Τσυλίκι (τὸ)**ξύλικι <ξύλον+
κατάλ. -ίκιΜικρὸ *καδρόνι* τοῦ σκελετοῦ ἑνὸς σανιδώματος, πού τοποθετεῖται κάθετα πρὸς τὰ ἄλλα (πού εἶναι παράλληλα μεταξύ τους) γιὰ ἐξα-

1. Τὰ περβάζια ἐγιναν μὲ τσόντες, ἀντὶ ὀλόσωμα.

Τύλιγμα (τό)
μεγν. τύλιγμα

σφάλιση τοῦ ἀμετάθετου τους. Σχήμα 568.
[Γ.Τ.Σ. σ. 78].

Σπείρες ἀπὸ συρματάκι σὲ μικροὺς ἠλεκτρι-
κοὺς μετασχηματιστὲς καὶ ἠλεκτρικοὺς κινη-
τῆρες.

Σχήμα 568

Υ

Ύαλοβάμβακας ἢ
γυαλοβάμβακας (ό)
ἀρχ. ὕαλος+μεσν. βάμβαξ

(Λέγεται καὶ *γυαλόμαλλο*). Ἦνες γυαλιοῦ ἀπὸ ὕαλοζύμη, ποὺ μὲ μικρὴ πίεση γίνονται *πάπλωμα*, πλάκες ἢ ταινίες [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 232]: (συχνὰ εἶναι κολλημένες ἐπάνω σὲ πολὺ λεπτὸ φύλλο ἀλουμίνιου).

Ύγρὸ (τὸ)
ἀρχ. ὕγρὸς

Σεκατίφ, στεγνωτικὸ.

Ύδραυλικὸς (ό)
μετγν. ὕδραυλος

Τεχνίτης ποὺ κάνει ὕδραυλικὲς ἐργασίες.

Ύδρορροή (ἡ)
ἀρχ. ὕδωρ+ρέω

(Λέγεται καὶ *ὕδρορροή* ἢ *δρορρόη*). Ἄγωγὸς νερῶν τῆς βροχῆς κατακόρυφος (ἢ ὀριζόντιος), ἀπὸ λαμαρίνα ἢ πλαστικὸ ὕλικό.

Ύδροστάτης (ό)
ἀρχ. ὕδωρ+καταλ. -στάτης

Ἀκουαστάτης.

Ύλικὸ (τὸ)
ἀρχ. ὕλικόν

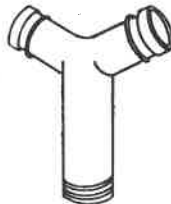
Σκυροκονίαμα σὲ ὕγρὴ κατάσταση || κονίαμα σὲ ὕγρὴ κατάσταση [Ὁρλ.Π. Ἔργ. σ. 337].

Ύπερμπατικὸ (τὸ)
ὑπὲρ+μπατικὸ

Τουβλοδομὴ μὲ πάχος ἐνὸς καὶ μισοῦ *τούβλου*.

Ύψιλον (τὸ)
γράμμα Υ

Εἰδικὸ κομμάτι σὲ σωληνώσεις (γιὰ ἀποχέτευση), ποὺ ἔχει μορφή Υ, μὲ τρία στόμια. Σχῆμα 569.

Σχῆμα 569

Φ

Φαγάνα (ή)
νεοτ. φαγανός

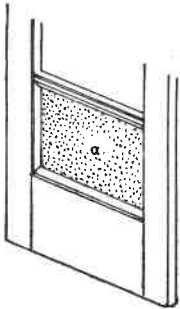
Φαγκρίζω (φαγκρίζει)
φεγγρίζω <μεσν. φεγγάρι <
άρχ. φέγγος

Φάκα (ή)
τουρκ. fak = παγίδα

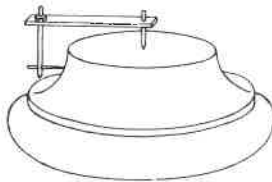
Φακές (οί)
άρχ. φακῆ

Φαλαγγίни (τὸ)
άρχ. φαλάγγιον

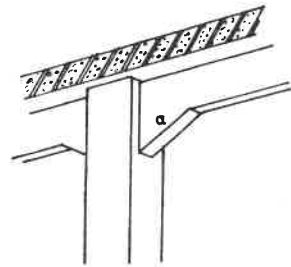
Φάλτσο (τὸ)
ιταλ. falso

Σχῆμα 570

Σχῆμα 571

Σχῆμα 572

Μηχανή πού σκάβει τὸ βυθὸ (καὶ θεμέλια)
(βυθοκόρος) || τραχὺ ντισλίδικο.

Φεγγίζει (σὲ χρωματισμούς) || φαίνεται ἡ
προηγούμενη σκοτεινότερη ἢ παλαιότερη
στρώση σὲ χρωματισμό.

Ἐτοιμόρροπη θέση κομματιοῦ σκαλώσιᾶς, πού
προβάλλει στὸ κενό, χωρὶς νὰ ἐξασφαλίζεται
ἀπὸ ἀνατροπὴ τὸ μέρος πού πατάει (μὲ ἀντί-
βαρο ἢ κάρφωμα ἢ μὲ σύνδεσμο).

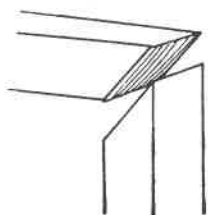
Εἶδος ἀπὸ διαφώτιστα τζάμια, μὲ ἐπιφάνεια
ἀπὸ κόκκους. Σχῆμα 570.

Διαβήτης-κανόνας γιὰ χάραξη κύκλων σὲ ἐ-
πιφάνειες ἀπὸ περιστροφή. Σχῆμα 571. [Ἐ.Ο.ρλ.
Υ.Δ. σ. 139].

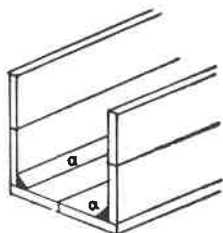
Λοξὴ ἐνίσχυση ἐκεῖ πού πατάει τὸ δοκάρι
ὄπλισμένου σκυροδέματος. Σχῆμα 572. [Γ.Τ.
Σ. σ. 78, 79] || λοξό.

Φαλτσογωνιά (ή)
φάλτσο + γωνία

(Ξύλινη ἢ σιδερένια). Γωνία γιὰ χάραξη γω-
νίας 45° [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 94] || σύνδεση δύο κάθε-
των μεταξύ τους ξύλων, πού ἔχουν κοπεῖ στίς

Σχήμα 573

Σχήμα 574

Φαλτσοκούτι (τό)
φάλτσο + κουτί
<νεότ. κυτίον

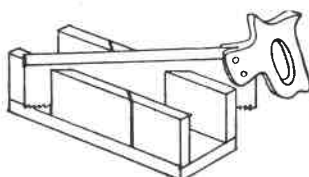
Φαλτσόπηγη (ή)
φάλτσο + πήχη

Φάλτσος (ό, ή, τό)
ιταλ. falso

Φανάρι (σκάλας) (τό)
φανάριον <άρχ. φανός

Φαναρτζής (ό)
φανάρι + κατάλ. -τζής

ἄκρες τους κατὰ 45° . Σχήμα 573. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 241 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 73, 82] || μικρὴ ξύλινη πήχη, μὲ διατομὴ ἰσόπλευρου τριγώνου, ποὺ τοποθετεῖται στὶς γωνίες τῶν *καλουπιῶν*, γιὰ νὰ ἐξασφαλίζει κατὰ τὴν ἀφαίρεσή τους τὶς γωνίες. Σχήμα 574. [Παπ.Μπ. σ. 110, 112] (*φαλτσόπηγη*).

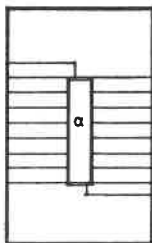
Σχήμα 575

Κουτὶ μὲ ἐγκοπὲς (πριονιοῦ) κατὰ 45° , ἐπάνω στὰ δύο τοιχώματά του, ποὺ χρησιμεύουν σὰν *ὁδηγοὶ* γιὰ πριονισμό τῶν ξύλων, τὰ ὁποῖα τοποθετοῦνται μέσα σ' αὐτὸ γιὰ νὰ διαμορφώνεται ἡ *φαλτσογωνιά*. Σχήμα 575. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 105].

Φαλτσογωνιά (ἐξασφάλιση σὲ γωνίες δοκαριῶν ἢ ὑποστλωμάτων κατὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν *καλουπιῶν*).

Ὁ λοξός.

(Φανός). Κενὸ ἀνάμεσα στοὺς βραχίονες σκάλας. Σχήμα 576. [Γ.Τ.Σ. σ. 58].

Σχήμα 576

Λευκοσιδηρουργός (φανοποιός) [Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ', σ. 159].

Φάν-κόιλς (τὸ)

ἀγγλ. fan coils

Στοιχείο τοπικοῦ κλιματισμοῦ ἀπὸ συστοιχία σωλήνων μὲ φτεράκια, μέσα στοὺς ὁποίους περνάει ζεστὸ νερὸ (τὸ χειμῶνα) καὶ κρύο (τὸ καλοκαίρι), καὶ ἀπὸ ἀνεμιστήρες γιὰ βεβιασμένη κυκλοφορία τοῦ ἀέρα ποὺ θερμάνθηκε ἢ κρῦωσε ἀπὸ τοὺς σωλήνες.

Φαρσί (τὸ)

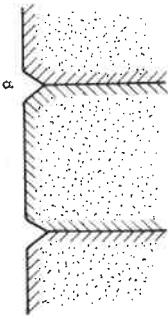
φαλτσι <φάλτσος <ἰταλ. falso

Λοξὴ λάξευση ἀρμού. Σχῆμα 577. [Ὁρλ.Υ.Δ. 2, σ. 252].

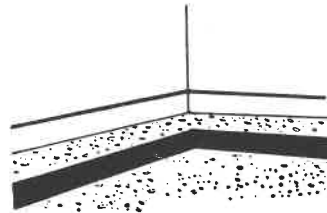
Φάσα (ἡ)

γαλλ. face

Πλατιά διακοσμητικὴ λουρίδα (σὲ δάπεδο), (ἀπὸ μωσαϊκό, μάρμαρο, ξύλο κλπ.). Σχῆμα 578. || λουρίδα σὲ ἐπίχρισμα.

Σχῆμα 577

Σχῆμα 578

Φατούρα (ἡ)

ἰταλ. fattura

Ἀξία τῆς ἐργατικῆς ἀμοιβῆς μιᾶς κατασκευῆς [Παπ.Ο. σ. 148].

Φατουρατζῆς (ὁ)

φατούρα+κατάλ. -τζῆς

Ὁ ἐργολάβος ποὺ ἐκτελεῖ τὴν ἐργασία μόνον κάποιας κατασκευῆς (δὲν περιλαμβάνεται ἡ ἀξία τῶν ὑλικῶν).

Φάτσα (ἡ)

ἰταλ. faccia

Πρόσοψη, κυρία ὄψη.

Φελιζὸλ (τὸ)

ὄνομ. Felizol

Πλάκες ἀπὸ φελλὸ ποὺ ἔχει διογκωθεῖ καὶ ποὺ χρησιμεύουν γιὰ ἠχομόνωση καὶ θερμομόνωση.

Φελοπαρκέτο (τὸ)

ἀρχ. φελλὸς+παρκέτο

Δάπεδο ἀπὸ πλάκες φελλοῦ, εἰδικὰ ἐπεξεργασμένου μαζί μὲ πλαστικὴ οὐσία [Λ.Δ.Υ., τόμ. Β', σ. 304].

Φερφορζέ (τὸ)

γαλλ. fer-forgé

(Διακοσμητικὸ). Σφυρηλατημένο σίδηρο [Παπ. Ο. σ. 294].

Φιγούρα (ή)

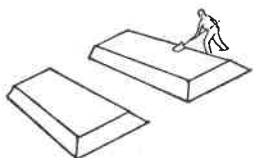
ιταλ. figura

Όγκος σε στοιβάδα με κανονικό σχήμα, από σκύρα ή πέτρες (για να μετρηθεί ο όγκος τους). Σχήμα 579. [Παπ.Ο. σ. 148] || σύνθετη και δύσκολη σε μορφή κατασκευή || έσωτερική διακόσμηση σε επίστρωση δάπεδου, (μέσα σε πλαίσιο). Σχήμα 580. [Παπ.Ο. σ. 77].

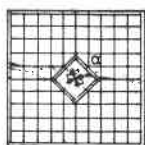
Φιλέτο (τò)

ιταλ. filetto

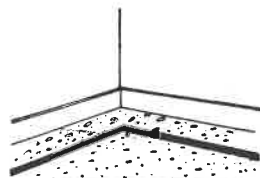
Στενή διακοσμητική λουρίδα (συνήθως σε δάπεδο), (από μωσαϊκό, μάρμαρο, ξύλο κλπ.). Σχήμα 581. [Παπ.Ο. σ. 221 και Μπ.Ξ.Ξ. σ. 320].

Σχήμα 579

Σχήμα 580

Σχήμα 581

Φιλιάζω (ή φηλιάζω)

άρχ. φίλος

Συναρμολογῶ σανίδωμα από σανίδες με παράθεσή τους (θηλιάζω).

Φίλιαση (ή)

άρχ. φίλος

Συναρμολόγηση σε ένα σανίδωμα από σανίδες, με σύνδεσή τους με τις άκρες τους (με πατούρα, με γκινισιά, με παταδούρα, με πηχάκι). Σχήμα 582. [Γ.Τ.Σ. σ. 76, 79 και Μπ.Ξ.Ξ. σ. 225, κ.έ.].

Φίλιασμα (τò)

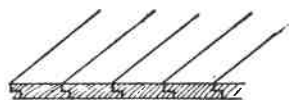
ρ. φιλιάζω

Φίλιαση [΄Ορλ.Υ.Δ. σ. 61].

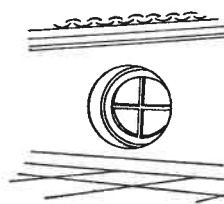
Φιλιστρίνι (τò)

ιταλ. finestrino

Στρογγυλό παράθυρο (φινεστρίνι). Σχήμα 583.

Σχήμα 582

Σχήμα 583

Φίλντισι (τò)

τουρκ. fil dis = έλέφαντα δόντι

Έλεφαντόδοντο (για ένθέσεις) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 320] || λευκές ψηφίδες μάρμαρου, που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή μωσαϊκῶν δάπεδων || μάργαρο για ένθέσεις σε έπιπλα κλπ.

Φιμέ τζάμι (τὸ)

γαλλ. fumé - τουρκ. cam

Υαλοπίνακας θαμπὸς σὰν καπνισμένο γυαλί || ὀπλισμένο *φιμέ* ἢ *ἀρμέ-φιμέ* μὲ συρματόπλεγμα μέσα στὸ τζάμι.

Φίμπερ (τὸ)

γαλλ. fibre <λατ. fibra

Φύλλο σὰν τὸ χαρτόνι, ἀλλὰ ποὺ ἔχει ὑποβληθεῖ σὲ μεγάλη πίεση καὶ μὲ πρόσθετα συνθετικὰ ὑλικά, ὥστε νὰ ἀποκτήσει μεγάλη ἀντοχή || εἰδικὸ παρέμβυσμα γιὰ στεγανοποίηση ἀπὸ τὸ ὑλικὸ αὐτό, γιὰ βρῦσες ἢ διακόπτες.

Φινεστρίνι (τὸ)

ἰταλ. finestrino

Φιλιστρίνι.

Φινίρισμα (τὸ)

ρ. φινίρω

Τελικὴ ἐργασία ἢ ἐπεξεργασία || τελείωμα ἐργασίας.

Φινίρω

ἰταλ. finire

Τελειώνω μιὰ ἐργασία ἢ μιὰ ἐπεξεργασία¹ || τελειώνω ἓνα ἔργο.

Φιξ (ὁ, ἡ, τὸ)

γαλλ. fixe

Σταθερός, ἀκλόνητος (κυρίως γιὰ *τζαμαρίες*).

Φιξάρισμα (τὸ)

ρ. φιξάρω

Σταθεροποίηση.

Φιξάρω

φιξ

Κάνω κάτι σταθερὸ || σταθεροποιῶ χρωμα μὲ εἰδικὴ βαφή.

Φιόγκος (ὁ)

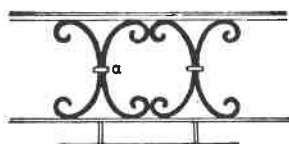
ἰταλ. fiocco

Σιδερένιο δαχτυλίδι γιὰ σύνδεση δύο σιδερένιων ἐλασμάτων (σὲ ἐπαφή). Σχῆμα 584. [Παπ. Ο. σ. 290, 304].

Φιόρι (τὸ)

ἰταλ. fiore

Ἀνθέμιο || διακόσμηση ποὺ ἔχει μορφή ἀνθέμιου || διακόσμηση σὲ σιδηρουργικὰ μὲ μορφή ταινίας. Σχῆμα 585.

Σχῆμα 584

Σχῆμα 585

Φιοριτούρα (ἡ)

ἰταλ. fioritura

Σειρὰ ἀπὸ ἀνθέμια ἀνεξάρτητα ἢ σὲ διακοσμητικὸ σύμπλεγμα.

1. Οἱ σοβάδες φινίρανε.

Φίσα ἢ **φίς** (ή)
γαλλ. *fiche*

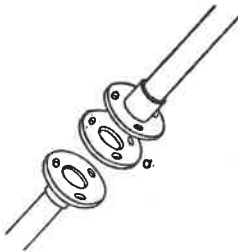
Φιτίλι (ή **φουτίλι**) (τό)
τουρκ. *fıtıl*

Φλαμούρι (τό)
μεσν. *φλαμούριον*

Φλάντζα (ή)
ἀγγλ. *flange*

Σχήμα 586

Σχήμα 587

Φλασκόφυλλο (τό)
λατ. *flasca* + ἀρχ. *φύλλον*

Φλέντζα (ή)
ιταλ. *sverza* = *σχίζα*

Φλόγιτρο (τό)
μεσν. *φλόγα* < ἀρχ. *φλόξ*

(Ρευματολήπτης). Τὸ ἠλεκτρικὸ ἐξάρτημα ποὺ καταλήγει τὸ σύρμα μὲ τὰ ἀξονάκια ποὺ μπαίνουν μέσα στὴν *πρίζα*.

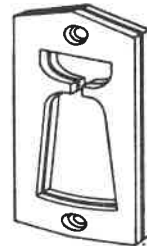
Ξύλινη προεξοχή γιὰ ἐπικάλυψη τοῦ ἄρμου μεταξύ φύλλου καὶ τῆς *κάσας* πόρτας ἢ παράθυρου, μὲ *πορταδέλες*. Σχῆμα 586. || θρυαλλίδα γιὰ ἐκρηκτικά.

(Φιλύρα). Εἶδος ξύλου ἀνοιχτοῦ χρώματος, μαλακό, ποὺ χρησιμοποιεῖται στὴν κατασκευὴ γιὰ ἐσωτερικὰ μέρη σὲ ἔπιπλα κλπ. (συρτάρια) [Παπ.Ο. σ. 81 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 54].

(᾽Ωτίς). Δακτυλίδι, σὰν δισκάκι, στὴν ἄκρη σωλήνα, ποὺ συνδέεται μὲ βίδες μὲ ἄλλο σωλήνα, ὁ ὁποῖος ἔχει ὁμοιο δακτυλίδι μὲ τὴν παρεμβολὴ εἰδικοῦ παρεμβύσματος || σύνδεση κατὰ τὸ πιὸ πάνω σύστημα. Σχῆμα 587. [Παπ. Ο. σ. 416, 417] || παρέμβυσμα γιὰ σύνδεση ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω.

Σχῆμα 588

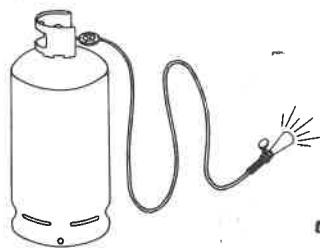
Σχῆμα 589

Ἄρμουδι:

Μεταλλικὸ στοιχεῖο μὲ τὸ ὁποῖο συνθέτουν τὰ *σώματα* (θερμοπομπούς) σὲ κεντρικὴ θέρμανση. Σχῆμα 588. || στοιχεῖο ἀπὸ χυτοσίδηρο γιὰ σύνθεση *καζανιοῦ* θέρμανσης. Σχῆμα 589.

(Λέγεται καὶ *φλόγα* ἢ *γκάζι*). Σιδερένια μπουκάλα ὑγραέριου συνδεδεμένη μὲ μακρὸ σωλήνα ἀπὸ λάστιχο, ποὺ καταλήγει σὲ *μπέκ*, γιὰ ἐργασίες ποὺ γίνεται χρῆση θερμῆς ἀσφάλ-

- του (κολλήματα) και για άλλες εργασίες στο εργοτάξιο που χρειάζεται φλόγα ή θέρμανση. Σχήμα 590.
- Φλοτέρ (τò)**
γαλλ. flotteur
- Φόδρα (ή)**
ιταλ. fodera
- Φοδράρισμα (τò)**
ρ. φοδράρω
- Φοδράρω**
ούσ. φόδρα
- Φόντο (τò)**
ιταλ. fondo
- Φόρμα (ή)**
ιταλ. forma
- Φορμάϊκα (ή)**
όνομ. Formica
- Φόρτσα**
ιταλ. forza
- Φορτσάρω**
ιταλ. forzare
- Φορτωτής (ò)**
μεγν. φορτῶ
- Πλωτήρας (καζανακιού, δεξαμενών). Σχήμα 591. [Παπ.Ο. σ. 405 || αυτόματος διακόπτης που λειτουργεί με τη βοήθεια πλωτήρα.
- Ἐπένδυση || ἐπένδυση με σανίδωμα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 317] || (ὑποσανίδωμα) σανίδωμα κάτω ἀπὸ τὸ κύριο.
- Ἔργασία ἐπένδυσης || ἐργασία ἐπένδυσης με σανίδωμα [Γ.Τ.Σ. σ. 79].
- Ἐπενδύω.
- Βάθος || βάθος σὲ χρωματισμὸ [Παπ.Ο. σ. 4].
- Μορφή || καλούπι || τύπος γιὰ μεταλλικὰ χυτὰ εἶδη (χυτοσιδηρά), (μῆτρα) [Γ.Τ.Σ. σ. 67] || στολή ἐργασίας τεχνίτη.
- Φύλλο ἀπὸ πλαστικὸ ὕλικὸ (πλαστικὸ φαινόλης), λεπτὸ, ἀνθεκτικὸ καὶ ἄφλεκτο, γιὰ ἐπικαλύψεις κλπ.
- Μὲ ὄλη τὴ δύναμη.
- Ἐφαρμόζω ὄλη τὴ δύναμη.
- Μηχάνημα γιὰ νὰ φορτῶνουν χῶματα ἢ ὕλικὰ μὲ φαρδὺ κουβά. Σχήμα 592.

Σχήμα 590

Σχήμα 591

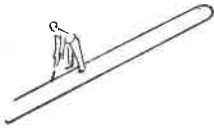
Σχήμα 592

Φοῦμο (τὸ)

λατ. fumus > μεσν. φοῦμος

Φουρκέτα (ἡ)

ἰταλ. forchetta

Σχήμα 593

Φουρνέλο (τὸ)

ἰταλ. fornello

Φούρνισμα (τὸ)

φοῦρνος

Φουρνιστή (ξυλεία) (ἡ)

μετγν. φοῦρνος

Φοῦρνος (ὁ)

μετγν. φοῦρνος <λατ. furnus

Φο(υ)ρούσι (τὸ)

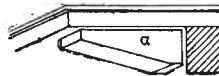
πιθανῶς ἐκ τοῦ ρ. φέρω

Φούσκα (ἡ)

μετγν. φούσκα <ἀρχ. φύσκη

(Αἰθάλη) || σκόνη ἀπὸ μαῦρο χρῶμα (καπνιά) [Παπ.Ο. σ. 457].

Στραβωμένο στῆ μέση κομμάτι σιδερένιου ὀπλισμοῦ, ποῦ ἔχει μεγάλο μῆκος καὶ ἔρχεται ἔτσι στὸ ἐργοτάξιο γιὰ κόψιμο καὶ στράβωμα. Σχῆμα 593. || *δίχαλο* || σιδερένιος ὀπλισμὸς ποῦ ἐξέχει σὲ χυμένο καὶ σκληρεμένο *μπετόν*, καὶ ποῦ θὰ χρησιμεύσει γιὰ σύνδεση μὲ *μπετόν* ποῦ θὰ χυθεῖ σὲ ἐπαφή μὲ αὐτό.

Σχήμα 594

Σχήμα 595

Μακρουλὴ τρύπα, ποῦ ἀνοίγεται μὲ εἰδικὸ ἐργαλεῖο ἢ μηχανήμα (*παραμῖνα*, *μαντικάπι*, *σφυροδράπανο*) σὲ σκληρὸ πέτρωμα καὶ στὸ βάθος τῆς ὁποίας τοποθετεῖται ἐκρηκτικὴ ὕλη γιὰ ἀποσύνθεσή του [Παπ.Ο. σ. 7] (ὑπονομίσκος) || κάτω μέρος σὲ ἐστία (κουζίνας κλπ.)

Στέγνωμα (ξήραση) ξυλείας σὲ *φοῦρνο* [Δ.Γ. Δ., τόμ. Γ', σ. 4].

(Διαφόρων εἰδῶν). Ξεραμμένη σὲ *φοῦρνο* ξυλεία [Παπ.Ο. σ. 83, 84 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 51].

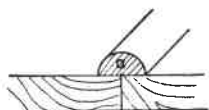
Κλίβανος (γιὰ *ψήσιμο τούβλων* ἢ γιὰ νὰ ξεραίνουνε τὴν ξυλεία κλπ.).

(Κιλλίβας). Σῶμα ποῦ προεξέχει, πακτωμένο σὲ τοῖχο, ποῦ κρατᾶει ἄλλο στοιχεῖο (ξύλινο, σιδερένιο ἢ πέτρινο). Σχῆμα 594. [Μπ.Ο. σ. 65 καὶ Παπ.Ο. σ. 362] || προεξοχή.

Κτιστὸς ἢ ἀπὸ ἄλλο ὕλικὸ χῶρος, ἐπάνω ἀπὸ ἐστία κουζίνας, ποῦ συγκεντρώνει τὸν καπνὸ καὶ τὸν διώχνει ἔξω. Σχῆμα 595. || ξύλινη

Φουσκώνω (φουσκώνει)
φούσκα

Φραγκόφυταρο (τό)
φράγκος+φυτάρι <λατ.
francus+άρχ. πτύον

Σχήμα 596

Φρακάρισμα (τό)
ρ. φρακάρω

Φρακάρω (φρακάρισε)
ιταλ. fracassare

Φράζος (ό)
άγν. έτυμ.

Φράσσα (ή)
άγν. έτυμ.

Φρέζα (ή)
ιταλ. fresa

Φρεζάρω
ιταλ. fresare

Φρεζάτος (ό, ή, τό)
φρέζα

άρμοκαλύπτρα με διατομή τεταρτοκύκλιο (άρμουδί). Σχήμα 596. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 119, 288] || μπαστούνι (γλυφή).

(Για έπιχρίσματα και χρωματισμούς). Ξεκόλλημα και δημιουργία φούσκας σε σοβά ή χρωματισμό¹.

Μικρό κομμάτι σανίδας με ξύλινη λαβή από κάτω, επάνω στο όποιο τοποθετείται ή λάσπη και από αυτό την παίρνουν με τό μυστρι και τη ρίχνουν (στον τοίχο, στα πεταχτά έπιχρίσματα) ή ή σανίδα σέρνεται επάνω στον τοίχο στο λάσπωμα ή στην τελική στρώση με τριβίδι. Σχήμα 597. [Γ.Τ.Σ. σ. 40, 41].

Σχήμα 597

Τέλεια προσαρμογή || σταθεροποίηση || σφήνωση.

Προσαρμοζώ απόλυτα μέχρι σφήνωμα || σφηνώνω².

Δεσποτάκι.

Δεσποτάκι.

Μηχανή για ξύλινα αντικείμενα που άνοίγει τρύπες με λοξά τοιχώματα [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 132, 198] || μηχανή για έπεξεργασία σίδηρου, που κάνει παρόμοια περίπου έργασία.

¹Έπεξεργάζομαι ένα αντικείμενο στη φρέζα.

²Ο έπεξεργασμένος στη φρέζα.

1. Οί σοβάδες φουσκώσανε.

2. Η πόρτα φρακάρισε.

Φρένο (τὸ)

ἰταλ. freno

Εἰδικὸ ἐξάρτημα γιὰ ἐξασφάλιση σὲ ἐπιθυμητὴ θέση ἑνὸς *τζαμικιοῦ* παράθυρου, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ περιστρεφόμενο βραχίονα σὲ σημεῖο ποὺ ἔχει ἰκανὴ τριβή. Σχῆμα 598 [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 293].

Φρεσκάρισμα (τὸ)

ρ. φρεσκάρω

Ἐνανέωση (ξαναβάψιμο) σὲ χρωματισμούς.

Φρεσκάρω

φρέσκο

Βάψω παλαιὰ βαμμένη ἐπιφάνεια.

Φρέσκο (τὸ)

ἰταλ. fresco

(Νωπογραφία). Ζωγραφικὴ ἢ διακόσμηση ἐπάνω σὲ νωπὸ *σοβά*.

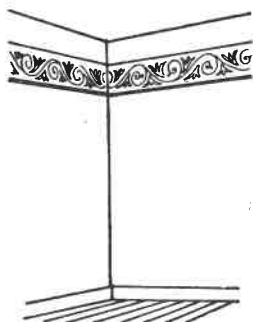
Φρίζα (ἡ)

γαλλ. frise

Λουρίδα [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 288] || λουρίδα σὲ τοῖχο, ἀπὸ ξύλο, γύψο ἢ ἄλλο ὑλικό, μὲ γραπτὲς ἢ γλυπτὲς διακοσμήσεις. Σχῆμα 599.

Σχῆμα 598

Σχῆμα 599

Φροντόνι (τὸ)

γαλλ. fronton

Ἄέτωμα [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 288].

Φρύδι (τὸ)

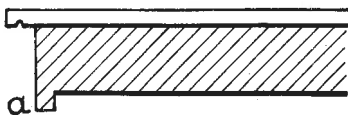
ἀρχ. ὄφρυς

Μακρουλὴ προεξοχὴ σὲ γείσο ἢ *μαρκίτσα*, γιὰ νὰ ἀπομακρύνονται τὰ νερὰ τῆς βροχῆς (νὰ μὴν κυλᾶνε καὶ λερώνουν τὴν ὀροφή τοῦ γείσου ἢ τῆς *μαρκίτσας*). Σχῆμα 600.

Φτελιὰ (ἡ)

ἀρχ. πτελέα

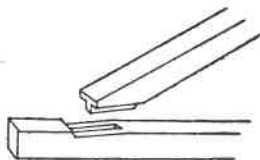
(Πτελέα). *Καραγάτσι* [Μπ. Ξ.Ξ. σ. 59].

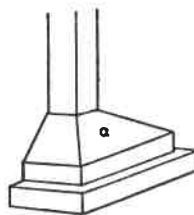
Σχῆμα 600

Φτέρνα (ή)
ἀρχ. πτέρνα

Ἄκρο σὲ πέλμα ζευκτοῦ μὲ εἰδικὴ διαμόρφωση, ἐπάνω στὸ ὁποῖο στηρίζεται ὁ ἀμείβων. Σχῆμα 601 (κατὰ συνεκδοχὴ ὀλόκληρο τὸ πέλμα-ἐλκυστήρας) [Παπ.Ο. σ. 367, Λ.Ξ. σ. 95 καὶ Ὀρλ.Ξ.Π.Β. σ. 387] || προεξοχή (κατὰ μία διεύθυνση) σὲ πέδιλο θεμελίωσης. Σχῆμα 602.

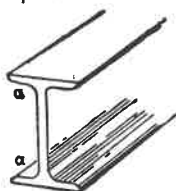
Σχῆμα 601

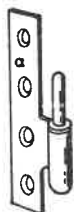
Σχῆμα 602

Φτερό (τὸ)
ἀρχ. πτερόν

Τὸ παράλληλο πρὸς τὸ ἄλλο ἔλασμα, σὲ σιδηροδοκῷ, πὺ ἔχει μορφὴ διπλὸ Γ. Σχῆμα 603. || γαλλικοῦ ἢ πορταδέλας· αὐτὶ γιὰ ἀνάρτηση μεντεσέ. Σχῆμα 604. [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 267] || καμπύλο κομμάτι ξυλότυπου σκάλας || στραβωμένο πρὸς τὰ ἐπάνω (ἀρνητικὰ) κομμάτι σιδερένιου ὄπλισμοῦ. Σχῆμα 605.

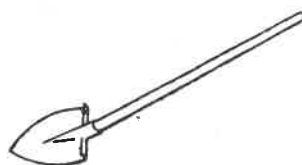
Σχῆμα 603

Σχῆμα 604

Σχῆμα 605

Σχῆμα 606

Φτερωτή (ή)
ἀρχ. πτερωτὸς

Ἀνεμιστήρας μηχανῆς (βαντιλατέρ) || τὰ φτερά τοῦ ἀνεμιστήρα μηχανῆς (βενζινοκινητήρα, ἀεραγωγῷ) πὺ φέρνει ἢ τραβάει ἀέρα σὲ κανάλια ἀερισμοῦ, καυστήρα κλπ.

Φτυάρι ἢ φκυάρι (τὸ)
πτυάριον <ἀρχ. πτύον

(Πτύον). Σχῆμα 606. || σιδερένιο χωνὶ τῆς μετονιέρας || κουβάς σὲ μηχανήμα πὺ σκάβει.

Φυλλαδέλα (ή)
φυλλάς <ἀρχ. φύλλον

Λεπτὴ σανίδα μὲ πάχος 6 χιλ. [Παπ.Ο. σ. 86].

Φυλλαράκι (τό)

ἀρχ. φύλλον

Μικρός πήχης || μικρός πήχης, πού με άλλους παράπλευρα καί σέ απόσταση σχηματίζει τὸ ἐξώφυλλο. Σχῆμα 607. || πήχη σέ πέτασμα παράθυρου ρολοῦ (ἀπὸ ξύλο, ἀλουμίνιο ἢ πλαστικό) [Γ.Τ.Σ. σ. 83].

Φύλλο (τό)

ἀρχ. φύλλον

Σῶμα ἐπίπεδο, πού κινεῖται ἐλεύθερα (χαρακτηρισμὸς γιὰ φύλλα ἀπὸ μέταλλο, παράθυρα, πόρτες, ξύλινα κλπ.).

Φυσαρμόνικα (πόρτα) (ἦ)ἀρχ. φουσῶ > φουσῶ +
ιταλ. armonica

Σιδερένια ἢ ξύλινη πόρτα, ἀρμόνικα || πόρτα πού διπλώνει (πτυσσόμενη) || παραπέτασμα πού συμπύτυεται ἀπὸ πλαστικό ἢ χοντρὸ πανί [Παπ.Ο. σ. 304].

Φυσίγγι (τό)

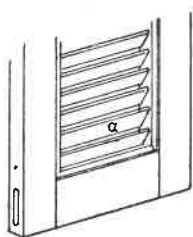
ἀρχ. φῦσιγγ

Κυλινδρικό ἐξάρτημα ἀπὸ πορσελάνη σέ ἠλεκτρική ἀσφάλεια, πού περιέχει τὸ λεπτὸ σύρμα πού λειώνει κατὰ τὴν ὑπερφόρτωση τῆς γραμμῆς. Σχῆμα 608.

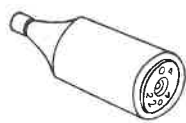
Φυτευτὸ**(ὑποστύλωμα) (τό)**

ἀρχ. φυτεύω <φυτὸν

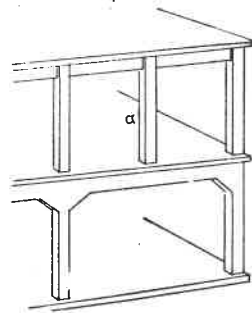
Βοηθητικὸ ὑποστύλωμα, πού πατάει ἐπάνω σέ δοκάρη. Σχῆμα 609. [Δ.Γ.Δ., τόμ. Β', σ. 303].

Σχῆμα 607

Σχῆμα 608

Σχῆμα 609

Φυτίλι (τό)

τουρκ. fitil

Φιτίλι.

Φύτρα (ἦ)

ἀρχ. φύω

Ἐλάττωμα τοῦ ξύλου, πού ὀφείλεται σέ κλάδους πού δὲ βγαίνουν ἀπὸ τὸν κορμὸ τοῦ δέντρου [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 26].

Φωλιὰ (ἦ)

ἀρχ. φωλεὰ

(Δοκοθήκη). Ἐσοχή || ἐσοχή σέ τοῖχο γιὰ νὰ πατάει δοκάρη. Σχῆμα 610. || μόρσου· διαπλάτωση πρὸς τὴν ἐπιφάνεια τῆς τρύπας τοῦ μόρσου. Σχῆμα 611. || μήτρας· μικρὸς κύλινδρος ἀπὸ πορσελάνη, μέσα στὸν ὁποῖο τοποθετεῖται ἡ ἀσφάλεια ἠλεκτρικῆς γραμμῆς.

Σχήμα 612. || έκσκαφη κάτω από θεμέλιο τοίχου για κατασκευή υποθεμελίωσης [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 80] || *φωλιά πυρκαγιᾶς*: χωνευτό συνήθως σὲ τοῖχο σιδερένιο κούτι μὲ πορτάκι γυάλινο μπροστά, μέσα στὸ ὁποῖο καταλήγει ἕνας κλάδος τοῦ δίκτυου ἀπὸ σωλῆνες γιὰ τὸ σβύσιμο πυρκαγιᾶς. Στὴν ἄκρη τοῦ σωλήνα αὐτοῦ βιδώνεται, ὅταν παρουσιαστεῖ φωτιά, ἄλλος σωλήνας ἀπὸ πανί ἢ πλαστικὴ ὕλη, μὲ αὐλὸ στὴν ἄκρη, πὺ φέρνει τὸ νερὸ γιὰ τὸ σβύσιμο στὸ μέρος τῆς φωτιᾶς (συχνὰ στὴ *φωλιά τοποθετοῦνται καὶ πυρασβεστήρες*).

Φωτιά (βάζω)

μεγν. φωτία <ἀρχ. φῶς

Φωτιάς, τοῦβλο τῆς (τὸ)

μεγν. φωτία <ἀρχ. φῶς
- λατ. tubulus.

Φωτιάς, χρώμα τῆς (τὸ)

φωτία <ἀρχ. φῶς - χρώμα
<χρώννυμι

Φωτιάς, χῶμα τῆς (τὸ)

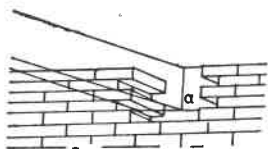
φωτία <ἀρχ. φῶς - χῶμα

Σηκωνῶ μὲ μοχλὸ¹ || (ὑπομόχλιο) || τοποθέτηση ὑπομόχλιου.

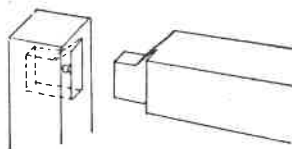
Πυρίμαχο τοῦβλο (*πυρότουβλο*) [Παπ.Ο. σ. 66].

Εἰδικὸ χρώμα γιὰ θερμαινόμενα μέρη (*καλοριφέρ*, σωλῆνες κλπ.) [Παπ.Ο. σ. 468].

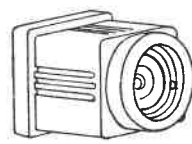
Πυρίμαχο χῶμα, (*πυρόχωμα*) [Σοφ.Τ.Λ. σ. 67 καὶ Παπ.Ο. σ. 67].

Σχήμα 610

Σχήμα 611

Σχήμα 612

1. Βάλτε ὄλοι μαζί φωτιά νὰ τὸ σηκώσουμε.

X

Χαβαλές (ό)
τουρκ. havale

Βάρος || απόσταση από τό *πρέκι* μέχρι την στέγη ή την ταράτσα. Σχήμα 613. || όγκος από χώματα επάνω από το έδαφος.

Χαβούζα (ή)
τουρκ. havuz

Δεξαμενή νεροϋ σε εργοτάξιο.

Χαγιάτι (τό)
τουρκ. hayat

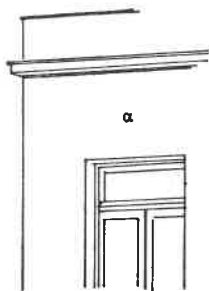
Έσωτερικός στεγασμένος διάδρομος σπιτιοϋ (συνήθως τζαμωτός προς τα έξω). Σχήμα 614.

Χαϊδέμα (τό)
ήχάδιον <άρχ. ήχος

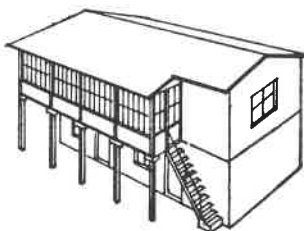
Έλαφρή λείανση με λεπτόκοκκο *γυαλόχαρτο* ή με κόκκαλο σουπιᾶς, πριν από την τελική επίστρωση με χρώμα, κάποιας επιφάνειας.

Χαϊμαλί (τό)
τουρκ. hamaglı

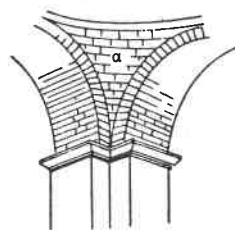
Λοφίο τρούλλου (σφαιρικό τρίγωνο). Σχήμα 615.

Σχήμα 613

Σχήμα 614

Σχήμα 615

Χαλίκι (τό)
άρχ. χάλιξ

Μικρή πέτρα, φυσικής κυρίως προέλευσης (σε αντίθεση με τό *σκύρο*, που προέρχεται από τεχνητό κομμάτιασμα κάποιου πετρώματος).

Χάλκινα (τά)
άρχ. χαλκός

Κατασκευές από χαλκό και κυρίως σωλήνες από χαλκό.

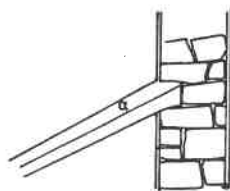
Χαλκοκόλληση (ή)
άρχ. χαλκός+κολλώ

Μπρουντζοκόλληση [Τ.Ε.Ε. σ. 27].

Χαλκοσωλήνες (οί) ἀρχ. χαλκός+σωλήν	Σωλήνες από χαλκό.
Χαλύβδινα (τά) χάλυβας <ἀρχ. χάλυψ	Σιδερένιοι σωλήνες σε ηλεκτρικές γραμμές.
Χαμαλίκι (τὸ) τουρκ. hamaliye	Δυσκολία (σε κάποια ἔργασία) ¹ βαριά χειρωνακτική ἔργασία.
Χαμοσκαλωσιά (ἡ) χάμω <ἀρχ. χαμαί+σκαλωσιά	Σκαλωσιά σε χαμηλὸ ὕψος ἀπὸ τὸ ἔδαφος, ἀπὸ μαδέρια μὲ στήριγμα τσιμεντόλιθους ἢ πέτρες. Σχῆμα 616.
Χάντρωμα (τὸ) μεσν. χάντρα	Μακρουλὴ ἐγκοπὴ σε τοῖχο ἢ πλάκα ἢ δοκάρη, γιὰ τὴν τοποθέτηση μέσα της καὶ τὴ στήριξη ἄλλου οἰκοδομικοῦ στοιχείου. Σχῆμα 617. [Παπ.Ο. σ. 107] ἔργασία χαντρώματος.
Χαντρώνω * μεσν. χάντρα	* Ανοίγω μακρουλὴ ἐγκοπὴ σε τοῖχο κλπ. μὲ χάντρωμα.
Χάνω (χάνει) ἀρχ. χαῶ	Παρουσιάζει διαρροή ² (σε σωληνώσεις, δεξαμενές κλπ.).
Χαρμάνι (τὸ) τουρκ. harman	* Μεῖγμα ἀπὸ ὑλικά κονίαμα ἢ σκυροκονίαμα, πὺ ἐτοιμάστηκε [Παπ.Ο. σ. 36, 54 καὶ Γ.Τ.Σ. σ. 23] ποσότητες ἀπὸ ὑλικά γιὰ ἀνάμιξη σε κονίαμα [Ἄγ. Ὁδ.Οἰκ. σ. 18].
Χάρντ-μπόρντ (τὸ) ἀγγλ. hard-board	Λεπτὸ σε πάχος φύλλο ἀπὸ ξυλοπολτό, πὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ ἐπενδύσεις κλπ. (σε μορφὴ εἶναι σὰν τὸ κόντρα-πλακέ).
Χαρτί ταπετσαρίας (τὸ) ἀρχ. χάρτης-ἰταλ. tappezzeria	Ταπετσαρία.

Σχῆμα 616

Σχῆμα 617

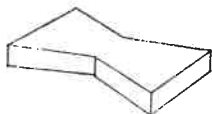
1. Ἡ δουλειὰ αὐτὴ ἔχει χαμαλίκι.
2. Τὰ κιοῦγκια χάνουν.

Χελιδονουρά (ή)
ἀρχ. χελιδών+ουρά

Μορφή σὲ σύνδεσμο, πὺ ἔχει σχῆμα δύο συμμετρικὰ τραπέζια. Σχῆμα 618. [Παπ.Ο. σ. 245].

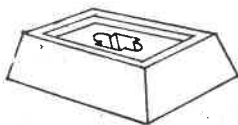
Χελώνα (ή)
ἀρχ. χελώνη

Μεγάλο κομμάτι ἀκατέργαστου μολυβιοῦ. Σχῆμα 619. [Γ.Τ.Σ. σ. 94] || κομμάτι χυτοσίδηρου || ἠλεκτρικὸ φωτιστικὸ σημεῖο σὲ τοῖχο, μὲ ἀρματούρα πὺ ἔχει μορφή ὄστρακου χελώνας. Σχῆμα 620.

Σχῆμα 618

Χέρι (τὸ)
ἀρχ. χεῖρ

Σχῆμα 619

Χερόβουρτσα (ή)
χέρι+βούρτσα

Διαδοχικὴ ἐργασία σὲ μιὰ κατασκευὴ! [Γ.Τ.Σ. σ. 47] || παροχὴ βοήθειας σὲ κάποια ἐργασία².

Χοιρόβουρτσα.

Χερόμυλος (ὀ)
χέρι+μύλος <ἀρχ. χεῖρ+μύλη

Σκληρὸ ψαμμιτικὸ πέτρωμα.

Χι (τὸ)
γράμμα X

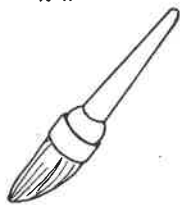
Σύνδεσμος μορφῆς X, ἀπὸ σανίδες (ἢ σιδηροσωλῆνες) στὶς σκαλωσιές.

Χίλιτι (τὸ)
ὄνομ. Hilti

Διαφόρων τύπων εἰδικὰ καρφιά ἀπὸ πολὺ σκληρὸ χάλυβα, πὺ καρφώνονται σὲ σκληρὰ σώματα (μπετόν, σίδηρο), μὲ τὴ βοήθεια εἰδικοῦ πιστολιοῦ, καὶ χρησιμεύουν γιὰ συνδέσεις ἢ γιὰ ἀναρτήσεις.

Χοιρόβουρτσα (ή)
χοῖρος+βούρτσα

Βούρτσα (χρωστήρας) γιὰ ὑδροχρωματισμούς. Σχῆμα 621.

Σχῆμα 621

1. Τὰ παντζούρια θὰ περαστοῦν δυὸ χέρια (βαφή).
2. Βάλε ἓνα χέρι.

Χοντράδα (ή) ἀρχ. χονδρός+καταλ. -άδα	Χοντρό απόξεσμα ξύλου κακότεχνη κατασκευή.
Χόντριτο (τὸ) ἀρχ. χονδρός	Πάχος ἐνὸς κομματιοῦ (ξύλου) [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 221].
Χοντροβελονιασμένος (ὁ, ή, τὸ) ἀρχ. χονδρός+βελόνη	Αὐτὸς ποὺ ἔχει λαξευτεῖ ἀδρά μὲ τὸ βελόνι.
Χοντρογιαπὶ (τὸ) ἀρχ. χονδρός >χοντρός+ τουρκ. yapi	<i>Καρὰ-γιαπί.</i>
Χοντρώματος (ὁ, ή, τὸ) χοντρός+μάτι <ἀρχ. χονδρός+ὄμμα	Αὐτὸς ποὺ ἔχει χοντροὺς κόκκους [Σοφ.Τ.Λ. σ. 59].
Χούφτα (ή) μεσν. φοῦκτα <ἀρχ. πύκτη	Χειρολαβὴ σὲ κλειστὴ μορφή ἐνσωματωμένη χειρολαβὴ σὲ <i>συρτὸ</i> φύλλο. Σχῆμα 622.
Χόφμαν (σφιγκτήρας) (ὁ) ὄνομ. Hoffmann	Ἐξάρτημα ἀπὸ δύο μέρη μὲ βίδα (γιὰ σφίξιμο στὴ μέση) γιὰ νὰ κρατᾶει ἠλεκτρικὰ καλώδια.
Χρονοδιακόφτης (ὁ) ἀρχ. χρόνος+νεότ. διακόπτης	Ἡλεκτρικὸς διακόπτης ποὺ αὐτόματα ἀφήνει νὰ λειτουργήσῃ ἓνα μηχανήμα ἢ νὰ περάσῃ ρεῦμα σὲ ἓνα δίκτυο γιὰ ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα (π.χ. <i>καλοριφέρ</i> , φῶτα σκάλας σὲ κτήριο μὲ πολλοὺς ὀρόφους, ποὺ εἰδικὰ στὴν περίπτωση αὐτὴ λέγεται καὶ <i>αὐτόματος</i>).
Χρυσαλλίδα (ή) ἀρχ. χρυσαλλίς	(Ἐντεριώνιος). Ἀκτίδα ἵνας ξύλου σὲ ἀνοιχτότερο χρῶμα (γιὰ δρυῖ) [Λ.Ξ. σ. 3, Παπ.Ο. σ. 87 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 7].

Σχῆμα 622

Χρωμάρισμα (τὸ) ρ. χρωμάρω	Ἐπιχρωμίωση (σίδηρου, μέταλλου).
Χρωμάρω λατ. chromium <ἀρχ. χρῶμα	Κάνω ἐπιχρωμίωση.

Χτένι (τὸ)

ἀρχ. κτεῖς

Σμίλη με δόντια καὶ πλατιά λεπίδα, γιὰ τὸ πελέκημα πέτρας, μάρμαρου ἢ γιὰ ἐπίχρισμα ἀρτιφισιέλ. Σχῆμα 623. || λάξευση με τὸ χτένι [Σοφ.Τ.Λ. σ. 94, 99] || εἰδικὴ χτένα γιὰ τὶς ἀπομιμήσεις (χρωματισμοὶ) || νταβιδιοῦ· τὸ κινητὸ κομμάτι με τὸ ὁποῖο γίνεται τὸ σφίξιμο.

Χτένισμα (τὸ)

Πελέκημα με τὴ θραπίνα ἢ με τὴ σμίλη, ποὺ ἔχει δόντια.

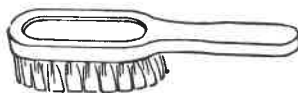
Χτυπητούρα (ἡ)

ἀρχ. κτυπῶ

Βούρτσα, με τὴν ὁποία χτυπᾶνε τὴν πρόσφατα βαμμένη ἐπιφάνεια, γιὰ νὰ γίνει χρωματισμὸς σαγρέ. Σχῆμα 624.

Σχῆμα 623

Σχῆμα 624

Χύσιμο (τὸ)

ἀρχ. χύσις <χέω

(Χύση μετάλλου) || ἐργασία γιὰ τὴ διάστρωση σκυροκονιάματος.

Χυτοπρεσαριστὸς (ὁ, ἡ, τὸ)

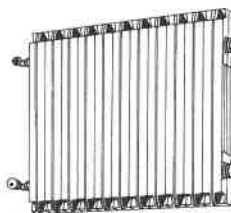
ἀρχ. χυτὸς+ἰταλ. pressare

Ἀντικείμενο ἀπὸ ἀλουμίνιο ποὺ χύνεται μέσα σὲ μήτρα καὶ συνδέεται με ἄλλο με πίεση.

Χυτοπρεσαριστὸ σῶμα (καλοριφέρ) (τὸ)

χυτοπρεσαριστὸς-σῶμα

Σῶμα καλοριφέρ ἀπὸ ἀλουμίνιο, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ κομμάτια χυμένα σὲ μήτρα καὶ ποὺ συνδέονται μεταξύ τους με δυνατὴ πίεση. Σχῆμα 625.

Σχῆμα 625

Χυτοσιδηρά (τά)	Σωλήνες από χυτοσίδηρο για αποχετεύσεις [Ε.Υ.Ε. σ. 18].
ἀρχ. χυτός+σίδηρος	
Χῶμα τῆς φωτιᾶς (τὸ)	<i>Πυρόχωμα</i> [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 401].
ἀρχ. χῶμα-μεσν. φωτία	
Χωνευτὸς (ὄ, ἦ, τὸ)	(᾽Αφανής). Ἐνσωματωμένη κατασκευή (ἢ τμήμα μιᾶς κατασκευῆς) [Παπ.Ο. σ. 418] <i>χωνευτὴ ἐγκατάσταση</i> : ἐγκατάσταση ἠλεκτρικῶν γραμμῶν ἢ νεροῦ μέσα στους τοίχους.
ρ. χωνεύω	
Χωνεύω	(᾽Εγκιβωτίζω) κάνω μιὰ κατασκευή νὰ μὴ φαίνεται ¹ .
ἀρχ. χοανεύω <χοάνη	
Χωριάτικο μωσαϊκὸ (τὸ)	<i>Μωσαϊκὸ</i> ἀπὸ πέτρες διάφορων χρωματισμῶν (ἀπὸ διάφορα λατομεῖα).
χωριάτης <ἀρχ. χωρίον - μεσν. μωσίον	

1. Τὰ λούκια θὰ χωνευτοῦν.

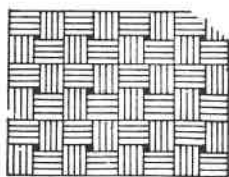
Ψ

Ψάθα (ή)
 άρχ. ψίαθος

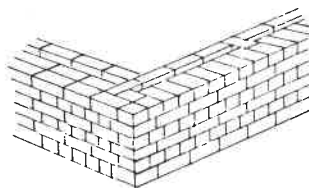
Διάταξη διάστρωσης *παρκέτου* από λουρίδες με μικρό πλάτος και μήκος και με *τάκους*, έτσι ώστε ή μορφή που προκύπτει να δίνει την όψη τής πλέξης ψάθας. Σχήμα 626.

Ψαθωτή (όπτοπλινθοδομή) (ή)
 άρχ. ψίαθος

Τουβλοδομή με κενό από δύο (ή περισσότερους) παράλληλους τοίχους με ένδιάμεσο (ή ένδιάμεσα) κενό και (συνήθως) με κάθετες και σε αποστάσεις συνδετικές νευρώσεις από τοῦβλα ή έλάσματα. Σχήμα 627. [Άγ. Όδ. Οίκ. σ. 40 και Παπ.Ο. σ. 153, 154].

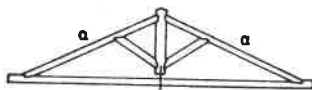
Σχήμα 626

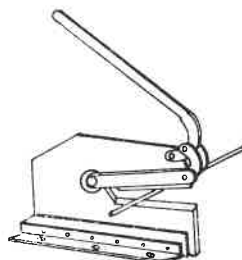
Σχήμα 627

Ψαλίδι (τό)
 άρχ. ψαλίσ

Άμείβοντες σε ζευκτό στέγης. Σχήμα 628. [Παπ.Ο. σ. 367 και Λ.Ξ. σ. 95] || κατά συνεκδοχή τό ζευκτό τής στέγης [Όρλ.Ξ.Π.Β. σ. 387] || ειδικό ψαλίδι για να κόβεται ό σιδερένιος όπλισμός. Σχήμα 629. || ψαλίδι για να κόβονται σιδερένια έλάσματα.

Σχήμα 628

Σχήμα 629

Ψαροκόκαλο (τό)

ὄψαριον+κόκκαλον <ἀρχ.
ὄψον+κόκκαλος

Τρόπος σὲ διάστρωση ξύλινου δάπεδου (*παρκέτου*) μὲ τὴ χρησιμοποίηση μικροῦ μήκους σανίδων, ποὺ τοποθετοῦνται σὲ ἐναλλάξ σειρὲς καὶ μὲ κλίση 45° πρὸς τοὺς τοίχους τοῦ χώρου (*ὀρθογώνιο ψαροκόκαλο*). Σχῆμα 630. [Γ.Τ.Σ. σ. 79 καὶ Παπ.Ο. σ. 324] *διαγώνιο ψαροκόκαλο*: ὅταν οἱ λουρίδες εἶναι παράλληλες πρὸς τοὺς τοίχους. Σχῆμα 631.

Ψαρόκολλα (ἦ)

ψάρι+κόλλα <ἀρχ.
ὄψον+κόλλα

Κόλλα γιὰ κόλλημα ξύλινων κομματιῶν, ποὺ προέρχεται ἀπὸ κόκκαλα κλπ. [Παπ.Ο. σ. 462 καὶ Μπ.Ξ.Ξ. σ. 144 κ.έ.].

Ψευτογρανίτης (ό)

ἀρχ. ψεύστης+γαλλ. granit

Πυριτικὸς ψαμμίτης [Λ.Δ.Υ., τόμ. Α', σ. 96].

Ψευτόκασα (ἦ)

ἀρχ. ψεύστης >ψεύτης+κάσα
<ἰταλ. cassa

Κόντρα-κάσα [Παπ.Ο. σ. 251 καὶ Μπ.Κ. σ. 14].

Ψευτοκιμηλιά (ἦ)

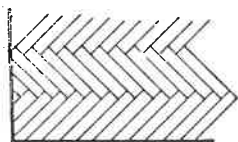
ἀρχ. ψεύστης+ἀρχ. Κιμωλία
(γῆ)

Σαθρὸ πέτρωμα ποὺ μοιάζει μὲ ἀσβεστολιθικό.

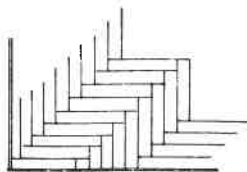
**Ψευτοκολυμπητὰ
(κεραμίδια) (τὰ)**

ἀρχ. ψεύστης+κολυμβῶ

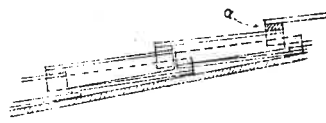
Διάστρωση *βυζαντινῶν* κεραμιδιῶν σὲ *πέτσωμα* στέγης, κατὰ τὴν ὁποία ὁ καλυπτήρας ἀπὸ τὰ κεραμίδια δὲν γεμίζεται ὀλόκληρος ἀπὸ κάτω μὲ κονίαμα, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ μέρος ποὺ καλύπτει τὸν προηγούμενο. Σχῆμα 632.

Σχῆμα 630

Σχῆμα 631

Σχῆμα 632

Ψευτομωσαϊκὸ (τό)

ἀρχ. ψεύστης+μεσν. μωσίον

Γαρμπιλομωσαϊκό.

Ψευτοπάτωμα (τό)

ψεύτης+πάτωμα <
ἀρχ. ψεύστης+πατῶ

(Ξυλοπάτωμα). Ξύλινο δάπεδο ἀπὸ σανίδες ἐπάνω σὲ καθρόνια, στὸ ὁποῖο ἐν συνεχείᾳ καρφώνεται τὸ κυρίως πάτωμα (*παρκέτο*) καὶ ἀφήνεται μεταξὺ τῶν σανίδων ποὺ ἀποτελοῦν τὸ *ψευτοπάτωμα* κενὸ λίγων ἑκατοστῶν. Σχῆμα 633. [Γ.Τ.Σ. σ. 77 καὶ Παπ.Ο. σ. 308].

**Ψευτοπεραστό
(φύλλο) (τὸ)**

ψεύτης+περαστός <
ἀρχ. ψεύστης+περῶ

Πλαίσιο φύλλου σὲ ἄνοιγμα, ἀπὸ δύο σανιδώ-
ματα, τὸ ἓνα περαστό μὲ τραβέρσες καὶ τὸ
ἄλλο καρφωμένο στὸ πιὸ πάνω σανίδωμα.
Σχῆμα 634.

Ψευτοτσούγα (ἡ)

ἐπιστ. ὄρος
Pseudotsuga Douglasii

"Ορεγκον πᾶιν [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 36].

Ψευτοψάλιδο (τὸ)

ψεύτης+ψαλίδι <
ἀρχ. ψεύστης+ψαλῖς

"Οχι πλήρες ζευκτό, (ποῦ δὲν ἔχει τὴ στατική
ικανότητα τοῦ κύριου ζευκτοῦ).

Ψιλὸ ἢ ψιλὰ (τό, τὰ)

ἀρχ. ψιλός

Τελευταία στρώση σὲ ἐπίχρισμα (*μάρμαρο*)
[Γ.Τ.Σ. σ. 39, 40 καὶ Παπ.Ο. σ. 186] || *γαρμπίλι*
ἀπὸ λεπτοὺς κόκκους [Τ.Ο., τόμ. Α', σ. 128].

Ψιλοστοκάρισμα (τὸ)

ἀρχ. ψιλός >ψιλός+στόκος <
ἰταλ. stocco

Λεπτὴ ἐργασία γιὰ νὰ κλείσουν μὲ ἐπίπλασμα
στόκου, κενὰ ἢ βαθουλώματα κατὰ τὶς προερ-
γασίες χρωματισμοῦ [Γ.Τ.Σ. σ. 70 καὶ Παπ.Ο.
σ. 469].

Ψίχα (ἡ)

ἀρχ. ψίξ

Ἐντεριώνη στὸ ξύλο [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 5, Λ.Δ.Υ.,
τόμ. Β', σ. 3 καὶ Δ.Γ.Δ., τόμ. Γ' σ. 13].

Ψωμί (ἀσφάλτου) (τὸ)

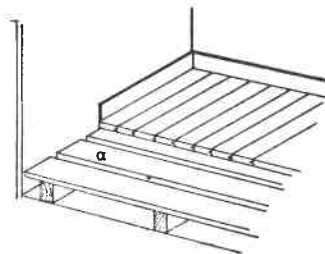
μετγν. ψωμῖν <ἀρχ. ψωμός

Κομμάτι ἀσφάλτου σὲ ξερὴ κατάσταση, ποῦ
ἔχει μορφή ζουλιγμένου κύλινδρου [Παπ.Ο.
σ. 216].

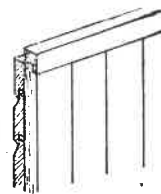
Ψώριασμα (τὸ)

ἀρχ. ψωριῶ

"Αλλαγμα σὲ χρωματίσματα, ὅταν παρουσιάζονται
σκασίματα καὶ ξεκολλήματα || ἀλλοίωση
σὲ κακῆς ποιότητος τζάμια [Λ.Υ.Δ., τόμ.
Β', σ. 219].

Σχῆμα 633

Σχῆμα 634

Ω

᾽Ωκουμέ (τὸ)
γαλλ. okoumé

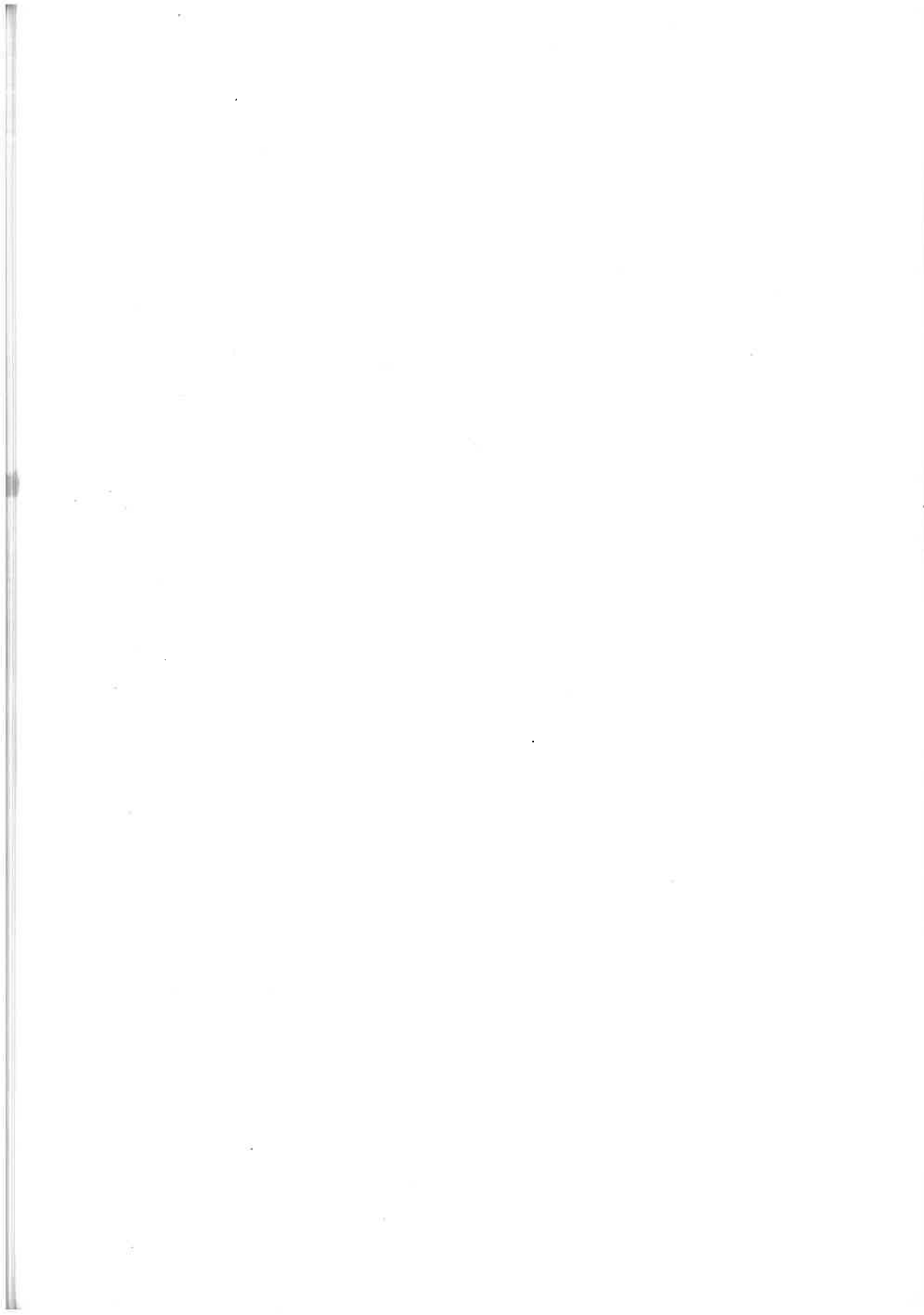
᾽Ωπλισμένο τζάμι (τὸ)

᾽Ωχρα (ή)
ἀρχ. ὄχρα

᾽Οκουμέ [Μπ.Ξ.Ξ. σ. 71].

᾽Οπλισμένο τζάμι.

Χρῶμα κίτρινο, σκοτεινὸ (λειμωνίτης).

ΤΟ «ΛΕΞΙΚΟ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ»
ΤΟΥ ΖΗΣΙΜΟΥ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 1981
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
«ΛΥΧΝΟΣ» ΕΠΕ - ΠΛ. ΘΕΑΤΡΟΥ 24
ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ. 3214766